ŞEYH SÂFÎ VASİYETNÂMESİ

FİDAN ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Ali TORUN

Afyon

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mayıs 2000

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

ŞEYH SÂFÎ VASİYETNÂMESİ

Fidan ŞAHİN
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Ali TORUN
Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mayıs 2000

Çalışmamızın konusu Şeyh Sâfî Vasiyetnâmesi'nin din-tarikat-cemiyet açısından incelenmesidir.

Esas ismi bazı kaynaklara göre Şeyh Safyüddîn, bazı kaynaklara göre de Şeyh Safyüddîn Erdibilli'dir. 13. yüzyılda yaşamıştır. Safeviler'in tarikat cedlerinden sayılmaktadır.

Vasiyetnâme Alevî ve Bektâşî tarikatlerinin esasları, erkanları ve mensupları hakkında genel bilgiler vermenin yanı sıra itikad, ibadet, ahlak, mezhepler, çeşitli dînî unsurlar vb. konularındadır.

Eser 169 yaprak olup, hicrî 1232 yılında kaleme alınmıştır. Müellifin kim olduğu belli değildir. Vasiyetnâme'nin bir nüshası da şahsi kütüphanemizde bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

SAFİYYÜDDİN ERDEBİLLİ

Azarbaycan'ın doğusunda ve Hazar Denizi'ne yakın bir mesafede bulunan Erdebil Şehri, İran'ın önemli merkezlerinden birisidir. İki yüz yıl kadar, Türk tasavvuf tarikatının merkezi olmuştur. Bu tarîkat mensupları, İran'da bir Türk saltanat sülâlesi kurmayı başarmışlardır. Kurulan Safevî sülâlesinin büyük ceddi, Erdebilli Şeyh Safiyyüddin'dir.

Kutbe el-Aktab Safi el- Milla va'd-Din Abu'l-Fath İshak İbn-i Şeyh Emin üd-Din Cebra'îl b. Kutbed-Din Salih b. Muhammed el – Hafiz Erdebilî Azerbaycan'ın meşhur āriflerindendir. 1252 senesinde doğan Şeyh Sāfî önce Şiraz'da Şeyh Necib el-Din'den, sonra da Gilan'da Şeyh Zāhid-i Geylānî'den irşad almıştır.

Şeyh Safi hiç bir yazısında Şiilik taassubu göstermemektedir. Mezhebi konusunda "Ahsan el- Tavārih" aldı eser, O'nun Murtaza Ali'nin yolunu benimsediğini haber vermektedir. Safiyyüddin Erdebilli'nin kısa zamanda şöhreti Azerbaycan ile Anadolu'ya yayılmış vē on binlerce müridi olmuştur. Birkaç yüzyıl sonra bu müridlerden istifade eden Şah İsmail, Şirvanşahlar ve Karakoyunlulara karşı, Safevî saltanat sülalesini kurmayı başarmıştır.

Bakaî ve Garîbî kendi tezkirelerinde Şeyh'in "Kara Mecmua" adlı bir kitabının olduğunu söyleseler de, eserin var olup olmadığı hakkında herhangi bir malumatımız yoktur. Şeyh'in şiirlerini ihtiva eden eser, adından da anlaşıldığı gibi bir şiir mecmuasıdır.

Tezkirelerde Şeyh Safi'nin Farsça, Gilekçe ve Türkçe yazılmış gazel ve rubailerinden bahsedilmektedir.. Gilekçe şiirlerini Şeyh Zahid-i Geylanî'nin tesiri ile yazmıştır. Aruz vezni ile yazdığı gazelleri vardı. 1336 yılında vefat eden Şeyh Safi'nin mezarı Erdebil'dedir.[1]

[1] Tanrıdağ Mecmuası

I. DİN

A) İTİKAD

1. Melekler

Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde dört büyük melek olan Cebrail, Azrail, Mikail ve İsrafil'den ilk sofular olarak bahseder. İlk yaratılan melek Cebrail'dir. [2] Bu düşünce, Kuran'da Cebrail adının ilk olarak anılmasından kaynaklanmaktadır. Önce yaratılan melek olması özelliğiyle de Vasiyetname'de ilk sofular arasında ismi zikredilmektedir. Şeyh Safî bu konu ile ilgili olarak şunları söyler:

"Geldük imdi sofuluk on yedi kimseden kaldı. Evvel Hak Sübhanehu Teala'dan kaldı. İkinci 'Azrâî'l'den kaldı; üçüncü İsrafil'den kaldı. Dördünci Mikaîl'den kaldı; beşinci Cebraîl'den kaldı..." (18a)

Cebraîl'in Hz. Muhammed'in mürebbisi olduğu yolundaki bilgiyi Şeyh Safî söyle nakleder:

"Zira Hazret-i Resûl 'Aleyhi's-selâm otuz dört kerre Mi'rac'a vardı. Ve Hakk ile hakk oldı. Cebraîl mürebbisi idi. Anı Tûba'da kodı." (47 a)

Rıdvan cennet meleğidir. Sofular ve dervişlerin tarikatte Rıdvan gibi safalaşma şartları vardır. Vasîyetname'de bu durum şöyle zikredilmektedir:

"... evliyalar ceminde, gülşanda Cebraîl gibi merhabalaşalar ve Rıdvan gibi safalaşalar ve pîrler gibi kokulaşalar..."(5 b)

Kur'an-ı Kerîm'de cennette oturan Hz. Âdem ve Havva'nın Şeytan tarafından kandırılarak nimet dolu bu güzel yurttan çıkarıldığı anlatılır.[3] Şeytan'ın Âdem ile Havva'yı kandırması olayından Vasiyetname'de kısaca şöyle bahsedilmektedir:

"Zîra Âdem-i Safiyullah atamuza Şeytan-ı laîn oglı Hannas, Havva anamuza gelip and vîrende, hîle idende..." (58 a)

---

[2] Haydar KAYA, Alevilikte Yaradılış ve Kader (Engin Yayıncılık, İstanbul, 1994, s.31)
[3] "... Şeytan onların ayağını oradan kaydırıp, içinde bulundukları nimet yurdundan onları çıkarıvermişti..." (Bakara, 2/36)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

2. Peygamberler

a) Hz. Muhammed

Âlemlerin son peygamberi olan Hz. Muhammed, çeşitli vesîlelerle Vasiyetname'de zikredilmektedir. Bilindiği gibi Peygamberimiz hayatı boyunca dokuz evlilik yapmıştır. Bu dokuz eşinden en çok muhabbet içinde olduğu kişi ise, ilk eşi Hz. Hatîce'dir. Şeyh Safî sofular ve dervişlere tavsiyede bulunurken şöyle der:

" Birbirinize Hazret-i Muhammed ve Hatice gibi gönül bagı ile baglı olun." (6a)

Hz. Hasan ve Hüseyin, Hz Ali ile Fatimatün Zehra'nın oğulları, Hz. Muhammed'in ise torunlarıdır. Hz Peygamber'den sonra, İslam'ın kurtarıcıları arasında sayılırlar. Hz. Muhammed Hz. Hasan'ı ağzından, Hz. Hüseyin'i de boğazından öper. Bu olayın onların ölüm şekillerine işaret olduğuna inanılmaktadır. Çünkü Hz. Hasan zehirlenerek, Hz. Hüseyin de boğazı kesilerek öldürülmüştür. Vasiyetnâme'de de aynı olaya telmihte bulunulmuştur:

"Hazret-i Muhammed kemal-i kereminden mahabbet deryası cuş idüp, Hazret-i İmam Hasan ve İmam Hüseyin mazlum-ı deşt-i Kerbelâ'nın bogazın pûse kıldı." (46 b – 47a)

aa) Nübüvvet Mührü

Nübüvvet, haber vermek manasındadır. Bazı kaynaklar nübüvveti perdenin kaldırılması, gaybîn sırlarına vâkıf olarak Allah'ı bilme, Allah'ın gözüyle nüfûz etmek şeklinde de tanımlar.[4] Nebî ise Allah'ın zatından, sıfatlarından, isimlerinden, hükümlerinden ve muratlarından haber veren kimsedir. Her peygamber Allah'ın bir sıfatının ve isminin mazharıdır. Hz. Muhammed'de ise bu isim ve sıfatların tamamı mevcuttur.

Şeyh Safî Vasiyetnâmesi'nde Hz. Muhammed'in nübüvveti hakkında şunları zikretmiştir:

---

[4] Süleyman ATEŞ, İslam Tasavvufu , (Yeni Ufuklar Neşriyat, s.525)

"Hz Muhammed nübüvvet mührünü üç kez göstermiştir. Birisini on iki yaşında Semîû'r-rahime, diğerini kırk altı yaşında sahabeden on kişiye gösterir." (8 a)

bb) Burak

Hz. Muhammed'in Mirac'a gîderken Burak adlı bir ata bindiğine inanılmaktadır. Şeyh Safî Burak'tan şöyle bahsetmekterdir:

"İki cihan serviri Muhammede'l-Mustâfa'nın ve İmam-ı Aliyyü'l-Murtâzâ'nın vardukları Mîrâc'ın ve urundukları tacın ve Mîrâc'a giderken bindüği Burak'ın ve Burak getüren Cebraîl Emîn'in ve ayagı altında bile kalkan maallak taşının..." (146 b)

Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde tarikatte önemli bir yere sahip olan mürebbi ve musahib tutunmanın, Hz. Muhammed'in vasiyeti olduğunu belirtir:

"Der Beyan-ı Vasiyyet Muhammed Mustafa ve Aliyyü'l-Murtaza.Evvela Hazret-i Hakk Celle ve Ali emriyle Hazret-i Cebraîl 'A.S. server-i kainat Muhammed Mustafa erkan getürdi. Mürebbî ve musahib tutmak andan kaldı." (123 a-b)

b) Diğer Peygamberler

Allah cennette bulunan Hz Âdem ve eşi Havva'ya emir vermişti.[5] Cennette istedikleri her şeyden yiyebilecekler, istedikleri yerde gezinebileceklerdi. Yalnız bir ağaç vardı ki, ona yaklaşmayacaklar, ondan korunacaklardı. Hz.Adem ve Havva, Allah'ın bu yasağına uymadılar. Nihayetinde de cennetten kovuldular. Şeyh Safî Vasiyetnamesinde "Cennetten Kovulma" olayını ve akabinde gelişen olayları çokça zikretmiştir. Bunlardan birkaçı şöyledir:

"Hak Sübhanehu ve Teâlâ, Âdem 'A.S. halk eyledi ve uçmaga kodı. Bir niçe zaman uçmakda oldı. Andan Âdem 'A.S günah işledi. Uçmakdan sürdiler. Havva'yile ikisi çıkdılar. İki yüzyıl ve bir rivayetde üç yüz yetmiş üç yıl agladı. Bir taşı mekan itdiler. Bir yüzinde Âdem yaturdı. Anarı yüzünde

---

[5] "Şu ağaca yaklaşmayın!" (Bakara, 2/35)

Havva yaturdı. Birbirini göremezlerdi. Üç yüz yetmiş üç yıldan sonra Hakk Teâlâ Cebrail'e buyurdı, iytdi: "Ya Cebrail! Var şol iki hasretleri birbirine buluşdur." didi. Cebrail 'A.S. Âdem ile buluşdı. Âdem'in gözin sıgadı ve Havva'nın gözin sıgadı. İkisinin daha gözleri açıldı. Birbirin gördiler. Efgan idüp agladılar. Bunların eti kararmış idi" (86 a-b)

"Adem Safî 'A.S. uçmakdan taşra düşdi. Şol kadar agladı kim, gözinin yaşı siyl gibi revan oldı. Bu hal ile üç yüz yetmiş üç yıl agladı. Andan sonra incirden tutdan aldugı üç yapragı iki eliyle bile tutmış idi. (...) Buncılayın belaya giriftar, olmış idi. (...) Hazret-i Rabbil 'Alemîn'den Cebraîl Emîn'e emir oldı kim cennete vara. "Adem'in bilin baglagıl. Ol gazabdan kurtula." didi. Cebraîl Emîn uçmakdan bir sehîn helva getürdi. Âdem Safî A.S ol helvadan ve etmekden Havva anamuza nasîb kodı. Şimdi bir kişiye nasîb komak, bir şehirden bir şehre nasîb göndürmek andan kaldı." (78 a- 79 a)

Sûfiler Resulallah'ın sünnetine uygun yaşayan kişilerdir. Başlangıçta sadece Resulullah'ın sözlerini yerine getirirken, sonra O'nun fiillerini de uygularlar. Hal-i nihayetlerinde ise O'nun ahlâkıyla ahlâklanmanın mükâfâtını alırlar.

Şeyh Safî sûfiler ve dervişlere iyi ahlâk sahibi olmaları için sünnete uygun yaşanması gerektiğinin yanı sıra şunları da söylemektedir:

"Sûfiler ve dervişler münacîler gibi hulaşalar ve Âdem Safiyy ile Havva-yı Halise gibi nur virişeler."(5 b)

Şeyh Safî pek çok vesile ile Hz. Âdem'den bahseder. Nikahın Âdem 'A.S'den kaldığı hususundaki görüşlerini ise şöyle dile getirmektedir:

"Bir firişte Âdem'e vekîl oldı. Andan girü Havva'yile Âdem'den izin aldılar. Bir firişte Âdem'e vekîl oldı. Ve bir firişte Havva'ya vekîl oldı. Cebrail 'A.S nikah eyledi. "Bu tarîk, bu erkân sana ve senin zürriyetine hem farz, hem sünnet olsun." didi. "Ya Âdem! Sen dahı oglanlarına vasiyyet kılasın."didi. Söz çok, yüz yigirmi dört bin peygamber bu erkân üzre geldi., gitti.Âhiri Muhammed Mustafa 'A.S. geldi. Hakk Teala Cebrail'e buyurdı, iytdi: "Ya Cebrail! İbn-i Habibim'e söyle, Âdem Peygamber erkanın tutsun." didi". (87 a- 88 b)

Vasiyetname'de Hz. Muhammed ve Hz. Adem'in dışında sûfilere ve dervişlere öğütler bahsinde Hz. Süleyman ve karısı Belkıs'ın, Eyüp Peygamber ve karısı Rahime Hatun'un Davud Peygamber ve karısı Vahibe'nin ve İbrahim Halil Peygamber'in de adları çeşitli vasıtalarla geçmektedir:

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

3. Kitaplar

Kuran-ı Kerîm dört kitabın, on iki ilmin ve bin bir esmanın anası şeklinde tasvir edilir. Şeyh Safî'nin "seban minelmesânî" ve "Kuran-ı Âzim" diye tanımladığı Kuran-ı Kerîm "Kitab-ı Mübîn, Mushaf ve Kelâm-ı Kadîm" şeklinde de anılmaktadır:

"Amma ba'dehu yedi ayet Fatiha süresidür, hatt-ı üstüva odur ki, e'r-rahman ü ale'l-arş-ı üstüva ayet-i kerîme kavlince Hak Teala Hazreti'nin üzerinde olan yedi hattdur ki velagad ateyna seban minelmesanî ve dahı Kuran-ı 'Azîm diyü ad virdi. Ve dahı hüvellezî enzele 'aleyke'l-kitabe minhü ayet-i muhkematü'n-haza ümmü'l-kitab-ı haza ümmül-kitab ayet kavlince ana ümmül- kitab dirler." (9a-b)

4. Ahiret

a) Cennet

Mutasavvıflara göre cennet Allah'ın rahmetidir. Rahmet varlığın aynıdır. Varlık ise nurdur. Allah nazarında insanı nura çeken davranışlar mevcuttur. Bu davranışlar Vasiyetname'de şöyle sayılmaktadır:

"Bu ameller mûmîn olanda mevcûd bulunmak vacibdür. İlham, in'am, insaf, ihsan, merhamet, himayet, terehhüm, tevezzû, yakınlık, tasdîk, tahamül, rıza, ikrar, îman edeb, haya, 'ahde vefa, emanet saklamak, kendi özin bilmek, girçek söylemek, hayır 'amel işlemek, 'ilm ile 'amil olmak, sır saklamak, yer beklemek, şerî'atin, küfrin îman itme, mahremîn bilmek, halkdan utanmak, göziyle gördüğin eteğiyle örtmek, kendiye ne sanırsa ayruga anı sanmak, bunalmışın elın almak, mürebbî, musahib, aşina, halîfe gönlinde olmak, riayet, hürmet, 'izzet, Hak için hizmet, kelîme-i şehadet, kelime-i salavat, kelîme-i tevhîd, cömerdlik, sehîlik, ganîlik, 'adalet, savm-ı salavat, hac, zekevat, fitre, sadaka, sabır, kanaat, 'özir, 'ibadet, mürüvvet, îradet, halk u mahabbet, 'ışk, şevk, naz, niyaz,tarîk, terciman, dar, î'tikad, î'tibar, tevbe istîgfar, emr-i ma'ruf, tehî, aynî'l – münker, dilî tatlı olmak, gönli alçak olmak, sözi mülayîm olmak." (163 b 164 b)

Tarikat erkanına uyan kişi kamîl-i mükemmel olur ve o kişiye cennetin sekiz kapısı da açılır. Cennete giden kişi, bu kapıların hangisini isterse ondan girebilir ve

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Allah'ın didarını da görmeye hak kazanmış olur. Vasiyetname'de Şeyh Safî bu konu hakkında şunları söylemektedir:

"Hak Teala Hazretleri cehennem odın ana haram ide. Ve sekiz cennetin kapuların açıvire. Kankı kapudan dilerse andan gire ve dahı Hak Teala Hazreti, yarın kıyamet ol müslîme cemalîn göstere." (7a)

Cennet nimetleri ve bunlardan yararlanma yolları çeşitlere ayrılır. Saidler yani mutlular cennette suretleriyle değil, ruhlarıyla gıdalanırlar. Şeyh Safî'ye göre cennetteki gıdalar yani nîmetler şunlardır:

"Amma üç dürlü taam cennet'den gelürdi. Biri süd idi ve biri bal ve biri elma idi." (50 a)

b) Cehennem

Allah'ın gazabına uğrayanların ölünce gidecekleri yer cehennemdir. Bu gazap cehennemin kendisinden değil, oraya giden insanların amellerinden meydana gelir. Kötü ameller nar ile cezalandırılacaktır. Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde nar ile cezalandırılacak davranışları şöyle sıralar:

" Ol nara çeker, 'amel bunlardur: Zikîr olunan tarikü's-selevat, yalan, gaybet, kin, kibir, kudret, nisbet, 'adavet, bugz, hased, mekir, hîle, inkar,'inad, küfir, kelimat, hırs, nefis, zulüm, dalalet, gaflet, gazab, hışm, bühtan, cehalet, benlik, buhullık, tekebbürlük, magruzlık, zagallık, kallaşlık, kan itmek, zina itmek, zebuna havale olmak, ikilik itmek ve yüze gülmek, ikrarından dönmek, terk-i edeb olmak, halkın ayagın almak, küsi tutmak, kov kovlamak, dini dinlemek, kumsuluk itmek, müfsidlik, hayınlık, hıyanetlik, ugrulık, haramilik, tamakarlık, eliyle komadugın olmak, haram yimek, hatır yıkmak, gönül sıymak, şek, şübhe, zann-ı güman riyayile 'ibadet bunların cümlesinden hazar itmek." (163 a –b)

B) İBÂDET

1. Niyaz

Allah ibadetin önemini şöyle belirtir: "Ben , insanları ve cinleri yalnız bana ibadet etsinler diye yarattım." Bu ilahi sözün neticesinde ibadet denince aklımıza

namaz, zikir,tesbih, tehlil, tefekkür, oruç, hac, zekat, sadaka, cihad, kurban, adak , umre ve şükür gelir. Bunun dışında seyyidlerin, şeriflerin, al-i resulün, pîrlerin ve meşayihlerin adlarını duydukça niyaz etmek adı ile yapılan bir ibadet daha vardır. Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde bu konuya şöyle bir açıklama getirmektedir:

"Seyyîdlerin, şerîflerin, al-i resulin mübarek nefesleri budur ve dahı pîrlerin ve meşayihlerin adları geldükce niyaz ideler. Amma nîyaz eylemek üç babdur. Biri iki ellerin agzına ve iki gözlerine sürmekdür. Bir dahı kendi yanında olan müminin ve müslîmîn çenelerine ve yüzlerine nîyaz ideler. Biri bakire kızlar ve tul avratlar mücerred olalar." (66 a)

2. Oruç

İnsanoğlunun amelleri içinde oruç kadar günahkarlara kefaret olabilecek bir başka amel yoktur. Çünkü oruca verilecek ecrin belli bir ölçüsü bulunmamaktadır. Allah Teala oruç tutanın nefsini pak, îmanını tam eder. Hz. Âdem'in cennetten kovulma hadisesi sonucunda günahlarından arınmak için üç gün oruç tuttuğu vakîdir. Şeyh Safî bu konuda şunları anlatır:

"Amma uçmakdan tac ve kemer ve hırka getürmişidi. Amma tacı Âdem Peygamber'in başına urdı. Tevbe virdi. Bir gün oruc tutdı, göbeğine dek agardı. İki gün oruc tutdı, kemer kuşatdı. Dizine dek agardı, Üçünci gün oruc tutdı; cümle gevdesi agardı, eti diri oldı." (87 a)

3. Hac

a) Hacerü'l-Esved

Bakara suresi Hac için şöyle der: " Hac, bilinen aydadır. O aylarda Hacc'a niyet eden kimse bilmelidir ki, Hac'da kadına yaklaşmak, sövüşmek, dövüşmek yoktur. Ne

iyilik yaparsanız, Allah onu bilir. Kendinize yol azığı edinin, muhakkak ki azığın en hayırlısı takvadır. Ey aklı erenler ! Benden korkun.[6]

Hac, İslam dîni başlamadan yaklaşık dört bin yıl önceden, İbrahim Peygamber zamanından beri yapılmaktadır. Bakara Sûresi'nde belirtilen Hacc'ın şartlarının, İbrahim Peygamber zamanından beri uygulandığı kabul edilmektedir. Bu şartlardan birisi de Hacerü'l-Esved'e niyaz etmektir. Şeyh Safî bu konu hakkında şunları zikretmiştir:

"Allah Teala ervah-ı benî-i âdem bile ahid kaldı. Ve emîr eyledi. Ahidnameyi Âdem Safî'ye vîrdî. Hakk Teala Âdem Peygamber'e emir eyledi. Ol ahidnameyi Hacerü'l- Esved'e emanet vire. Hacerü'l- Esved'e agzın açdı. Âdem 'A.S. ol ahidnameyi Hacerü'l-Esved'in agzına kodı. Ağzında turur. Hacibler kim varup Hacerü'l Esved'e yüzin sürdükleri ve ziyaret itdükleri bu manîdür." (72 b-73 a)

C) AHLÂK

1. Zina – Ayıp Açmak

İslam'da zina büyük günahlardan olup, karşılığı cehennemdir. Ancak suç zîna da olsa, ayıp açmak en az zîna kadar suç, ayıp örtmek de fazilet olarak kabul edilir. Bu konu ile ilgili olarak Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde şu olayı nakletmektedir:

"Hazret-i Resul 'A.S. Medîne-i Münevvere'de dört kapunun ehli ile otururken Ebu Süfyan murtadd-laîn gelüp didi: "Ya Muhammed ! Bir niçe adam evde oturup birkaç 'avrat ile zina iderler." didi. Resullullah evvel Ebu Bekir'i gönderdi ki "Var gör , niçe?" didi. Varup geldi, didi ki: "Ya Muhammed !"Girçek, gördüm."didi. Bu kerre Hazret-i Resûl 'Ömer'e buyurdı: "Sen var gör niçedür? " didi. Ol dahı vardı geldi, didi ki : "Ya Muhammed ! Girçekdir, ben dahı bıçagı kınında gördüm."didi. Andan 'Osman'a didi: " Var gör, niçedür?" didi. Pes 'Osman vardı , geldi didi: "Ya Muhammed ! Girçekdür. Ben dahı bıçagı kınında gördüm." didi. Bu kerre Hazret-i Risalet-i Penah Muhammed didi: "Ya 'Ali ! Sen settarü'l- 'uyubsın. Var gör , niçedür ?" didi. Hazret-i Murtaza 'Aliyy ü velîullah 'A.S. varup ol mekanda mübarek gözlerin örtdi. İki iseniz bir olun, bir iseniz sır olun." didi. "Gelüben." didi. "Ya Muhammed ! Ben varınca def olmış; görmedüm." didi. Cevap virdi: " Ol kimesneler ölümden halas oldular. İmdi zinada şahid-i 'adil gerekdür ki, ta isbat dört 'adil şahid olmayınca sabit olması müşkildür. Şimdi bu sebebden Rûm 'ulemaları her olur olmaz kimsenin şehadeti ile müselmanlara yalan şehadet idüp." didiler

[6] Haydar KAYA, Alevi-Beltaşi Erkanı, Evradı ve Edebiyatı (Engin Yayıncılık, İstanbul, 1993, s. 110)

kim "İki kişi imandan olsa, bir kişi candan olur ve bu işler mabeynlerinde marufdur. Zira yalancı pîrlerin kavlin tutup, ol üç melaîn hasire'd-dünya ve'l-ahire olup ta ebedî lanetde kaldılar." (23 b –24 b)

2. Gammazlık, Kumsuluk, Kovuculuk, Gıybet, Bühtan Eylemek

Şeyh Safi'nin hoş karşılamadığı çeşitli ahlakî kavramlar vardır. Vasiyetname'de bunlar gammazlık, kumsuluk, kovuculuk, gıybet ve bühtan eylemek olarak geçer. Bu davranışlar Nemrud, Firavun, Ebu Süfyan, Ebu Cehil, Ebu Hüreyre ve Şeytan-ı laîn'e kadar dayanmaktadır:

"Ve dahı mürşid öldürmek Mülcem oglı Abdurrahman'dan kaldı ve Muaviye oglı Yezid-i 'Aleyhi'l-lane'den kaldı ve ve gammazlık ve kumsuluk ve kovuculuk ve gıybet ve bühtan eylemek Kabil-i Katil'den ve Nemrud ve Firavn'dan ve Ebu Süfyan'dan ve Ebu Cehil'den ve Ebu Hüreyre'den ve Şeytan-ı laîn'den kaldı. Allah'ın laneti anlara olsun." (23 a – b)

Ç) MEZHEPLER

1. Şia

Şia taraf tutma, şiî ise taraf tutan manasındadır. Şiî tarîkatlerin önemli bir kısmı tasavvufî bir mahiyetten ziyade, Tarîkat-i Muhammediye'nin dışında inanışlara sapmışlardı. Bir kısmı da tamamen siyasî mahiyettedir. Şia, imamet meselesinden doğmuş ve Şiilik kuvvetini İran'da bulmuştur. İran şiileri kısmen İslam akidelerine saygı göstermektedir. Ehl-i Beyt'e muhabbetleri fazladır. Ancak, Alevî görünerek tarîkatlerini yaymakta muvaffak olmuşlardır. İran Şiiliğinin gayesi, Müslümanlığa karşı Zerdüştlüğü yaşatmak ve bu vesile ile de müstakil bir Iran devleti kurmaktı. Fakat bir çok Sünni devlet buna müsaade etmedi. Sonuçta Akkoyunlular'ı ortadan kaldıran Safevîler, Şeyh Safiyyüddin sayesinde İran'da Şiiliği kuvvetli bir hale getirdi.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde Şia'nın "Tarîkat-i Muhammediye" olduğunu zikretmektedir. Bu durum Vasiyetname'de şöyle anlatılmaktadır:

"Ve Muhammed ile 'Ali'nin sırların kimse bilmedi. O zaman yitmiş iki millet, iki bölük olmuşdı. Otuz altı bölüği Şia Şia mezhebinde idi. Hazret-i 'Ali severler idi. Ve Şia mezhebinde olanlar Muhammed ile 'Ali'nin dört kapuda, kırk makamda, on yidi erkanda her işleri birdür." (55a – b)

2. Havaric

Havaric, Hazret-i Ali taraftarı iken, Sıffin Harbi'nden sonra ondan ayrılanlara verilen addır. Daha sonraları Ehl-i Beyt'e dil uzatan mezheplere bu nam verilmiştir. Bu grup Sıffin Savaşı'nda Hazret-i Ali galip iken, O'nu Hakem olayını kabûle zorlamıştır. Havaric mezhebinde olanlar hilafet kavgalarına taraftar değillerdir. Şeyh Safî de Vasiyetnamesi'nde bu bilgilere istinaden şunları zikretmektedir:

"Ve Muhammed ile Ali'nin sırların kimse biledi. Ol zaman yitmiş iki millet iki bölük olmuşdı. Otuz altı bölüği Havaric idi. Ebu Bekir ve 'Ömer ve 'Osman severler idi." (55 a-b)

3. Cafer-i Sadık Mezhebi

On iki imamların altıncısı İmam Cafer-i Sadık Hazretleri'dir. İmam Cafer-i Sadık, fıkhî mezheplere karşı Hz. Muhammed'in ve Ehl-i Beyti'nin mezhebini hukûkî ve diğer yönlerden ele almıştır. Bu yüzden Ehl-i Beyt Şiası'na "Caferî" adı verilmiştir. Ancak İmam Cafer-i Sadık mezhep kurmamıştır. O, yalnızca diğer mezhep kargaşaları içinde Hazreti Muhammed ve Ehl-i Beyti'nin uyguladığı kuralların ortadan kalkmasını önlemek için, bunları yazılı hale getirmiştir.

Şeyh Safî, güruh-ı nacî ve münacî kulların tamamının Cafer-i Sadık mezhebinden olduğunu söyler. Bu durum Vasiyetname'de şöyle zikredilmektedir:

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

" Yetmiş ikiden ayrılana gürûh-ı nacî ve münacî dirler. Anların mezhebi Hazret-i İmam Natık, Cafer-i Sadık mezhebidür. Anlar içün sual ve yokdur. Niçün kim onlar dünyada küfri îmana ve cefayı safaya ve kahrı lütfa ve fakirliği baylıga bilmişlerdür. Aç kavm ve şad kavm dirler. Geldüklerine şad ve gitdüklerine melul olmazlar ve yetmiş iki milletden muhalifleri yedi mezhebdür ki, dördi Sünnilerdür ve üçü dahı batıldur ki İrmenî ve Cühûd ve Tersa mezhebidir." (16 b)

D) DİĞER DİNİ UNSURLAR

1. Sûreler

Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde en çok adı geçen sûre, Fatiha Sûresi'dir. Kuran-ı Kerim'in özü Fatiha Sûresi'dir. Bu sebeple Şeyh Safî onun için **ümmü'l-kitab** der. Vasiyetname'de de bu duruma şöyle yer verir:

" Ve dahı hüvellezi enzele aleyke'l-kitabe min hü ayet-i muhkematün-haza ümmü'l-kitab-ı haza dirler ki , dört kitabın on iki ilmin bin bir esmanın anasıdur." (9 b)

"Cennetin şahı olan Rıdvan, merhem agacından üç çatal çubuk getürdi. Ve kabzasında yidi ayet Fatiha Sûresi yazılmış idi." (51 a)

Fatiha Sûresi'nden başka En'am Sûresi de adı geçen sûrelerden bir diğeridir. En'am Sûresi'ndende Vasiyetname'de şöyle bahsedilmektedir:

"Cennetin meleği olan Rıdvan, merhem agacından üç çatal çubuk getürdi. Ve bir çubugında Enam Sûresinden altı ayet yazılmış idi." (51 a)

2. Ayetler

Sûrelerin yanı sıra Şeyh Safî birçok ayeti de zikretmektedir. Vasiyetname'de mevcut olan ayetler şöyledir:

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

"Akîmü's-salate ve atü'z-zekate."(128b)[7]

"Ve emrin bi'l-ma'ruf ve'n-nehyi 'ani'l-münker."(128b)[8]

"Elestü bi Rabbiküm kalû bela."(72b)[9]

"Ezzaniyetü ve'z-zani feclidüve külle vahidin min hüma miete celdetin."(73a)[10]

"İnne'l münafıkîne yuhadiu ne'llahe ve hüve hadiuhüm (73b)[11]

"İnne'l-münafıkîn fi'd-derki'l esfel."(73b)[12]

"Veylü'n-yevme'izînli'l-mükezzibine."(74a)[13]

"İnnallahe la yuhlifül-miad."(74)[14]

"İnnellezine yuba yiuneke innema yübayi une'llahe yedullahi fevka eydihim femen nekese fe innema yenküsü alâ nefsihi ve men evfa bima ahede aleyhüllahe (feseyutihi) ecren azimen." (77a,b)[15]

"Yuhübbü nehüm kehubbu'llah vellezîne amenu eşeddü hubben lillah."(51b)[16]

"Kul inküntüm tuhibbünellahe fettebi uni yuhbib künullah; (51b)[17]

"Hüvellezi enzele 'aleyke'l-kitabe minhü ayatün mûhkemâtün..."(9b)[18]

"Er rahman ü ale'l-arşi't-teva"(9a)[19]

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

3 . Hadisler

Şeyh Safi Vasiyetnamesi'nde bir kısım hadisler mealleriyle birlikte verilmiştir. Bunlardan bir kaçı şöyledir:

"Kalbe'l-müminin beytullah yani müminin kalbi Allah'ın evidir."(155a)

---

7 Hacc Suresi, 78. Ayet
8 Tevbe Suresi, 71. Ayet
9 Araf Suresi, 172. Ayet
10 Nur Suresi, 2. Ayet
11 Nisa Suresi, 142. Ayet
12 Nisa Suresi, 145. Ayet (El münafıkîn fi'd-derki'l-esfel)
13 Mürselat Suresi , 15. Ayet
14 İmran Suresi, 9. Ayet
15 Fetih Suresi, 10. Ayet
16 Bakara Suresi, 165. Ayet
17 Al-i İmran Suresi, 31. Ayet
18 Al-i İmran Suresi, 7. Ayet
19 Taha Suresi, 5. Ayet

"Mûtü kable ente mûtü yani ölmeden evvel ölün."(159 a)

"Kale'n-nebîyü sallah ü aleyhi vesellem babullahi Te'ala ya müfed dihü illa bi'l-edebi ve'l-hayai yani Allah u Te'alanın kapısun hiçbir nesne açmaz. İlla edeb ile haya açar." (129 b)

"El-gıybetü eşeddü mine'z-zîne yani her kim dervişdür ve sofudur; evvela kendi özüni toprak ide." (89 b)

"Men arife mürebbî kad yarîfu Rabbî yani bir kimse mürebbîsin bildi; muhakkik Rabbisin bilür." (104 a)

"El cahîlu la yed hulul cennete velevkane zahiden yani cahil uçmaga girmez. Eğer zahid dahı olursa zîra peygamber sözin inkar itmek olmaz. Eğer iderlerse kafir olurlar." (74 b)

Şeyh Safi bir kısım hadislerin de meallerini vermemiştir. Bunlar ise şöyledir:

"Seterrune Rabbiküm yevmiddin teravneküműn şemse bî yevmin beyzi vakt'd-duha sadaka Resulullah."(22 b)

" El- gıybetü eşeddü mine'z- zinna." (134 b)

"El –kezebbü la ümmeti." (134 b)

"Ve sebeke'l-mefredüne." (117 b)

"Men teşebbe kavmen fehü ve minhüm." (111 b)

"Men ekele maal magfuri gafereleh." (76 b)

"El azîmüli emrillehi ve'ş-şefekati 'ala halkillahi'd-dünye bi müsa mehidi ve'l-ahiretü şefeatün-hasbeten lillehi ve taleben li mirzatillahi yevme le yenfeu malün ve la benune ille men et Allahi bi kalbin selîm." (77 b)

4. Dua – Beddua

Şeyh Safi zalimler ve fesadlar için en ağır bedduaları diler. Bunun yanı sıra zalimlerden ve fasıklardan korunmak için çeşitli duaları tavsiye eder. Allah aşkı ve bağlılığının ifade edildiği duaların yanında tamamına yakını Arapça olan dualar da vardır. Konuya örnek teşkil edeceklerden birkaçı şöyledir:

"Hak Teali Hazretleri yokdan var idici ve ölmüşleri diri kılıcı marazları afv idici kadir padişahdur. Bu dertlüye derman ve bu hasteye ferman, bu sökele sifa vire. Cümle marazların afv eyleye.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Bu günden ve saatden sonra şifa sıhhatleri müyesser eyleye. Allah diyelim, Allah Allah diyeler.) (138 a-b)

"Bismillah ve billah ve minallah ve illallahi, ya müfetihu'l-ebvabi'l-hacat , ya müfetihü'l-ebvabi'l-hacati, ya müfetihü'l-ebvabi'l-hacat ilahi, ya Rabbe'l-alemin ve ya erhamer-rahimîn. Hacet kapuların sen aç. Divan-ı dergahında hacetlerimizi sen kabul eyle. Ya Rabbe'l-alemîn, ya iki cihan serveri Muhammedü'l-Mustafa, ya Şah-ı Merdan-ı Aliyyü'l Murtaza, işimize sen karış, sen himmet eyle." (139a –b)

" Ve eğer bir zulüm idici ve yola taş atıcı zalim elinden havf içün okurlarsa, Hak Teala Hazretleri'ne minnet ve müraciat ideler. Diyeler ki: " Hak Teala Hazretleri bu zalime ilham ve insaf vire. Eğer insafa gelmezse ve tiz saatde Hak Teala belasın vîre. İki gözleri kör ola, iki elleri ayakları tutmaz ola. Hasım Hak ola ve hasım evliya ola. 'Ömri fena ola. Allah diyelim. Allah Allah diyeler." (138 b – 139 a)

5. Keramet

Velî, işlerini Allah'ın gördüğü ve onu nefsine bırakmadığı kimsedir. O, Allah'a karşı ibadet ve taatini noksansız yerine getirir. Veliliğin dört alameti vardır: Bunlardan ilki kendisi ile Rabbi arasındaki sırları muhafaza etmek, ikincisi Allah'ın yarattıklarının eziyetlerine, meşakkatlerine katlanmak, üçüncüsü Allah'ın kullarını huylarına ve meşreplerine göre idare etmek, dördüncüsü ise kerameti korumaktır. Allah, peygamberlere mucizeler göstermeyi nasıl farz kıldıysa, velilere de kerametleri gizlemeyi öyle farz kılmıştır. Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde bu konu ile ilgili birkaç örnek vermiştir. Konuya örnek teşkil ettiği için bu kerametlerden ikisini görelim:

"Andan sonra Hazret-i Muhammed Hazret-i 'Ali'ye didi: " – Ya Ali! Seninle ikimüz hod bir nûrdanuz. Niçün sen bana sofuluk göstermezsin?" didi. Hazret-i 'Ali cevab virdi kim: "- Ya Muhammed ! Sen nebisin" didi. "Cümle sır sözlerin on sekiz bin 'alemde ve yetmiş iki millet arasında söylenüp ve kitablarda aşikare olsa gerekdür. Ve biz veliyüz; cümle sözlerimiz on sekiz bin 'alemde ve yetmiş iki millet arasında gizlidür. Aşikare olmaz." Pes Hazret-i Muhammed bu kelamı Şah-ı Merdan-ı Ali'den işidüp, bir zaman fikre varup melul-ı hal oldı. Pes hemandem Hazret-i 'Ali keremallah-ı vechehu bir elin göğe ve bir elin yire koyup, bir kapu gökten ve bir kapu tahte's-seradan açılup, her kapuda bir adam oturup ve her birinin yanında kırk adem oturur." (19 b – 20 a)

"Andan sonra yola tutup gitdi. Geylan'da Şeyh Giran adlu bir kariyyede Şeyh İbrahim-i Zahid-i Geylanî hizmetine gelüp gördi ki bir şeyh-i 'azîz veliyyullah kişi bustan ticarî eyler. Şeyh Safî hazırlara selam virdi. Şeyh Zahid-i Geylanî aleyke aldı. Ziyade tazîm ve tekrîm eyledi. Gine beçar eylemeğe meşgul oldı. Şeyh Safî "Şeyh Zahid-i Geylanî'yi esirgeyüp." didi. " Ya Hazret-i Şeyh, bu kadar zahmeti

niçün çekersin? Beçarda olan yad otları emriyle çıksunlar. Taşra gitsünler." Şeyh İbrahim eyitdi: "Bizim ol kadar kudretimiz yokdur ki bitan otları emir idüp taşra çıkarayuz." diyüp biçar eylemeğe meşgul oldı. Şeyh Safi, Şeyh İbrahîm Geylanî yine teklif eyledi. Şeyh İbrahim eyitdi: " Ogul elünden gelürse buyur. Yad otlar taşra gitsünler." Şeyh Safi Kaddes-allah sırrahu dahı Allah u Teala'nın emriyle vilayet diliyle ve keramet nefesi ile."didi. "Ey otcu gazlar gelin taşra çıkun." Hemandem beçarda olan yad otlar Allah emri ile, Şeyh Safi nefesi ile cümle taşra çıkdılar. Ve yine Şeyh İbrahim eyitdi: "Ogul, buyur yine yirlü yirine varsınlar. Elimüz emeğün ve alnımız terin yiyelüm. Zîra kim bunun gibi işler, kerамete ve vilayete nisbet bir işdür. Ve lakin vilayet, keramet 'ibadet olmaz, nefis muradudur. Bir kerametden ise, pîr nefsin bölüp, Rabbisin bilmek, bir yoldan azmışı yola getürmekdür. Evladur." Şeyh Safi ibrahim'den bu haberi işidüp bu kadar işaret eyledi ki: "Ay yad otları! Gelin yirlü yirinize karar tutun." didi. Ve ol otlar cümle hal dili ile cevab eytdiler ki "Ya Şeyh Safi! Biz senin cevabınla yirimüzden çıkmaduk ki, yine senin cevabınla yirimüze varayuz. Şeyh İbrahim işareti ile çıkduk, yine anın işareti ile varuruz." didi. Şeyh Zahid-i Geylanî buyurdı: "Ay otlar ! yine Allah'un emri ile yirlü yirinüze varun."diyicek, otlar yirlü yirine karar tutdılar. Andan Şeyh İbrahim Hazretleri didi: "Ya oglum İshak! Dirileri öldürmek asandur. Amma ölüleri diri kılmak müşkildür." Şelh Safi ol zaman bildi ki, Şeyh Zahid-i Geylanî Hazretleri kerametde, vilayetde kamil ve üstad-ı fazıldur." (12 a- 14a)

II. TARÎKAT

A) TARÎKATİN ESASI

1. Tarîkatin Dereceleri

Tarîkat izlenilen, gidilen ilahî yol anlamındadır. Kişi, İslam şeriatini ikmalden sonra, bir mürşide bağlanarak, onun gösterdiği şekilde zikre, ibadete devam edip, olgunluğa erişir. Kısaca tarikat, insanı olgunlaştırma yoludur. Ehl-i tarîk olanlar kendilerinden bir derece daha üstün olan kişilerden feyz alırlar. Şeyh Safi Vasiyetnamesi'nde bu sıralamayı şöyle yapar:

"Rabbi'l-'alemîn, mürebbî, pîr-i kamil, halife, musahib aşna, meşreb, sufi-yi kadîm." (22 b – 23 a)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

2. Tarîkatın Binası

Tarîkatler prensiplerini Kuran-ı Kerîm, Hz. Muhammed ile Hz. Ebu Bekir veya Hz. Ali'den alırlar. Bir kaynaktan çıkan bu görüş ve düşünceler şeyhten şeyhe aktarılarak sürer. Buna manevî silsile veya inabe yolu denir. Tarîkat ilminin kaynağı Hz. Muhammed Mustafa'dır. Hz. Muhammed İslam dinini ve şeriatini kurduğu gibi, İslam tarîkatlerinin de kaynağı olmuştur. O'nun önderliğinde kurulan birçok tarîkatin binası hep aynıdır. Bu konu ile ilgili olarak Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde şu bilgileri vermektedir:

> "Kapı dörtdür, makam kırkdur, erkan on yedidür. Vilayet dairesi yedidür. Vilayet tabakası on ikidür. Vilayet bölüğü dörtdür. Mezhep birdür. Millet yetmiş üçdür. Yetmiş ikisi halikdür, birisi nacîdür." (14a)

3. Tarîkatın Ahkamı

Tarîkatin çeşitli hükümleri vardır. Bunları şu şekilde maddeleştirmemiz mümkündür:

a. Bir mürşidin huzurunda bir daha günah işlemeye tövbe etmek.

b. Gönülden mürşide bağlanıp tarîkate girmek, yani muhib olmak.

c. Tarîkat kurallarına göre temizlenip giyinmek.

d. Nefsi terbiyeye çalışmak.

e. Mürşide ya da sorumlu olduğu kişilere karşı hizmet etmek.

f. Allah'tan korkmak, yapacağı her kötü eylemin karşılığına inanmak.

g. Allah'tan ve girdiği yolda olgunlaşacağından ümidini kesmemek.

h. Her şeyinin olduğu durumlarda bile hiçbir şeye "Benimdir." dememek.[20]

---

[20] KAYA, a.g.e., 1993, s. 308

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Şeyh Safî bu bilgiler haricinde eserinde tarîkat ahkamı ile ilgili şunları zikretmektedir:

"Tarîkatin ahkamları kaçdur?" diseler, sen iytgil altıdur. Birinci marifetdür. İkinci cömerdlikdür. Üçünci yakınlıkdur. Dördünci sıdıkdur. Bişinci tefekkürdür. Altıncı tevekküldür." (111 b)

4. Tarîkatin Farzları

Tarîkatte farz ve ahkam birbirine çok yakın anlamda kullanılmaktadır. Vasiyetname'de de birbirine benzer unsurlar hem farz hem de ahkam adı ile anılmaktadır:

"İmdi evvel farz budur ki, sırdar ola. İkinci farz budur ki eğer talib bin ise bir otura. Bir tura ve bir dilden söyleye. Üçünci farz budur ki, mîzan-ı Hakk'a mûtî ola ve emrine ferman ola. Bişinci farz budur ki halîfden el alup tevbe eyleye. Yidi farz budur ki musahip bula, hakîkat hakkını ceme yatura." (97b-98b)

Şeyh Safi yapılmasının farz olduğu bir davranışı da şöyle belirtmektedir:

" Her cuma gicesi pîr nazarına varup Zü'l-figar altından geçmek farzdur." (33 a)

5. Tarîkatin Sünnetleri

Emevîler'den sonra tahta geçen Abbasiler döneminde mezhepler ortaya çıkmaya başladı. Her mezhep kendisinin hak, diğerinin batıl olduğunu ileri sürer oldu. Şeyh Safî'ye göre, gerçeklerle, Kuran-ı Kerîm'le ve Hz. Muhammed'in getirdikleri ile çatışan bu mezhep furyasından İslam'ı korumak gerekiyordu. Bu görevi devrin imamı İmam Cafer-i Sadık üstlendi. O, önce tarikatteki sünnet ve farzların yerine getirilmesini istedi. İmam Cafer'in belirttiği sünnetleri Şeyh Safî şöyle haber vermektedir:

"İmam Cafer'i Sadık Radiyallah u anhü buyurur ki: - Üç sünnet yidi farz vardur. Mümîn olan da bu tamam gerekdür. İmdi evvel sünneti budur ki, kelime-i tevhîdden hali olmaya. Müdam Zikrullah ile

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

ola. İkinci sünneti budur ki, kalbinden adaveti götüre. Kimseye kin, kibir tutmaya. Üçünci sünneti budur ki nutk-ı kudret hak ola:"(97 b)

B) TARİKATİN ERKANI

Erkan, kurallar demektir. Bektaşilik'te erkan ikiye ayrılır: Muamelata ait erkan, ibadete ait erkan

Muamelata Ait Erkan

1. Doğum ve İsim Verme Erkanı: Doğan çocuğa ad verme kurallarıdır.

2. Sünnet ve Kirvelik Erkanı: Erkek çocuğun sünnet edilme kurallarıdır.

3. Evlenme ve Nikah Erkanı: Düğün ve nikah kurallarıdır.

4. Hakk'a Yürüyüş ve Hayır Erkanı: Vefat edenin gasli, defni ve sonrası yapılan hayır ve hasenat lokmalarıyla ilgili kurallardır.[21]

İbadete Ait Erkan

1. Biat Erkanı: Bektaşiliğe girmek isteyen canın, tarîkate alınması ile ilgili erkandır. Tarîkate girmek isteyen can, mürşide ikrar verir. Yemin ederek mürşidin elini tutar. Mürşid de kendisini tarîkate kabul ederek nasip verir.

2. Dervişlik Erkanı: Nasîp verilip tarîkata alınan ve muhib olan canların, bir üst makama alınma erkânıdır. Dervişlik makamına alınan can, aynı zamanda rehberlik görevini yürütebilecek ehliyettedir.

3. Musahiblik Erkanı: Tarîkat kuralları içinde, iki canı kardeş yapma eylemidir.

4. Babalık Erkanı: Ahlâki olgunluğun yanında tarîkat ilmine ait bilgilerde de olgunlaşan kimsenin merasimle giydirilmesi erkânıdır.

Baba olacak zat, mürşid veya halifebaba başkanlığında kurulan bir komisyonda yeterlilik imtihanına alınır. İmtihanda adaya, muamelâta, ibâdete, tarîkat hükümlerine, şeriat, tarikat, marifet ve hakikat kapılarına dair sorular sorulur. Bu sorulara yeterli

---

[21] Haydar KAYA, Alevilik Tanımı ve İlkeleri El Kitabı (Manisa, 1994, s. 50)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

cevabı veren zat, erkân ile giydirilir. Kendisine babalık icazeti ile babalık postu verilir. Bundan sonra baba cem yürütür; muhib edinir; tarikatı yaymaya yetkili olur.

5. Mürşidlik (halifebabalık) Erkanı: Halifebaba, Hacı Bektaş-ı Velî Hazretleri'nin makamında vekaleten oturan kişi demektir. Halifebaba olacak zat, önce yeterlilik sınavına tabî tutulur. Bu sınav, merkez dergah olan Hacı Bektaş'ta yapılır. Babalık erkanı Dimetoka, Şahkulu Sultan, Kerbela, Mısır ve tanınmış diğer Bektaşi dergahlarında yürütülmesine rağmen, halifebabalık erkanı buralarda yürütülmez.

Hazreti Pîr'in dergahında, halifesinin başkanlığında kurulan imtihan komisyonunda aday sorguya çekilir. Babalık erkanında sorulan soruların daha kapsamlısı kendisine sorulur. Sınavı başarı ile veren ve baba olan zat, bu kez merasimle giydirilerek halifebaba yapılır. Kendisine halifebabalık icazeti ile birlikte post, sofra, çerağ, tığ, nefir, keşkül, kaşağı gibi tarikat eşyası verilir.

6. Görgü Eylemi: Musahib olan canların yılda bir kere aklanma eylemidir.

7. Cem Yürütme Erkanı: Perşembeyi cumaya bağlayan her gece cem yürütülür. Cem, aşağıdaki sıra ile gerçekleşir:

a. Dergahın temizlenip hazırlanması.

b. Çerağların uyarılması.

c. Muhib canların cem evine gelmeleri.

d. Varsa biat erkanı ile musahiblik ve görgü erkanlarının yürütülmesi.

e. Mürşidin imamlığında iki rekat tarikat namazının kılınması.

f. Düvezde imamların okunması, zikir ve ikinci secdeye gidilmesi.

g. Semahların gidilmesi, sofraların kurulması kaldırılması.

h. Cemin bitiş gülbangının okunması, üçüncü secdeye gidilmesi ve dağılma.

8. Matem Erkanı: Muharrem ayında on iki gün boyunca tutulan oruç ve Aşri Muharrem'de nelerin yapılması gerektiğini açıklayan kurallardır.

9. Nevruz Erkanı: Türklük dünyası ile pek çok Müslüman ülke tarafından yılbaşı olarak kabul edilen güne nevruz denir. Miladi takvime göre nevruz 21 martı 22 marta bağlayan gece başlar.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Nevruz günü sabahtan öğleye kadar bayram yapan canlar, yemekten sonra dergahta toplanarak kutlama erkanı yaparlar. Normal cemde yapılan hizmetler yürütülür. Nevruz erkanı dört bölümden oluşur. Bunlar, zikir, kutlama, mevlîd ve süt dağıtma ile nefesler ve semah bölümleridir. [22]

Genel olarak erkan hakkında verilen bu bilgilerden sonra Şeyh Safî de erkan olan ve olmayan haller konularında şunları kaydeder:

"Tarîkatın erkanları kaçdur?" diseler, sen iytgil altıdur. Evvela ilimdür. İkinci halîmdür. Üçüncü sabırdur. Dördünci rızadur. Bişinci ahlakdur. Altıncı ihlasdur."(112 a)

"Musahibin günahın musahibden meşrebin günahın meşrebden ve talibin günahın pîrden istemek erkandur. Her gah ki pîrin rızasınca gitse, yola boyun virse, her gah ki mürebbîye ve musahibe gerdan – kuyruk eylese, talib ecrin çeküp cemaat ile ana fena gülbangın çekmek erkandur." (41a)

"Talibler ve mürîdler ve sûfîler pîrlerine ve üstadlarına ve mürşîdlerine ve halîfelerine, siz yollusuz dimek erkan değildür. Eğer diseler, kul Allahı'na ümmet, peygamberine mürîd, evliyalarına günahkarsız dimiş olan kimselerden olup, Şeytan-ı laîn gibi merdûd ve melûn şerminde olurlar." (8 a-b)

Tarîkatteki erkanlardan biri de bele kemer kuşanmaktır. Buna kıyam-beste ya da şed denir. Şed, hidayeti temsil etmektedir.

Bektaşîler başlarına "Tac" denilen bir serpuş, üzerlerine hırka giyerler. Gögüslerinde on iki köşeli "Teslim Taşı" vardır. Bellerine de kemer kuşanırlar. Tarîkatçe yasaklanan bazı davranışları yapanlara bu kuşak bağlanmaz ve bu kişiler ceme kabul edilmezler. Vasiyetname'de yasaklanan davranışlar şöyle verilmiştir:

"Birinci zina itmekdür. İkinci livatadur. Yani oglana zina itmekdür. Üçünci gammazlıkdur. Dördünci münafıklıkdur. Bişinci tekebbürlük eylemekdür. Altıncı yavuz gönülli olmakdur. Yidinci hasûdlıkdur. Sekizinci buguzdur. Yani bir mümin kardaşa düşman olmakdur. Tokuzuncı kad ile yalan söylemekdür. Onuncı vadeye hilaf itmekdür. Onbirinci emanete hıyanet itmekdür. On ikinci namahreme bakmakdur. On üçünci bir kimsenin aybın istemekdür. On dördünci mücehhillikdür." (73 a – 74 b)

Peygamber'in sözünü inkâr edip, şed bağlanmamakla cezalandırılanları da Şeyh Safî şöyle sıralamıştır:

"Birinci kafirlere, ikinci münafıklara, üçünci kafirlere, dördünci dellaklara, bişinci delallara, altıncı hallaclara, yidinci kassablara, sekizinci cerrahlara, tokuzuncı kuşlara ve canavarlara duzak kurup, onları boğazlayanlara, onuncı ameldarlara, on birinci muhtekîrlere yani matrabazlara, on ikinci celladlara şed yokdur." (74 b- 76 b)

---

[22] KAYA, a.g.e., 1993, s. 398-404

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

1. Cem

Cem adı verilen ayinler, Aleviliğin en önemli kurumlarından biridir. Âyin-i cem (aynü'l-cem), birliğin özü manasındadır.

Aleviler'de cemaatin dinî lideri dede, Bektaşiler'de babadır. Cemaatin işlerini, cem ayinlerini, o yürütür. Ceme yalnızca musahipliler, ikrar vermiş, nasip almış, görülmüş ya da ilk defa nasip alacak olanlar katılabilir. Şeyh Safi Vasiyetnamesi'nde ceme katılanlar ile ilgili olarak şu kısa bilgiyi zikretmiştir:

> "Ve dahı cemde büyük ve küçük ve çirkin ve gökçek bir olur." (33 b)

Aynü'l-cem, "Hak Meydanı" adı verilen, Hakk'ın, hakikatin orada doğduğuna inanılan bir ibadet meclisidir. Bu ibadet, şeriatteki namazın karşılığıdır. Alevî ve Bektaşî inanışlarına göre "Şeriatte namaz, camide, imamın arkasında kılınır. Tarikatte ise, cemal cemale kılınır. Kâbe insanın gönlüdür." "Âdem'e secde ediniz." ayeti gereğince, insana secde edilir. "Kâbe'nin etrafında nasıl bir halka namazı kılınırsa, burada da öylece bir halka namazı olur." görüşü hakimdir.

Cemde, dede baş köşede olmak üzere hizmet sahipleri (rehber, gözcü, çerağcı, zakîr, ferraş, sakka, sofracı, pervane, peyik, iznikçi, bekçi) mevkilerine göre yerlerini alırlar. Dede her hizmet sahibinin hizmetine başlaması için izin verir. Şeyh Safi'nin bildirdiğine göre dede, meydanı şu sözlerle açar ardından şu nasihatte bulunur:

> " Bu meydan Hakk meydanıdur. Bu meydana gelenin başı top, canı kurban gerekdür." (30 b)

> " Eğer İsmail gibi canı kurban ve Mansur gibi tarım hazır ve Nesîmi gibi postum arkamda ve Fazlı gibi hançer göbeğimde bu dergahdan hergiz dönmeğim yoktur. (30 b)

Dede, erkanı yürütmeden, törene başlamadan önce sorar: "Küs olan, kes olan dargın olan varsa ortaya çıksın.". Böylece cem her şeyden önce hesap, küslerin barıştırılması, hakkın alınması ve suçlunun cezalandırılması yeridir. Yani aynü'l-cem hem bir çeşit ibadet, hem de bir mahkemedir.

2. Dört Kapı

Tasavvufta Allah'a ulaşmanın dört safhası vardır. Hacı Bektaş-ı Velî Hazretleri bunu şerîat, tarîkat, marifet ve hakikat diye dört kapıya ayırır.

Şerîat kapısı İslam dininin şartlarına riayet etmektir. Aynı zamanda bir hukuktur, dînî kanunlardır.

Tarîkat kapısında yola girenler, bir mürşide bağlanırlar. Bu mürşid onlara ayin ve merasimleri öğretir. Bu sebeple talib tarîkat kapısından girerek bir zabıt altına alınır.

Marifet kapısından ise, ilim yoluna girilir. Kişi, cahillikten kurtulup, bilgili bir şahsiyet olur. Ayne'l- yakîn, İlmen- yakin ve Hakke'l-yakîn sırlarına vakıf olur.

Hakîkat kapısında talib, kaînatın sırlarına vakıf olur. Hayatın felsefesini öğrenir. Burada hakikat alemine ulaşır; gafil olmaz.

Vasiyetname'de bu dört kapının tanımları şöyle yapılmıştır:

"Hakîkat aklın nurıdur ve canın hayatıdur. 'İlmin suretidür. Tarîkatın sikkesidür ve şerîatın gömleğidür. Şerîat Hazret-i Resul'un kavlidür ve tarîkat fiilidür ve marifet sırrıdur ve hakîkat Hazret-i Resûl'un re's-i halidür. Ve dahı şeriat farzdur, tarîkat vacibdür. Marifet sünnetdür. Hakîkat nafiledür ve dahı şerîat dededür, tarîkat babadur, marifet oguldur, hakîkat oglunun ogludur. Ve dahı şerîat maşrıkdur, tarîkat magribdür, Marifet şimaldür, hakîkat kıbledür."(15 b – 16 a)

"Şeyh Safi Hazretleri buyurmuşdur ki Şerî'at kapusunda seninki senindür benimki benimdür. Ve tarîkat kapusunda benimki senindür, seninki benimdür. Ve ma'rifet kapusunda seninki dahı benimki dahı mürşidündür. Ve hakikat kapusında seninkin de benimkin de mürşid-i kamilindür. Mürşid-i kamilinki dahı Hak Teala'nundur." (14 a- b)

Aynü'l- cemde bütün canların kardeş olması gibi, dört kapıda da herkes kardeştir. Vasiyetname'de bu duruma şöyle açıklık getirilmektedir:

"Eğer sûal olunursa, şerîat kardaşı kimdür? Tarîkat kardaşı kimdür? Ve marifet kardaşı kimdür ? Ve hakîkat kardaşı kimdür? Cevab-ı Safi budur ki, kardaş yididür. Birinci şerîat Allah bir, Resûl hakk, Hazret-i 'Ali, on bir oglı imami bir hakk dimek ile mûminlere şerîat kardaşı olur. İkinci tarîkat kardaşı olur. Üçüncü marifet kardaşı oldur ki, bir nefsin bilüp, Rabbisin tanıyan kemal ehli nazarında bir talib ile musahib olmak ile marifet kardaşı olur. Dördünci hakîkat kardaşı olur. Bir Hakk'ı insanda ve insanı bir Hakk'da mevcûd gören ehl-i Hakk'la üstad-ı kamil nazarında muhabbet olmagıla hakîkat kardaşı olur."(45 a-b)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Temiz giyinmek, temizliğe dikkat etmek ve her zaman temiz olmak şeriat ve tarikatin makamlarındandır. Vasiyetname'de su ile yapılan temizliğin dışında bir de nefsi temizlemek için yapılan hal ve hareketlerden bahsedilmektedir.

"Ve dahı şerîat abdesti su ile olur ve tarîkat abdesti pîr elinden beyat itmek ile olur ve ma'rifet abdesti nefsin bilüp, Rabbisin tanımagıla olur. Ve dahı hakîkat abdesti kendi ayıbların görüp, sairlerin aybın örtmekle olur." (48 b)

Şerîat, tarîkat, hakîkat ve marifette ihtilam, pîrsizlik, vefasızlık ve ayıp açmak cünûpluk sebebidir. Bu durumu Şeyh Safî şöyle dile getirmektedir:

"Ve dahı şerî'at cünûbı ihtilam ile olur. Ya avret ile ima' itmek ile olur. Tarîkat cünûbı pîrsizlikdür. Ve ikrarına yalan çıkup, ahdine vefa itmemekdür. Ve ma'rifet cünûbı nefsin bilmemekdür. Ve hakîkat cünûbı kendi ayıbların örtüp, sair halkın aybın açup, aşikare itmekdür." (61 a-b)

3. Gülbang

Bektaşi tarîkatinde okunan duaya gülbang denir. Tarikatte her eylemin bir duası vardır. Dualar Arapça değil Türkçe söylenir. Gülbang ve terceman adı verilen bu dualar ayin-i cem içinde yeri geldikçe okunur. Bir sofra gülbangı şu sözleri ihtiva eder.

"Bismillah Allah Allah. Bu gitti ganisi gele. Hak Muhammed Ali berekatın vere. Yiyenlere nur iman, yedirenlere delil ola. Kazanıp getiren, pişirip kotaran derviş ve derdmenlerin Hak erenler destgiri ve destgirimiz ol. Artıp eksilmeye, taşıp dökülmeye. On iki imam, on dört masum-ı pak efendilerimizin bab-ı saadetlerinden nasiplerimiz gani ola. Üçler, beşler, yediler, kırklar, gülbangı Muhammed, nur u nebî, kerimi'l-Ali, pirimiz Hünkar Hacı Bektaş Veli ve gerçek erenler demine Hû." [23]

Vasiyetname'de birkaç şekilde görülen gülbanglar ise şöyledir:

"La feta illa 'Ali, la seyfe illa Zü'l-figar, üstad-ı nefes, tarîkat-i îman, destür-ı erkan, meşayih-i emr-i halîfe, göz görenin, yol varanın, yolca giden yorulmaz, girçek yoldan ayrılmaz. Eyvallah güzel şahım !" (29 a)

---

[23] KAYA, a.g..e., 1993, s.451

"Lâ fetâ illa Aliyy ü la seyfa illa Zü'l-figar, la ilahe illallah Muhammed ü Resulullah ü Aliyy velîyyullah nasrun min Allah ü feth ü karîbün beşerü'l- mûminîn ya Muhammed ya 'Alî."(51 a)

"Dirildüp dirgüren Allah Allah evvelîn, ahirîn, zahirîn, batının, bende-i şah, kabul-ı dergah, ikrar, ka'l-ü bela, Allah, Muhammed, 'Ali, Hu diyelim."(57 b)

4. Tarîk Çalmak

Dede cemi tarik, erkan değneği ya da alaca değnek adı verilen kırılmaz, bükülmez bir sopa ile idare eder. Tarîk görgü ceminde, dara düşenlerin boyunları hizasına "Allah, Muhammed, Ali" nidaları ile dokundurulur. Bu olayın adı tarîk çalmaktır. Dede, çeşitli suçları işleyip günahkâr olanların günahlarından kurtulmaları için tarîki bunların başında on iki kere gezdîrir. Şeyh Safi ise suçun niteliğine göre bu sayıları farklı farklı vermiştir.

"Erkanda tarîk çalmak, yididür. Birinci elifdür, birdür. İkinci cimdür, üçdür. Üçüncü hadur, beşdür. Dördüncü zidür, yididür. Bişinci sindür, on ikidür. Altıncı kırkdur. Yidinci yitmiş yididür ve birinci kendi rızasıyıla gelene bir tarîk çalınur. İkinci kendi iradetiyle gelene üç tarîk çalınur. Üçüncü gözi görene beş tarîk çalınur. Dördüncü sohbete tana kalana on iki tarîk çalınur. Bişinci sohbete ceme düşene kırk tarîk çalınur. Altıncı zalim eli ya zalim dili değene ve malı gidene ve ırzı bozulana yitmiş yidi tarîk çalınur. Yidinci mürşidin ve mürebbînin ve halîfenin gaybetin idüp dahı erkân açana toksan tokuz tarîk çalınur." (28 a-b)

C) TARÎKAT MENSUPLARI

1. Güruh-ı Nacî ve Münacî

Cennet ile mükafatlandırılan, kendilerîne cennet vaat edilen kullara güruh-ı nacî denir. Şeyh Safî Hz. Muhammed'e itaat eden ve Şia mezhebinden olanlara güruh-ı nacî der.

"Yitmiş iki milletin bir bölük taifesi secilüp, Hazreti-i Resul'ün erkanına ve dinine taat idüp, on sekiz bin aleme bir gözden bakup, Şia-yı pak mezhebinden oldular ki, anlara güruh u nacî ve münacî dirler." (56 b – 57 a)

2. Mümin - Müslim

Kuran-ı Kerîm'in emir ve yasakları ile Hz. Muhammed'in sünneti doğrultusunda yaşayanlara mümin kullar denir. Aşağı yukarı aynı anlamı ifade eden mümin – müslim sözcükleri yer yer birlikte kullanılmaktadır.[24]

Şeyh Safi eserinde mümîn- müslim kullardan şöyle bahsetmektedir:

"Sûfîlerin ve mümînlerin ve müslimlerin didare bakışmaları ve kelam söyleşmeleri, mushaf-ı kerîm olmakdur ve birbirine ulaşmakları, aşık maşukma ulaşmakdur." (35 a)

" Hak Teala Hazreti, mümin, müslim ve derviş, sûfi kullarına yidi kimsenin sûretinde görünür. Birinci kendi sûretinde görünür. İkinci üstadı suretinde görünür. Üçünci pîri sûretinde görünür. Dördünci kendi sevdiği sûretinde görünür. Bişinci on dört yaşında masûm-ı pâk sûretinde görünür. Altmcı mahabbeti şeklinde görünür. Yidinci otuz üç yaşında ehl-i cennet sûretinde görünür." (52 b)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

3. Mürşid

Babalığın (Alevilik'te dedelik) üstünde bir kademedir. Üstün ahlâklı, özverili ve ilmi yönde olgunlaşmış kimseler bu makama gelebilirler. Mürşid olacak kişide çeşitli manevî özellikler de aranır. Çünkü bu makam Hakke'l-yakîn makamı sayılır. İlme'l-yakîn ve Ayne'l-yakîn mertebelerini tamamlamış kimseler bu makama gelebilirler. Tasavvuf inancına göreyse sadece insanlar mürşid olmaz. Ay, gün, kelam-ı Allah vb. de mürşid olabilir. Şey Safi bu duruma şöyle açıklık getirmiştir:

---

[24] Ethem Ruhi FIĞLALI, Türkiye'de Alevilik, Bektaşilik, (Selçuk Yayınları, Ankara, 1990, s. 340)

"Ve dahı biş nesne mürşiddür. Biri kelam-ı Allah ve biri ay ve biri gün ve biri çırak, Bişinci yoldur ve mahabbet hasü'l-hasdur ki Muhammed 'Ali'nin yolıdur." (68 b-69 a)

Mürşid olmanın ilk şartı, Hacı Bektaş-ı Velî soyundan gelmektir. Şuarā Sûresi'nin 23. ayetine göre, Peygamber soyundan gelmeyen kimse, Peygamberi vekaleten temsil edemez. İşte bu sebepten Şeyh Sāfî mürşidin evini tavaf etmeyi, Ka'be'yi tavaf etmekle bir tutmuştur:

"Mürşidin evi Mekke ve Medîne'dir. Mürşidin evini ve eşiğini ziyaret edenler bir bir kere hacı ve gazi olup, günah-ı kebîr ve günah-ı sagîrlerden kurtulup, masum-ı pak olurlar." (34 a)

4. Mürebbî

Tarîkate girenlere önderlik, yol göstericilik yapanlara mürebbî denir. Mürebbî talip ve dervişlere, tarîkat kurallarına göre nasıl davranmaları gerektiğini öğretir. Mürebbîlik marifet kapısı sayıldığı için, her isteyen de mürebbinin huzura gelemez. Onun huzuruna gelecek talibin, önce eline, beline ve diline sahip olması gerekir. Şeyh Safî, bu konu ile ilgili olarak şunları zikretmektedir:

"Ve mürîd mürebbînin ve pîrin nazarına varmakda üç erkân vardur: Eli boş ve eli kurı varmaya. İkinci abdestsiz ve taharetsiz ve bed huy ve kem nazar ile varmaya. Üçünci mürşidin ve mürebbinin ve üstadın yanlarında ehl-i tarîk olsa, ellerin yanlarına salup, tar-ı Mansur turup, mürebbî ve mürşîd ve üstad gülbang idüp, talip ve mürîd ve şakird secde idüp, şeytan-ı laînden kurtulup, melek olup Adem'e secde ideler. Erkân budur." (47 b-48 a)

5. Derviş

Bektaşi tarikatının en zor ve uzun süreli olan kademesidir. Talib olan kişi özel bir erkân ile dervişliğe yükseltilir. Taliblikte amelî olarak yapılan ibadetler, dervişlikte görerek yapılır. Derviş, İlme'l-yakîn mertebesindedir. Tanrı'yı ilim yolu ile tanımayı

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

öğrenir. Vasiyetname'de ise derviş "Varlığında yok olan kişi." olarak şöyle tanımlanmaktadır:

"Derviş oldur ki, varlığında yok ola. Eğer cümle alem gark olursa hiçbir vechile derdi olmaya." (111 a)

6. Musahib

Musahiblik iki kişinin din, tarîkat ve yol kardeşliği manasındadır. Musahiblik, Kuran-ı Kerîm'e dayanan bir kurumdur.[25]

Musahib olmanın belli şartları vardır. Her istenilen kişi ile musahib olunmaz. Herkes akranı ve emsali ile musahib olur. Şeyh Safî bu konuda şöyle der:

"Pes imdi ma 'lûm oldı ki, her kimseye kendi akranı ve emsali ve münasebetiyle musahib olmak gerek. Amma seyyid gayri kimseyile ve alim cahil ile musahib olmak erkân değildür. Zîra, 'alim şahindür ve cahil tavukdur. Sipahî rencber ile musahib olmak erkan değildür. Zîra sipahî kurtdur, rencber koyundur. Merdîmzadeler ile Türkler musahib olmak erkan değildür. Zîra merdîmzadeler altundur, Türkler bakırdur. Ehl-i sana'atlar ile avareler musahib olmak erkan değildür. Zîra ehl-i sanalar baldur, avareler sîrkedür. 'Abidler ve zahidler, 'aşıklar ile musahib olmak erkan değildür. Zîra 'abidler ve zahidler panbukdur, 'aşıklar otdur. Halîfler ve mürşîdler ve meşayihler ve dervîşler ve mürîdlerile ve taliblerile musahib olmak erkan değildür. Zîra meşayihler deryadur, dervîşler katredür. Mürîdler yirdür ve pîrler gökdür. Dahı mü'minler münafıklar ile musahib olmak erkân değildür. Zîra mü'minler turıdur. Gıdası şekerdür. Münafıklar karkadur. Gıdası nacisdür.

Kâfir müsliman ile musahib olmak erkân değildür. Zîra kâfir Cehennem'dür, Müsliman Cennet'dür. Pîrlü kişi pîrsiz kişiyle musahib olmak erkân değildür. Pîrsiz kişi şeytanîdür, pirlü kişi rahmanîdür. Ve pîrden dönmiş ve pîr tutmış kişiyle musahib olmak erkân değildür. Zîra pîrden dönmiş kişi hem mürteddür ve hem kötülerdendür. Ve dahı müzevvec mücerred ile musahib olmak erkân değildür. Zîra mücerredin dîni ve îmanı ve İslam'ı tamam değildür. Amma müzevvecin dîni ve îmanı tamamdur. Ve dahı padişahlar kullarıyla ve kadılar mülazimleriyle musahib olmak ve erkân değildür. Zîra padişahlar güneşdür, kulları yıldızdur. Ve kadılar aydur mülazimleri sitaredür ve dahı yiktilen kocalar ile musahib olmak erkân değildür. Zîra kocalar kışdur, zemheridür ve yiktiler bahardur ve yasdur. İnsile cin

[25] Seb'e Sûresi 46. Ayet, Enfal Sûresi 71, 72, 73, 74 ve 75. Ayetler, Hadid Sûresi 10. Ayet, Nisa Sûresi 33. Ayet, Tevbe Sûresi 100. Ayet

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ve melek ile insan musahib olmak erkân değildür. Zîra ins nûrdur ve cin oddur. Melek hadimdür. İnsan mahzûmdur." (62 a-64 a)

Tarîkatte kendi dengini bulmak esastır. Kendi dengini bulmayana ise çeşitli cezalar verilir. Bunlar Allah'ın rahmetinden, Peygamber'in şefaatinden mahrum kalırlar ve azap çekerler. Şeyh Safi, Vasiyetnamesi'nde bu konuya da değinmiştir:

"Pes imdi ma'lûm oldı ki, bir adem kendi akranını ve emsalini bulmayup münasibetiyle musahib olmasa, tutdukları erkân fasiddür ve ilimleri batıldur, hayırları kabûl değildür. Âhiretde azabda olup, Allah Teala'nın rahmetinden çıkarlar. (64 a)

Musahib olan kişilerin yol kardeşliklerinin bozulduğu çeşitli hâller de vardır:

"Anların ki zerrece dünya mahabbeti aralarına girüp gönüllerine riya gelse, anlar musahib değildür. Eğer birbirinin malına ve canına da rıza gözedürlerse, anların lokmaları ciğ olur. Ciğ lokma yimek, erkan değildür. Belki haramdur. Ana musahib dinmezb Da'vî kardaşlarıdur. Ma'nî kardaşı olmazlar. Ahretde dahı birbirlerine faideleri yokdur." (94 a)

7. Talib

İkrar verip nasip olan, erkâna girmek isteyen kişiye, Alevilik'te ve Bektaşilik'te talib denir. Talib olabilmek için şevkle çalışmak, erkana uymak, sabırlı olmak ve aşk ateşi ile yanmak gerekir. Şeyh Safî talibin yapması gerekenler hakkında şunları söyler:

"İmdi talib gerekdür kim vücudını bi'l-kübbe toprak eyleye ve kendüye geleni dahı evvelki isminden dahı korkup, toprak idi didüre. Marifet tohumından getürüp, öz tarlasına eke. Andan meskenet suyıyla suvara. Rıza oragıyla biçe; getürüp sabır harmanına döküp, fark döğeniyle yumuşadup, şevk yiliyle savura. Dahı hal değirmenine iletüp un ide ve ondan sonra bir kerre mihir tuzıyla dahı mahabbetile yugura ve andan sonra ışk ateşin yaka. Gönül furunında bişüre dahı mürebbîsinin nazarına koya. Eğer makbule geçerse bil ki ol talibin ameli makbul-i Hakk olup, dünyada, ahiretde yüzi ak olur, evliyanın oglıdur." (91. a-b)

8. Mürid

Mürid olacak kişi mürşidine ikrar verir. İkrar verip nasip alan müslim, tarîkate girmiş olur. Şeyh Safî mürid olacak kişinin ikrar vermesine şu şekilde işaret etmektedir:

"Ve dahı evvel talib sol eliyle mürşidin sag eteğin tutup ve sag eliyle mürşidin sol elin tutup, "Cesedim zahirine, canım nefsine ve başım meydanına virdüm. Sana mürîd oldum."." (31 b-32 a)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Şeyh Safî'ye göre müridler üç çeşittir. Bunların ilki mürid, ikincisi tirit ve üçüncüsü kör ittir. Mürid olan kişi canını, başını, malını mürşidine teslim eder. Tirit olan kişi malını mürşidine verir ancak canını ve başını ona vermeyi küfür sayar. Kör it olan kişi ise, ne canını, ne başını, ne de malını mürşidine verir. Vasiyetname'de bu konu şöyle dile getirilmiştir:

"Mürîd üç bölükdür. Biri mürîddür ve biri tirîtdür ve biri kör itdür. Mürîd oldur ki canın, başın, malın mürşidine teslîm idüp, kendüsi aradan çıka ve tirît oldur ki, malın mürşidine virüp, canın, başın virmeği küfre saya ve kör it oldur ki, ne malın, ne başın, ne canın vire. Yoldan dönüp mürted ola. Asıl, kelam-ı asıl işde budur." (32 a)

9. Sûfî

Resûlullah'ın davetine koşup ana can u gönülden bağlanan, nefsini kötülüklerden sıyıran, iyilik yapmasını önleyecek şeylerden sakınan, şehvetini artıracak yerlerden uzaklaşan ve gaflet bölgelerini terkeden kişiye sûfî denir.[26] Sûfî Allah'tan başka her şeyden uzak olur; enbiya evliya ve alimlerden olmak için çalışır. Şeyh Safî bu konuya şöyle işaret etmektedir:

"Amma ba'de sûfî dimegin yidi ve bir yirde on iki ma 'nası vardur. Birinci masiva, Allah'dan beri mücerred olmakdan ibaretdür. İkinci Allah'dan gayrisinden uzak olmakdan ibaretdür. Üçünci enbiyadan ve evliyadan ve alimden gayri kimselerden biri olmakdan ibaretdür. Dördünci, zahirin ve batının mekrinden kurtulmakdan ibaretdür. Bişinci, dünyanın ve ahiretin mihnet-i meşakkatlerinden kurtulmakdan ibaretdür. Altıncı cehennem azabından farig olmakdan ibaretdür. Yidinci cesed-i şeytanın mekrinden ve ruh u hannasın şerrinden emîn olmakdan ibaretdür." (17 a-b)

Tasavvuf ehli Hak nazarında çok yüksek mertebededir. Hakk'ı arayan, O'na ulaşmak isteyen sûfîlerle birlikte olmalı, onların yolundan gitmelidir. Zaten Allahu Teala'nın emri de bu yöndedir. Bu durum Vasiyetname'de şöyle ele alınmıştır:

"Yir melekleri ve gök melekleri ve cennet hurileri enbiyalar ve evliyalar ve ay ve gün ve yıldızlar cümlesi secde idüp dirler ki: "Ya Rabb! Bu biri biriyle hicabsuz sohbet iden kulların kadrin ve kıymetin bize bildür." deyü 'arz ideler. Hak Te'ala anlara cevab vire kim : "İşbu biribiriyle sohbet iden benim s"ufî gürûh-ı nacî ve münacî kullarımdur ki, sa'ir halk taşa ve topraga ve divara secde idende bunlar beni birbirinde görüp, bana secde iderler. Her kim beni ister, işbu sûfî kullarımla tursun otursun. Sanki benimle turmış, oturmış gibidür."

---

[26] Ebu Hafi Şihabüddin Ömer es Sühreverdî, Tasavvufun Esasları, (İstanbul, 1993, s.674-75)

a) İlk Sûfiler

Hasan-ı Basrî, Rabîa-i Adeviyye, Cabir İbn Hayyan ve Ebu Haşim al-Kûfi ilk sûfiler arasındadır.[27] Bu mutasavvıflar zühd ve rızada en son hadde varmışlardır. Şeyh Safî ilk sûfinin Hak Teala olduğunu, bunu dört büyük melek, bazı peygamberler ve on iki imamların takip ettiğini söyler. Bu durum Vasiyetname'de şöyle anlatılmaktadır :

"Sofuluk 17 kimseden kaldı. Evvel Hak Sübhanehu Te 'ala'dan kaldı. İkinci 'Azraîl'den kaldı. Üçünci İsrafil'den kaldı. Dördünci Mîkaîl'den kaldı. Bişinci Cebraîl'den kaldı. Altıncı Cennetde Rıdvan'dan kaldı. Yidinci Âdem-i Safiyyullah'dan kaldı. Sekizinci Şit Heybetullah'dan kaldı. Tokuzuncı İdrîs-i Refi'ullah'dan kaldı. Onuncı Nuh u Necîyyullah'dan kaldı. On birinci Davud Halîfetullahdan kaldı. On ikinci Süleyman-ı Emînullah'dan kaldı. On üçünci İbrahîm Halîlullah'dan kaldı. On dördünci İsma'îl Zebîhullah'dan kaldı. On bişinci Musa Kelîmullah'dan kaldı. On altıncı İsa Ruhullah'dan kaldı. On yidinci Muhammed 'Alî'den kaldı. Hak Te'ala'nın sofulugı Hazret-i Muhammed'e ve 'Aliyyü'l-Murtaza'ya bahş oldı. İkinci Adem Safî'nin sofulugı İmam Hasan'a geldi. Ve Şît'in sofulugı İmam Hüseyin'e geldi. Ve İdris'in sofulugı İmam Zeyne'l-'Abidîn'e geldi. Ve Nuh'un sofulugı İmam Muhammed Bakır'a geldi. Ve Davudun sofulugı Ca'fer-i Sadık'a geldi. Ve Süleymanın sofulugı İmam İmam-ı Musa-yı Kazım'a geldi. Ve İbrahîm Halîl'in sofulugı İmam Musa-yı Rıza'ya gedi. Ve İsmail'in sofulugı İmam-ı Muhammed Tagı'ya geldi. Ve Musa'nın sofulugı İmam 'Aliyyü'l-Nagı'ya geldi ve 'İsa'nın sofulugı İmam Hasanü'l-'Askeri'ye geldi ve İmam Hasanü'l Askerî Mihdî-yü Sahib Zaman'a teslim eyledi." (17 b-18 b)

b) Sûfiliğin Şartları

Zühd ilmini çok iyi bilen sufiler kalplerini tasfiye etmiş ve bu konuda ihtisas sahibi olmuşlardır. İlm-i ilahî'den de çokça yararlanan sûfiler, bu ruh tasfiyesi esnasında ve sonrasında mürşid, mürebbî veya halîfeden habersiz bir iş yapmamayı bilirler. Vasiyetname'de bu konu ile ilgili şu kayıtlara rastlıyoruz :

"Sûfiler mürşid'in ve mürebbînin ve halifenin nikahlusıdur. Mürşidden ve mürebbîden ve halîfeden rızasız yidi adım girseler boş olurlar. Ânın nikahın tecdîd itmeseler anı kabul itmek yezidlikdür. Ve dahı bir sûfinin, müslimin bir yezid görse, ol müslimin nikahın itmeseler, anı tasarruf itmek haramdur." (26 b-27 a)

Sûfiler takvanın hakikatlerine erişmişlerdir ve onlar dünyadaki zühd ehlini meydana getirirler. Tasavvuf ehli olan kişi mal, mülk, mevki, yükselme arzusu gibi zevklerden uzaklaşır. Gerçek mutasavvıf cömerttir; pîrinden habersiz iş yapmaz.

---

[27] Attar, Tezkire (c.1, sf. 59)

Kendine kötülük yapana iyilikle karşılık verir. Şeyh Safî de bu konu ile ilgili olarak şunları söylemektedir:

"Pes imdi sofuluğun on iki şartı vardur: Birinci i'tikaddur, ikinci yagındur, üçünci iradetdür, dördünci cömerdlikdür, bişinci gördügin örtmekdür, altıncı pîrden rızasız iş itmemekdür, yidinci söğene, döğene kul olmakdur, sekizinci küfr-i îman itmekdür, tokuzuncı sag mürebbîdür, onuncı sag musahibdür, on birinci sag muhabbetdür, on ikinci sag aşnadur." (20 b-21 a)

c) Sûfînin İbadet Sistemi

Sûfîler ibadet sistemleri açısından "Muradûn" olanlar ve "Mürîdûn" grubuna girenler olmak üzere ikiye ayrılırlar: Muradun olanlar farz ve nafile ibadetleri yerine getirmekten büyük zevk alırlar. "Mürîdûn" grubuna girenler, kendilerine înabe şart koşulmuş ve Allah'ın "Kendisine yönelenlerden dilediğine hidayet eder."[28] ayetinde açıkladığı keşfe nail olmadan evvel, bunun için gayret ve faaliyet göstermeleri istenilen kişilerdir. Vasiyetname'de bu durum şöyle ele alınmıştır:

"Sûfînin orucu, mürşidine temenna vermektür ve zekatı mürşîdine nûr vermektür. Haccı da mürşidine temenna vermektir. Sûfînin kıblesi ve Ka'besi mürebbîsinin, mürşidinin ve halîfesinin yüzüne bakmaktur." (35 b)

ç) Sûfîye Verilen Cezalar

Sûfî Hakk'ı Hakk, halkı da halk yerine koyar. Gizlenilmesi gereken yerde gizlenir; açık tavır alınması gereken yerde de açıkça davranır. Her işi yerinde ve zamanında yapmaya, yapılması gereken herşeyi huzurlu bir akıl, kamil bir marifet ile ihlas ve sadakat kaidelerine riayet ederek yerine getirmeye çalışır. Bunlara dikkat etmeyen sûfî, tasavvuf ehli olmaktan uzaklaşmış demektir. Rehberinin nazarına varmayan, dünya malına düşkün olan kişi Hakk'ın rahmetinden, peygamberin şefaatinden mahrum bırakılır. Şeyh Safî yolundan dönen sûfîye verilen cezaları şöyle sıralar:

[28] Eş-Şura Suresi, 13. Ayet

"Ve dahı bir mümîn veya bir müslim üç gün rehberi nazarına varmasa anın îtikadı ve iradeti ve yagîni bozulup, erkandan düşer. Eğer bir sûfînin üzerine sohbet varup yollu olsa, bir gün on iki sa'atdür. Bir sa'at geçse varmasa günahına mürvet dimese, ol sa'at Hak Teala Hazreti'nin rahmetinden çıkar. İki sa'at geçse varmasa, peygamberin şefa'atinden çıkar. Üç sa'at geçse varmasa Hazret-i 'Ali'nin muhabbetinden çıkar. Bir gün on iki sa'atdür; geçse varmasa dört kapuda, kırk makamda, on yidi erkanda merdud olur. Ana yeniden müsliman olmak farz olur." (32 b-33 a)

"Ve dahı bir sûfî müslimin, bir ecnebiye kazancın virse, sonra malına tama itse, şerîa'tde merkebe bindirüp, yüzüne kara çalup, köyinden, şehrinden kovamak lazımdur. Ve tarîkatde başından kisvetin ve arkasından hırkasın ve postun ve elinden 'asasın alup, ta ebed- merdud-ı ezelî ve ebedî idüp kabul itmeyeler ve ma'rifet kapusında, bir cem 'de, bir sofrada anınla oturmayup, ölürse dahı namazın kılmayup ve dahı peygamber ise ana ümmet olmayalar. Ve dahı bir sûfî bir sûfînin 'ırzın yıkup incitse, ol yıkdugı yiri yapmayınca, anı mürşid ve üstad ve pîr ve rehber ve halîfe kabul itmeyeler." (37 b-38 a)

Ç) TARÎKATLE İLGİLİ MADDÎ UNSURLAR

1. Tac

Şeyh Safî'ye göre, yeryüzüne beş tac gelmiş ve bunlar beş kişiye verilmiştir. Vasiyetname'de bu durum şöyle anlatılmaktadır:

"Birinci Âdem-i Safî'ye geldi. Dört elifdür, bîmanî Cihar 'Anasır idi; adı esma idi. Rengi ak idi. İkinci Nuh Necîyullah'a geldi. Altı elif idi. Bîmana şeş cihat rengi yeşil idi. Adı halta idi. Ve üçünci İbrahim Halilullah'a idi; elif idi. Bîmana-yı heft-i kevakib, reng-i siyah idi. Adı hüveyda idi. Dördünci Muhammed Habîbullah'a geldi. Tokuz elif idi. Rengi yeşil idi. Adı üstüva idi. Beşinci Aliyyen Veliullah'a geldi. On iki elif idi. Rengi kırmızı idi. Adı allemü'l-esma idi." (16 b-17 a)

Vasiyetnamede tacın kubbesi, kenarı, lengeri, îmanı, kıblesi, guslü, kilidi, farzı, sünneti, canı, hayatı, mematı, aslı ve feri hakkında şu bilgileri bulmamız mümkündür:

"Eğer sû'al itseler tac nedür ve tacın üstüvası nedür ve tacın kubbesi nedür ve tacın kenarı nedür ve tacın lengeri nedür ve tacın îmanı nedür ve tacın kelimesi nedür ve tacın kıblesi nedür ve tacın gusli nedür ve tacın kilidi nedür ve tacın farzı nedür ve tacın sünneti nedür ve tacın canı nedür ve tacın aslı nedür ve tacın fer 'î nedür? Cevab vir kim tacın üstüvası süfliden 'ulviye tebdîl olmakdur ve tacın kubbesi nokta-i hakîkatdür ve tacın kenarı iki 'aleme hüküm eylemekdedür. Ve tacın lengeri balikler üstivasıdur ve tacın îmanı hakîkat menzilidür ve tacın kelimesi tangrıdur ve tacın kıblesi pîrdür ve tacın gusli halayıkdan kesilmekdür ve tacın kilidi müşkili halli eylemekdür ve tacın farzı, erenler sohbetidür ve tacın sünnedi erenlere hizmet eylemekdür. Ve tacın canı erenlerin hizmetinde kabul olmadur ve tacın hayatı arılıkdur ve tacın mematı halayık eli değmekdür. Ve tacın aslı ibtigfardur. Kavle Te'ala ve Alluh u elganî ve entümü'l fukara ve tacın ferî 'avratlardan ırak olmakdur. Eğer su'al itseler tacın kubbesinde ne yazılmışdur ve tacın eteğinde ne yazılmışdur ve tacın alnında ne yazılmışdur ve tacın taşrasında ne

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

yazılmışdur [illegible] ardında ve yazılmışdur? Cevab virgil kim, kubbesinde yazılmışdur ki külli şeyen halik illa ve [illegible] tacın ortasında yazılmışdur ki, Allah u la ilahe illa hu ve tacın eteğinde yazılmışdur ki, pes ve'l-Kur[illegible] [illegible]akîm ve tacın içersinde yazılmışdur ki, senü rihîm ayatina fil-afakî ve fi enfüsihim ve tacın. Ve tac[illegible] [illegible]sında yazılmışdur "La ilahe illallahu Muhammed Resulullah ve 'Aliyyü veliyyullah Mehdi Emir[illegible] Ve tacın alnında yazılmışdur ki, fe eynema tuvellü fesemme vechullah ve tacın ardında yaz[illegible] [illegible] ve 'aleme ademe'l-ala esma '-i külleha sümme aradahüm 'ale'l-melaiketi. Su'al itseler ki "Tac [illegible]?" Cevab vir kim "Tac ikidür." Biri tac-ı 'arif'dür ve bîri tac-ı cahildür. Tac-ı 'arif oldur ki Muh[illegible] 'Ali'ye yitişdüre ve isbatın bile tac-ı cahil oldur ki isbatın bilmeye. Taklîd eylemiş yaş ola ve Allah[illegible] [illegible]-i bi's-savab." (107 a- 108 b)

2. H[illegible]

Şeyh [illegible] Vasiyetnamesi'nde hırkanın imanı, kıblesi, farzı, sünneti, guslü, canı, kilidi, yeni, ya[illegible] taşrası, ve içerisi hakkında şu bilgileri vermektedir:

"Der [illegible] Hırka. Bismillahırrahmanırrahim. İmam-ı Ca'fer-i Sadık Rahmetullah-ı 'Aleyh-i ve etba'-i tarîk [illegible] beyan ider. Eğer su'al isteler hırkanın îmanı nedür? Hırkanın kıblesi nedür? Hırkanın farzı nedür? Hırkanın sünneti nedür? Hırkanın gusli nedür? Hırkanın canı nedür? Hırkanın kilidi nedür? Hırkanın [illegible] nedür? Hırkanın yakası nedür? Hırkanın taşrası nedür? Hırkanın içerisi nedür? Cevab vir kim "Hırkanın imanı settardur, hırkanın kıblesi pîrdür, hırkanın gusli namazdur, hırkanın farzı terk-i arzudur, hırkanın sünneti öz hakkında kanî' olmakdur, hırkanın yanı iradetdür, hırkanın kilidi mahremin bilmekdür, hırkanın baglanması emr-i ma'rûf, tehî 'ayni'l-münkerdür. Hırkanın taşrası nurdur, hırkanın içerisi sır[illegible] hırkanın yeni tarîkatdür, hırkanın yakası Hakk'a boyun tutmakdur." (109 a-b)

D) TARİK[illegible]E DİĞER UNSURLAR

1. On İki İmamlar

Alevi-Bektaşi kültüründe On İki İmam, velayet sahipleri sıfatıyla son derece önemli bir yer tutar. On İki İmamlar Hazret-i Muhammedin varîsleri ve izleyicileri sayılırlar. Bunlar sırasıyla şu kişilerdir: İmam Ali, İmam Hasan, İmam Hüseyin, İmam Zeyne'l-Abidin, İmam Muhammed Bakır, İmam Cafer-i Sadık, İmam Musae'l-Kazım, İmam Alie'r-Rıza, İmam Muhammed Taki, İmam Alie'n-Naki, İmam Hasanü'l-Askeri ve İmam Muhammed Mehdi. On İki İmamların ortaya çıkışı hakkında Vasiyetname'de şu bilgiler mevcuttur:

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

"Hakk Te'ala Cennet'in şahı olan Rıdvan'a emir idüp firdevs-i 'alanın has bagından, merhem agacından üç çatal çubuk getürdi. Ve altı tamla nur çubugın sagından ve altı tamla nur çubugun solından hasıl oldı. Anlar on iki imam oldı." (51 a-b)

On iki İmamların katilleri, hilafet süreleri ve vefat şekilleri ile ilgili olarak Vasiyetname'de şunlara işaret edilmiştir:

"Andan sonra Emîrü'l-Mu'minîn 'Alî İbn-i Ebî Talib Keremallah u vechehu beş yıl hilafet eyledi. Ol dahı altmış üç yaşında vefat eyledi. Abdür-rahman bin Mülcem 'alhi'l-la 'ne şehîd eyledi. Kufe mescidinde, Ramazan ayının yiğirmi birinde hançer ile şehîd eyledi. Makam-ı şerîfi Şah Necef'de Âdem Peygamber 'A.S. ve Nuh Peygamber 'A.S. üçi bir yirde yatur. İmam-ı Hüseyin Rahmetutlah-ı 'Aleyh altı ay imamlık eyledi. Kırk sekiz yaşında vefat eyledi. Sebeb bu idi ki, İbn-i Kayser kızı 'avratı idi. Mu'aviye meşveretiyle agu virdi, şehîd eyledi. Medîne'de yatur dedesi yanında. İmam Hasan Rahmetullah-ı 'Aleyhi on yıl dört ay imamlık eyledi. Elli beş yaşında Yezîd 'Aleyhi 'l-la'ne zamanında Şimîr mel'ûn elinde şehîd oldı. Kerbela'da yatur. İmam Zeyne'l-'Âbidîn yiğirmi iki yıl imam oldı. Kırk bir yaşında Mervan oglı 'Abdü'l-Melik oglı Velîd Mervan şehîd eyledi. Her paresi bir vilayetde yatur. İmam Muhammed Bakır Rahmetullah-i 'aleyhi on sekiz yıl imam oldı. Kırk tokuz yaşında 'Abdu'l-Melik oglı Huşam mel'ûn şehîd eyledi. Medîne'de yatur. İmam Ca'fer Rahmetullah-ı 'aleyhi otuz üç yıl imam oldı. Altmış beş yaşında Mansur mel'ûn şehîd eyledi. Medîne'de yatur. İmam Musa-yı Kazım Rahmetullah-ı 'Aleyhi beş yıl imam oldı.Harune'r-Reşîd mel'ûn şehîd eyledi. Bagdad'da yatur. İmam Sultan-ı Horasan 'Ali İbn-i Musa-yı Rıza yiğirmi iki yıl imamlık eyledi. Elli bir yaşında Meftuh Mel'ûn elinde şehîd oldı. Bagdad'da yatur dedesi yanında. İmam 'Aliyyü'n-Nagî Rahmetullah-ı 'Aleyhi otuz üç yıl imamlık eyledi. Elli dört yaşında Mu'teber mel'ûn elinde şehîd oldu. Samûr şehrinde yatur. İmam Hasanü'l-'Askerî yidi yıl imamlık eyledi. Yiğirmi dört yaşında Mu'temed mel 'un elinde şehîd oldı. Yiğirmi dört yaşında Mu 'temed mel 'ûn elinde şehîd oldı. Mezar-ı şerîfi Samûr şehrindedür atası yanında, İmam Muhammed Mehdî-i Sahib Zaman, Samûr şehrinde anasından zuhura gelmişdür. Şa'ban ayının on bişinde gayıb olmışdur." (165 a-165 b)

2. Düvazdeh

Bektaşi dergahlarında ayn-i cem süresi içinde en çok düvazdeh okunur. Düvazdeh içinde Hazret-i Muhammed'in on bir torununun adları ile onların atası olan Hazret-i Ali'nin adı anılır. Bu isimlerden önce ise Allah ve Muhammed isimleri gelir. Vasiyetnamedeki bir düvazdeh ise şöyledir:

"Hutbe Düvazde İmam Allahümme salli 'ala nur-ı Muhammedü'l-Mustafa Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı 'aliyyü'l-Murtaza ve salli 'ala (........) Hadicetü'l-Kübra ve Fatimatü'z-Zehra, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Hasan-ı halk-ı Rıza, Allahümme salli nur-ı imam-ı Hüseyinü'ş-şehîd-i mazlum-ı deşt-i Kerbela, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Zeyne'l-'Abidîn ma 'sum-ı pak, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Muhammed Bakır, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Ca 'fer-i Sadık, Allahümme salli 'ala

m-nur-ı imam-ı Musa-yı Kazım, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı 'Ali İbn Musa-yı Rıza Şah-ı Horasan, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Muhammed Takı, Allahümme salli 'ala nur-ı 'Aliyyü'n-Nakî, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Hasanü'l-'asker-î, Allahümme salli 'ala nur-ı imam-ı Muhammed Mehdî-i Hadî Sahibü'z-Zaman kutbü'd-devran düvazde imam, salavatü Allahi ve selamühü 'aleyhi ve 'aleyhim ecma 'în ve la '-netullah-i 'Aliyye'l-kavmi'z-zalimîn." (150 a-b)

3. On Dört Masum-ı Pak

On iki imamın soyundan gelen ve henüz bülûğ çağına gelmeden öldürülen on dört çocuğa, on dört ma'sum-i pak denir. Bunların isimleri sırasıyla şöyledir: Muhammed Ekber b. Ali b. Ebî Talib, Abdullah b. Hasan b. Ali, Abdullah b. Hüseyin b. Ali, Kasım b. İmam Hüseyin, Hüseyin b. Zeyne'l-Abidin, Kasım b. Zeyne'l-Abidin, Aliyyu'l-Eftar b. Muhammede'l-Bakır, Abdullah el Asgar b. Cafer es-Sadık, Yahya el-Hadî b. Cafer es Sadık, Salih b. Mûsâ el Kazım, Tayyib b. Mûsâ El Kazım, Cafer el-tahir b. Muhammed et-Takî, Cafer b. Hasal el Askerî ve Kasım b. Aliyyi'n-Nakî.[29] Şeyh Safî on dört masum-ı pak hakkında şu bilgileri nakletmektedir:

"Bu nüshaca çeharda ma 'sum-ı pak ahvalin bildürür. İmdi tarîkatde kim ki çeharda ma'sum-ı paki bilmese anın dervişliği ve şeyhliği ve irşadı, mürîdi, muhibi tutdugı ca'îz değildür. Birinci ma'sum-ı pak Muhammedü'l-Ekber'dür. Kutbeyi'l-Kübra anası Fatimatü'z-Zehra, atası 'Aliyyü'l-Murtaza'dur. Kırk günlik idi. Kapu kakımakdan fevt oldı. İkinci masum-ı pak 'Abdullah-ı (......) bin imam-ı Hasan'dur. Yidi yaşında Talha İbn-i 'Âmir katl eyledi. Kabr-i şerîfi Bakî'dedür. Üçünci ma 'sum-ı pak 'Abdullah İbn-i Hüseyin'dür. Ubeyd İbn-i Edzeki'd-Dımışkî katl eyledi. Kabr-i şerîfi Bakî'dedür. Dördünci ma 'sum-ı pak Kasım İbn-i İmam Hüseyin'dür. Üç yaşında susuzlıkdan fevt oldı. Kabr-i şerîfi Kerbela'dadur. Bişinci ma 'sum-ı pak Hüseyin İbn-i Zeyne'l-'Abidin'dür. Altı yaşında İbn-i Tufeyil İbn-i Mu'aviye katl itdi. Kabr-i Rey'dedür. Altıncı ma 'sum-ı pak Kasım 'Alî Zeyne'l-Abidin'dür. Üç yaşında Bekir bin 'adî İbn-i Yezîd İbn-i Mu 'aviye katl etdi. Kabr-i şerîfi Basra'dadur. Yidinci ma'sum-ı pak 'Aliyye'l-Eftar İbn-i Muhammed Bakır'dur. On yaşında Ahmed İbn-i MansurE'd-Dımışkî katl itdi. Kabri Bakî'dedür. Sekizinci ma 'sum-ı pak Abdullah İbn-i Ca'fer-i Sadık'dur. Üç yaşında Bestam ile Demefan arasında bişinci tayfurun ba yezîd, Bestami dimeğile ma'ruf karmcı sebebinden ki sufrasında bulundı. Kabri 'Araban ilindedür. Tokuzuncı ma'sum-ı pak Yahya elhadî İbn-i İmam-ı Ca 'fer-i Sadık'dur. On yaşında halîfe-yi Ebu Mansur ve E'n-Nakî katında 'Abdullah-ı İbn Muhammed El Küfüvî kalt etdi. Kabri Basra'dadur. Üçünci ma'sum-ı pak Salih İbn-i İmam Musa'yı Kazım'dur. Üç yaşında Osman E'd-Dımışki katl itdi. Kabri Şiraz'dadur. On birinci masum-pak tayyib İbn-i Musa-yı Kazım'dur. Yedi yaşında Yusuf İbn-i İbrahim İbn-i Ahmed E'd-Dımışki katl itdi. Kabri Rey'dedür. On ikinci masum-ı pak Cafer-i İbn-i Muhammedi'n-Naki'dür. Yidi yaşında Yusuf İbrahim E'd-Dımışki katl itdi. Kabri

[29] FIĞLALI, a.g.e., sf. 273-274

Kum'dadur. On üçünci masulm-ı pak E'd-Dımışki katl itdi. Kabri Rey'dedür. On dürdünci masum-ı pak Kasım İbn-i Muhammed Mehdî üç yaşında Mansur İbn-i E'd-Dımışkî katl itdi. Kabri Cezaîr'dedür." (166 b-168b)

III. CEMİYET

A) ŞAHISLAR

1. Hazret-i Muhammed'in Akraba ve Sahabeleri

Bel bağlama mevzû'nda Şeyh Safi Hazret-i Muhammed'in akraba ve sahabelerinin adlarını sayar:

"Hazret-i 'Ali iytdi: Ya Muhammed! Kimlerin bilin baglayım? Resulullah iytdi: Evvel Salman-ı Farisî'nin, ikinci Ganber'in, üçünci Mugbilin, dördünci Beşir'in, bişinci Mübeşşir'in, altıncı Fahr-i Din'in, yidinci Kutb-ı Yegane'nin, sekizinci Malik-i Ester'in, tokozuncı Ebu'd-Derda Gaffar'ın, onuncı Ebu Ubeydetü'l-Cerrah'ın, on birinci Şeyh Hasan Nasrî'nin, on ikinci Sakîm'in, on üçünci Aklam'ın, on dördünci Babarıd'nin, on bişinci Cabir Ensar'ın, on altıncı Muhammed Mihdi'nin, on yidinci Ca'fer-i Tayyar'ın Hazret-i 'Ali dahı bu on yidi kimsenin bilin bagladı." (70 b-71 a)

Hazret-i Ali, İslam tarihinde Hazret-i Peygamber'den sonra hilafet mevkiine gelen Hülefa-i Raşidînin dördüncüsüdür. Hazret-i Muhammed'e peygamberlik verildiği zaman, Hazret-i Hatice'den sonra ona ilk inanan ve Resulullah'la ilk namaz kılan kimsedir. Alevi-Bektaşi kültürüne göre de Hazret-i Muhammed ile Ali, aynı nurdan yaratılmışlardır. Vasiyetname'de bu inanışa şu şekilde telmihde bulunulmaktadır:

"Hazret-i Resul'ün, Hazret-i 'Ali ile nûrları bir idi. Abdullah ile Ebî Talib zamanında iki oldılar. Muhammed'in nur'ı Abdullah'dan zuhura geldi. Hazret-i 'Ali'nin nurı Ebî Talib'den zuhura geldi ve Muhammed ile 'Ali'nin sırların kimse bilmedi." (55 a)

Hazret-i Fatmatü'z-Zehra, Hazret-i Muhammed'in vefatından sonra hayatta kalan tek çocuğudar. Hicretten iki yıl sonra Hazret-i Ali ile evlendirilir. Vasiyetname'de Hz. Ali ile Fatıma'nın muhabbetlerinden şöyle söz edilir:

"... Sûfîler ve dervişler ve Hazret-i 'Ali ile Fatmatü'z-Zehra gibi kanışalar..." (6 a)

Ukkaşe, sahabedendir. Hazret-i Muhammed'in nübüvvet mührünü ilk gören kişilerden sayılmaktadır. Şeyh Safi bu durumu şöyle anlatmaktadır:

"Heman dem nübüvvet mührinin nurı, ayın on dördi gibi ve günün kaba kuşluk vakti gibi berk urdı. Ukkaşe adlu bir sahabe gelüp tavaf itdi." (8 a)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

2. Diğer Peygamberlerin Eşleri

Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde, sufiler ve dervişlere birbirlerine gönül bağı ile bağlı olmaları hususunda çeşitli peygamberler ve eşleri arasındaki muhabbeti örnek olarak göstermiş ve şöyle demiştir:

"... Ve ibrahim Halîl ile Sare Hatun gibi suret-i şekîl gösterişeler ve Hazret-i Muhammed ile Hadîce gibi sevişeler ve Yusuf u Zelîha gibi dîdara bakışalar ve Süleyman Belkıs gibi gönül dileğin virişeler ve Davud ile Vahibe gibi hüsn-i cemali görüşeler..." (6 a)

3. Mutasavvıflar

a) Nesîmi

Asıl adı Seyyid Îmadeddin Nesîmî'dir. Bir Hurufî dervişi olan Nesimî, tasavvufî düşüncelerini pervasızca dile getirdiği için Halep'te derisi yüzülerek öldürülmüştür. Vasiyetname'de de çeşitli vesilelerle ismi birkaç yerde zikredilmiştir:

"Üçünci, Seyyid Nesîmi'nin ve erkan sahiplerinin kelamı ve nutkı okunurken söyleşmek ve gülüşmek erkan değildür." (43 b)

"Sûfî ve dervişler Nesîmî gibi deriden çıkup, evden ve maldan geçeler. Ve dahı urfan ile sohbet idende" (6 a)

"Bugün Mansur gibi tarı ve Nesîmî gibi bıçağı ve Fazlı gibi hançeri ihtiyar idüp, can virüp can almaga geldik." (57 a)

b) Mansur

Hallac adıyla bilinir. Tasavvufî düşüncelerinin yanlış anlaşılmasından dolayı asılarak öldürülmüştür. Vasiyetname'de ismi birkaç yerde şöyle geçmektedir:

"Ve Mansur gibi ene'l-hal diyüp candan başdan geçüp" (6 a)

"Birinci talib nazara geçüp tara turanda Mansur olurlar." (48 a)

"Bugün Mansur gibi tarı ve Nesimî gibi bıçagı ve Fazlı gibi hançeri ihtiyar idüp, can virüp can almaga geldik." (57 a)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

c) Hatayi

Şah İsmail Safevî hanedanının birinci hükümdarıdır. Hataî mahlasıyla şiirler yazar. Nesimî ve Fazlı arasındaki devrenin temsilcisidir. Nesîmî'nin isyankar ruhu, onda daha ileri giderek siyasî bir hüviyet kazanmıştır. Şeyh Safi Vasiyetnamesi'nde Hatayî'den şöyle bahsetmektedir:

"Ve dahı halîfe ve pîre üç yirde talib-i günahkâr buyurmak erkandur. Evvel evliyanın menakıbı okunurken, ikinci Hatayî'nin nefesi okunurken, üçünci Seyyid Nesîmî'nin ve erkan sahiplerinin kelamı ve nutkı okunurken söyleşmek ve gülüşmek erkan değildür." (43 a)

ç) Salman

Salman-ı Farisi İslam'ın yayılıp güçlenmesi için Hazret-i Ali ve Ehl-i Beyt'e yardımcı olan On Yedi Kemerbeste'nin ilkidir. Vasiyetname'de Kırklar Meclisi'ne Salman'ın üzüm getirmesi olayına şu şekilde telmihte bulunulmaktadır:

"Kırkı bir iden ve biri kırk iden Hazret-i Ali'dür ki, kırklar içinde birine neşter urdı. Kırkından kan akdı ve dahı bir kile üzümi Salman kırklara niyaz getürüp ezdi. Şerbet eyledi. İçüp sarhoş oldılar." (46 a)

d) Fazlı

Tasuvvufi düşüncelerinin yanlış anlaşılmasından ötürü öldürülmüştür. Vasiyetname'de şöyle zikredilmektedir:

"Bugün Mansûr gibi tarı ve Nesîmî gibi bıçagı ve Fazlı gibi hançeri ihtiyar idüp, can virüp can almaga geldik." (57 a)

"Zülfigar çalınup kalkanda Fazlı olurlar." (48 b)

e) Hoca Ahmet Yesevî

Türkistan, Kırgızistan, İdil Boyu, Anadolu ve Rumeli'deki tasavvuf hareketinin öncüsü olan Ahmed Yesevî'nin, Sultanü'l-Evliya olarak Anadolu'ya gönderilmesinden Şeyh Safî şöyle bahsetmektedir:

"Sultanü'l-evliya-yı Hace Ahmed Yesevî'ye kutbü'l-kübera mertebesi sunulup, Rum'a gönderilmesinden ileri, kırk yıl temam sımayü'd-dehher ve kıyamü'l-leyl-i leylan ve neharen ibadete ve riyazete ve takvaya ve rade ve amal-i salahiyyete meşgul oldılar." (113 a)

f) Hacı Bektaş-ı Velî

Anadolu'daki tasavvuf hareketinin öncülerinden birisi olan Hacı Bektaş-ı Velî'nin Vasiyetname'de şu sözleri yer almaktadır:

"Evsaf- Hünkar Hacı Bektaşi'l-Horasanî Kaddes Allahü Sırrahu'l- 'azîz şöyle dür kim: 'Nasîb-i ezelîden ya'ni sebabiyet 'aleminden hirgiz hayatıyla karışup, lub-i lehve meşgul olmadı." Netekim sebabiyet aleminde dahı kendilerinden haller zahir olurdı. Dürlü kerametler gösterürdi. Mübarek nefeslerinden dürli hikmet gelecileri işitdirlerdi, Hirgiz dünyaya mîl-i kendülerden gelmedi. Heva-yı nefsaniyen mütabiat kendilerden gözükmedi. Belki kendülerden gice ve gündüz ol alemde ibadet, riyazet, zühd-i takva idi." (112 b)

g) Şeyh İbrahim Zahîd-i Geylanî

Şeyh İbrahim Zahîd-i Geylanî, Şeyh Safî'nin mürşididir. Şeyh Safi dokuz yıl boyunca Zahid-i Geylanî'den irşad alır. Vasiyetname'de bu olaya şöyle telmihte bulunulmaktadır:

"Şeyf Safi, Şeyh İbrahim'e dokuz yıl hizmet eyledi ve eli asiyabı çekdi. Ta harem hasına dahil oldı." (14 a)

B) GELENEKLER

1. Selamlaşma

Selam, Hak Te'ala Hazreti'nin mübarek adlarından birisidir. Hoş gördük ve safa gördük demek Allah katından bahşolunmuştur. Vasiyetname'de bu sözlerin kaynağı şöyle açıklanmaktadır:

"Ve bir rivayetde de hoş gördük ve safa gördük dimek, Cebrail dilinden Âdem-i Safiyullah ve Nuh u Necîyullah ve İbrahim Halîlullah ve İsmail ü Zebihullah geldi ve hoş gördük dimek Cebrail dilinden Eyüb-i Şifaullah geldi. Ve Yusuf u Hüsnüllah ve Davud Halifeullah ve Süleyman Emînullah geldi. Zîra bu sekiz peygamberin her birisi, bu işde belaya mübtela olup, Hak Te 'ala Cebrail'i gönderüp gelüp bela deminde sözleri hoş gördük ve safa gördük didi." (53 a-b)

2. Misafir Çağırma Geleneği

Allah nazarında misafir kutsaldır. Bir kişinin evine misafir çağırması ise çeşitli kurallara bağlıdır. Vasiyetnamede bu kurallar şöyle sıralanmaktadır:

"Amma heftede üç kerre da'vet itmek vacibdür. Birinci düşenbih günü ve gicesi, ikinci pençşenbih gicesi, üçünci cum'a gicesi. Zîra cum'a ıydü'l-mesakindür ve günlerin seyyîdidür. Düşenbih Hazret-i Muhammed'in Mîracı'dur ve pençşenbih güni mümînlerin ziyaretidür." (54 b)

C) KURUMLAR

1. Ahilik Teşkilatı

Ahi Evran'ın gerçek adı Şeyh Nasirüddin Ebü'l-Hakayık Mahmud b. Ahmed'dir. O, Anadolu'da Ahi Evran diye bilinir. Ahmed Yesevî'nin talebelerindendir.[30]

Ahi Evran ahlak, sanat ve konukseverliğin uyumlu bir birleşimi olan ahiliği kurmuş, yüzyıllar süresince bütün esnaf ve sanatlara yön vermiş ve onların işleyişini düzenlemiştir. Şeyh Safî Vasiyetnamesi'nde Ahi Evran'ın içtimaî yönünden çok, dinî

---

[30] Neşet ÇAĞATAY, Bir Türk Kurumu Olan Ahilik, (T.T.K., Ankara, 1989, s. 47-51)

yönünü ele almıştır. Vasiyetname'de O'nun nesebi ve Hazret-i Ali ile kardeş olduğu konusunda şunlar vardır:

"Âhî Ervan Rahmetullah-ı 'aleyh-i ahi oldur ki, Âhi Ervan on iki ulu Âhi Ervan'dur ki sahabdandur. Adı Abbas-ı Ekber'dür ki Ebu Talib oglıdur. Ebu Talib, Ebu'l-Muttalib oglıdur. Abdu'l-Muttalib, Haşim oglıdur. Haşim, Iscak Benî oglıdur. Iscak Benî İbrahim Halîl oglıdur." (81 a)

"Hakk'dan iki şed indi. Birisin Cebrail 'A.S. Hazret-i Resul'e kuşatdı. Andan Resul Hazreti 'A.S. emir eyledi. Birin Âhi Ervan'a kuşatdı. Andan Âhi Ervan'ın adı Abbas-ı Ekber'dür. Hazret-i 'Ali'nin karındaşıdur." (84 b)

a) Fütüvvet

Anadolu'daki "Ahilik", fütüvvet teşkilatı olarak adlandırılmıştır. Âşıkpaşazade fütüvvet ehlini, Âhiyan-ı Rûm (Anadolu Ahileri) olarak tanımlar. Vasiyetname'de de fütüvvete kuşak tanımı yapılmıştır:

"Ve dahı Âdem Peygamber'e Hazret-i Rabbi'l-'aleminden Cebrail-i Emin geldi. Eydür: Ya Âdem Allah Tebarek ve Te'ala sana fütüvvet erzanı kıldı. Fütüvvet dimek kuşakdur." (71 b)

İKİNCİ BÖLÜM

HAZĀ VASİYET-İ ŞEYH ŞAFÎ KADDES –ALLAH SIRRUHU'L-AZİZ

1b (1) Bismillahırrahmanırrahim

(2) Şeyh Şafî Hazretleri vasiyetnāmesinde mübārek (3) nefesi-ile buyurmışdur:
"Benim oğlum Seyyîd Sultān Şadre (4)-dîn, anın oğlı Seyyid Sultān Hoca 'Ali,
anın ogh (5) Seyyid Sultān İbrahîm, anın oğlu Seyyîd Sultān Cüneyd, (6) anın
oğlu Seyyid Sultān Haydar, anın oglı Seyyîd (7) Sultān İsmā'îl, anın oğlı
Seyyid Sultān Tahmās, (8) anın oğlı Seyyid Sultān Hüdābende, anın oğlı (9)
2a Seyyid Sultan Hamza İmirza, anın oğlı Seyyid (1) Sultān 'Abbas, anın oğlı
Seyyid Sultān Safi'd-din (2) Şafî'dir. Anın oğlı Seyyîd Sultān Zat-ı 'Ali'dir. (3)
Anın oğlı Seyyid Sultān Haydar'dur. Anın oğlu (4) Seyyid Sultān Hatem-i Mihr-
i Vilāyetdür. Ve dahı (5) Seyyid Sultān İsmā'il 'Acem Şāhı olup, on iki
(6) tacın giyüp, hem pādiŞāh ve hem derviş (7) olsa gerekdür. Ve 'Abbas
Cihangir Özbek'i, Tatar'ı (8) Kürdüstān'ı ve Gürcistān'ı feth ve tasarruf (9)
eglese gerekdür. Ve Şāfî oğlı yedi iklimi (10) feth ve tasarruf itse gerekdür.
2b Ve Zāt-ı 'Ali on iki (11) ülke ile beş memāliki temam żabt ve tasarruf itse (1)
gerek Sultān Haydar yetmiş yedi cezîre bahri ve yetmiş (2) yedi cezîrede biri
temam żabt ve tasarruf itse gerek. (3) Ve Hātem-i Mihr-i vilāyet şolkadar ulu
pādiŞāh (4) olacakdur ki, ana Süleymān-ı Sānî diyü ad vireler. (5) Ve dahı
'Abbas Cihangir zamānında Şāh Nimet'u-llah, (6) Velî Nasr'u-llah, Seyyid
Şāh Şeyh Hüseyîn Velî (7) evlādından nehr-i yābiden (!) Seyyid Şerîf Şeyh Emir
(8) Safi'ddîn Şāh-ı Furkān adlu bir şeyhü'l-islām (9) veliyyullah 'ālim-i'azîz
zuhūr olup, cümle batınış (10) tarîkleri izhar etse gerekdür. Zahirî Hażret-i
3a (11) Muhammed'in hulkına şerî'at ola, bātını Hażret-i (1) 'Ali'nin tarîki-ile
hakîki olsa gerekdür. Sûretde (2) baña bañzer. Şûretde İsmā'île, beñzer. Ola Hak
(3) Te'ālā Hażretine kul ve Hażret-i Muhammede ümmet (4) ve Hażret-i 'Ali'ye
tālib olan kimseler anı severler. (5) Allah ve Muhammed'e ve 'Ali'ye düşman
olanlar anı sevmeyenler. (6) Bin toksan tarihinde Karabağ toprağına (7) kadem
basup ve dahı Rum vilāyetinde Şeyh (8) Nusret Sultān Veli bin Emîr Hamza,
Şāh (9) Şeyh Hasan Velî İbn- Nure'd-dîn, Hamza Şāh Nimet' (10) u-llah Velî,
ve dahı Hacı Bektāş-ı Velî ibn-i Gölhi (11) ve Hacı Bayram-ı

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

3b Sultān bin Hidayet'u-llah ve Seyyid (1) Ebu'l – Vefā Muhammed-i İbn-i Seyyid Muhammed ve dahı sultān Mahammed (2)İbn-i Abd'u-llah Horasān bin Mahmūd ve dahı Halīl (3) Divānî bin Muhammed Cihāngir ve Şeyh Muhammed İbn-i Bedihşān (4) ve Seyyid Ahmed-i Kebîr ve Seyyid Selaha'd-din Muhammed (5) Ekber Fānî, ve Seyyid 'Aceb-i Şirin Ebul'l-Hasan 'Ali (6) gözlerimde nūrumdur ve cesedimde canımdur. Ve cümle (7) karındaşlarımdur. Ve dahı Bey'at cemā'ati ve Zü (8)'l-kadir ve Karakoyunlu cemā'ati ve Üstācilü ve (9) Harmāndalu ve İnallu cemā'ati ve Avşarlu (10) ve Begdilü cemā'ati ve Bekçügünlü ve Gündeşli cemā'ati (11) ve Hacı Hüseyinli ve Karamanlu ve

4a Cihan beglü ve Şādılu (1) İlpavut cemā'ati cümlesi bakcamuzda yimişidür. (2) ve soframda etmegimdür ve sürümde koyunumdur, (3) ve dahı dimişler ki, gelmedin gelecekleri ve (4) olmadın olacakları mürşid-i kāmil idüp vilāyet, (5) keramet izhār eylemişdür. Zîrā gözlüden gizlü (6) yir olmaz. Şah Neseb-nāme 'Abbās-ı Sānî bin (7) Şāh Sāfī bin Şāh 'Abbās bin Şāh Hüdābende (8) bin Şāh Tahmās, İbn-i Şāh İsmā'īl bin Şāh (9) Şāh Haydar bin Şāh Cüneyd bin Şāh İbrāhîm (10) bin Şāh hoca 'Ali bin Şāh Sadre'd-din bin Şeyh (11) Şafīd-din

4b Sāfî bin Seyyid Eminid-din Cebrāîl (1) bin Seyyîd Kutbu'd-din Haydar İbn-i Selahe'd-din (2) Muhammed Hāfiz bin Seyyîd Hāsü'l-hās İsmā'īl bin Firdevs (3) Zerrîn tac Muhammed Mihrî bin Seyyîd Hasan İbn-i Seyyîd (4) Ebu'l-Kāsım Şāfī bin Burhāne'd-dîn Sābit bin Hüseyin (5) Dāvûd İbni Seyyîd 'Ali bin Seyyîd Mūsā-yı sānî, Seyyîd İbrāhîm (6) bin Zehî bin İmām Mūsā-yı Kāzım bin İmām Ca'fer-i (7) Sādık bin, İmām Muhammed Bākır bin İmām Askar bin İmām (8) Zeynel-'Ābidîn bin İmām Hüseyîn bin İmām Hazret-i (9) 'Aliyü'l-Murtaza bin 'İmrān lakab Ebi Tālib bin Hāşim (10) 'Amuze'Ulā 'Abdül-menāf bin Mugîre

5a bin Kassı (11) bin Gülāp bin Murrebin Ka'ab (!) bin levvā Mihrā bin (1) Nasır bin Kenāne bin Mürreh. Ve ba'dehu zālike (2) bir gün Emîrü'l-müminîn ve İmāmü'l-müttekîn 'Aliyü'l-Murtaza'dan (3) Sûfiler ve dervişler sua'l itdiler ki: "Ya Şāh-ı (4) Vilāyet kaçan kim yağın ve irādet ve şefkāt ve merhamet (5) ve meved-det kesilüp ve ādem oğlanları arasında fitne (6) dāhil ve münāfık ve fāsık olsalar ol zaman saña (7) ve evlādına muhib olan Sûfiler ve dervişler nice (8) 'ibādet itsünler?" Hazret-i Şāh-ı Vilāyet cevāb (9) virdi kim: "Ey Sûfiler ve ey dervişler ! Ol zamanda (10) şerîatı kāmil idüp kendinize kal'a hisār (11) idün.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

5b Tarikatı ve ma'rifeti ve hakikati, şerîat (1) hisārında işleyüp, ādem oğlanlarının fitneleri (2) inanup ve dillerine düşmeyüp, pirinize ve üstā (3) dınıza rahmet didürüp kabû-l-idergāh ve makbûl-ı (4) Şāh olup, dünyada ve āhiretde zāhirde ve bātında (5) benüm-ile olasız."didi. Şûfiler ve dervişler bir yire (6) cem' olup ürfān ile sohbet idende evliyālar cem'inde (7) gülşānda Cebrā'îl gibi merhabālaşalar ve Rıdvān (8) gibi safālaşalar ve pîrler gibi kokulaşalar ve Ġanber (9) gibi 'ışklaşalar ve gürûh-ı nācî gibi müşkilleşeler, (10) ve münācîler gibi hûlaşalar ve Âdem Safiyy ile Havvā-yı (11) Hālise gibi nûr

6a virişeler ve İbrāhîm Halîl ile (1) Sāre Hātun gibi sûret-i şekil gösterişeler, (2) ve Yûsuf u Zelîhā gibi dîdāra bakışalar. Ve Dāvud (3) ile Vāhibe gibi hüsn-i cemāli görüşeler. Ve (4) Süleymān Belkıs gibi göñül dileğin virişeler, (5) ve Hazret-i Muhammed ile Hādice gibi sevişeler. (6) Ve Hazret-i 'Ali ile Fatmatü'z-Zehrā kanışalar (7) Ve Manşûr gibi ene'l-hak diyüp candan başdan (8) geçüp ve Nesîmi gibi deriden çıkup, evden (9) ve maldan geçeler ve dahı 'Urfān – ile sohbet idende (10) ve semā deminde ve erenler meclisinde hū çekesin (11)

6b gül bang eyleyesiz ve başın salmaya ve 'ar'ar (1) gülmeye gölgesin değşürmeye, sağ gözün (2) sırrın, sol göz görmeye ve sağ elin işin (3) sol el bilmeye ve cesedün sırrın can tuymaya (4) ve göñlün kazancın kalb bilmeye. Ve dahı gözün (5) sadakasın virmek gerek kim, ta can hasret kalmaya (6) ve ağzın tadın virmek gerek kim tamağ hicrān (7) çekmeye ve zāhirin murādın virmek gerek ta kim (8) bātın mahrûm kalmaya ve bātının murādın virmek (9) gerek kim Hak Teā'lānın didārın bula (10) ve dahı bir müslimin eti pirin etine değse,

7a (11) amma ol pîr didar kapuda kırk makamdan on yedi (1) erkānda kāmil-i mükemmel ola ve yedi cehennemin (2) odı ol müslimin esbābı ve etin yakmaya. Hak (3) Teā'lā Hazretleri cehennem odın aña harām ide, (4) ve sekiz cennetin kapuların açıvire. Kankı kapudan (5) dilerse andan gire ve dahı Hak Teā'lā Hazreti (6) yarın kıyāmet ol müslime cemālin göstere. Hazret-i (7) 'Ali'nin, Şeyh Sāfi Hazretlerinün sırr-ı nefesi budur. (8) Ve dahı Hazret-i 'Aliyyü'l – Murtazā buyurmuşdur: "Eğer tālibin (9) ve eğer mürîdin, pîrden ve üstāddan ve mürîdden (10) ve halîfeden izinsiz üzerlerinde haksız (11) işleri bulunup,

7b günahkār olanda Hakka ka'il (1) olsalar, erkān-ı kadîm budur ki, ol pîr ve

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ol (2) üstād, ol mürebbî ve ol ḫalîfe, yüzlerin Kıble'ye (3) karşu dutalar ve namaz içinde teşehhüde oturur (4) gibi oturup cümle libāsın omuzlarından aşağı (5) idüp, yüzlerin yere sürüp, günāh-ı kebirden ve günāh-ı (6) şagîrden kurtulup ma'ṣûm-ı pâk olalar. (7) Zirā ki Ḥażret-i Resûl'e maraż-ı mestinde, yolu önünde, (8) eceli ardında Ḥakk'ı üstünde ḥāżır görüp (9) dünyādan āḫirete seferim var. Her kimin bende hakkı (10) var ise gelüp bugün hakkın alsun. Ta ki (11)

8a Hak Te-ā'lānın huzûrına Ḥakk-ı 'abd – ile varmayım."(1) diyüp mübârek omuzun açup, kıbleye karşu otur (2) dı. Hemān-dem nübüvvet mührinin nurı, ayın on (3) dördi gibi ve günün kabakuşluk vakti gibi berk (4) urdı. Ukkāşe adlu bir sahābe gelüp tavāf (5) itdi. Ḥażret-i Resūl 'ömrinde üçkez nübüvvet (6) mührin gösterdi. Birin on iki yaşında Semiü'r- (7) rahîme ol imāna geldi. Bir dahı kırk altı (8) yaşında sahābeden on kimseye gösterdi. Anlar (9) ehl – i cennet oldılar. İmdi ma'lūm oldı ki (10 tālibler ve mürīdler ve ṣûafiler pîrlerine ve üstād-

8b (11) larına ve mürşidlerine ve ḫalîfelerine siz yollusuz (1) dimek erkān değildür. Eğer diseler kul Allahı'na ümmet, (2) peygamberine mürīd, evliyālarına günahkārsız dimiş (3) olan kimselerden olup şeytān-ı lain gibi merdûd (4) ve mel'ûn serminde olurlar. Ehlullah olan 'azîz (5) lerin Şeyḫ Ṣāfi Ḥażretleri'nin kelām-ı sādıkları (6) budur ki, zikir olundı. Hak söze tasdīk itmeyüp (7) inkār olanlar merdûddur. Dünyādan āḫirete îmā-(8)nsuz giderler. Ve daḫı Ḥażret-i Şeyḫ Sāfî (9) Kaddes-Allahusırrahu'l – 'azîz buyurdı ki : Sûfiler ve (10) dervişler ve tālibler on iki yaşına degin pîrlerin (11) ve yedi karına değin ataların

9a bilmek farżdur. Eğer bilmeseler (1) yidükleri ṭa 'ām ve içdükleri ṣu ve giydükleri (2) ḫırka ve itdükleri kazanç kendülerine harāmdur. (3) Ve kıldukları namāz ve tutdukları oruc ve itdükleri (4) hac ve virdükleri zekāt ve itdükleri 'ibādet kabûl değildür. (5) Zirā mezhebin ve milletin bilmeyen Allah'ın ve Peygamber'in (6) ve Ka'besin ve kıblesin bilmez. Ta ebed merdûd olup (7) cehennemde kalup, Şeytān-ı lain'e kul olurlar. Amma (8) on iki ele degin pirleri ve yedi karına değin ataları (9) oldur ki, fevkāde mezkūr oldı. Amma ba'dehū yedi (10) āyet Fātiha süresidür. Hatt-ı istivā odur ki er-rahmanü (11) ale'l-arş-ı üstüvā āyet-i

9b kerime kavlince Hak Te'āla (1) Ḥażreti'nin üzerinde olan yedi hattdur ki velagad (2) āteynā seban minelmesānî ve daḫı Kurān-ı 'Azîm diyü (3) ad virdi. Ve daḫı

hüvellezî enzele 'aleyke'l – kitābe (4) minhü āyet-imuhkemātün-hazā ümmü'l – kitāb-ı hazā üm – (5) mü'l-kitāb āyete kavlince ana ümmü'l-kitāb dirler ki dört (6) kitābın on iki 'ilmin, bin bir esmānın anasıdur. (7) Cümle ilm-i zāhir ve 'ilm-i bātın andan toğar. Havās-ı (8) hamse diyü ad komışlardur. Ol ma'rifetu-llahdur. (9) Min ba 'di ma'lûm olunan oldur ve Allah ü 'alem bi's-savab (10) Hazâ Menākıb-ı Şerîf Şeyh Safiyü'd-din İshāk (11) Kaddes – Allah sırruhu'l-

10a 'azîz Horasān yirlerinden (1) nakli şöyledür ki: Şeyh Şāfi'nin asıl adı İshāk'dur. (2) Şafiyü'd-din Şāfi şöhretiyle lağabıdur. Ve babası tarafından (3) Seyyid Haşim'dür. Anası tarafından şerîf-dür. Kureyş'den (4) ebesi tarafında āliresûldur. Mevlidi ve meskeni (5) Şām-ı Şerîf cānibinde, Ka'be-yi mua 'zzamın tarafından (6) Harvān adlu bir kariyyedürki, Hazret-i Âdem Şāfi 'aleyhisselām (7) çift koşup ekin ekdügi, yirdür ve dahı (8) Şeyh Sāfi ata bilinden, ana rahmine veli-ullah sıfā (9) tında indi. Ve ana rahminden dünyā seyrānına 'ārif-i (10) bi-llah (10) ve yegāne hüllah geldi. Vaktā ki altı yaş

10b tokuz (11) aylık oldı. Harvān'dan sefer idüp, Horasān (1) şehrine geldi. Hazret-i İmām Irıza türbesini (2) tavāf eyledi. Üç ay üç gün anda mücāvir oldı. (3) Andan sefer idüp Erdevil'e Kelhüvarān-ı 'Aliyyen adlu (4) bir kariyyede sākin oldı. Hazret-i Şeyh Sāfi'nin (5) vücûdı aslından pāk idi. Her gice 'acāib (6) vak'ālar görürdi. Anasına dirdi ve anasının (7) çün tıyneti kābil idi. Şeyhin vākıālarını (8) ta'bîrin iderdi. Bir gice Şeyh Sāfi vākıā'da (9) gördü ki, bir mahāsin sefîd pîr, bir kez uzunlukda (10) bir 'asā eline virdi kim "Oğul, tur, bu cihānı

11a arşunla" (11) Sabāh oldı bu vākı'āyı anasına didi. Anası (1) eydür : " Oğlum, bu vākı'ānın ta'birin ben bilmezem. Buna bir pîr-i (2) kāmil gerekdür ki, ta'bir ide". Şeyh Sāfi eyitdi: (3) "Ana, pîr-i kāmil nerdedür?" anası eyitdi : "Oğul, iste (4) bul." didi. Şeyh Sāfi ayağına demür babuş giyüp (5) ve eline 'asā alup atasından ve anasından ruhsat (6) hāsıl idüp hayır du'ā alup yola revāne oldı. (7) Nirden birşeyh-i kāmil işidürse giderdi. Muhassıl-ı (8) kelām o iki yıl püşt-i pāy urdı. Yigirmi dört (9) şeyh adlu kimseye yetdi. Andan sonra mu'āvedet (10) idüp yine evine geldi. Anası eyitdi : "Oğul, (11) bu on iki yıl püşt-i pā urdın. Göster

11b görelim (1) ne buldun ?". Şeyh Sāfi eyitdi: " Ana, yigirmi dört şeyh adluya (2) yitdim. Amma cümlesi Şeyh İbrāhîm Zāhid-i Geylānî nişān (3) virdiler. İllā

bilmezem ki nirdedür ?" Anası eyitdi: (4) " Oğul, ben bilürdüm. Anınçün saña
dimedim ki mürşid-i (5) kāmil ve mükemmel kadrin bilesin." Bunlar bu sözde
iken (6) Şeyh Sāfī'nin ammüsi Seyyid Ya'kûb Gīlān'dan geldi. (7) Şeyh Sāfī
eyitdi : "Ya ammü, kande idün ?" Seyyid Ya'kūb (8) eyitdi : "Gīlānda idim.
Pirinç götürdüm." Andan Şeyh (9) Sāfī eydür: "Ya 'ammü! Sultān Şeyh İbrāhīm
Zāhidi (10) görmedin mi ?" eyitti : "Belî gördüm. Andan beyat itdüm. (11) Uş
12a başımdaki gîsüyi elinden giydüm." didi. Andan şeyh (1) Sāfī eydür: Ya 'ammü!
Gīlān'a yol nirden gider?" 'ammüsi didi: (2) "İşbu dereyi tut, git" Andan Şeyh
Sāfī ol dereyi (3) tutup gitdi. Çünki ahşam oldı, yatdı (4) ihtilām vāki ' oldı.
İstedi ki ġusl ide. Kudretden (5) bir göz hāżır oldı. Ġusl eyledi. Şübheye vardı ki
(6) 'acebā bu su rahmānî midür, şaytani midür ? Âhir buzu deldi. (7) yine ġusl
eyledi. Andan sonra yola tutup gitdi. (8) Gīlān'da Şeyh Girān adlu bir kariyyede
Şeyh İbrāhim-i (9) Zāhid-i Geylāni hizmetine gelüp gördi ki bir şeyh-i (10)
'azîz veliyyul-lah kişi bustan ticāri eyler. Şeyh (11) Sāfī hāżırlara selām
12b virdi. Şeyh zāhidi (1) Geylāni 'aleyke aldı. Ziyāde ta'zîm ve tekrîm eyledi. (2)
Gine beçāreylemeğe meşġûl oldı. Şeyh Sāfī, "Şeyh (3) Zāhid-i Geylānī'yi esir
geyüp." didi. "Ya Hażret-i Şeyh! (4) Bu kadar zahmeti niçün çekersin? Beçārda
olan (5) yād otları emiriyle çıksunlar. Taşra gitsünler." (6) Şeyh İbrāhim eyitdi:
"Bizim ol kadar kudretimiz yok (7) dur ki bitan otları emir idüp taşra çıkarayuz."
(8) diyüp biçār eylemeğe meşġûl oldı. Şeyh (9) Sāfī, Şeyh İbrāhim Geylānî
yine teklif eyledi. (10) Şeyh İbrāhim eyitdi: "Oġul elünden gelürse (11) buyur.
13a Yād otlar taşra gitsünler." Şeyh Sāfī (1) Kaddes – Allahu sırrahu dahı "Allahu
Te'ālā'nın emriyle, vilāyet diliyle (2) ve keramet nefesi-ile."didi. "Ey otcu
gazlar gelin (3) taşra çıkun." Hemān-dem becārda olan yad otlar (4) Allah emri-
ile, Şeyh Sāfī nefesi-ile cümle taşra (5) çıkdılar. Ve yine Şeyh İbrāhim eyitdi:
"Oġul, buyur (6) yine yirlü yirine varsınlar. Elimüz emeğün ve alnımuz (7) terin
yiyelüm. Zirā kim bunun gibi işler kerāmete (8) ve vilāyete nisbet bir işdür. Ve
lākin vilāyet, kerāmet (9) 'ibādet olmaz, nefis murādudur. Bin kerāmetden (10)
ise, pîr nefsin bilüp Rabbîsin bilmek, bir yoldan (11) azmışı yola
13b getürmekdür. Evlādur." Şeyh Sāfī (1) Şeyh İbrāhim'den bu haberi işidüp, bu
kadar işāret (2) eyledi ki: "Ay yad otlar ! Geliñ yirlü yirinize karar tutuñ." (3)

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

didi, Ve ol otlar cümle ḥāl dili ile cevāb eytdiler; ki: (4) "Ya Şeyḫ Ṣâfî ! Biz seniñ cevābıñla yirimüzden çıḳmaduḳ ki (5) yine senin cevābıñla yirimüze varayuz. Şeyḫ İbrāhim (6) işareti-ile çıḳduḳ, yine anıñ işareti-ile varuruz." (7)didi. Şeyḫ Zāhid-i Geylānî buyurdı: "Ay otlar! Yine Allahuñ (8) emri-ile yirlü yirünüze varuñ, diyicek, otlar yirlü (9) yirine ḳarar ṭutdılar. Andan Şeyḫ İbrāhim Ḥażretleri (10)didi :"Ya oğlum İsḥāḳ ! Diri leri öldürmek āsāndur. (11) Amma ölüleri diri ḳılmaḳ müşkildür. Şeyḫ Ṣâfî olzaman (1) bildi ki, Şeyḫ Zāhid-i

14a Geylānî Ḥażretleri kerāmetde, vilāyetde (2) kāmil ve üstād-ı fāżıldur. 'Azîz Veliyy-ullah'dur. (3) Ol sebebden Şeyḫ Ṣâfî, Şeyḫ İbrāhim'e ṭoḳuz yıl (4) hizmet eyledi. Ve eli āsiyābı çekdi. Ta ḥarem ḫāṣına (5) dāḫil oldı. Amma ba'dehu Şeyḫ Ṣâfî Ḳaddes Allahu Sırrahu – (6) I'azîz buyurdık ki:Ḳapu dörtdür. Maḳam ḳırḳdur ve (7) erkān on yedidür. Vilāyet dāiresi yedidür. Vilāyet (8) ṭabaḳası onikidür. Vilāyet bölügi dürtdür ve (9) mezheb birdür. Millet yetmiş üçdür. Yetmiş ikisi (10) ḥālikdür, birisi nācîdür ve daḫı Şeyḫ Ṣâfî Ḥażretleri

14b (11) buyurmışdur ki şerî'at ḳapusında seninki senündür (1) benimki benimdür. Ve ṭarîkat ḳapusında benimki senindür, seninki (2) benimdür. Ve ma'rifet ḳapusında seninki daḫı benimki daḫı mürşidündür (3) mürşidindür. Ve ḥaḳîḳat ḳapusında seninkin de benimkin de (4) mürşid-i kāmilindür. Mürşid-i kāmilinki daḫı Hak Teā'lā (5)nındur. Ve daḫı bu sözün beyānı ve 'ayānı budur ki (6) şerîat 'ilminde senin ḥelālin sana ḥelāldür, bana ḥarāmdur. (7) Ṭarîḳat 'ilminde senin ḥelālin benim ḳızḳarındaşımdur. (8) Benim ḥelālım senin ḳızḳarındaşındur ve m'arifet 'ilminde (9) senin ḥelālin ve benim ḥelālım, mürşid-i kāmilin kızlarıdur. (10) Ve ḥaḳîḳat 'ilminde senin ḥelālin benim ḥelālim daḫı (11) mürşid-i kāmilin

15a helālı Hak Te'üālā'nın ḥurîleridür. (1) Bāb ve amma evvel ḳapu şerîa'tdur. Anın 'ilmi tecellā bulunca (2) ḫizmet idüp Ḥaḳ Te'ālā Ḥażretinin liḳāsın (3) ḥicābsuz görmekdür ve Ḥaḳ Te'ālā ḳonuḳlarına 'izzet (4) ve hürmet itmekdür. Ve şerî'at mizānında tamam olup (5) ve şerîāt ehlini ḫor ḥāḳir görmemekdür. İkincisi (6) ṭarîḳatdur. Anın ilmi temennāsın bulınca ve tevellāsın (7) görince ḫizmet idüp göñül diledügin ve ḳalb (8) istedügin bulmaḳdur ve ṭarîkat ehliniñ murâdların (9) virüp, vilāyet gösterüp, kerāmet iẓhâr eylemekdür. (10) Ve ṭarîḳat mizânında kâmil olup, ṭarîḳat ehlin (11) 'azîz bilmekdür ve amma üçünci ḳapu

15b ma'rifetdür. (1) Anuñ ilm-i nefsin bilüp Rabbisin tanımakdur ve dahı (2) hātır-ı teselli idüp, rıżā yapmakdur ve kendi 'ayıbların (3) görüp sāir halkıñ 'ayıbların örtmekdür ve dahı (4) ma'rifet ehliniñ gönliniñ murādlarıñ ve kalbiniñ iste (5) düğiñ virüp, bir dervişiñ ve bir sûfînin zāhir (6) bātın murādınca deprenüp kendüleri andan hoşnûd (7) ve rāzı eylemekdür ve dahı Hak Te'ālā Hażretini heryerde (8) hāżır ve nāzır bilmekdür. Ve dahı dördünci kapu hakîkatdür. (9) Hakîkat aklın nûrıdur ve cānın hayātıdur. 'İlmin (10) sûretidür. Tarîkatıñ sikkesidür. Ve şerîatın gömle (11) gidür. Şerîat Hażret-i Resulun kavlidür ve

16a tarîkat (1) fiilidür ve ma'rifet sırrıdur ve hakîkat Hażret-i Resûl'un (2) re's-i hālidür ve dahı şeri'at farżdur, tarîkat (3) vācibdür, ma'rifet sünnetdür, hakîkat nāfiledür ve dahı (4) şerî'at dededür, tarîkat babadur, ma'rifet oğuldur, (5) hakîkat oğlunun oğludur. Ve dahı şerî 'at maşrıkdur, (6) Tarîkat mağribdür ma 'rifet şimāldür, hakîkat kıbledür. (7) Ve amma dördünci kapu hakîkatdür. Anın 'ilmi nûr-ile sırdur. (8) Kendüsinden geçüp Mevlāsı ile kendi arasında (9) nûr virüp, kerāmet göstermekdür. Ve dahı kırk makāmın (10) onı musāhib makamıdur, onı mürebbi makamıdur. (11) Ve dahı meşreb makamıdur. Ve onı

16b muhabbet makamıdur. (1) Ve dahı yetmiş ikiden ayrılana gürûh-ı nacî ve münācî dirler. (2) Anların mezhebi Hażret-i İmām Nātık, Ca'fer-i Sādık (3) mezhebidür. Anlar içün sual ve hesāb yokdur. (4) Niçün kim anlar dünyada küfri îmāna ve cefāyı safāya (5) ve kahrı lütfa ve fakirlığı baylığa bilmişlerdür. Aç kavm (6) ve şād kavm dirler. Geldüklerine şād ve gitdüklerine (7) melûl olmazlar ve yetmiş iki milletden muhālifleri yedi (8) mezhebdür ki, dördi Sünnîler'dür ve üçi dahı bātıldur ki (9) İrmenî ve Cühûd ve Tersā mezhebidir. Amma ba'dehu (10) tāc beş geldi ve beş kimseye geldi. Birinci Âdem-i Safî'ye (11) geldi. Dört

17a elifdür bimaʻnî Cihār 'Anāsır adı esmā idi. (1) Rengi ak idi. İkinci Nûh Necîyyu-llah'a geldi. Altı elif (2) idi. Bima'nā şeş cihāt rengi yeşil idi. Adı Haltā (3) idi. Ve üçünci İbrāhîm Halîlullah'a idi. Elif idi. (4) Bima'nā-yı heft-i kevākib reng-i siyāh idi. Adı Hüveydā (5) idi. Dördünci Muhammed Habîb-ullah'a geldi. Tokuz elif (6) idi. Rengi yeşil idi. Adı Üstüvā idi. Beşinci (7) 'Aliyyen Velîyy'u-llah'a geldi. On iki elif idi. Rengi (8) kırmızı idi. Adı 'Allemü'l-esmā idi. Amma

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ba 'dehu (9) Sufi dimeğin yedi ve bir yerde on iki ma 'manası(10) vardur. Birinci māsivā Allah'dan beri mücerred olmakdan (11) 'ibāretdür. İkinci
17 b Allah'dan ġayrısınden uzaḳ olmaḳdan (1) ibāretdür. Üçünci enbiyādan ve evliyādan ve 'ālimden (2) ġayri kimselerden biri olmakdan 'ibaretdür. (3) Dördünci zahirin ve batının mekrinden kurtulmaḳdan (4) 'ibāretdür. Bişinci dünyānın ve āḫiretin mihnet-i meşaḳḳatlerinden (5) ḳurtulmaḳdan 'ibāretdür. Altıncı cehennem 'azābından (6) fāriġ olmaḳdan 'ibāretdür. Yidinci cese-i şeyṭānın (7) mekrinden ve rûḥ u ḫannāsın şerrinden emin olmaḳ (8) dan 'ibāretdür. Geldük imdi sofuluḳ on yedi (9) kimseden ḳaldı. Evvel Ḥak Sübḥānehu Teā'lā'dan ḳaldı , (10) ikinci 'Azraî'l'den kaldı, Üçünci İsrāfil'den ḳaldı. (11) Dördünci Mîkāil'den ḳaldı. Beşinci Cebrāî 'lden
18a ḳaldı. (1) Altıncı cennet'de Rıdvān'dan kaldı. Yidinci Âdem-i Ṣāfiyyullah-(2) dan ḳaldı. Sekizinci Şît Heybet'u-llah'dan ḳaldı. (3) Ṭoḳuzuncı İdris-i Refiyyullah'dan ḳaldı. Onuncı (4) Nûḥ u Necîyyu'l-lah'dan ḳaldı. On birinci Dāvud Ḫalîfetullah'dan (5) ḳaldı. On ikinci Süleymān-ı Emînullah'dan ḳaldı. On-(6) üçünci İbrāhim Ḫalîlullah'dan ḳaldı. On dördünci (7) İsmā'îl Zebîḥullah'dan ḳaldı. On bişinci Mûsā (8) Kelîmullah'dan ḳaldı. Onaltıncı 'İsā Ruḥullah'dan (9) ḳaldı. On yidinci Muḥammed 'Ali'den ḳaldı. İmdi (10) bu sözlerin şerḥine geldük. Ḥak Tea'ālā'nın ṣofuluğı (11) Ḥazret-i Muḥammed ve
18b 'Aliyü'l-Murtaẓa'ya baḫş oldı. (1) İkinci Âdem Ṣāfi'nin ṣofuluġı İmam Ḥasan'a geldi. (2) ve Şîtin ṣofuluġı İmām Ḥüseyn'e geldi. Ve İdirüs'in (3) sofuluġı İmām Zeyne'l- 'Âbidîn'e gedi ve Nuḥ'un (4) ṣofuluġı İmām Muḥammed Baḳır'a geldi ve Dāvudun ṣofuluġı (5) Ca'fer-i Ṣādıḳ'a geldi. Ve Süleymān'ın ṣofuluġı İmām Mûsā-yı (6) Kāẓım'a geldi. Ve İbrāhim Ḫalîl'in ṣofuluġı İmām Mûsā-yı (7) Rıżā'ya geldi. Ve İsmā'il'in sofuluġı İmām Muḥammed (8) Ṭāḳı'ya geldi. Ve Mûsā anın ṣofuluġı İmām 'Aliyü'n-Naḳî'ye (9) geldi. Ve 'İsā'nun ṣofulıġı İmām Ḥasanü'l-'Askeriye (10) geldi ve İmām Ḥasanü'l-'Askerî Mehdi-yü Ṣāḥib Zaman'a (11) teslîm eyledi. İmām Muḥammed Mehdi'den silsile gelüp,
19a (1) Şeyh Ṣāfi'ye yitdi. Ta devr-i ḳıyāmete degin işbu vechi (2) şürû 'idüp ḳandîl yanar. Amma ba'dehu (3) ṣûfi dimeğin ma'nāsı oldur ki, iki kulaġı (5) sağır gerek, iki gözi kör gerek, iki eli top (6) gerek, dili lāl gerek. Ṣāfi iki yirde sıġar.

ba 'dehu (9) Sufî dimeğin yedi ve bir yerde on iki [illegible] manası(10) vardur.
Birinci māsivā Allah'dan beri mücerred olmakdan [illegible] 'ibāretdür. İkinci
17 b Allah'dan ġayrısından uzaḳ olmakdan (1) ibāretdür. Üçünci enbiyādan ve
evliyādan ve 'ālimden (2) ġayri kimselerden biri olmakdan 'ibaretdür. (3)
Dördünci zahirin ve batının mekrinden kurtulmaḳdan (4) 'ibāretdür. Bişinci
dünyānın ve āhiretiñ mihnet-i meşaḳḳatlerinden (5) kurtulmaḳdan 'ibāretdür.
Altıncı cehennem 'azābından (6) fāriġ olmaḳdan 'ibāretdür. Yidinci cese-i
şeyṭānın (7) mekrinden ve rûh u hannāsıñ şerrinden emin olmaḳ (8) dan
'ibāretdür. Geldük imdi ṣofuluḳ on yedi (9) kimseden ḳaldı. Evvel Ḥaḳ
Sübḥānehu Teā'lā'dan ḳaldı , (10) ikinci 'Azrā'īl'den kaldı, Üçünci
İsrāfîl'den ḳaldı. (11) Dördünci Mîkāil'den ḳaldı. Beşinci Cebrā'î 'lden

18a ḳaldı. (1) Altıncı cennet'de Rıdvān'dan kaldı. Yidinci Ādem-i Ṣāfiyyullah-(2)
dan ḳaldı. Sekizinci Şît Heybet'u-llah'dan ḳaldı. (3) Ṭoḳuzuncı İdris-i
Refîyyullah'dan ḳaldı. Onuncı (4) Nûḥ u Necîyyu'l-lah'dan ḳaldı. On birinci
Dāvud Ḫalîfetullah'dan (5) ḳaldı. On ikinci Süleymān-ı Eminullah'dan ḳaldı.
On-(6) üçünci İbrāhim Ḫalîlullah'dan ḳaldı. On dördünci (7) İsmā'îl
Zebîḥullah'dan ḳaldı. On bişinci Mûsā (8) Kelîmullah'dan ḳaldı. Onaltıncı 'İsā
Ruḥullah'dan (9) ḳaldı. On yidinci Muḥammed 'Ali'den ḳaldı. İmdi (10) bu
sözlerin şerḥine geldük. Ḥaḳ Tea'ālā'nın ṣofuluğı (11) Ḥażret-i Muḥammed ve

18b 'Aliyü'l-Murtaża'ya baḫş oldı. (1) İkinci Âdem Ṣāfî'nin ṣofuluġı İmam Ḥasan'a
geldi. (2) ve Şîtin ṣofuluġı İmām Ḥüseyn'e geldi. Ve İdirüs'in (3) sofuluġı İmām
Zeyne'l- 'Âbidîn'e gedi ve Nuḥ'uñ (4) ṣofuluġı İmām Muḥammed Baḳır'a geldi
ve Dāvuduñ ṣofuluġı (5) Ca'fer-i Ṣādıḳ'a geldi. Ve Süleymān'ın ṣofuluġı İmām
Mûsā-yı (6) Kāẓım'a geldi. Ve İbrāhim Ḫalîl'in ṣofuluġı İmām Mûsā-yı (7)
Rıżā'ya geldi. Ve İsmā'il'in ṣofuluġı İmām Muḥammed (8) Ṭāḳı'ya geldi. Ve
Mûsā anın ṣofuluġı İmām 'Aliyü'n-Nakî'ye (9) geldi. Ve 'İsā'nun ṣofuluġı İmām
Ḥasanü'l-'Askeriye (10) geldi ve İmām Ḥasanü'l-'Askerî Mehdi-yü Ṣāḥib
Zaman'a (11) teslîm eyledi. İmām Muḥammed Mehdi'den silsile gelüp,

19a (1) Şeyh Ṣāfî'ye yitdi. Ta devr-i ḳıyāmete degin işbu vechi (2) şürû 'idüp ḳandîl
yanar. Amma ba'dehu (3) sûfî dimeğin ma'nāsı oldur ki, iki kulaġı (5) saġır
gerek, iki gözi kör gerek, iki eli top (6) gerek, dili lāl gerek. Ṣāfî iki yirde sıġar.

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Biri (7) 'arşın üstinde ve biri tahtü's-serrāda Zirā bu iki (8) makamda sûfiyi kimse göremez. Andan soñra derviş-(9) lik Muhammed'den kaldı. Sofūluk 'Ali'den kaldı. Hażret-i (10) Muhammed Hażret-i 'Ali'ye dervişlik gösterdi ve Hażret-i (11) 'Ali Hażret-i Muhammed'e sofūluk göstermedi. Andan soñra

19b (1) andan soñra Hażret-i Muhammed Hażret-i 'Ali'ye didi: "Ya 'Ali ! (2) Seniñle ikimüz hod bir nûrdanuz. Niçün sen bana so-(3)fuluk göstermezsin ?" didi. Hażret-i 'Ali cevāb (4) virdi kim "Ya Muhammed ! Sen nebîsin." didi. "Cümle sır sözleriñ (5) on sekizbîn 'ālemde ve yetmiş iki millet arasında sö-(6) ylenüp, ve kitāblarda āşikāre olsa gerekdür. Ve biz (7) velîyüz, cümle sözlerimiz on sekiz bin 'ālemde ve yetmiş (8) iki millet arasında gizlidür. Aşikāre olmaz." (9) Pes Hażret-i Muhammed bu kelāmı Şāh-ı Merdān-ı 'Ali'den (10) işidüp, bir zaman fikre varup, melûl-ı hāl oldı. (11) Pes hemāndem Hażret-i 'Ali

20a Keremallah-ı vechehu bir eliñ (1) göğe ve bir eliñ yire koyup, bir kapu gökten ve bir kapu tahte's-serā (2) dan açılup, her kapuda bir ādem oturup ve her birinin (3) yanında kırk ādem oturur. Yiğirmisi mûennesdür ve yiğirmisi (4) müzekkerdür. Oturmışlar. Temennāda, tecellāda, tesellāda, (5) tevellāda, teberrāda, nûrda, sırda oturup 'örfence (6) sohbet iderler. Pes 'arşda olan kırk kimsenin (7) dişileri cennet hûrîleridür ve irkekleri cennet (8) vildānlarıdur ve tahte's-serâda olan kırk kimsenin (9) müennesler'ı perrîdür. Müzekkerleri melekler idi. (10) Pes imdi Hażret-i 'Aliden Hażret-i Muhammed bu hāli (11)

20b müşāhede idüp, kendüye küfür gelüp didi : "Ya 'Ali ! (1) Bu iş şer'e muhālifdür ve küfürdür." Hażret-i 'Ali (2) didi: "Ya Resûlallah ! Benden niçün sofūluk ihtiyār (3) idersin. Ya'ni istersin." didi. "Çün bu iş saña (4) küfürdür. Küfürden geçmeyince îmān tamam olmaz.(5) Andan soñra Hażret-i Muhammed Hażret-i 'Ali'den bu hāli (6) göricek, sofūluk ihtiyār eyledi. Pes imdi (7) sofūluğun on iki şartı vardur. Birinci (8) 'îtikāddur. İkinci yağindur, üçünci irādetdür. (9) Dördünci cömerdlikdür. Bişinci gördüğin örtmekdür. (10) Altıncı pîrden rızāsız iş itmemekdür. Yidinci (11) söğene döğene kul olmakdur. Sekizinci küfr-i îmân

21a (1) itmekdür. Tokuzuncı sağ mürebbîdür. Onuncı sağ (2) müsāhibdür. On birinci sağ muhabbetdür. On ikinci (3) sağ āşnādur. Ba'dehu andan soñra selām ü 'aleyküm (4) dimek, şerī'at ve dahı sağ musā-(6) hib birdür, müşkil musāhib

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

kırkdur. Bir ṣûfî sağ (7) muṣâhibden ayru düşse dahı bir vilâyete (8) varsa, kırk yirde ṣohbet görse, her ṣohbetde (9) bir ṣûfî kardaşı müşkil muṣâhibi tutmak erkān-ı (10) kadîmdür. Zîra her kapunun bir mürebbibi olur. Kazanç (11)

21b dahı yetmiş yediye değin, erkāndur. Meşreb dahı (1) üçe değin erkândur. Muhabbet evvel ve āhir ve ẓāhir (2) ve bāṭın bir olmak, erkân-ı kadîmdür. Zîrā muhabbet (3) hakîkat Hak Teā'lādur ki, birdür, iki olmaz. (4) Ve amma ba'dehu mücerred mücerred- ile aşna ve kazanc (5) ve meşrebde muhabbet olmak erkāndur. Ve amma mücerred müzevve (6) c-ile muṣāhib ve aşna ve kazanc ve meşreb ve muhabbet olmak (7) erkān değildür. Ve dahı mücerredi ṣohbete, ceme ve erkâna (8) getürmek aṣlāca erkân değildür. Zîrā mücerredlik (9) dört kimseden kaldı. Birinci 'Îsā'dan kaldı. İkinci (10) Îsā Peyġamber mücerred olduğıçün menzil-i müntehāya (11) yitişmedi. Dördünci kat gökde kaldı.

22a İkinci (1) Hācı Bekdāş-ı Velî'den kaldı. Üçünci Veysel Karānî'den (2) kaldı. Dördünci Selmān-ı Fārisî'den kaldı. Üç (3) yüz altmış altı yaşında pîr iken, kendi endāmın (4) öz eliyle kesmeyince, Hażret-i Resûl'un haremhā- (5) sına dāhil olmadı. Ve amma mücerredin imāmlığı (6) ve mürşidliği erkān degildür. Amma mücerred olan kimseye (7) Tanrı'nın kudretin ve Peyġambir'in mu'-cizātın, evliyānın (8) vilāyetin, meşāyihin kerāmetin gösterüp, yişil kanadlu (9) ferişte olup uçar olsa āna 'itibār eylemek (10) erkân değildür. Ve dahı ersiz

22b 'avratların ve bākire (11) kızların 'itibārı mürşid ve halîfe iledür. (1) Ve dahı sıfât hisābi-yla Hak Teā'lā on dört yaşında (2) ayın eyyām-ı beyzi ya'ni on dört gicesi gibi ve günün kaba kuşluk vaktinde bir güzel bākire kız ṣûretinde (4) göründi: Kavlehu Te'ālā seterrune Rabbiküm yevmi'd-dîn (5) teravneküm ün şemse bi yevmin beyzi vaktidduhā sadaka Resû'l- (6) ullah ya'ni Hażret-i Resûlallah Mi'rāca varanda, Hak Te'ālā (7) bu ṣûretde Muhammed'e göründi ve muhabbet gösterdi. (8) Pes imdi ma'lûm oldı kim, muhabbet mahabbete işbu (9) ṣûretde erkān göstermek vācibdür. Āndan ṣonra (10) Rabbi'l- 'alemîn Allah'dur. Mürebbi Cebrāî'ldür. Pîr-i kāmil (11) Muhammed'dür. Halîfe on iki

23a imāmdur. Muṣāhib (1) İbrāhîm Peyġamber'dür. Āşnā Mûsâ Peyġamber'dür. Meşreb (2) Yûsuf Peyġamber'dür. Ṣûfî-yi kadîm İsmā'îl ile Eyyüb (3) Payġamber'dür. Hak Te'ālā'nın ṭālibleri ve mürîdleri (4) evliyālardur. Ve

şākirdleri enbiyālardur ve ehl-i 'ilimlerdür. (5) Ve daḫı nefs öldürmek şeyṭān-ı la'înden ḳaldı. (6) Zîrā Ḥaḳ Teā'lā : "Âdem'e secde ḳıl." didi. Ol secde (7) itmeyüp, Ḥaḳ Teā 'lā Ḥażreti'nin nefesin sındırdı (8) Ve daḫı mürşid öldürmek Mülcem oğlı 'Abdu'r-raḥman-(9)dan ḳaldı ve Mu 'āviye oğlı Yezîd-i 'aleyh-il-la 'neden (10) ḳaldı ve ġammazlıḳ ve ḳumsuluḳ ve ḳovuculuḳ ve ġıybet (11) ve

23b bühtān eylemek ḳābil-i ḳātilden ve Nemrūd ve Fir'avn'dan (1) ve Ebū Süfyān'dan ve Ebū Cehil'den ve Ebū Hüreyre'den ve Şeyṭān-(2) la 'în'den ḳaldı. Allah'ıñ la'neti anlara olsun. Ve daḫı (3) yol açmaḳ ve sır āşikāre itmek Ebū Bekir'den ve (4) 'Ōmer'den ve 'Os̱mān'dan ḳaldı ki, zirā bir gün Ḥażret-i Resûl (5) 'aleyhisselam Medîne-i Münevvere'de dört ḳapunın ehli-ile otururken (6) Ebû Süfyān murtādd-la 'în gelüp didi : " Ya Muḥammed ! Bir niçe adam '7) evde oturup birkaç 'avrat-ile zinā iderler." didi. (8) Resûl-ullah evvel Ebû Bekir'i gönderdi ki, "Var, gör niçe?" didi. (9) Varup geldi, didi ki : "Ya Muḥammed ! Girçek, gördüm." didi. (10) Bu kerre Ḥażret-i Resûl 'Ömer'e buyurdı : "Sen var. Gör (11) niçedür ?" didi. Ol daḫı vardı, geldi, didi ki :

24a "Ya Muḥammed! (1) Girçekdür. Ben daḫı bıçaġı kınında gördüm." didi. Andan (2) 'Os̱mān'a didi : "Var gör nicedür?" didi. Pes 'Os̱mān vardı, (3) geldi, didi : "Ya Muḥammed! Girçekdür. Ben daḫı bıçaġı kınında (4) gördüm."didi. Bu kerre Ḥażret-i Risālet-i Penāh Muḥammed didi : (5) "Ya 'Ali! Sen settār'ül-'uyūbsın. Var gör nicedür?"didi. (6) Ḥażret-i Murtażā 'Aliyyü velî-ullah 'aleyhi's-selām varup (7) ol mekānda mübārek gözlerin örtdi. İki iseñiz (8) bir oluñ, bir iseniz sır oluñ." didi. "Gelübem." (9) didi: "Yā Muḥammed! Ben varınca def' olmış; görmedüm," didi. (10) Cevāp virdi : "Ol kimsneler ölümden ḫalāṣ oldılar. (11)

24b İmdi zināda Şāhid-i 'ādil gerekdür ki, ta is̱bāt (1) dört 'ādil Şāhid olmayınca s̱ābit olması müşkildür. (2) Şimdi bu sebebden Rûm 'ulemāları her olur olmaz kimse-(3)niñ şehādeti ile müselmānlara yalan şehādet idüp. (4) didiler kim : "İki kişi īmāndan olsa bir kişi candan (5) olur ve bu işler mābeynlerinde ma 'rûfdur. Zîrā yalancı (6) pîrlerin ḳavlin tutup, ol üç melā'în ḫasire'd-dünyā (7) ve'l-ahire olup ta ebedi la'netde ḳaldılar. Amma muḫālifler (8) dirler: " 'Ömer'e 'Os̱mān'a Ebû Bekir'e set ve şetîm ve la'net (9) yoḳdur. Zira anlar şerî'at ādemîleridür. Ẓāhire (10) hüküm iderler. Bāṭının işi ẓāhire küfür gelür." Bu söz (11) bu

25a cevābda Şī'a müctehidleri Raḥmet'u-llah-ı 'aleyhi (1) naḳl eylemişler ki, Ḥażret-
i Resûl Ḫātimü'n-nebiyyîn'dür. (2) 'İlm-i evvelīn ve 'İlm-ı āḫirīn ol Ḥażrete
'ayān ve beyān idi. (3) Nihāyeti tecrîbe ḫāṭır içün ol mel'ûnları gönderdi ki, (4)
rıżā-yı Ḥaḳḳ'ı iḫtiyār idüp ve sırr-pûş olup (5) ol müslimānların ḳanına fetvā
itmeyeler ki, Şāhid olanlar (6) inṣāf idüp bu nā meşrû'dan, bu nā-ma'ḳûldan (7)
peşîmān olup, tevbe ideler. Çün ol mel 'ûnların (8) îmānı süst idi. Müslimānlarıñ
'ayıbın açtılar. (9) 'Ayıb açmaġa Ḥaḳ Te'ā'lānıñ rıżāsı yoḳdur. (10) Ve daḫı
ol sebebden ma'den-i kān-ı kerem Ḥaydar-ı (11) Ṣūfīdür. Şîr-i Ḫüda Murtażā

25b 'Aliyy-i Veliyy-ullah (1) işāret itdi kim bunuñ ḥaḳîḳatın maġlûb idüp (2) ṣıḥḥate
çıkardı. Zîra ki, ḫalāyıḳ içinde bir böyle (3) ḳadıyya şer'-i ẓuhûra gelen
ḳabāḥatiñ ḳatli lāzım olurdı. (4) Pes imdi Ḥażret-i Şāh-ı Merdān'ıñvilāyeti ile ol
(5) müslimānlar āzād olup 'ahd-i peymān idüp, tövbe-yi (6) naṣûḥ itdiler. Minen
ba'id böyle nā-meşrû' ve nā-ma'kûl (7) işe mürtekib olmayanlar. Pes imdi ma
'lûm oldı ki (8) müslimānlarıñ 'ayıbın açan ve bühtān iden ve ġıybet (9) iden, bu
mel'ûnlar idi. La'nete müstaḥaḳ idi. (10) İmdi herkim şerī'atle ve ṭarîḳatle ve

26a ma'rifetle ve (11) ḥaḳîḳatle bu zikir olunun nā-ma'ḳûldan olursa (1) pîrleri
bu üç mel'ûnlar olur ḫasire'd-dünyā-ve'l-āhire (2) olup îmānsuz olurlar neûzü
billah min zālike.(3) Faṣlu şerī'at bir mîzāndur. Ṣûfī ve derviş (4) oldur ki, anı
şerī'at mîzānına urup çekseler (5) tamam gele, eksük gelmeye ve daḫı muṣāḥib
muṣāḥib (6) ile bir evde ve bir köyde veya bir şehirde gerekdür. Bu (7) üç yirden
ṭaşra olan muṣāḥibe muṣāḥib (8) dimek, erkān değildür. Zira muṣāḥib ceseddür,
(9) ḥarb-ı candur. Can cesetden ṭaşra çıḳsa ölür. (10) Ehl-i erkānıñ ḫaberleri
budur didi. Ve daḫı niyāz (11) ve tercümān ve ḳurbān yimek, üç kimyese

26b ḥarāmdur. (1) Birinci muṣāḥibi olmayan kimseye ḥarāmdur. İkincisi (2)
mürebbisi olmayan kimseye ḥarāmdur. Üçünci mücerred (3) olup, ḳazancı
olmayan kimseye ḥarāmdur. Zîra (4) mücerred olan kimsenin ḳazancı kendü
cesedinde olmayınca, (5) anı ceme getürmek, niyāz ve tercümān yidürmek (6)
ḥarāmdur, erkān değildür. Niyāz göñül loḳmasıdur ki (7) ol ḫalīfenindür ve
ṣûfîlerindür. Ve daḫı iki muṣāḥibden (8) birinin müslimi ḳazancı daḫı iki başdan
rıżāyıla olsa, (9) hiç birinde intiẓār olmasa, erkāndur. Ve eğer bunlardan (10)
birinde intiẓār olsa, erkān değildür. Ve daḫı sûfîler (11) mürşidiñ ve mürebbiniñ

27a ve halîfenin nikâhlusıdur. Mürşidden (1) ve mürebbîden ve halîfedenrızâsız yidi adım gitseler, boş (2) olurlar. Ânın nikâhın tecdîd itmeseler, anı kabûl itmek (3) yezîdlikdür. Ve dahı bir sûfînin, müslimîn bir yezîd görse (4) ol müslimîn nikâhın itmeseler, anı taṣarruf itmek ḥarāmdur. (5) Ve dahı bir mû'minin bir müzekkerin mahabbetini aḫz eylese (6) anı öldürmekden ġayrı erkān değildür. Ve dahı bir mû 'minin (7) mahabbeti rızāsız bir sûfîya erkān gösterse, ānı (8) öldürmekden ġayrı erkān değildür. Ve dahı bir mû'minin (9) mahabbeti rızāsız bir sûfîye erkān gösterse, anı öldür- (10) mekden ve aña la'net dimekden ġayri erkān değildür. (11) Üstādın yolı ve güzel mürşidin erkānı ve sırr-ı

27b nefesi (1) budur. Ve dahı dört kapunun kırk maḳāmın ve on (2) yidi erkānın terhānı (?) ve müsellimi üçdür. Biri (3) mahabbetdür. Biri halîfedür ve biri mürşîddür. Bunlardan (4) ġayri kimseler, kendi günāhı-ile tutsaḳdur. Mürşîd (5) ve mürebbî redd itdügi kimesne maḳbûl idenler merdûd-(6) dur. Ve dahı bir ṭālib evvel mürebbisine erkān (7) göstermeyince anın muṣāhib tutması ve kazanc (8) itmesi erkān değildür. Ve dahı şerî'atde Şāhid (9) ikidür. Ṭarîkatde Şāhid birdür. Ma 'rifetde Şāhid (10) iḳrārdur. Ḥaḳîkatde

28a Şāhid îmandur. Ve dahı (11) bir ṭālib birkaç pîre ḫizmet itse, her kankısından (1) ḥaḳîkat görse, mürşidi oldur. İki kimse biri (2) malından ve biri canıña başdan ṣofuluk itseler ve er-(3) kānıla otursalar, ikisinin dahı ḫayrı ḳâbul değildür. (4) Fî beyān-ı erkān ve amma erkānda ṭarîḳ çalmaḳ yididür. (5) Birinci elifdür, birdür. İkinci cimdür, üçdür, Üçüncü (6) hādur, beşdür. Dördüncü zidür, yididür. Bişinci (7) sindür, onikidür. Altıncı ḳırḳdur, yidinci yitmiş (8) yididür ve birinci kendi rızāsıyla gelene bir ṭarîḳ çalınur. (9) ikinci kendi irādetiyle gelene üç ṭarîḳ çalınur. (10) Üçüncü gözi görene beş ṭarîḳ çalınur. Dördüncü (11) soḥbete tanā

28b ḳalana on iki ṭarîḳ çalınur. Bişinci (1) soḥbeti ceme düşene kırk ṭarîḳ çalınur. Altıncı ẓālim (2) eli ya ẓālim dili değene ve malı gidene ve ırzı bozulana (3) yitmiş yidi ṭarîḳ çalınur. Yidinci mürşidin ve mürebbînin (4) ve halîfenin ġaybetin idüp, dahı erkān açana toḳsan (5) ṭoḳuz ṭarîḳ çalınur ve dahı birinci ṭarîḳden ta on (6) iki ṭarîḳe varınca erkān olan ṣûfîleri kendi (7) görgülerine salup, her ne getürürlerse ḳabûl ideler. (8) On iki ta toḳsan toḳuz ṭarîḳe varınca sitām (9) ve sürgün idüp ḍarb-ı 'Alî ile alalar ve dahı (10) ṭarîḳci ṭarîḳ çalmak

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

29a murād idende mürşîde secde (11) ve zü'l-fiğāra niyāz idüp, biriñ eline virüp, (1) ayağa kalkalar. Ve pîr dahı zü'l-fiğāra niyaz idüp (2) tarîkcinin eline vire. Ve tarîkci daha zü'l-fiğārı (3) tutup " Lafetā illā 'Alî la seyfe illā zü'l-fiğār (4) üstād-ı nefes, tarîkat-ı îmān, düstûr-ı erkān (5) meşāyih-i emr-i halîfe, göz göreniñ, yol varanıñ yolca (6) giden yorulmaz. girçek yoldan ayrılmaz. Eyvallah güzel (7) Şāhım." Diyüp tura. Ve pîr dahı ne buyrursa olkadar (8) çala. Ondan sonra tarîk kabulluğuna ve göñüller murādına (9) Allah diyelim. Allah Allah diyeler ve dahı Zü'l-fiğār altından (10) geçen mü'min müslim, evvel tarîkcinin

29b ayağına niyāz (11) idüp, andan zü'l-fiğāra niyāz ideler. Zîrā ādem (1) Zü'l-fiğārdan şerîfdür. Andan tarîkci Zül-fiğār'ı (2) boynuna koyup tarîke düşe. Pîr dahı sûfinin (3) birine emir ide, tarîkciye üç tarîk çala. (4) Tarîkci kalkup "Mürşidiñ Zü'l-fiğār'ı keskünliğine (5) şîr beğliğine, yezîd helāklığına, mü'min kardaşların (6) göñli murādına, üçler, yidiler, kırklar, on iki imāmlar, (7) er hāk, evliyā, enbiyā, Allah, Muhammed, 'Ali, hû diyelim, hû." (8) diyüp gülbañg eydeler. Andan soñra tarîk altından. (9) geçen mü'min, müslim cem'in sağ yanından girüp (10) sol yanı üzerine düşüp, sağ eliyle tutuşup (11) birbirinin

30a ellerine niyāz idüp temennā ve tecellā ve tevellā (1) ve teberrā ile cem'in sol yanına çıkalar. Kalkup nazarda (2) turalar; mürşid dahı "Temennāları kabûl, murādları hāsıl (3) olsun. Allah Allah, hak penāhında saklasuñ. Hû diyelim, (4) hû diyeler." Andan soñra niyāz idüp mürşid yir göstere. (5) 'Örfence oturup niyāzlarını yineler, gülbañg ideler. (6) Andan soñra mürşid-i kāmiliñ menākıbı ve üstāzıñ (7) nefesi okunup ehl-i cem 'in müşkilleri hall ola ve bir (8) fasılda saz söz olup, 'āşıklarıñ dîvān-ı müstezādı (9) okunup mürşidiñ muhabbetin ve musāhibiñ ve sā'ir ehl-i (10) hakkın murādların virüp oturana turana şāh (11)

30b didük, diyüp her kardaş rıżāyla kendi tekyelerine gideler, (1) ve dahı genç sūfi koca sūfilerin elini temennā ideler ve (2) tālibler pîr eline temannā ideler ve pîr dahı tālibler eline (3) temennā ide ki, birbirinin üzerinde hakkı kalmaya. (4) Bir mü'min karındaş şerî'atin temam idüp ehl-i tarîk (5) olmak dilese evvel kapucıya, gözciye ve tarîkciye (6) buluşup, anlar anı olup, pirine getürüp ahvāl-i 'arż (7) ideler. Pîr dahı eyde: "Bu meydān Hak meydānıdur. Bu (8) meydāna geleniñ başı top, canı kurbān gerekdür." diyü (9) nasihat ide. "Eğer İsmā'îl gibi canı kurbān ve Mansûr (10) gibi tārım hāżır ve Nesîmî gibi postum arkamda

31a (11) ve Fażlı gibi ḫançer göbeğimde bu dergāhdan her giz dönmeğim (1) yoḳtur." dirse evvel gerekdür kim aña dört ḳapunın (2) miḥrābında secde itdürüp, andan soñra mürşid (3) anı ḳabul idüp, el etek virüp ṭālib ide (4) ve bir intihā ṣûfiye anı terbiyyete virüp dört (5) ḳapunun ḳırḳ maḳamın ve on yidi erkānın, 'ilimlerin (6) öğredüp ibtidādan intihāya ulaşdura. (7) Dört ḳapunun ḳıblegāhı budur, ẕikir olunur. (8) Şerî'at ve ṭarîḳat ve ḥaḳîḳat ve ma 'rifet evvel (9) şerî'at ehline niyāz idüp şerî'at miḥrābında (10) secde itdürüp, başın secdeden götürmeyüp (11) üç ṭarîk çala. Anın s̱evābın şerî'at ehline (1)

31b bağışlaya. Andan ṭarîḳat ehline niyāz idüp (2) ṭarîḳat miḥrābında secde itdürüp, başın secdeden (3) götürmeyüp üç ṭarîk çala. Anın sevābın ṭarîḳat (4) ehline bağışlaya, andan ḥaḳîḳat ehline niyāz (5) itdürüp, ḥaḳîḳat miḥrābında secde itdürüp (6) başın secdeden ḳaldurmadan üç ṭarîk çala.(7) Anıñ s̱evābın ḥaḳîḳat ehline bağışlaya. Andan (8) fî-beyān-ı bey'at ve daḫı evvel ṭālib ṣol eli ile (9) mürşidiñ sağ eteğin tutup ve sağ eli ile (10) mürşidiñ ṣol elin tutup "Cesedim ẓāhiriñe, (11) canım bāṭınıña virdim, saña ṭālib oldum. Malım (1) nefsiñe ve

32a başım meydānıña virdüm, saña mürîd oldum." (2) El benim, etek seniñdür diye ve pîr daḫı 'ahd-i emānet (3) bütünligine iḳrār îmān ḳabullığına, Şāh devletine (4) Allah diyelim, Allah Allah diyeler. Ve daḫı mürîd üç bölükdür. (5) Biri mürîddür. Ve biri tiritdür ve biri kör itdür. (6) Mürîd oldur ki canın, başın, malın, mürşidine (7) teslim idüp kendüsi aradan çıḳa. Ve tirit (8) oldur ki malın mürşidine virüp, canın, başın (9) virmeği küfre ṣaya ve kör it oldur ki, ne malın, (10) ne başın, ne canın vire. Yoldan dönüp mürted (11) ola. Asıl kelām işde

32b budur. Andan soñra muṣāḥib (1) cesetdür. Mürebbî candur, meşreb iḳrārdur, maḥabbet (2) îmāndur, ḫurşid dindür. Ya'ni bir ṣûfiniñ (3) mürşidi olmasa, cesedi olmaz. Mürebbisi olması (4) canı olmaz. Meşrebi olmasa iḳrārı olmaz. (5) Muḥabbeti olması îmānı olmaz, mürşidi olmasa (6) dini olmaz ve rehber naẓarına varmasa İslāmı (7) olmaz ve daḫı bir mü'min veya bir müslim üç gün (8) rehberi naẓarına varmasa anın 'itiḳādı ve irādeti (9) ve yağını bozulup erkāndan düşer. Eger bir ṣûfinin (10) üzerine ṣoḥbet varup yollu olsa, bir gün

33a on iki sā'atdür. Bir sā'at geçse varmasa (1) günāhına mürvet dimese, ol

sā'at Hak Te'ālā (2) Hazretinin rahmetinden çıkar. İki sā'at geçse (3) varmasa, peyğamberin şefā'atinden çıkar. (4) Üç sā'at geçse varmasa Hazret-i 'Ali'nin (5) muhabbetinden çıkar. Bir gün on iki sa'atdür geçse (6) varmasa dört kapudan kırk makamdan on yidi (7) erkāndan merdûd olur. Ana yeniden müslimān olmak (8) farż olur. Üstāzın sır nefesi budur. (9) Ve dahı bir yıl kırk sekiz haftadur. Her cum'a (10) gicesi pîr nazarına varup Zü'l-figār altından (11) geçmek farżdur.

33b Ve dahı bir sûfînin başından (1) kisveti ve bilinden kemeri ve arkasından hırkası ve (2) elinden 'asāsı gitse veya hod zālim eli veya (3) zālim dili değse ve 'ırzı bozulsa dahı mürşidine (4) ve mürebbisine ve musāhibine ve halîfesine eli yitmese, (5) başından kisvetin bir pāk yire koyup, nazarına geçüp, (6) mürvet diyüp kisvetine niyāz idüp emānet (7) başına koyup, pîre eli yitende, mürvet diyüp (8) pîr elinden pāk ola. Ve dahı cemde büyük (9) ve küçük ve çirkin ve gökçek bir olur. Ve dahı (10) sūfînin oturduğı o cennetdür ve mü'minleri (11)

34a melekdür ve müslimleri hûrîdür ve t'aāmları (1) cennet t'aāmıdur ve içdükleri su, cennet şarābıdur. (2) Ve geydükleri esbāb, cennet hullesidür. Ve bakdukları (3) dîdâr Hak cemālidür. Ve söyledükleri nutuk, kelām-ı (4) 'azîmdür. Virüp aldukları nefes, Hak Te'ālā'nın (5) mübârek adlarıdur. Ve dahı mürşidin evi Mekkeleri (6) ve Medîneleri'dür. Ve mürşidlerinin evin tavāf (7) ve işigin ziyāret idenler bin bir kerre hācı (8) ve gāzî olup günāh-ı kebîrlerinden ve günāh-ı sağîrlerinden (9) kurtulup ma'sûm-ı pâk olurlar. Meselâ sûfîler (10) halâyıkın içinde gökde melâyiklere benzer ve (11) cennetde hurîlere benzer ve

34b yıldızlar içinde (1) aya ve güne benzer ve ādemîler içinde enbiyālara ve evliyālara (2) ve mürsellere ve ehl-i 'ilimlere benzer, sularda āb u hāyata (3) benzer, ve ta'âmlarda bala ve helvāya benzer, ve yemişlerde (4) hurmāya ve incire benzer, ve çiçeklerde (5) güle ve nesrîne benzer, ve sûfîler 'ilimlerde kelām-ı kadîme (6) benzer. Zîrā sûfîlerin yüzleri mushafdur ve yidi (7) hatları yedi āyet-i Fātihā'dur, ve nefesleri bin bir (8) esmādur, ve zilifleri on iki 'ilimdür, ve renkleri (9) üçyüzaltmış altı hîce-i hurūfdur. Kelām-ı (10) kadîmin noktaları sûfîlerin yüzlerinde benleridür. (11) Pes ma'lûm oldu ki, sûfîlerin

35a ve mü'minlerin ve müslimlerin (1) dîdāre bakışmaları ve kelam söyleşmeleri,

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

mushaf-ı kerim (2) olmakdur, ve birbirine ulaşmakları 'āşık ma'şûkına (3) ulaşmakdur. Zîrâ Hakk Te'ālā on sekiz bin 'ālemde (4) ve yetmiş iki millet arasında gürûh-ı nācî ve münāci (5) kullarını sevdi. Amma sûfî oldur ki, dört (6) kapunun, kırk makamın, on yedi erkānıñ hizmeti (7) anda mevcûd buluna. Ya'ni sûfînin tevhîdi (8) mürşidine secde idüp Hakk'ı anda müşāhide (9) idüp, Hak dimekdür. Hakk dimek ya'ni özin (10) tanımış Hakk'a yetmiş, Hakk

35b dimekdür. Zîrā cāhil (11) bunı mahza küfür bilür. Amma küfri geçmeyince (1) îmān tamam olmaz, ve dahı 'Ali, Allah Te'ālānın velîsidür. (2) Ya'ni gamhārıdur, veli vekîldür. Hasbü'n-Allah mimel mevlā (3) olmalı ve ni'me'l-vekil ve dahı sûfînin orucı (4) mürşidine temennā virmekdür, ve zekātı mürşidine (5) nûr virmekdür ve haccı dahı mürşidine temennā virmekdür, (6) ve sûfînin gazāsı mürşidine göñül sırrın ve bāş-ı (7) cānın virmekdür ve sûfînin kıblesi ve Ka'besi (8) mürebbîsiniñ ve mürşîdiniñ ve halîfesiniñ yüzüne (9) bakmakdur, ve dahı bir sûfînin evine (10) varsa sıdkile ve i'tikadile ayaklarıyla itdügi (11)

36a günāhlarından kurtulur ve birbiriniñ ellerin öpseler (1) elleriyle itdügi günāhlarından kurtulur ve birbiriniñ (2) yüzine baksalar, gözleriyle itdükleri günāhlarından (3) kurtulur, ve birbirini sevip göñül virseler göñliyle (4) ve kalbiyle itdükleri günāhlarından kurtulur, ve bir (5) sûfî bir sûfîye dünya ta'âmı yedürse Hakk Te'ālā (6) ol sûfîye cennet ta'âmı yidüre, ve bir sûfî bir (7) sûfînin evinden ve köyinden yüz biñ belā (9) ve yüz bin kazā ve yüz biñ hastelik ve yüz biñ (10) dürlü dert, kider ve dahı bir sûfî bir sûfîyle (11) sohbet kılsa, Hakk Te'ālā yir meleklerine ve gök (1) meleklerine ve cennet hūrîlerine,

36b enbiyālara ve evliyālara, (2) aya ve güne ve yıldızlara: "Geliñ beri benim sûfî (3) gürûh-ı nācî ve münācî kullarımın zevklerin ve safā-(4)ların temāşā idin,dir." Yir melekleri ve gök melekleri (5) ve cennet hûrîleri enbiyālār ve evliyālar ve ay ve gün ve (6) yıldızlar cümlesi secde idüp dirler ki: "Ya Rabb ! (7) Bu birbiriyle hicābsuz sohbet iden kulların (8) kadrin ve kıymetin bize bildür."diyü 'arz ideler. (9) Hakk Te'ālā anlara cevab vire kim :" İş bu birbiriyle (10) sohbet iden benim sûfî gürûh-ı nacî ve münācî ku-(11)llarımdur ki, sā'ir halk taşa ve

37a toprağa ve divara (1) secde idende bunlar beni birbirinde görüp baña secde (2)

iderler. Her kim beni ister, işbu ṣûfî kullarımla (3) ṭursun, otursun. Ṣanki benimle ṭurmış, otur (4)mış gibidür." didi. Eğer deryālar mürekkeb olsalar, (5) ağaçlar ḳalem olsayidi, ṭabaḳa gökler diyüp ve yidi (6) ṭabaḳa yirler kâğıd olsa ins ve cin kātib olsalar, (7) ṣûfî gürûh-ı nacî ve münacî ṭāi'fesiniñ vaṣfın (8) ve şerḥin yazup tamam idebilmezler. Velākin yidi (9) deryādan bir ḳatre yazup beyāna gelmişdür. Pes (10) imdi ma'lûm oldı ki dünyāda ve āḫiretde ṣofuluk

37b (11) dan efdāl ve eşref hiçbir 'amel olmaz.Ḫaber-i (1) ṣādıḳ budur ki, zikir olındı, ve daḫı bir ṣûfî (2) müslimin bir ecnebîye ḳazancın virse, ṣoñra malına (3) ṭamā ' itse şerî'atde merkebe bindürüp, yüzüne (4) ḳara çalup, köyünden, şehrinden ḳovmaḳ lāzımdur. (5) Ve ṭarîḳatde başından kisvetin ve arḳasından ḫırḳasın (6) ve poṣtun ve elinden 'aṣāsın alup, ta ebed-merdûd-ı (7) ezelî ve ebedî idüp ḳabûl itmeyeler ve ma'rifet ḳapusında (8) bir cem'de, bir ṣofrada anıñla oturmayup, ölürse (9) daḫı namāzın kılmayup ve daḫı peyğamber ise, aña ümmet (10) olmayalar. Ve daḫı bir ṣûfî bir ṣûfînıñ 'ırżın (11) yıḳup incitse, ol

38a yıḳduğı yiri yapmayınca (1) anı mürşid ve üstād ve pîr ve rehber ve ḫalîfe (2) ḳabūl itmeyeler. Eğer anlar iderlerse ṣûfîler ḳabūl (3) itmeyeler. Ve daḫa bir ṣûfînıñ kendi ile pîr arasında (4) bir günāhı olsa, pîr güñāhından geçüp yarlıġasa, ānı (5) bir daha ṣormaḳ erkān değildür. Eğer bir ṣûfî bir ṣûfîyle (6) güñāh-ı kebîr itse, ḫaṣım ile rû-be-rû olmayınca (7) hiçbirinin günâhın görmeyeler. Eğer birine sağ baḳsalar (8) ṣoñra tekrar bir daḫı rû-be-rû olup iki göñül birbirinden (9) rāżı olursa andan cem'e ḳaoyup ḳurban ve niyāz (10) vireler. Ve daḫı Cem'îyyete düşen ṣoḥbet-i pîr (11) yalnız görmek, erkân değildür. Zîrā anda cem'

38b ḳardaşının (1) hem şefā'ati vardur ve hem ḥaḳları vardur ve daḫı (2) bir ṣûfî günahkâr olsa, pir nazarına geçüp (3) güñāhın bağışlasalar birkaç günahkâr adam daḫı (4) olsalar anlar günāhların ele virmedin ol ṣûfîler (5) ile bile ṭurmışlar olsalar anları tekrar bir daḫı (6) su'āl itmek erkān değildür. Zîrā biriniñ yüzi (7) ṣuyı ḥürmetine biñinin günāhından geçilür ve daḫı (8) pîr naẓarına gelen ṣûfî yarlıġamadın naẓardan maḥrûm (9) göndürmek erkān değildür. Ve daḫı bir ṣûfî bir ṣûfînıñ (10) evine varsa, ol ṣûfî aña erkān gösterse (11) ben daḫı seniñ

39a eviñe varanda, sen daḫı baña erkān göster (1) dimek, aṣla erkān değildür. Zîrā erkān Muḥammed (2) 'Ali'nindür. Ṣûfî oldur ki virdüği loḳma'ı Allah,

Muhammed (3) 'Ali için vire dahı ol dile gelmeye. Eğer dile (4) gelürse ribā
olur. Zîra ol 'amel şeytānile (5) Yezîdden kalmışdur. Ve dahı sûfî sûfîye (6) borc
lokma virmek ve yidürmek ve yidürdüği (7) lokmayı istemek erkān değildür.
Zîra ol 'amel (8) üstādsızlarıñ ve pîrsizleriñ işidür. (9) Ve dahı biş nesne ile
sofūluk itmek (10) erkân değildür. Birinci eğer sofūluk saz ile (11) olsa idi pûşe
39b ile ozanlar ve sāzendeler (1) kimseye virmezlerdi. İkinci eğer sofūluk kız (2)
gelin virmek ile olaydı, anı çeng-i şirin hā-(3) tunlar kimseye virmezlerdi.
Üçünci eğer sofūluk (4) hırsuzlıġ ile ve harāmilik ile olaydı, anı (5) oğrılar ve
harāmiler kimseye virmezlerdi. (6) Dördünci eğer sofūluk secde-yi sücûd ile ve
namāz (7) ile olaydı, anı zāhidler ve 'ābidler kimseye (8) virmezlerdi. Bişinci
eğer sofūluk irkek dişi (9) bir yire cem' olmaġ ile ve oynamaġ ile ve gülmek ile
(10) ve esrār yiyüp, şarab içmek ile olayidi, anı (11) tersālar ve tiryākiler ve
40a bengiler kimseye virmezlerdi. (1) Zîra sofūluk edeb ile ve hayā-ile ve fark ile ve
mîzânile (2) ve yaġın ki ve î 'tikād ile ve icāzet ile ve irādet ile (3) ve hizmet ile
ve rızā ile ve 'ışk ile ve mahabbet ile ve (4) erkān ile ve üstād ile ve mürebbî ile
ve musāhib ile (5) ve āşnā ile ve kazanc ile ve meşreb ile, lutf ile ve kerem ile
(6) olur. Cevr ile ve cefā ile ve zulm ile ve sitem ile olmaz. (7) Mürşid-i kāmiliñ
ve üstāzıñ ve ehl-i tarîkin (8) nefesi budur ki, zikir olındı. Ve dahı sûfî oldur ki
(9) pîriniñ erkānı ve yolın gördükden soñra eşliğinde (10) ikrāhı ve gümānı şekk
40b ve şübhesi olmayup (11) gün-be-gün işleğin ve irādetin ve 'ışkın (1) ve
mahabbetin arturup ileri gelüp giri gitmeye (2) ve dahı genc iken sûfî olup pîrlik
vaktinde (3) terk itmek ve mücerred iken sûfî olup, müzevvec (4) olanda terk
itmek yezîdlikdür. Pîrden (5) ve üstāddan ve mürebbîden ve musāhibden ve
halîfeden (6) dönüp mürtedd olur. Ve dahı bir kimse üstāddan (7) ve pîrden ve
mürşidden ve mürebbîden musāhib (8) istemek ve mürebbî ve āşnā ve kazanc
istemek erkān (9) değildür. Zîrā kim anlar erkān sahibleridür. (10) Erkāndan
erkān istemek, meselā sarrāfa (11) gevher ve üstāza san'at satmış gibidür.
41a (1) Zîrā ki piriñ ve üstāzın nefesleri 'ayn-ı erkāndur. (2) Ve dahı musāhibiñ
günāhın musāhibden, meşrebiñ (3) günāhın meşrebden, ve tālibiñ günāhın pîrden
istemek (4) erkāndur. Her gah ki pîriñ rızāsınca gitse, yola (5) boyun virse, her
gāh ki mürebbîye ve musāhibe (6) gerdān kuyruk eylese, tālib ecrin çeküp (7)

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

cemā'at ile aña fenā-gülbengin çekmek erkāndur. (8) Ve sırr ile başın kesmek ve malın almak helāldür. (9) Ve bir mü'min bir yezîdin, müslimiñ sofuluġı ile, ve (10) zāhidlik ile yimek erkān değildür. Zirā ma 'şûk (11) ne dînde olsa 'āşık dahı

41b ol dinde hüküm olunur. (1) Eğer bir şûfî bir mürşidden el tutup bir zaman (2) sofuluk idüp soñra dönse, dört kapuda, kırk (3) makamda, on yedi erkānda kabrinden çıkup hortlamış (4) olur. Eğer bir kimse sırrı āşikāre itse, anıñ (5) zāhir ve bātın başın kesmek erkāndur. Ve dahı (6) bir şûfî güñah itse, şerî'atce ehl-i 'örf (7) cürmin alsa, mürebbi dahı olkadar alur, ve bir (8) şûfî vefāt itse şerî'at kâdıları ne kadar alursa (9) mürebbî dahı ol kadar almak erkāndur. Ve bir sûfînin (10) muşāhibi vefāt itse, anın oġlı ile muşāhib (11) olmak

42a erkāndur. Eğer bir mürebbî vefāt eylese (1) ve tālibi oġluna hüküm olunur. Erkân kadîmdür. (2) Her gāh ki mürebbî sırrı oġlında mevcûd (3) bulunursa, eğer mürebbî sırrı oġlında mevcûd (4) olmazsa, mürîd coşturanındur. Tālib (5) esridenindür. Kuru da'vā ile yol olmaz. (6) Ve üstāzıñ sır nefesi budur. Erkān-ı kadîmdür. (7) Ve dahı şûfî olan dört kimseden kaçmak (8) yezîdlikdür. Evvel seyyidlerden, ikinci mürşidden, (9) üçünci halîfeden. Zîrā bu üç kimseler şāhib-i (10) erkāndur. Erkāndan talda iş itmek 'ayn (11) yezîdlikdür. Yol açmakdan

42b korkaruz. Anın (1) için erkān göstermedün diseler, ol cevāb (2) makbûl değildür. Zîra şāhib-i erkān sîmāsından (3) ma 'lûmdur. Ve dahı yol haberin halka açsalar (4) kisvetleri ve yolları ve nefesleri kendileri keser. Yol (5) kadîmdür. Zîrā evliyānıñ yolı enbiyānıñdur. Enbiyānıñ (6) yolı Allah'ındur. Allah'ın yolı bir keskün kılıcdur. (7) Kılıc yoluñ sağındadur. Ve Eyvallah yoluñ solındadur. (8) Mürvet yoluñ önündedür. Kerem yoluñ (9) ardındadur. Toġrı yolı koyup sağına (10) sapanı kılıc keser ve solına sapanı Eyvallah (11) dutar. Ve dahı bir şûfî bir

43a şûfîniñ evine (1) varsa, evvel işiğine niyāz ide. İkinci mü'mine (2) ve müslime niyāz ide. Üçünci ocaġına niyāz (3) ide. Dördünci oturduġı halıçaya niyāz ide. (4) Zîrā şûfî olan mihmānıñ ev sahibine armaġanı (5) ve hizmeti ve 'izzeti budur. Ve dahı ev şāhibiniñ (6) mü'mini ve müslimi bugün mürvetli mihmānımız ve 'izzetlü mihmānumız (7) ve tahmanımızsın. Ev seniñdür, bizim evde nemüz var, (8) cümlesi seniñdür, diyeler. Erkān-ı kadîmdür. Ve dahı (9) halîfe ve pîre üç yirde tālib-i günāhkār (10) buyurmak, erkāndur. Evvel

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

43b evliyānın menākıbı (11) okunurken, ikinci Hatayî'niñ nefesi okunurken. (1) üçünci Seyyîd Nesîmî'niñ, ve erkān sāhiblerinin (2) kelāmı ve nutki okunurken söyleşmek ve gülüşmek (3) erkân değildür. Ve pir sohbetinde dil olmak (4) günāhı gibidir. Ve dahı bir sûfî bir sûfi-ile yol (5) araşmak vācibdür. Zîrā yüzyılıñ sofusı gör- (6) medüği ve işitmedüği ve bilmedüği yiriñ ibtidāsıdur. (7) Ve bir sûfî şerî'at evine girse musāhib ve kazancı (8) tutsa, evvel mürebbîsine ve halîfesine erkān göstermek (9) erkāndur. Ve sûfî cesedinde musāhib ve kazanc (10) erkândur. Ve dahı on yidi kimseler mahabbetden (11) hāsıl

44a olmışdur. Birinci Muhammede'l- Mustafâ, ikinci 'Aliy- (1)yü'l-Murtazā, üçünci Hadîcetü'l-Kübrâ, döndünci Fatime-(2)tü'z-Zehrā, bişinci İmām-ı Hasan, altıncı İmām-ı Hüseyin, (3) yidinci İmām-ı Zeyne'l-'Âbidîn, sekizinci İmām Muhammed (4) Bākır, tokuzuncı İmām-ı Ca'fer-i Sādık, onuncı (5) İmām Mūsā-yı Kāzım, on birinci İmām-ı 'Ali Rıżā (6) on ikinci İmām-ı MuhammedTağıyy, on üçünci İmām-ı 'Aliyyü'l-Nagiyy (7) on dördünci İmām-ı Hasanü'l-Askerî, on bişinci (8) İmām-ı Muhammed-i Mehdî-yi Hâdî, on altıncı Hazret-i (9) Sultānü'l-'Ârifîn ve Kutbü'l-Muhakkıkeyn, Şeyh Sāfi-(10)yü'd-din İshāk, onyidinci Şeyh Sāfî nehr-i yābîdür. (11) Bu on yidi kimesneler sāhib-i tasarruf,

44b kutb-i cihān (1) beşer ve ehl-i zamāndur. Hakk sübhānehuve Te'ālā Hazreti'nin (2) sevgüli ve mahbûbber güzîde mürîdleridür. Hazret-i (3) Resûl 'A.S. buyurmışdu ki, Sāfiyyü'd-din adlu üç (4) gelmeyince, yetmiş iki milletden gürūh-ı nācî ve münācî-(5)ler anlar yitmiş üç bölükdendür, seçilmez. Evvel (6) birinci Hazret-i 'Aliy-yü'l-Murtazā İbn-i Ebî Tālib'dür ki (7) mazhar-ül-'acāyibdür. İkinci Sāfiyyü'd-dîn Sāfî Erdebil'üdür. (8) Benüm neslimdür. Üçünci Sāfiyyü'd-dîn Şeyh Sāfî (9) nehr-i yābîdür ve ba 'dehuzalike eğer sû'al olunursa (10) şerî'at kardaşı kimdür? Tarîkat kardaşı kimdür? (11) Ve ma'rifet

45a kardaşı kimdür? Ve hakîkat kardaşı (1) kimdür? Ve on yidi erkānın kardaşı kimdür? Biri (2) kırk iden ve kırkı bir iden kimdür? Cevāb-ı Sâfî (3) budur ki kardaş yididür. Birinci şerî'at, Allah bir, (4) Resûl Hakk, Hazret-i 'Ali, on bir oğh ile imāmi (5) bir hakk dimekile mû'minlere şerî'at kardaşı olur. (6) İkinci tarîkat kardaşı olur. Üçünci ma'rifet kardaşı (7) oldur ki, bir nefsin bilüp,

Rabbisin tarafından kemāl (8) ehli nazarında bir tālib ile musāhib olmak (9) ile
ma'rifet kardaşı olur. Dördünci hakīkat (10) kardaşı olur. Bir hakkı insanda ve
45b insanı bir (11) hakkda mevcûd gören ehl-i Hakk'la, üstād-ı kāmil (1) nazarında
muhabbet olmağıla hakīkat kardaşı olur. (2) Dört kapunın hizmetin bilüp işleyen
ehlüllah (3) ile sāhib-i tasarruf nazarında karındaş olmağıla (4) kırk makamda,
kırklar ile karındaş olur ve on (5) yidi erkānın ādābın bilen ehl-i sır olan 'arif-i
billah (6) ve yegānehullah ile pîr-i kāmil nazarında karındaş (7) olmağ ıla yitmiş
yidi erkānda on yidi erkān (8) sahibiyle kardaş olur. Bir babanın bilinden (9)
ve ananın karnından toğmağ ıla cesed kardaşı (10) olur. Kırkı bir 'iden ve biri
46a kırk iden Hazret-i (11) 'Ali'dür ki kırklar içinde birine neşter urdı. (1) Kırkından
kan akdı ve dahı bir kile üzümi Sālmān (2) kırklara niyāz getürüp ezdi. Şerbet
eyledi. (3) İçüp sarhoş oldılar. Ve dahı Hazret-i Resûl (4) 'Aleyhi's-selām bir
şemlesin kırk pâre idüp (5) kırklara nişāne virdi. Ve dahı muhabbet vardugı (6)
yire musāhib ve meşreb ve āşnā ve kazanc varamaz. (7) Ve dahı varmak dört
kapuda kırk makamda on (8) yidi erkānda asla erkān değildür. Zirā Hazret-i (9)
Resûl 'Aleyhi's-selām otuzdört kerre Mi'rāca (10) vardı. Ve Hakk ile hakk oldu.
46b Cebrā'îl mürebbîsi (11) idi. Anı Tûbā'da kaldı, Hazret-i 'Ali musāhibi (1) idi.
Anı Sidretü'l-müntehāda kodı. 'Işk meşreb (2) idi. Anı 'arşda kodı. Mahabebetle
Rabbisine ulaşdı. (3) İmdi ma'lûm oldı ki muhabbet Hakk Te 'ālā kendidür. (4)
Ve Hakk Teālā'nın vardugı yire kulları varamaz. (5) Ve Hazret-i Muhammed
vardugı yire ümmetleri varamaz. (6) Ve üstād vardugı yire şakirdleri varamaz.
(7) Ve dahı mahabbet mahabbetden gayri kimseye hizmet (8) eylemek erkān
değildür. Mahabbet mahabbetden güni çekmek (9) erkān-ı kadîmdür. Zîra bir
gün Hazret-i Muhammed (10) kemāl-i kereminden mahabbet deryāsı cûş idüp
47a (11) Hazret-i İmām Hasan ve İmām Hüseyin mazlûm-ı deşt-i (1)
Kerbelā'nın bogazın pûse kıldı. Hemāndem Hakk Te'ālā (2) Hazreti'nin celâl-i
hışmı gālib olup, Hazret-i (3) Cebrā'îl'den üç şal göndürdi. Birinin rengi (4)
siyāh idi. Yas tonı idi. "Anı Hazret-i Muhammed (5) geysün didi. Ana gam u
gussa ve melālet virdüm." (6) didi. Ve biri kırmuzı idi. "Anı İmām Hüseyin
geysün" (7) didi. "Anı Kerbelā çölünde susuzlukdan düşmān (8) elinden

KÜMANTASYON MERKEZİ

ensesinden boğazladım." didi. Ve biri (9) ṣaru idi. "Anı İmâm Ḥasan geysün ki aña düşman (10) elinden ağu virdüm." didi. Muḥabbet acısında (11) intiḳām

47b idüp ol iki din serverlerin (1) helāk eyledi. Ama muṣāḥib muṣāḥibden güni (2) çekmek erkān değildür. Zîrā muṣāḥib ceseddür. (3) Cesedden dört nesneniñ ḥaḳḳı vardur. (4) Birinci ölümün ḥaḳḳı vardur. İkinci ağzın (5) ḥaḳḳı vardur. Üçünci ḳurduñ ḳuşuñ ḥaḳḳı (6) vardur. Dördünci ṭoprağın ḥaḳḳı vardur. (7) Maḥabbet 'anadur. Can, Ḥaḳḳ Te'ālā Ḥażreti'niñ (8) ḳudret sırrıdur. Canda Allah'dan ğayrînin (9) ḥaḳḳı yokdur. Mürşîdiñ sır nefesi budur. (10) Ve mürîd mürebbîniñ ve pîriñ naẓarına varmaḳda (11) üç erkān vardur: Birinci eli boş ve

48a eli (1) ḳurı varmaya. İkinci ābdestsiz ve ṭahāretsiz ve bed (2) ḫūy ve kem naẓar-ile varmaya. Üçünci mürşidiñ (3) ve mürebbîniñ ve üstāẕıñ yanlarında ehl-i ṭarîḳ (4) olsa, ellerin yanlarına ṣalup ṭār-i Manṣûr (5) ṭurup mürebbî ve mürşîd ve üstād gülbeñg (6) idüp ṭālib ve mürîd ve şākird secde idüp, (7) şeyṭān-ı la'înden ḳurtulup, melek olup, ādeme (8) secde ideler. Erkān budur. Amma naẓarda ṭur (9) maḳda dört erkān-ı kadîm vardur. Birinci ṭālib (10) naẓara geçüp ṭāra ṭuranda, Manṣûr olurlar. (11) Ve ṭārdan inende Nesîmî olurlar ve Ẕü'l-fiğâr

48b (1) çalınup ḳalḳanda Fażlı olurlar; gülbeñg idüp (2) gidende günāhdan āzād olup ma'ṣûm-ı pāk (3) olup, maḳamların Ḥaḳḳ'dan özge kimse bilmez. (4) Ve daḫı şerî'at ābdesti ṣu ile olur ve ṭarîḳat (5) ābdesti pîr elinden bey'at itmek ile, olur ve ma'rifet (6) ābdesti nefsin bilüp Rabbisin tanımağ ıla olur. (7) Ve daḫı ḥaḳîḳat ābdesti kendi 'āyıbların görüp (8) sā'irleriñ 'aybın örtmekle olur. Ve daḫı yidi (9) nesneye cömerdliḳ yoḳdır ve dört nesneden (10) geçüp ve dört nesneden geçmemek erkāndur. (11) Evvel Ḥaḳḳ Sübḥānehu Te'ālā muḥabbeti

49a Muḥammede cömerdlik (1) itmedi. İkinci melā'ikler îmāna cömerdlik itmedi. (2) Üçünci Ḥażret-i Muḥammed ümmetine cömerdlik itmedi. (3) Dördünci Ḥażret-i 'Alî Düldül'e ve Ẕü'l-fiğār'a ve (4) Fāṭımā'ya cömerdlik itmedi. Ḥaḳḳ Te'ālā Ḥażret-i (5) Muḥammed'e maḥabbet cömerdliğin itmedi ki, kendiden (6) ğayri sevmeği revā görmedi. Eğer melā'îkler îmāna (7) cömerdlik itseler idi, îmān mîrāṡ ḳalup (8) bir kişiniñ îmānı bir kişiye mîrāṡ ḳalurdı. Eğer Muḥammed (9) ümmetine cömerdlik itse idi, ümmetinden geçerdi. (10) Oğlu İbrāhim'den geçmezdi. Eğer Ḥażret-i 'Alî Fāṭımā'dan (11) geçse idi, bir kişinin 'avratın

49b şerî'atçe (1) bir kişiye bağışlamak olurdı. 'Alî hazihi'l-kıyās (2) ve dahı bir sōfî
mü'minin kendi müslimin bir sûfî (3) mû'mine üç kerre hizmete göndürse, ol
müslim, (4) ol sûfî mû'minin meşrebi ve mahabbeti olur. Ana (5) bir kimseyi
talda tutmak erkān değildür. Zîrā evvel (6) hizmet idende cesed mahabbetin
bulup Hażret-i (7) 'Alî makāmın bulur. İkinci hizmet idende kalb (8) mahabbetin
bulup, Hakk Te 'ālā makāmın ve mertebesin (9) ziyāde ider. Sonradan tok
tutanlar Allah, Muhammed, (10) 'Ali'den dönmüş olur. Ve dahı Şāh Furkānın'da

50a (11) nakli şöyledür ki, Hażret-i Muhammed 'A.S. Mi'rāca (1) Mi'rāca gidende
çok dürlü ta'āmlar yidi. Amma (2) üç dürlü ta'ām cennetden gelürdi. Biri süd (3)
idi ve biri bal ve biri elma-idi. Yedi yüz hasiyyet (4) balda var idi. Üç yüz
hasiyyet südde var idi. (5) Ve bir hassiyyet elmadayıdı. Pes üçünde binbir (6)
hasiyyet var idi. Ve balın kadehi ism-i zātın (7) żamîri idi. Ve südin kadehi ism-i
rahîm idi. (8) Ve elmanın tabakası nūn harfinin devri idi. (9) Amma Hażret-i
Resûl 'Aleyhi's-selām süd içinde (10) 'ışk ġālib olup vālih-i hayrān oldı. Hakk

50b Te'ālā (11) Hażreti'nin sıfātından 'ışk ile murādın aldı. (1) Ve balı içende
mahabbet ġālib olup mahmūd oldı. (2) Şevk-ile Hakk Te'ālā Hażretin'den
murādın aldı. (3)Ve elmayı yiyende 'izzet ve 'azāmet ġālib olup cenāb-ı (4)
'izzetden hitāb ve müstetāb geldi ki, ya Habîbüm (5) Muhammedü'l-Mustafā
seninle bizüm aramuzda mahabbet (6) hāsıl oldı. Nazarda turup tarîk altından (7)
geç. Ta devr-i kıyāmete değin aramuzda aġyār olma-(8)sın. Senden cevr-i cefā,
benden zulüm ve sitem olma-(9)sın, didi. Hemān dem Hażret-i Resûl
'Aleyhi's-selām (10) Hakk Te'ālā Hażreti'nin nazarına geçüp turdı. (11) Pes

51a Hakk Te'ālā cennetin şāhı olan Rıdvān'a (1) emir idüp firdevs-i a'lānın hāş
bağından merhem (2) ağacından üç çatal çubuk getürdi. Üç zirā' (3) uzunı var
idi. Ve kabżasında yidi āyet fātihā (4) sûresi yazılmış idi. Ve bir çubuğında
En'ām sûre (5) sinden altı āyet yazılmış-idi. Pes Hażret-i Resûl 'A.S.(6) Hakk
Te'ālā Hażreti'nin nazarında teşehhüdde oturup, (7) Hakk Te'ālā Hażreti kendi
kudret eliyle "Lā fetā illā (8) 'Aliyy ü lā seyfā illā zü'l-figār, lā ilāhe illallah
Muhammed ü (9) Resûl ullah ü 'Aliyy velîyyullah nasrun min Allah'ü feth ü
(10) karîbün beşerü'l-mûminîn ya Muhammed ya 'Alî." diyüp (11) gülbang

51b idüp Hazret-i Resûl'un bir kerre mübārek (1) arkasın urdı. Çubuğun kabzasından yidi tamla (2) nûr hāsıl oldı. Anlar yidiler idi. Ve altı tamla nūr (3) çubuğun sağından ve altı tamla nûr çubuğun solından (4) hāsıl oldı. Anlar oniki imām oldı. Pes andan (5) Hazret-i Resûl'e varup andan bir kadeh süd ve bir üsküre (6) bal ve bir elma niyāz getürdi. Hakk Te'ālā "Yuhübbü nehimkehubbullah (7) vellezine āmenu şedde hubbenlillah ğul inküntüm yuhbunellah"- (8) fettebi uniyuhbebükünullah" āyetini okuyup, gülbang idüp (9) ol niyāzı sakladı ki, ta kıyāmetde mahabbetlü kulların (10) halvet-i hās idüp ol niyāzı konukluk getürür.

52a (11) İmdi bir mû'min bir müslim ile mahabbet olmak dilese (1) pîr-i kāmil nazarında iki dizi üzerine çeküp, (2) ol şikilde bir çatal çubuğ ile urup bir tas süd (3) ve bir üsküre bal, ve bir elma niyāz getürüp ve gülbang (4) idüp mürşidden ve mürebbîden ve musāhibden ve (5) meşrebden ve āşnādan ve mû'minden ve müslimden (6) bir kimse cevāb itmeyüp korkusuz gezeler. (7) Zîrā Hazret-i Resûl Mi'rāc'a varanda Hakk Te'ālā (8) yitmiş yidi kerre zātından murādın virdi. Aslā (9) bir cevāb itmedi. Toksan tokuz kere sıfātından (10) murādın virdi. Cevr ü cefā itmedi. Eğer bu mahabbet (11) bu erkān üzre olmazsa

52b 'ibādetleri ve hayırları (1) kabûl değildür. Allah, Muhammed ve 'Ali muhiblerine sitem dağı (2) çekmiş olup, yezîd olurlar. Zîra Hakk Te'ālā Hazreti (3) mû'min, müslim ve derviş, sûfî kullarına yidi kimsenin (4) sûretinde görünür. Birinci kendi sûretinde görünür. (5) İkinci üstādı sûretinde görünür. Üçünci pîri (6) sûretinde görünür. Dördünci kendi sevdiği sûretinde (7) görünür. Bişinci ondört yaşında ma'sûm-pāk (8) sûretinde görünür. Altıncı mahabbeti şeklinde görünür. (9) Yidinci otuzüç yaşında ehl-i cennet sûretinde (10) görünür. Selām 'ışkdan mukaddem geldi. Zirā (11) selām, Hakk Te'ālā Hazreti'nin

53a ulu adlarından bir ulu (1) 'azîm adıdur. Selām, Tanrı selāmıdur ve sıfāt-ı (2) zāt-ı pākidür. 'Işk, ādem sıfātıdur. Zirā selām, (3) kudret kandilinde nûra geldi. 'Işk cesedde (4) cāna geldi. Hoş gördük ve safā gördük (5) dimek cesede geldi. Ve bir rivāyet de hoş gördük (6) ve safā gördük dimek Cebrā'îl dilinden Âdem-i (7) Sāfiyullah ve Nûh u Neciy'y-ullah ve İbrāhîm Halîl-ullah (8) ve İsmā 'îl ü Zebîh-ullah geldi ve hoş gördük (9) dimek Cebrā'îl dilinde Eyüb-i Şifā-ullah

geldi. (10) Ve Yūsuf u Hüsn-ullah ve Dāvû'd ḫalifeullah ve Süleymān Emînullah geldi. Zîrā bu sekiz peyǵamberiñ her birisi (1) bir işde belāya
53b mübtelā olup, Ḥaḳḳ Te'ālā Cebrā'īl'i (2) gönderüp gelüp belā deminde sizleri ḫōş gördük (3) ve ṣafā gördük didi. İmdi ma'lûm oldı ki, selām (4) ve 'ışḳ ve ṣafā ve ḫōş budurdı. Mû'minün ve müslimün (5) selāmları ve teşehhüdleri maḳāmındadur. Ḳanḳısın (6) diseler erkāndur. Ve daḫı muṣāḥib ceseddür, (7) mürebbî candur. Cān olmayınca cesed ölür ve daḫı (8) meşreb dîndür. Dîn olmayınca müslimānlıḳ (9) olmaz. Âşinā İslām'dur. İslām olmayınca (10) mû'minlik olmaz. Maḥabbet îmāndur, îmān olmayınca (11) nefsin bilmez.
54a Nefsin bilmeyen Rabbisin bilmez, Rabbisin (1) bilmeyince girüp cennet dîdar görmek olmaz. (2) Ve daḫı muṣḥib muṣāḥibiñ evine teklif ile (3) varmaḳ olmaz. Malın ve rızḳın teklîf ile yimek (4) ve geymek olmaz, erkān değildür. Zîrā muṣāḥib (5) muṣāḥibiñ ḳarındaşıdur. Ḳarındaş ḳarındaşıñ evine (6) teklîf ile varmaḳ ve malın almaḳ, erkān değildür. (7) Ve daḫı mürebbî babadur, ṭālib ve mürîd oǵuldur. Baba (8) oǵuluñ evine varmaḳ vācibdür. Teklîf ile varmaḳ (9) erkān değildür, Meşreb 'Alī'dür. Maḥabbet Muḥammed'dür. (10) Da'vet vācibdür. Zîrā Ḥażret-i 'Alî, Muḥammedin evine (11) gitmeğe ḥayā iderdi.
54b Ḥażret-i Muḥammed da'vet idende (1) varurdı. Maḥabbet daḫı maḥabbetin evine da'vet olmayınca (2) varmaḳ erkan değildür. Zîra Ḥaḳḳ Te'ālā Ḥażretleri Muḥammed'e (3) Cebrā'īli gönderüp, da'vet idüp, Mi'rāc'a apardı. (4) Amma heftede üç kere da'vet itmek vācibdür. (5) Birinci düşenbih güni ve gicesi, ikinci pençsenbih (6) gicesi, üçünci cum'ā gecesi. Zîra cum'ā (7) ı'ydü'l-mesākindür ve günlerin seyyîdidür. Düşenbih, (8) Ḥażret-i Muḥammed'in Mi'rācı'dur, ve pençşenbih güni (9) mû'minlerin ziyāretidür, ve da'vet ile varmaḳ (10) ve edeb-ile ṭurmaḳ ve rıżā-ile oturmaḳ ve erkān-ile (11) söylemek ve ḫulḳıla ḫîzmet
55a eylemek vaācibdür. (1) Zîrā ṣoḥbetde edebsiz söz söylemek dört ḳapuya (2) ḳırḳ maḳāma, on yidi erkanā muḫālifdür. Dîne ve (3) İslām'a ve îmānā ve mezhebe 'ayn-ı żarardur. (4) Pes andan ṣoñra onsekizbin 'ālemde nāmu (5) ve nişānı yoǵ-iken, Ḥażret-i Resûl'ün Ḥażret-i 'Ali ile (6) nûrları bir idi. 'Abd-ullah ile Ebî Ṭālib zamānında (7) iki oldılar. Muḥammed'in nūrı 'Ab-dullah'dan ẓuhūra (8)

geldi. Hazret-i ‘Ali’nin nuru Ebî Tâlib’den (9) zuhûra geldi. Ve Muhammed
ile ‘Ali’nin sırların (10) kimse bilmedi. Ol zamân yitmiş iki millet, (11) iki

55b bölük olmuşdı. Otuz altı bölüği Şî‘a (1) Şî‘a mezhebinde idi. Hazret-i ‘Alî
severler idi, (2) ve otuz altı Havâric idi. Ebû Bekir ve ‘Ömer ve ‘Osmân (3)
severler idi. Ve Şî‘a mezhebinde olanlar (4) Muhammed ile ‘Ali’nin dört
kapuda, kırk makâmda, (5) on yidi erkânda, her işleri birdür. Bir kapudan (6)
girüp çıkarlardı ve bir sofrada ve bir kabda (7) yiyüp içerlerdi. Aralarında perde
yoğıdı (8) dirlerdi ve dahı Şî‘anın kocları koyunlarından (9) ve boğaları
ineklerinden ve horosları tavuklarından (10) ayrılmazlardı. Ve bu yol
Muhammed ‘Ali’nin ağ yo-(11)lıdur, dirlerdi. Amma Muhammed ‘Ali’den bu

56a erkânı (1) görmemişlerdi. Tasdîk-i yaġîn ile işlerlerdi. Pes (2) bu ahvâlden Resûl
‘Aleyhi’s-selâm habârdar olup, (3) bir gün yetmiş iki milleti ve otuz üç bin
ashâbı (4) cem‘ idüp va‘z u nasîhat idüp, Hazret-i ‘Ali (5) menber üzerinde
yanına çağırup, ikisi bir gömleğe (6) girüp, başları bir, ayakları iki oldı. Ve bir
dahı (7) gördiler, başları iki, ayakları dört oldı. Hazret-i (8) ‘Ali, Hazret-i
Muhammed ile anda bir oldılar. Hazret-i Muhammed (9) ol vaktin beş hadîs
nakîl eyledi. Evvel hadîsü’l-nebi ‘A.S. (10) “Ya ‘Ali ene min Nurî vâhidî.”

ikinci “Ene Medînetü (11) l-‘ilm ü ‘aliyyü bâbühâ ve’s-sânî ya ‘Alî enteahîke
56b fi’d-dünya (1) ve’l-ahiretü râbiyâ ‘Ali ente minni bi menzileti Hârur (2) minel
Mûsâ hâmîs: yâ‘Ali vasiyyi min ba‘di (3) fidairetil vilâyeti.” Pes yitmiş iki
millet Muhammed ile (4) ‘Ali’den bu ahvâli görüp aralarında ihtilâf vâki‘ (5)
oldu. Ba‘zısı Şî’a’dan Hâvâric’e döndi. Ve ba’zısı (6) Hâvaric’den Şî’aya döndi.
Hazret-i Resûl ‘Aleyhi’s-selâm (7) ol zamanda otuz üç bin ashâbı birbiriyle
karındaş (8) idip musâhib itdi. Ve kendi Hazret-i ‘Ali ile (9) karındaş oldı. Ol
zaman yitmişiki milletin bir bölük (10) tai’fesi seçilüp Hazret-i Resûl’un

57a erkânına (11) ve dinine tâ‘at idüp on sekiz bin ‘âleme (1) bir gözden bakup Şî‘a-
yı pak mezhebinden oldılar ki, (2) anlara gürûh u nâcî ve münâcî dirler ve dahı
iki mü’min (3) ve iki müslim birbiriyle musâhib olmağın tarîki (4) budur ki
durdı. Dahı şerî’ati tamam idüp (5) tarîkate kadem basup pîr nazarına gelüp bir
mû’minin (6) yanında bir müslim ve bir müslimin yanında bir mû’min turup (7)
sağ ellerin birbirinin çeginlerine koyup pîr nazarında (8) boy gösterüp, “Bugün

Manṣûr gibi tarı ve Nesîmi gibi (9) bıçağı ve Fażlı gibi ḫançeri iḫtiyār idüp, can (10) virüp can almağa geldik." diyeler. Pîr daḫı (11) buyura " İki mû'min iki
57b müslim durdı. Birbirine (1) ṣarılup erenler naẓarında şehîd olalar ve ṭarîkci daḫı (2) mürşidiñ eline niyāz idüp ṭarîki ala. Dördine (3) on iki ṭarîk çalup "Dirildüp dirgüren (4) Allah Allah, evvelîn, āḫirîn, ẓāhirîn, bāṭınıñ bende-i (5) Şāh, kabûl-ı dergâh ikrār kāl ü belā Allah, Muḥammed, 'Ali (6) hū diyelim." hû diyüp gülbañg eydeler ve daḫı temennā (7) ve tecellā ve tevellā ve teberrā idüp 'irfānca oturup (8) mürebbîniñ ve pîriñ ve üstādıñ ve ḫalîfeniñ ḥakkın (9) ve kurbanın alup "Niyāz-ı şāh, kabûl-i dergāh, pîriñ (10) işi yürüsün, ṣoḥbet olsun." diyüp
58a ḳurbanı (11) yiyüp böyle tekbîr eyleyeler. "Ḳurban-ı Ḫalîl, fermān-ı (1) celîl, cān-ı İsmā'îl, tekbîr-i bismi-llah Allah u ekber Allah u (2) lā ilāhe illallah ve Allah u ekber Allah u ekber velillāh-i ḥamd." (3)diye gülbañg eydeler. Eğer ṭaî'fe-i mûenneṡ (4) yollu olsa ana ṭarîk çalmaḳ erkāndur. Zîrā (5) Âdem-i Ṣāfiyullah atamuza şeyṭān-ı la'în oğlı Ḫannās (6) Ḥavva anamuza gelüp and virende ḥîle idende Ḥavva (7) anamuza Âdem ata üç ṭarîk çaldı. Ve üç etmek (8) tercimān aldı. Ve Eyyüb Peyğamber ḫaste olup (9) ḫātunı olan Raḥîme ḫātunuña Yūsuf Peyğamber (10) ḳızıdur. Şeyṭān-ı la'în bir hakîm ṣādıḳ ṣûretinde (11)
58b gördi ki bir merkebe binmiş gelür."didi. "Ya Rāḥîme, senin (1) mübârek benziñ ṣolmışdur. Var şarāb iç ki sen bu (2) dertden ḫalāṣ olasın."didi. Pes Rāḥîme Ḫātûn (3) gelüp Eyyüb Peyğamber'e tanışdı. Eyyüb Peyğamber (4) bir ah çeküp anda içtiği "Ya Rāḥime ! Çün sen (5) düşmān sözine uyup şaraba meyl eyledin. Baña ṣalāḥ (6) getürdüñ." diyüp "Eğer Ḥaḳ Te'ālā baña ṣıḥḥat virüp bu (7) ağrıdan ḳurtulursam saña ṭoḳsan ṭoḳuz değnek (8) urmaḳ üzerime neẕr olsun."didi. Pes Eyyüb (9) Peyğamber ḫastelikden berî oldı. Rāḥîme Ḫātun'a (10) buğday ṣapıyla ṭarîk çaldı. Eyyüb'in andı ṣındı (11) her buğday ṣapınıñ
59a her birinden yüzer buğday (1) dānesi çıḳup ya'ni ṭoḳsan ṭoḳuzından biñ buğday (2) çıḳtı. Ve bir daḫı Cebrā'îl 'A.S.getürdi. Biñ bir dāne (3) buğday oldı. Rāḥime Ḫātun'ıñ yidi gügercini (4) vardı. Ḳurbān itdi. Biñ bir buğdayı harîse idüp, (5) ḳırḳ dervişiñ naẓarına getürdi, yidiler. Ḥażret-i (6) Muḥammed'indaḫa ṭoḳuz ḥarāmı ve yigirmi cāriyesi var (7) idi. Gāhi zaman mübārek yiñg ile ve kāhi zamān ḫātunlarıñ (8) serāvucıla üçer bişer ṭoḳuzar kerre ṭarîklerin (9) çalup

ve tercimānların alurdı. Ve Ḥażret-i 'Ali Fāṭimā'dan (10) ġayri ḫātunlarını
Ẕü'l- fiġār ile ṭarīklerdi. Ve Ḥażret-i (11) Fāṭimā 'ömrinde yoldan çıḳup

59b ṭarīklü olmadı. (1) Amma her cum'ā gicesi Ḥażret-i 'Ali'nin naẓarında (2) ṭurup
pençe-i 'Ali çalardı. Amma ḫātunlarıñ ḳarnında (3) hamli olsa gelüp eyü Allah
diyüp ṭarīk altından (4) geçmek ile ve ṭarīke yatan ḫātunlarıñ yüzlerine (5) niyâz
itmekle ṭarīk birin alur. İmdi ma'lûm oldı ki (6) zinâ ehline ḥisāb ile ṭarīk çalmaḳ
erkān değildür. (7) Üç ṭarīk laāzım olursa, üç çubuġı birbirine (8) ṣarup bir kerre
çalalar. 'Alî hāzihi'l-ḳıyās bu üç (9) vech üzerine çalınan ṭarīk-i evliyādur. Ve
daḫı (10) ṭul 'avrat ve bākire kız ve genc oğlan ṭarīklü (11) olsalar, anlara sā'ir

60a mü'min ve müslim gibi erkān değildür. (1) Meğer kim seyyid ve mürşîd ola. O
vaḳit erkāndur. (2) Zīrā Seyyid Şāh-ı Kerem yirindedür. Eğer bir ṣûfî kendi (3)
günāhın görüp pîr naẓarına geçer. Pîr daḫı bir ṣûfîye (4) buyura naẓara geçen
ṣûfîye 'ışḳ olsun diye (5) erenler görmeye göz virdi, görsün, ve ḳulaḳ virdi, (6)
işitsün, ve dil virdi, söylesün. Ne gördün ṭār-ı(7) Manṣūr'a geçdin diye ol ṣûfî
daḫı ẓāhirinde, (8) bāṭınında olan müşkil işleri ṣaklamayup pîriñ naẓarında (9)
cümlesin beyān ide. Andan göreler günāh-ı kebîrdür. (10) Veya ṣaġîrdur. Malın,
başın, canın alup, imānın vire (11) ve daḫı ṣûfî andan sürmek ve malın almaḳ ve

60b (1) boyuna señg aşmaḳ ve ayaġına tiken düşemek ve alnına (2) şiş ṭayamaḳ
erkāndur. Zīrā Âdem ile Ḥavva buġday (3) yiyende ve günahkâr olanda
başlarından tacların (4) ve arḳalarından ḥ - ların alup cennetden sürüp (5)
üçyüz altmış altı yıl Kerbelā yazusında ayaġına (6) tiken düşeyüp ve alnına 'aşā
ṭayayup üçgün (7) aġladı. Ve Eyyüb Peyġamber'iñ malın alup on (8) yidi yıl ve
bir rivāyetde, yidi yıl, yidi ay ve yidi sā'at (9) ḫastelik virüp ḫalḳdan ayırdı. Ve
Mūsā Peyġamberiñ (10) bir ḳoç başı ḳadar ṭaş Nîl Deryāsı kenarında (11)

61a ġusul iderken gömleğin alup ḳaçdı. Mūsā Peyġamber (1) daḫa ḫışım idüp
'aṣāyile on iki kerre ol ṭaşı urdı. (2) On iki yirden ṣu çıḳup revāne aldı. Pes ol (3)
ṭaş dik gelüp didi: "Ya Mūsā! Sen baña ẓulüm eyledün. (4) Ben seniñ gümleğiñi
alup ḳaçduğumda murād budur ki (5) Benî İsrāî'l ḳavminden ba'zı kimseler
seniñ mübârek bedeninde (6) 'ayıb vardur deyü gümān iderlerdi. Ḥażret-i Rabb-
(7)i'l-'alemîn baña buyurdı gümleğin alup ḳaçdum. Ta (8) Benî İsra'îl ḳavmi

görüp gümānları kaṭ'" ola. Musā (9) Peygamber ol ṭaşı hamāyil idüp boynuna bağladı. (10) Ve daḫı şerī'at cünûbi iḫtilām-ile olur. (11) Ya 'avret ile 'imā'

61b itmek ile olur. Ṭarīkat cünûbi (1) pîrsizlikdür. Ve ikrārına yalān çıkup ahdine vefā (2) itmemekdür. Ve ma'rifet cünûbi nefsin bilmemekdür. (3) Ve ḥakîkat cünûbi kendi 'ayıbların örtüp, sā'ir (4) ḫalkıñ 'aybın açup āşikāre itmekdür. On yidi (5) erkānıñ cünûbi edebsizlikdür, ḥayāsızlıkdur. Ve (6) kırk makāmın cünûbi, dört kapunun ḫizmetin (7) terk idüp rızāsız kendi başına iş itmekdür. (8) Ve muṣāḥibiñ cünûbi muṣāḥibine kem bakup (9) kem söylemekdür. Ve muṣāḥibiñ evine ḫāyınlık (10) eylemekdür. Meşrebiñ cünûbi meşrebiniñ

62a ġaybetin (11) idüp sırrın āşikāre itmekdür. Maḥabbetin cünûbi (1) cevr-i cefā zulmü sitemkār olmakdur. Ve daḫı ṣûfî (2) oldur ki yidi adımı ṭahāretsiz ve ābdestsiz cünûb (3) yürümeye. Zirā ābdestsizlik ve murdārlıkdur. (4) Ve ṭāharetsizlik ḥapislikdür ve cüdāmlık getürür. (5) İmdi ma'lum oldı ki, bu aḥvāl bir kimsede olsa (6) yidi deryāda idi. Irmakda seyidi çişmide yuṣalar (7) aṣlā pāk olmaz. Pes imdi ma'lûm oldı ki, her (8) kimseye kendi akrānı ve emsāli ve münāsibetiyle (9) muṣāḥib olmak gerek. Amma seyyid ġayri kimseyile (10) ve 'ālim cāhil ile muṣāḥib olmak erkān değildür. (11) Zîrā 'ālim şāhindür ve

62b cāhil ṭavukdur. Sipāhî (1) rencber ile muṣāḥib olmak erkān değildür. Zîrā (2) sipāhî kurtdur, rencber koyundur Merdîmzāde-(3)ler ile Türkler muṣāḥib olmak erkān değildür. (4) Zîrā Merdimzâdeler altundur; Türkler bakırdur. (5) Ehl-i ṣanā'atlar ile āvāreler muṣāḥib olmak (6) erkān değildür. Zîrā ehl-i ṣanālar baldur, āvāreler (7) sirkedür. 'Âbidler ve zāhidler 'āşıklar ile muṣāḥib (8) olmak erkān değildür. Zîra 'ābidler ve zāhidler panbukdur; (9) 'āşıklar otdur, ḫalîfler ve mürşîdler ve meşāyiḫler (10) ve dervişler ile ve mürîdler ile ve ṭālibler ile

63a muṣāḥib (11) olmak erkān değildür. Zîra meşāyiḫler deryādur, (1) dervişler katredür. Mürîdler yirdür ve pîrler (2) gökdür, daḫı mü'minler, münāfıklar ile mus'ḥib olmak (3) erkān değildür. Zîra mü'minler ṭurıdur. Ġıdāsı (4) şekerdür. Münāfıklar karkadur. Ġıdāsı nācisdür. (5) 'Arab, 'Acem ile muṣāḥib olmak erkān değildür. (6) Zîra 'Arab bülbüldür, maṭlūbı güldür. 'Acem baykuş-(7)dur. Maksūdı virānedür. Kürt Türk ile (8) muṣāḥib olmak erkān değildür. Zirā Kürt

(9) Türk deccāldür ve hem dilküdür. Kāfir müslimān ile (10) muṣāḥib olmaḳ erkān değildür. Zîra kāfir cehennemdür (11) Müslimān

63b cennetdür. Pîrlü kişi pîrsiz kişiyle muṣāḥib (1) olmaḳ erkān değildir. Pîrsiz kişi şeyṭānîdür. Pirlü (2) kişi raḥmanîdür. Ve pîrden dönmiş ve pîr ṭutmış kişiler (3) muṣāḥib olmaḳ erkān değildür. Zîra pîrden dönmiş (4) kişi hem mürteddür ve hem kötülerdendür ve daḫı müzevvec (5) mücerred ile muṣāḥib olmaḳ erkān değildür. Zîra (6) mücerrediñ dini ve imānı ve İslāmı tamam değildür. (7) Amma müzevveciñ dini ve īmānı tamamdur ve daḫı pā-(8)dişāhlar ḳullarıyla ve ḳāżılar mülāzimleriyle muṣāḥib (9) olmaḳ erkān değildür. Zîra pādişāhlar güneşdür, (10) ḳulları yıldızdur ve ḳāżılar aydur. Mülāzimleri (11)---- ve daḫı begler

64a ḳocalar ile muṣāḥib (1) olmaḳ erkān değildür. Zîrā ḳocalar ḳışdur, zemheridür. (2) Ve yiğitler bahardur ve yazdur. İns ile cin ve melek ile (3) insān muṣāḥib olmaḳ erkān değildür. Zîrā ins (4) nūrdur ve cin aldur. Melek ḫādımdur. İnsān (5) maḫzūmdum. Pes imdi ma'lûm oldı ki, bir ādem (6) kendi aḳranını ve emṣālini bulmayup münāsibetiyle muṣāḥib (7) olmasa, ṭutduḳları erkān fasiddür ve 'ilimleri (8) bāṭıldur, ḫayırları ḳabûl değildür. Âḫiretde 'azābda (9) olup Allah Te'ālā'nıñ raḥmetinden çıḳarlar ve Ḥażret-i (10) Resûlün şefā'atinden çıḳarlar.

64b Dört ḳapunın sür-(11) güni on yidi erkānın mel'ūnı olurlar ve daḫı (1) Şāh Furḳān'da naḳil söyledür ki, mürîd ve ṭālib pîrden (2) ve mürşîdden ve mürebbîden ve muṣāḥibden meşreb, maḥabbet, (3) āşinā ḫizmet istemek, dört ḳapuda, ḳırḳ maḳamda, (4) on yidi erkānda aṣlā erkān değildür. Zîrā ki ve mürşîd (5) ve mürebbî, mürîde ve ṭālibe müslimin ḫizmete gönderse (6) ḳazancı maḥabbet virse risāletinden ve nübüvvetinden (7) ve vilāyetinden ve kerāmetinden ve mu'ḫcirātından düşer. (8) Resûl iken ümmet olur velî iken ṭālib olur. (9) Üstād iken şākird olur meşāyiḫ iken mürîd olur. (10) Ve meşāyiḫ seccādesinden ma'zûl olur. Zîrā pîriñ (11) ve mürşidiñ ve mürebbîniñ

65a ve ḫalîfeniñ üzerlerine (1) lāzım olan oldur ki, dört ḳapunıñ, ḳırḳ maḳāmıñ (2) on yidi erkānıñ farżın ve sünnetin ve edebin var. (3) Kānı dünyā ve āḫiret işlerin bildirmekden ġayrı nesne (4) lāzım değildür. Eğer ṭālibi ve mürîdi ve şākirdi (5) döşeği üstüne çağırup başmağın giyürse, (6) seccādelerinden ma'zûl olup sürülür. Zîrā mürted (7) kimseniñ günāhından ve sā'ir işlerinden su'al itmek (8)

haramdur Tarîkatde şirdür, ma'rifetde la'netdür ve (9) hakîkatde merdûddur. Birinci bend Tangrı'nın işine, (10) ikinci ümmet-i peygamberiñ işine, üçünci

65b mürîd ve (11) tâlib-i evliyānıñ ve halîfeniñ işine, dördünci (1) şākird-i üstādıñ işine, bişinci ogul atanıñ (2) işine, altıncı kul-ı padişāhıñ işine sū'al (3) itmek küfürdür. Zîrā kulun üzerine lāzımdur ki, (4) Rabbiñiñ emrin tuta ve ümmetiñ üzerine lāzım-(5) dur ki Peygamberin emrin tuta ve kaça (6) tālibiñ ve mürîdiñ üzerine lāzımdur ki, pîriniñ (7) ve evliyānıñ hükmin tuta olunanlardan gayri (8) erkān değildür. Dahı musāhibsiz ve mürebbisiz (9) ve mahabbetsiz müfred ve mücerred olan kimselerin yanında (10) menākıb okumak dine ve îmāna ve

66a İslām'a 'ayn-ı (11) ma'zeretdür. Zîra işbu zikir olunan menākıbıñ (1) noktalarını işidüp fi'le getürmeyen sûfîlerin (2) şerî'atde ve tarîkatde ve ma 'rifetde ve hakîkatde asla (3) dört kapuda, kırk makamda, on yidi erkānda nasîbleri (4) yokdur. Seyyidleriñ, şerîfleriñ ve āli resûliñ mübârek (5) nefesleri budur ve dahı pîrleriñ ve meşāyıhleriñ (6) adları geldükce niyāz ideler. Amma niyāz eylemek üç (7) bābdur. Biri iki ellerin ağzına ve iki gözlerine (8) sürmekdür. Bir dahı kendi yanında olan mû'miniñ (9) ve müslimiñ çenelerine veya yüzlerine niyāz ideler. (10) Biri bākire kızlar ve tul 'avratlar mücerred olalar. (11)

66b Erkān ehli yanında küll-i temennāsın ide. Amma bir kimseye (1) çalmak hem kurbanın almak, hem tarîk akcasın almak er-(2) kāndur. Zîrā tarîk çalınanda günāh-ı kebîrden sākit (3) olur. Ve tarîk hakkın alanda günāh-ı safîrden sākit (4) olur. Kurbānın alanda belādan ve kazadan emîn (5) olup, azād olur. Niyāzın alanda hakk-ile hak olur. (6) Ve amma cem'de hüküm pîrindür; şefā'at hakkı cem'indür. (7) Ve amma uğrınıñ ve harāminiñ dört kapuda, kırk (8) makamda, on yidi erkānda yüzi karadur. (9) Ve uğrı dahı dört kısımdur. Biri mal uğrusıdur. (10) Hakk yanında ve ādem yanında yüzi karadur ve biri (11) dil uğrısıdur. Bir

67a kemāl ehlinden ma'rifet (1) kelāmın öğrenüp varur. Müslimānları diliyle aldır, (2) Zāhirden bātından yüzi karadur. Ve biri göz (3) uğrısıdur. Bir kāmilden erkān görüp, varup (4) müslimānlara babalık satar. Dünyāda ve āhiretde (5) yüzi karadur. Ve birisi gönül uğrusıdur. Sā-(6)luslığıla ve nurāyılığıla bir ehl-i Hakk'ıñ gönliñ (7) uğrular. İşi bitenden soñra çekilüp terk (8) idüp gider. Dört

kapuda ḳırḳ maḳamda, on (9) yidi erkānda yüzi ḳaradur ve ḫayır ḳabul
değildür. (10) Ve daḫı rivâyetdür ki Ḥazret-i Resūl'in (11) ağ devesin sekiz

67b kimse uğrulayup bir tenha (1) yirde boğazlayup bir yarasın bişürüp yirken (2)
Ḥazret-i Resûl 'A.S deveyi ararken üstlerine (3) gelüp " Deve yitürmişem.
Gördünüz mi?" diyü ḫaber (4) ṣordı. Ol sekiz kimseniñ biri yüzin yabana (5)
çavürüp " Görmedim."didi. Ol cüdām oldı. (6) O zamandan beri cüdām anlarıñ
neslidür. İkinci (7) deveniñ etin yirken ağzında ṣaḳlayup ağzı ḳoḳdı. (8) Şimdi
ağzı ḳoḳanlar anıñ neslidür. Biri ḳo-(9) ltuğında ṣaḳladı. Ḳoltuğı ḳoḳdı. Biri
ḳoynında (10) saḳladı eti ḳoḳdı. Biri gömleği altında deveniñ (11) göynün

68a ṣaḳladı. Gevdesi ele oldı ve biri devenin (1) başın altına koyup üzerine oturdı.
Ṣûreti (2) eğildi. Biri ḳanın ṭoprağa ḳarışdurdı üzerine (3) bevl eyledi. Ol kimse
temreñi oldı. Biri deveniñ (4) sümügin oda yaḳdı. Ol kimse ḫunnām oldı. (5) Ve
bir rivâyetde cüdām idi. Kısımdur. Birinci Ḥaḳḳ (6) Te'ālā'nıñ ḫışmına ve
enbiyālarıñ ve evliyālarıñ beddu'ā (7)larına uğrayanlardur. İkinci Manṣûr'uñ
ḳatline (8) fetvā virenlerdür. Üçünci Seyyid Nesîmî'niñ küfrin (9) ṭutup derisin
ṣoyanlardur. Dördünci Muḥammed'iñ (10) ağ devesin uğrulayup inkâr

68b idenlerdür. Bişinci (11) ḥayıż ve nifās halinde iken 'avrat-ile cimā'idüp (1)
ondan toğan oğlan-kızdur. Altıncı cenābet gez-(2)mekdür. Yidinci murdarlanup
fahişeye varmaḳdandur.(3) Ve amma ḳaranu gözler ve gice gözleri görmeyenler
(4) Ḥazret-i İmām Ḥasan'a ağu içürüp ve İmām Ḥüseyin (5) oğullarınıñ başın
kesüp iḫānet idenlerdür. (6) Yidi kimse dünyāda ucb ve tekebbürlük idüp, (7)
la'în-i recîm oldı. Birinci ḳābil-i ḳātil-i la'îndür. (8) ikinci Nemrûd'dur. Üçünci
Fir'avındur. Dördünci (9) Ḳābus'dur. Bişinci Şeddād'dur. Altıncı Bābük'dür.
(10) Yidinci Ebu-Cehil-i la'în'dür. Ve daḫı biş nesne (11) mürşiddür. Biri

69a kelām-ı Allah ve biri ay ve biri gün (1) ve biri çıraḳ. Bişinci yoldur ve maḥabbet
ḫāṣü'l-ḫā-(2)ṣdur ki Muḥammed 'Ali'niñ yolıdur. Eğer bir ṣûfî (3) mürşidiñ ve
mürebbîniñ ve ḫalîfeniñ nefeslerin (4) oldurup ya çıraḳ cerb iderken, ḳandil (5)
süyündürse daḫı kisveti düşürüp ya 'ālem ṭursa (6) işbu zikir olunanlarıñ
gülsisinde mürşîd oldurmış (7) ola. Hem ṭarîḳ çalmaḳ her ḳurbanın dlmaḳ erkān-
ı kadîmdür. (8) Eğer bir ṣûfî pîriñ babucın geyse ve pîrden ilerü (9) ṣufraya el
uzatsa ve mürebbîsiniñ seccādesi ü-(10)zerine oṭursa ve atına binüp ḳılıcın

69b kuşansa (11) dahı pîrleri yayan yürüyüp kendiler atlu bulunsa (1) ve pîrlerinden ilerü yürüseler ve pîrlerin yolda koyup (2) gîrü dönseler ve pîrlerinin nefesin ile (3) döneşeler. (3) İşbu zikir olunanların kamusında şûfilere (4) hem tarîk çalmak ve hem kurbanın almak ve yimek farz-(5)dur ki, mürşidin erkānı yirin bulup evliyānın (6) yolı batmaya olunan gülbang kılınan du'ā (7) inkār idüp ve münkîr olanın fenāsına hû çekerler. Bu fevkede (8)mezkûr olan nutuklara ikrār olan karındaşları, (9) şûfileri belālardan ve kazalardan kurtara. Zîrā ki (10) şûfiye yüz görüp yolu yitürmek 'ayn-ı yezîdlikdür. (11) Güzel mürşidin hakk nefesi

70a budur ve Allah ā'lem (1) fî beyān-ı miyān-ı beste Hazret-i Cebrā'îl Hakk Te'ālā cānibinden (2) gelüp emriyle Hazret-i Muhammed'in bilin bağladı. Bir girihile (3) evvel gide Hakk Te'ālā'nın rızāsıdur. Cebrā'îl (4) eyitdi: Ya Resûl Allah! Sen Hazret-i 'Ali'nin bilin bağla." (5) Andan Muhammed turdı. Hazret-i 'Ali'nin bilin bağladı. (6) İki girih ile evvel Hudā rızāsıyla, ikinci Muhammed mahabbetiyle (7) Muhammed iytdi: "Ya 'Ali sen dahı imām Hasan'ın bilin bağla. (8) 'Ali turdı. İmām Hasan'ın bilin bağladı. Üç girihile (9) evvel Hudā rızāsıyla, ikinci Muhammed mahabbetiyle, üçünci (10) 'Ali'nin 'akdiyle andan İmām Hasān, İmām Hüseyn'in (11) bilin bağladı. Öyle İmām Muhammed

70b Mihdi'ye değin birbirinin (1) bilin bağladılar. Salavat-ullah-ı 'aleyhim ecma'în ve üçgün-(2) den sonra āshāb-ı sufānın bilin bağladılar. Hazret-i (3) Muhammed 'Ali'ye işāret idüp, didi: "Ya 'Ali tur (4) on yidi kişinin kendi dūstlarından bilin bağladı." (5) didi. Evvel Hudā rızāsı-yla, ikinci Muhammed mahabbeti-yle (6) üçünci senin 'akdinle Hazret-i 'Alî iytdi: "Ya Muhammed! (7) Kimlerin bilin bağlayım ?" Resûlullah iytdi: "Evvel Salmān-ı (8) Farisî'nin, ikinci Ganber'in, üçüncü Muġbil'in, dördünci (9) Beşir'in, bişinci Mübeşşir'in, altıncı Fahr-i Din'in, (10) yidinci Kutb-ı Yegāne'nin, sekizinci Mālik-i Esterin, (11)

71a tokuzuncı Ebud-derdā Gaffārın, onuncı Ebu 'Ubeydet-(1)ü'l-Cerrāh'ın, onbirinci Şeyh Hasan Nasrî'nin, onikinci (2) Sakîm'in, On üçünci Aklām'ın, ondördünci Babarıd'nin (3) onbişinci Cābir Ensār'ın, on altıncı Muhammed Mihdî'nin, (4) on yidinci Cāfer-i Tayyār'ın." Hazret-i 'Ali dahı bu on (5) yidi kimsenin bilin bağladı. Şöyle ki Hazret-i Resûl (6) 'A.S. buyurmışdur ve dahı Allah Te'ālā'nın 'ahdi (7) anların ortasında zāhir oldı ve bey'at tutdılar. (8) Ve

bu şart ehl-i tarîk ortasında peydā oldı. (9) Şart kodılar her kim Muhammed 'Ali yolında (10) tecāvüzlük eyler, münāfıkdur. Mel'ûn-ı ezel, ebed-i (11)

71b merdûddur. Hikmet bunda zāhir olmışdur vallahu 'ālem (1) ve dahı Âdem Peygamber'e Hazret-i Rabbi'l 'Âlemîn'den (2) Cebrā'îl-i Emîn geldi. Eydür: Ya Âdem! Allah Tebārek ve Te'ālā (3) saña fütüvvet erzānı kıldı. Fütüvvet dimek kuşakdur. (4) Ya'ni kıyam beste kuşağı nitekim haberde gelmişdür. (5) "El-Fütüvvet-i 'Ali ādemü'l-hasleteyn-i 'Ali 'adāvet-i eşşeytān (6) ve kesretü'l bükei min haşyetü'r-rahmanî". Ya'ni dimek (7) olur ki, Allah Tebārek ve Te'ālā ādeme fütüvvet (8) erzānı kıldı. İki haslet içün biri şeytān-ı (9) recîm birle düşmanlık bağlamak içün ve biri (10) çok ağladuğından

72a Allah korkusı çün şeytân (11) vesvesesine uyup emri'l-behî sıyup 'āsā (1) olmış idi. Çünki Âdem Sûfî 'A.S. bu beşāret haberin (2) işitdi. "Rabbenā zalemne en füsene ve în lem tağfirlene ve terhamne (3) lenekünenne mine'l-hāsirin." didi. Ve dahı Cebrā'îl-i (4) Emîn geldi, iytdi: "Ya Âdem Hazret-i Ehaddiyet senden (5) zürriyet zuhūra getürecekdür. Senden ve senin (6) zürriyyetinden 'ahid-nāme alısardur kim sen ve seniñ (7) zürriyyetiñ ayruk. Allah Tebārek ve Te'ālā'nıñ emri-yle (9) ervah-ı zürriyyet-i adem zuhura geldi. Şöyle kim yir-(10) yüzi ervah-ı benî ādem ile mālāmāl oldı. (11) Ya'ni toptolu oldı. Andan soñra Allah

72b Tebārek (1) ve Te'ālā Hazretin'den ervāh-ı benî-yi ādeme nidā geldi. "Elestü (2) bi Rabbiküm kāl u belā" andan Allah Te'ālā benî-i ādeme iytdi: (3) Ben siziñ piriñiz değilmiyem ? Ervāh-ı benî-i ādemden cevāb (4) geldi kim: Belî, sen bizüm halkımuz ve ma'būdımuz ve Rabbimîzsin (5) didiler. Çünki Allah Te'ālā ervāh-ıbenî-i ādem birle 'ahid (6) kıldı. Ve emir eyledi. 'Ahidnāmeyi Âdem Sāfî'ye virdi. (7) Hakk Te'ālā Âdem Peygamber'e emir eyledi. Ol 'ahid-nāmeyi (8) Hacerü'l-Esved'e emānet vire. Hacerü'l-Esved'e agzın (9) açdı. Âdem 'A.S. ol 'ahid-nāmeyi Hacerü'l-Esved'iñ (10) ağzına kodı. Ağzında Allah

73a Hācibler kim varup (11) Hacerü'l-Esved'e yüzin sürdükleri ve ziyāret (1) itdükleri bu ma'nîdür. Faslüfiraddi'ş-şed (2) geldiñ. Ol dört dürli işiñ sāhib-i şede (3) ol işleriñ kim her kankısın kim işlese şed andan (4) şed olur. Ya'ni şed dimek kıyām-beste kuşağıdur. (5) Birinci zinā itmekdür. Nitekim Kurān-ı mecîd de gelmişdür. (6) Kavle Te'ālā "Ezzāniyetü vez-zāni feclidüvekүllü vāhidin (7)

min hüme maiyete celdetin." İkinci livātadur. Ya'ni oğlana (8) zinā itmekdür. Tefsîrde işitdün kim Lūṭ ḳavminüñ (9) aḥvālin niçe oldı. Livātanıñ sebebinden ne resme (10) helāḳ oldılar. Üçünci ġammazlıḳdur. 'Avāne (11) yardım ideler.

73b Müslimānları rencide itmeğe (1) sebeb olurlar. Dördünci münāfıḳlıḳdur. Zîrā kim münā-(2)fıḳlar ḥaḳḳında āyet tāzil olmışdur. Ḳavle Te'ālā (3) "İnne'l-münāfıḳîn muhādi'une'llāhe ve hüve hādi 'uhüm". Ve bir (4) āyet daḫı buyurur kim "İnne'l-münāfıḳîn fid'derekil-esfel.", (5) münāfıḳların menzilleri derk-i esfeldür. Ol sebebden (6) münāfıḳlar Allah Te'ālā'nıñ hışmına müsteḥāḳ olurlar. (7) Bişinci tekebbürlük eylemekdür. Ḫalḳa tevežu'itmeyüp (8) İblis ṣıfātın ṣıfatlanmakdur. Altıncı yavuz göñülli (9) olmaḳdur. Gönl-î ṣāfī olmamaḳdur. Yidinci ḥasûd-(10) lıḳdur. Zîrā kim ḥasûd ḥaḳḳında gelmişdür ki, e'l-ḥasûd

74a (11) la yesûd. Sekizinci buġuzdur. Ya'ni bir mü'min ḳardaşa (1) düşmān olmaḳdur. Ṭoḳuzuncı ḳasd ile yalan söylemekdür. (2) Zîrā kim yalançılar ḥaḳḳında āyet nāzil olmışdur. (3) "Veylün yevme'izini'l-mükezzibîne." Daḫı Resûl Ḥažret-i 'Aleyhi's-selām (4) buyurur: " El kezzebülā ümmeti." didi. Onuncı va'deye (5) hilāf itmekdür. Nitekim Ḳurān'da gelmişdür. Ḳavlehü Te'ālā (6) "İnnallāhe lā yuḫtifu'l-mi'ād." On birinci emānete ḫıyānet (7) itmekdür. Ḫaber de gelmişdür: "E'l-hā'inü lā yuflihu Hā'in", (8) din düşmanıdur. On ikinci nāmaḥreme baḳmaḳdur. On (9) üçünci bir kimseniñ 'aybın istemekdür kim 'aybını (10) yüzîne ura ol kişiye ḫacālet ḥāṣıl ola. (11) Amma kişiye gerekdür

74b kim kendi 'aybına muttali' ola. (1) On dördünci mücehhillikdür. Nitekim hadîṣde gelmişdür. (2) "El cahîlu lâ yedhulū'l-cennete velevkāne zāhiden." Ya'ni (3) dimek olur ki cāhil uçmağa girmez. Eğer zāhid (4) daḫı olursa, zîrā peyġamber sözin inkâr itmek (5) olmaz. Eğer iderlerse kāfir olurlar. Bāb. (6) Bu faṣıl daḫı on iki kişi bildürür. (7) Anlara şed yoḳtur. Anlara şed bağlamaḳ olmaz. (8) Birinci kāfirlere kim anlara Allah Te'ālā birleyüp (9) Muḥammedü'l-Muṣṭafā'ya îmān getürmişlerdür. Kendü-(10) lerin bāṭıl işlerine ḥaḳdur, deyü ṭapmışlardur. (11) İkinci münāfıḳlara zîra kim münāfıḳlar ṣûretde

75a (1) ādemdür. Amma ma'nāda azġunlardur. Allah Te'ālākelām-ı (2) ḳadîminde münāfıḳlar ḥaḳḳında buyurur "İnne'l-münāfıḳîne (3) mücādiune'lllahe vehüve hâdi'uhüm." Üçünci ḳāhinlerdür. (4) Ya'ni müneccimlere zîra müneccimler bir

hisāb dutarlar. (5) Ol hisābdan kitāb düzerler. Halka yalan söz (6) söylerler. Anınçün kim bunlarıñ hakkında hadîs vārid (7) olmışdur. "Külli müneccim-i kezzāb." Dördünci dellāklara,(8) zîrā bunlar ne kadar kerem ehli olursa çünki hamama 89) girerler. Anların katında kāfir müslimān bir olur. Bunlar (10) ādemîleriñ 'aybın söyleyicilerdür. Bişinci (11) dellālara zîra kim bunlar bî-

75b vefā taî'fedür. (1) Müslimānlarıñ kumaşlarına taksirlik iderler. Kendü-(2)lerin azacuk assıları içün müslîmānlara çok (3) ziyān iderler ne kadar dostluk ve āşnālık dahı (4) olursa. Altıncı hallāclara ve çulhalara zîrā kim (5) bunlar dā'îm müslimānlara yalan va'de iderler. Eksik (6) arşun dutarlar ve halkıñ rızkına gaddarlık (7) iderler. Yidinci kassablara zîrā kim bunların işi (8) dā'îm kan dökmekdür ve hayvanları iz ile bogaz-(9)lamakdur. Sekizinci cerrahlara zîrā kim bunların işi (10) da'îm halka zahmet virmekdür. Bunların yü-(11) rekleri taş

76a gibidür, kimseye terehüm itmezler. (1) Bunları göricek ādemleriñ canı korka. Tokuzuncı (2) sayyarlara ya'ni tuzak kurucılara zîrā kim bunlara (3) dā'îm kuşlara ve canavarlara duzak kurup (4) hayvancıkları bogazlarlar yavrıcıkları aclıkdan (5) kırılur. Buncılayın kişiler müdbirlerdür. O-(6)nuncı 'ameldārlara ya'ni bir āmel tutup bid'at (7) iderilere zîrā kim bunların itdükleri bid'āt bākî kalur. (8) Kıyâmete değin ol bidatdan hāsıl olan günāh (9) ol bid'āt iden kişiniñ boynına olur . On (10) birinci muhtekîrlere ya'ni matrabazlara zîrā

76b kim bunlara (11) buğday satmayup sakladukları kıtlık ve kahtılık (1) içündür. Halka satup makbûl itmek içündür. (2) Bunlar gibi kişiler dinsiz olurlar. Dinlerin dünyāya (3) satacılardur. On ikinci cellādlara şed yokdur. (4) Kaleh-nebiyyü 'a.s. Resûl Hazret-i 'A.S.buyurmışdur ki (5)"Men ekele ma'āl mağfurî gafareleh" Ya'ni"Her kişi kim yarlıganmış (6) kişiyle ta'ām yise ol kişi dahı yarlıganur." Pes (7) eşi cemā'at-ile yidüklerinin sebebi oldur ki (8) cemā'atde şāyed ki yarlıganmış kişi ola. Ol kişi (9) sebebiyle ol cemā'at dahı yarlıgana" didi. (10) Fasl. Ve dahı iki cihān serveri Muhammed (11) Mustafā 'A.S. Hazret-i 'Ali

77a ile menber üzerîne çıkup (1) ikisi bir gömlekden baş gösterdiği mahalde (2) Peygamber Hazret-i 'A.S. buyurmışdur ki 'Ali hakkında (3) oldemde minber üzerinde "Men künt mevlā (4) fe'āliyyün mevlāhüfehāzā 'Aliyyün mevlāhü" ya'ni dimek (5) olurkim "Ben kimin mevlaāsıyım ?" Şimden gerü 'Ali (6) anın

mevlāsıdur. Bu hadîs Hazret-i Risālet (7) buyurduğından sonra bu hadîsleri bey'at birle (8) buyurdı. 'Ali'niñ sağ elin eline aldı. Baş (9) barmağın baş barmağına kodı. Bu āyeti okudı. (10)" Bismillahırrahmanırrahim innellezîne yubā yiūneke (11) inneme yübeyiūne'l-Allahe yedullāhi fevkā eydîhîm femen

77b nekese (1) fe inneme yenküsü 'ale nefsihî ve men evfe bime āhede aleyhü (2)l-lahi ecren 'azîmen bü yetî ukūdî ve bu ahdîk"(3) şartıçün dahı bu hadîsleri okudı. "E'l-azîmü (4)li emrillehi ve'ş-şefkāt'i 'alā halkillāhi'd- dünye bimüsāmehidi (5) ve'l-ahiretü şefe'ātün hasbeten lillehi ve taleben li mirzāti-(6)llāhi yevme le yenfeu' mālūn velā benūne ille men et Allahi bi kalbin (7) selîm." Andan Resûl 'aleyhi's-selām 'Ali hakkında (8) bu du'āyı okudı." Ve ilā men velāhü ve 'ādin men 'ādehü (9) ve ensur men nasarahu veahzül men hazelehü ve hümseccā-(10)desin menber üzerinde 'Ali'ye ısmarladı ve hem (11) Mi'rāc gicesi Cebrā'îl

78a kuşanduğı kuşağı (1) çizdi. 'Ali'niñ biline kuşatdı. Çünki bunlar okutup (2) tamam oldukdan soñra üstād elin tutup (3) emr-i ma'rûfdan nehî münkerden nasîhat ide. (4) Fasl. Menkûldur ki Âdem Sāfî 'Aleyhi's-selām uçmakdan (5) taşra düşdi. Şol kadar ağladı kim göziniñ yaşı ,(6) siyl gibi revān oldı. Bu hal ile üçyüz yitmiş (7) üç yıl ağladı. Andan soñra incirden, tutdan (8) alduğı üç yaprağı iki eliyle bile tutmışıdı. (9) Başın kaşımağa mecâli yoğdı. Eğer başın ka-(10) şısa bilinden yaprak düşerdi. Setri açılurdı. (11) Buncılayın belāya giriftār

78b olmış idi. Zār zār (1) ağlardı. Hazret-i Rabbi'l'âlemîn'den, Cebrā'îl - Emîn'e (2) emir oldı kim cennete vara. Ol koçı kim İsmā'îl (3) Peygamber, içün kurban olacakdur. Anın yükinden (4) ip burğıl. Âdem'iñ bilin bağlagil Ta kim Âdem (5) teprene. Ol ğazābdan kurtula, didi. Heman (6) ol sa'āt Cebrā'îl-Emîn geldi. İpi getürdi. (7) Erkān birle Âdem'iñ biline bırakdı. Allah adı (8) birle bir 'akd urdı. İkinci Cebrā'îl-Emîn kendi (9) adına bir 'akid urdı. Üçünci 'akid Âdem (10) Sāfî adına urdı . Ve Cebrā'îl - Emin Âdem (11) Sāfî'yle karındaş oldı. Ve

79a uçmakdan bîr sehîn (1) helva getürdi. Ferşehleri üzerinde etmeği bile idi. (2) Ve Âdem Sāfî 'A.S. ol helvadan ve etmekden Havva (3) anamuza nasîb kodı. Zîrā kim anın firākından (4) melûl idi. Şimdi bir kişiye nasîb komak (5) bir şehirden bir şehre nasîb göndürmek andan (6) kaldı. Âdem ol helvāyı yirken Cebrâ'îl – Emin Âdem'e (7) digi sundı. Digi sunmağın setedi dahı andan (8) kaldı dirler

çün bilindi ki şad Âdem'den kalmışdur. (9) Ashāb-ı tarîkat bunun üzerine müttefikdür. (10) Pes vācib ve'l-elzemdür ki şeddin silsilesi (11) ehcār-ı sahyi'

79b ve sened-i dürüstile şerh ideriz. (1) Hakk Te'ālā'nın Tevfîk birle evvel kimsenin bilin bağlatdı. (2) Âdem bili idi. Cebrāîl-Emîn bağladı. Âdem Şâfî (3) Şît Peygamberin bilin bağladı ve Şît Peygamber (4)Anuş Peygamber'in bilin bağladı. Ve Ānuş Peygamber (5) Nūh Peygamberin bilin bağladı. Ve Nūh Sāmin bilin (6) bağladı ve bundan aşağı evlādı evlādına (7) bağladılar. Miyān-ı bestelerdür. Cümle bağlamakda (8) şed 'ibāretidür. Bil bağından evvel Âdem Şâfi'ye (9) geldi, bağladı. İkinci İbrāhîm Peygamber'e geldi. (10) Ka'be'ye bünyād urduğı vaktin Allah Tebārek (11) ve Te'ālā Cebrā'îl-Emîn'e hitab itdi.

80a "Var (1) cennetde ki ol destā algıl kim hûrî kızları (2) eğirmişlerdür. Ol panbukdan kim Âdem Peygamber yaprak (3) üzdüği incir ağacından tamam südden bitmişidi. (4) Ol destār Halîlim İbrāhîm Peygamber'in (5) bilin bağlagıl. Zîra kim ol benim bulmıya girçeklikler (6) bil bağlamışdur. Benim evime yapmağıla." Pes Cebrā'îl (7) Emîn vardı. Ol destārcāyı cennetden getürdi. (8) Halîl Peygamber'in biline bağladı. Ve kardaş (9) üçünci Mi'rāc gicesi Cebrâ'îl – Emîn geldi. (10) Muhammed Mustafā'ya Mi'rā'ca da'vet kıldı. Çünki (11)

80b Hazret-i Resul 'A.S. Mi'rāc kıldı. Cebrâ'îl-Emîn (1). cennetden bir zürrā'a getürmiş idi. Ya'ni kuşak (2) getürmiş idi. Ol zürrā'a ile Resûl Hazreti'nin (3) bilin bağladı. Ve hem karındaş ukuşdı. Niçe kim (4) İbrāhîm Peygamber ile karındaş ukuşdı idi. Andan (5) Resûl Hazret-i 'A.S. Emri'l-Müminîn 'Ali'nin bilin (6) bağladı. Dördünci şed 'Ali'nindür. Andan Emir (7) e'l-Müminîn 'Ali Sālmān-ı Fārisî'nin bilin bağladı. (8) Bişinci şed Sālmān-ı Fārisî'nindür. Bundan aşağı (9) on yidi miyān bestelerin ve ehl-i sanā'atlerin (10) bili bağlanmışdur. Fasl-ı fî beyān Âhi Ervān (11) Rahmetullah-ı 'aleyh-i oldur ki Âhi Ervan on iki

81a (1) ulu Âhi Ervān'dur ki sahābdandur. Adı 'Abbās-ı (2) Ekber'dür ki Ebū Tālib oğlıdur. Ebū Tālib Ebu'l-Muttalib (3) oğlıdur. 'Abdu'l-Muttalib Hāşim oğlıdur. Hāşim Iscak (4) Benî oğlıdur. Iscāk Benî İbrāhim Halîl oğlıdur. (5) Şöyle bilgil ki şeytān-ı la'in sebebiyle Âdem cennetten (6) sürüldi. Şeytān-ı la'înin sürūr-ı şerrinden amma (7) Hakk Te'ālā emir eyledi. Melā'ik-i mukarrebe ki Cebrâ'îl

(8) ve Mîkā'îl ve İsrāfîl ve 'Azrā'îl 'A.S. indiler. (9) Âdem'iñ başından tācın ve eğninden ḥüllesin soydılar. (10) Bilinden kemerin çıkardılar. Âdem Benî 'A.S.

81b 'uryān ḳıldı. (11) Her ağaçdan yaprak istedi, virmediler. Üç kez (1) cevüz ağacından yaprak istedi, Saḫāvet itmedi. (2) Anınçün kim Ḥaḳḳ Te'ālā 'itāb itdi ki Âdem'e rahim (3) idüp yaprak virmek dimişdi. Âdem 'A.S. cevüz (4) ağacına beddu'ā eyledi. Başından çomak eksik olma-(5)sın, didi. Anınçün yılda bir kerre sırruğıla silkerler. (6) İncir, ṭut birarada idi, vardı. İncirden (7) ṭutdan yaprak istedi. İki yaprak incir virdi. (8) Bir yaprak ṭut virdi. Ve Ḥavvā'ya daḫı üç (9) yaprak incir virdi, iki yaprak ṭut virdi. (10) Erleriñ kefeni üç olup ḫātunlarıñ

82a biş olmağa (11) sebeb oldur. Andan Ḥaḳḳ Te'ālā bu ağaçlara buyurdı kim : (1) "Niçün Âdem'e ve Havva'ya yaprak virdiniz ?" didi. Anlar (2) didiler kim: "Rabbi'l-'Âlemîn sen buyurdıñ kim settār (3)e'l-'uyūb ġaffāre'z-zünūb kalmışlara yardım itmek (4) binem ṣıfātımdur." didiñ. "Seniñ lütfiña ve keremiñe (5) ṭayanup in'ām eylediñ."didiler. Andan Ḥaḳḳ Te'ālā (6) buyurdı kim : "Ya incir, sen incilerin evinde olasın. (7) Ve sana odı ḥarām eyledüm. İmdi senin odunuñ (8) ile yimek bişürmeyeler. Veya ṭut sana ṣatup zār olmaya" didi. Ve Âdem 'A.S. cennetden çıkıcak üç (10) yüz yitmiş üç yıl ağladı. 'Aṣā

82b üzerinde tekye (11) kılup ağladı. Nitekim şeyṭān-ı 'aleyhi'l-la'ne (1) geldi, iytdi: "Ya Âdem! Niçün ağlarsın ?"didi. Âdem iytdi: "(2) Ya mel'un! Niçün ağlamıyam ki? Allah Te'ālā'nıñ emrin (3) ṣıdım ve hem seniñ şerriñ belāsına uğradım. Buğday (4) yidüm. Cennetden sürüldüm. Yüzüm ḳara oldı. Yüzüm (5) ḳarasına, itdüğüm günāha ağlarım." Andan Şeyṭān (6) iytdi kim: "Ne ağlarsın ya Âdem ? Bana emir idüp secde (7) eylemeği ḳalbime bıraksa, secde iderdüm. Saña emir (8) idüp buğday yimemeği ḳalbine bıraksa, buğdayı (9) yimezdin. İmdi ḥikmeti yine Allah'ıñdur. Celle celāle (10) ve 'amme nevāle."didi. Âdem iytdi: "Ya mel'ûn! Sen herze (11) söyleme. Ben itdüğüm günāhı

83a bilürem. Yüzüm ḳara oldı (1) Ḥaḳ Te'ālā işden münezzehdür. Sen söyleme."didi. (2) Hātifden āvāz geldi kim: "Ya Âdem ! Niçün ağlarsın?" (3) Âdem iytdi: "Ya Rabbi'l-Alemîn, niçün ağlamayım? Senin (4) emriñ ṣıdım günāh-ı kebā'ir eyledüm. Niçün ağlamayım? (5) Yüzüm ḳara oldı." Ḥaḳ Te'ālā iytdi: "Ya Âdem ! Ben (6) seniñ kalbiñe yimemeği bıraksam, yimezdin. Yimek

(7) mahabbetin bırakdum, yidiñ."didi. Âdem iytdi: "Ya Rabb-(8)e'l-'Âlemîn ! Baña böyle söyleme. Ben itdüğüm günāhı (9) bilürem, Yüzüm kara oldı. Âdem suçuna mukarrir (10) olduğıçün Hakk Te'ālā kemāl-i lutfından ve ihsān-ı

83b (11) 'izzetinden şöyle hitāb itdi kim : "Ya Âdem seni (1) dahı ve seniñ oğlanlarıñı dahı ve oğlanlarıñdan (2) dahı olanları dahı yarlığadum. 'İzzetim ve celālim hakkıçün."(3)didi. Âdem ağladı. Âdem'in güziyaşı serendip (4) deñizne döküldi. La'l-i cevāhir oldı. Âdem'in (5) elinne tayaduğı 'asā kendüye muvāfikat (6) itdüğiçün 'asānın gözi yaşın żāyi' (7) eylemedi. Gökçek kokulı nebātāt ve dürlü şükûfeler (8) ya'nî çiçekler hāsıl oldı. 'Âleme etrafa (9) teberrük gider ve dahı Âdem'de ve Havva'da yapraklar (10) kuruyup gevredi .

84a Hakk Te'ālā Cebrā'il'e emir (11) eyledi. Cennetden üç koç getürdi. (1) Mübârek kanadıyla, işāretiyle boğazladı, yüzdi. Âdem'e (2) ta'lîm eyledi. Toprağıyla deriyi tıbākāt eyledi. (3) Şimdi tabaklar deriyi girçeklemek andan kaldı. (4) Andan deriniñ birisin Cebrā'il Âdem'e bakdı. (5) İkisin Havvā'ya bağladı. Şimdi dervişlere (6) tenevvüre bağladu kaldı. Andan kaldı. (7) Der beyān-ı beste miyān. Āhî Ervān bir gün Hazret-i Resûl (8) 'Aleyhi's-selām sahābe-yi ġubār ile evden çıkup (9) mescide mütevveccih olup giderlerdi. Āhî Ervān (10) belî idi. Bir kelp ölösine uğradılar. Hazret-i (11) Resûl 'A.S.

84b mübârek burnunı tutup geçdiler. Andan (1) Āhî Ervān dönüp geldi. Ol kelbin derisin (2) yüzüp tıbakāt idüp Resûl Hazretin'e getürdi. (3) Resûl Hazreti 'A.S. anı görüp Āhî Ervān'a tahsîn (4) eyledi. Hazret-i Resûl 'Aleyhi's-selām'a Hakk'dan (5) iki şed indi. Birisin Cebrā'il 'A.S. Hazret-i Resûl'e (6) kuşatdı. Andan Resûl Hazreti 'A.S. emir eyledi. (7) Birin Āhî Ervān'a kuşatdı. Andan Āhî Ervān'ın (8) adı 'Abbās-ı Ekber'dür. Hazret-i 'Ali'niñ karındaşıdur. (9) Andan Resûl Hazreti 'A.S. sahābeye iytti: (10) "Ben 'Abbās-ı Ekber'e bestelik

85a bağışladum. Siz ne (11) bağışlarsız ?" didi. Her biri bir teberrük bağışladı. (1) Hazret-i 'Ali kızı Selhan anayı 'Abbās-ı Ekber'iñ (2) oğlı Āhî nazarına virdi. Lağabı Zeyneb-i Ruğbiyye (3) dirlerdi. Ve dahı Peygamber Hazreti'nin dört (4) ashābı bir araya gelüp oturdılar. On yidi (5) miyān besteler bilibdi. Hazret-i 'Ali'ye didiler kim: (6) "Yā 'Ali! Mürîd kaçdur?" Hazret-i 'Ali eydür kim: "Mürîd (7) üçdür. Bîri mürîd-i murdardur ve biri mürîd-i (8) mürteddür ve bîri

mürîd-i mutlakdur ve mürîd-i (9) mutlak oldur ki her evlādan hem el vire, ve
hem (10) göñül vire hem mürîd-i mutlak Allah'ın kulıdur. (11) Ve hem
85b peyġamberin ümmetidür ve hem evliyānıñ (1) sevgüli mürîdidür. Zîra evlādan
hem el virdiler (2) ve hem göñül virdiler ve hem ikrār itdükleri yirde (3) can baş
virdüler, dönmediler, Mürîd-i murdār (4) oldur ki el virdiler, göñül virmediler.
Anlarıñ (5) virdükleri el, evliyāyile bile gitdi. El virdiler (6) göñül virmediler.
Hakk dergāhında yüzleri kara (7) oldılar. Ve mürîd-i mürted oldur ki hem el
çekdiler, (8) hem yüz çevürdiler. Münāfık oldılar şöyle bilesin. (9) Nitekim
Resûl Hazreti'nden sordılar, iytdiler: "Münāfık (10) nedür?" didiler. Buyurdı
kim münāfık üçdür. Biri (11) benim evlādıma kasd eyleyenlerdür ve hem
86a yüz çevirenlerdür, (1) çevirenlerdür. Ve biri ġammazlardur. Ve bir kişinin 'aybın
(2) açup, sır söyleyenlerdür. Bunlar münāfıklardur. (3) Zîrā Hazret-i Resûl 'A.S.
buyurdı kim "Elmünāfık eşşedü (4) mine'l-kāfirin." Ya'ni dimek olur ki
münāfıklar kā-(5) kāfirlerden eşetdür deyü buyurmışlardur. (6) Fî Beyān-ı
Erkān-ı Meşāyih (7) Bismillahirrahmanırrahim (8) Elhamdilillah-i Rabbi'l-
'Âlemîn ve'l-'akıbetü li'l-müttekıne ve'l-'udvāne(9) ille 'ale'z-zālimîne. Hakk
Sübhānehü ve Te'ālā Âdem 'A.S. (10) halk eyledi ve uçmaġa kodı. Bir niçe
86b zaman (11) uçmakda oldı. Andan Âdem 'A.S. günāh işledi (1) Uçmakdan
sürdiler. Havvā'yile ikisi çıkdılar. (2) İki yüz yıl ve bir rivāyetde üçyüz yetmiş
üç yıl (3) aġladı. Bir taşı mekān itdiler. Bir yüzinde Âdem (4) yaturdı. Añarı
yüzünde Havvā yaturdı. Birbirini (5) göremezlerdi. Üçyüz yetmiş üç yıldan
sonra (6) Hakk Te'ālā Cebrā'îl'e buyurdı, iytdi: "Ya Cebrā'îl ! Var (7) şol iki
hasretleri birbirine buluşdur."didi. (8) Cebrā'îl 'A.S. Âdem ile buluşdı. Âdem'in
gözün sıġadı, (9) ve Havvā'nın gözin sıġadı. İkisinin dahı gözleri (10) açıldı.
Biribirin gördiler. Efġān idüp aġladılar. (11) Bunların eti kararmışidi. Cebrā'îl
87a A.S. bunlara iytdi : (1) "Gelin tevbe vireyim siyende."didi. Amma uçmakdan (2)
tāc ve kemer ve hırka getürmişdi. Amma tācı (3) Âdem Peyġamber'in başına
urdı. Tevbe virdi. (4) Bir gün oruc tutdı, göbeğine dek aġardı. İki (5) gün oruc
tutdı. Kemer kuşatdı. Dizine dek (6) aġardı. Üçünci gün oruc tutdı, cümle
gevdesi (7) aġardı, eti diri oldı. Andan girü Havva'yile Âdem'den (8) izin

aldılar. Bir ferişte Âdem'e vekîl oldı. Ve bir (9) ferişte Ḥavva'ya vekîl oldı. Cebrā'îl 'A.S. nikāḥ (10) eyledi. "Bu ṭarîḳ, bu erkān saña ve senîn zürriyetine

87b (11) hem farż, hem sünnet olsun."didi. "Ya Âdem ! Sen daḫı (1) oġlanlarına vaṣiyyet ḳılasın."didi. Söz çoḳ, (2) yüz yigirmi dört bin peyġamber bu erkān üzre (3) geldi, gitdi. Âḫiri, Muḥammed Muṣṭafā 'A.S. geldi. (4) Ḥaḳḳ Te'ālā Cebrā'île buyurdı, iyitdi: "Ya Cebrā'îl !(5) İn ----- söyle Âdem Peyġamber erkānın ṭutsun."(6) didi. Cebrā'îl 'A.S. uçmaḳdan tāc ve kemer ve ḫırḳa (7) getürdi. Tācı başına urdı ve kemiri biline (8) baġladı. Ḫırḳayı arḳasına geydürdi. "Ya Muḥammed !" (9) didi. "Bu erkān saña ve senin zürriyetine hem ümmetine (10) hem farż, hem sünnet olsun." didi. "Amma Ya Muḥammed, sen (11) daḫı

88a ümmetine vaṣiyyet idesin." Muḥammed 'Aleyh vaṣiyyet (1) eyledi. 'Ali, Ḥasan'a ve Ḥüseyin'e vaṣiyyet eyledi. İmām (2) Ḥüseyin oġlı İmām-ı Zeyne'l-'Abidîn'e vaṣiyyet eyledi.(3) İmām-ı Zeyne'l-'Abidîn Muḥammed Bāḳır'a vaṣiyyet eyledi. (4) İmām Muḥammed Bāḳır İmām-ı Ca'fer'e vaṣiyyet eyledi. (5) İmām-ı Ca'fer , Mûsā-yı Kāẓım'a vaṣiyyet eyledi. İmām-ı (6) Mûsā-yı Kāẓım, Şeyḫ Ḥamza'ya vaṣiyyet eyledi. Şeyḫ Ḥamza (7) veled-i Şeyḫ Cebrā'îl'e vaṣiyyet eyledi. Şeyḫ Cebrā'îl, veled-i (8) Şeyḫ Ṣāhî'ye vaṣiyyet eyledi. Şeyḫ Ṣāhî, Şeyḫ (9) veled-i İsḥāḳ'a vaṣiyyet eyledi. Şeyḫ İsḥāḳ ,veled-i Şeyḫ (10) Ṣāfî'ye vaṣiyyet eyledi. Şeyḫ Ṣāfî, veled-i Şeyḫ (11) Ṣadre'd-dîn'e vaṣiyyet

88b eyledi. Şeyḫ Ṣadre'd-dîn (1) veled-i Mūsā'ya, Şeyḫ Mūsā Veled-i Şeyḫ Ḫaca (2) 'Ali'ye, Şeyḫ Ḫaca 'Ali, Şeyḫ veled-i İbrāhîm'e, (3) Şeyḫ veled-i İbrāhîm, veled-i Şeyḫ Ḥaydar'a, Şeyḫ (4) Ḥaydar, Şeyḫ veled-i Cüneyd'e, Şeyḫ Cüneyd, Veled-i (5) Şeyḫ 'Ali'ye vaṣiyyet eyledi. Amma girü söz (6) başına gelelüm. Şeyḫ Ṣadre'd-dîn Şeyḫ Ṣāfî'ye (7) sü'al eyledi. Ṭālib ve mürebbî ḥaḳḳında ve ḫalîfe (8) ve pîre ve iḫtiyār ḥaḳḳında Şeyḫ Ṣāfî eydür : (9) "Her kim benim vaṣiyyetim ṭutar ol menüm (10) dostumdur. Ve her kim benim vaṣiyetim ṭutmazsa, (11) ol menim düşmanımdur."didi.

89a

(1) BU BĀB AḪİLİĞİ BEYĀN İDER

(2) Âḫiler ehl-i fesād kişilerle muṣāḥib olmaya. (3) Zîra ehl-i fesādın maḥabbeti ehl-i fütüvvete żarardur. (4) Zîrā bal sirkeyile ḥarîf olduġıçün ṭadı lezzeti (5)

ayrukṣı oldı. Bülbül gül ile ḥarîf olduġıçün (6) biri gülzār oldı. Pes imdi bülbül gibi güle (7) ḥarîf olanın biri gülzārdur. Baykuş ile (8) ḥarîf olanıñ biri vîrānedür. Tut ile ḥarîf (9) olanıñ yidüği şekerdür. Zāġıla ḥarîf olanıñ (10) yidüği murdārdur. Ṣuyañ ḥarîfi ṭaş olduġıçün, (11) dā'im ikiler nācis kişiniñ ṣoḥbeti

89b fütüvvet ehliniñ (1) 'îtiḳādına ziyāndur ve Allah 'alem bi's-ṣavvāb (2) faṣl bilmek gerekdür ki, Muḥammed 'Ali'dür. 'Ali (3) Muḥammed'dür. Ḥadîs̱ muḳteżāsınca kim ana 'Ali (4) Mîn Nūr-ı Vāidî buyurmışdur. Ve hem faḳîr yoluñuñ (5) ser çeşmesi Ḥażret-i Muḥammed'dür. Hırḳa-yı ḳuvvet (6) Muḥammedü'l-Muṣṭafā'ya geldi. Ḥażret-i Risālet 'Aleyhi's-selām, (7) Ḥażret-i 'Ali'ye yitüşdürdi. Bilgil ki ḥırka, (8) tac giyen settār ehli gerek ve hem dört (9) dürli terk gerek. Evvelā ṭamā' , ikinci ḥased, üçüncü (10) benlik, dördünci ġıybet. Ḥadîs̱-i Resûldur ki "Elġıybetü (11) eşşedü mine'z-zîne." Her kim

90a dervişdür ve ṣofudur; (1) evvelā kendi özüni ṭopraḳ ide. İkinci Ol ṭopraḳda (2) ma'rifet tāḫumın aña, üçünci tevḥîd ṣayıyla ṣuvāre. (3) Dördünci meskenet uraġıyla biçe, Beşinci rıżā (4) ḫarmanında döğe. Altıncı şevḳiyle ṣavura. (5) Yidinci maḥabbet ölçeğiyle ölçe. Sekizinci taḳvā (6) zikr mānında öğüde, ṭoḳuzuncı edeb eliyle yuġura (7) Onuncı ṣabr furunında bişüre. Çiğ bişürmek Ḥaḳk'a (8) yitürmekdür. Ṣûfî ṭopraḳ gibi ola ya'ni yüce olmaya, (9) ve kimsenîn ġıybetin görmeye daḫı sırdār ola (10) daḫı özîn ṭopraḳ eyleye. Zîra her ne

90b işlenürse (11) ṭopraḳ üstinde işlenür ve bu maḫlûḳâtıñ 'aybın (1) görür, açmaz, sır ider. Ve bu ḳadar cefāyı (2) ṭopraġa iderler. Aslā şikāyet itmez ve bunca (3) murdārı ṭopraġa dökerler. Hiç incinmez. Bunca (4) gevherleriñ aslı ṭopraḳdur ve bu ḳadar ma'denleriñ (5) ve nebātlarıñ aṣlı ṭopraḳdur ve ḥayvān necāsetin (6) ṭopraġa dökerler, Ḳuvveti daḫı ziyāde olur. (7) İmdi ṭālib daḫı ḥaḳîḳate ḳadem baṣa gerekdür ki (8) özin ṭopraḳ eyleye ve ṭopraḳda olan ḫaṣiyyetler (9) kendide buluna ve ṭopraġıñ üstüne ḥayvān necā(10) seti dökülüp, ḳuvveti ziyāde

91a olduġı gibi mü'min (11) daḫı sırdār ola. Küfri imān itdükce imānı ziyāde (1) olup erenleriñ ḳıtında yüzi aġ olur. İmdi ṭālib (2) gerekdür kim vücudını bi'l-kübbe (?) ṭopraḳ eyleye ve kendüye (3) geleni daḫı evvelki isminden daḫı ḳorḳup ṭopraḳ (4) idi, didüre. Ma'rifet toḫumından getürüp (5) öz tarlasına eke. Andan meskenet ṣuyıyla ṣuvara: (6) Rıżā orağıyla biçe, getürüp sabır ḫarmanına

(7) döküp fark döğeniyle yumuşadup, şevk yiliyle (8) savura. Dahı hal değirmenine iletüp, un (9) ide ve andan sonra bir kerre erkān eleğiyle eleyüp (10) irādet teknesine koyup mihir tuzıyla dahı mahabbetile (11) yuğura ve

91b andan sonra 'ışk ateşin yaka. Gönül (1) furunında bişüre dahı mürebbisinin nazarına koya. (2) Eğer makbûle geçerse bil ki ol tālibin 'ameli, makbûl-i (3) Hakk olup dünyāda āhiretde yüzi ak olur, (4) evliyānın oğlıdur. Andan sonra ol tālib her (5) nekadar yedirse dîvānda zāyî' olmayup erin (6) hakkının kıtında mertebesi pūçe ola ve hem kendünün (7) yidüği kendüye helāl ola, amma bu ma'kule (8) bişmeyen lokma-yı lezzetine tama' idüp yimeye. Zîrā (9) çiğdurur. Bişmedükce mi'deye zarardur. Bu erkānda (10) çiğ lokma harāmdur. Harām-ı hod yimek 'ayn-ı (11) kabāhatdür gerekdür ki tālib rūh-ı bedenile āşnā

92a (1) iken evrān vücūdın harāmdan tākına dahı farkın (2) bile gün-be-gün dier. İmdi mü'minlikden murād 'āriflikdür. (3) Pes 'ārife bu kadar nasîhat tamamdur ve Allahü'l-'alem bi's-savab. (4) Fî Beyān-ı Kavl-i Musāhib. Bilgil ki musāhib (5) olmak öyledür ki ol iki tālib özlerin birleyüp (6) rehberleri nazarına geçerler. "Aman baba bizi birbirimizle (7) kardaş eyle."diyeler. Eğer bu talibler ol menzilen issi (8) değil ise, ey'idesin ol kapunun sāhibi değilsin (9) diyeler. "Eğer ol tālibler bu menzilin issi ise nola erkāndur." (10) diyüp, ellerin alup, hutbelerin okuya. Amma her (11) rehber, tālib elin alup hutbe okumak erkāndur.

92b (1) Değildür, bir kişi ki halîfe olmaya ve zākir olmaya, (2) ve pîr olmaya ve sikke-yi handāndan icāze olmaya, (3) tālib elin alup musāhib hutbesi okumak erkān (4) değildür. Düşerin görsünler her kardaşın rızāsı (5) hāsıldur. Hakk'ın tanımış kardaş tekrar yolın görmek (6) erkāndur. İmdi eğer ol rehber musāhib hutbesi (7) okunmağa münāsib ise okuya, değil ise cem'e (8) iletüp hutbelerin okura kāmîl-i mürebbîye yitüre. (9) Andan tecellî ol mürebbîyedür. Andan karındaşınındur. (10) Ba'de kendinindür amma tālîbler ki musāhib (11)

93a oldılar gerekdür ki birbirinin bātın 'ilmine irmiş (1) olalar bari. Zāhirde bātında işleri birbirinden gizli (2) olmaya. Ya'ni birbirinden rızāsız kimseye teslîm-i cān (3) ve māl olmayalar. Zîrā karındaşına uğrulık ve harām-(4)zādelik itmiş olur. Bu erkān değildür. Zîra (5) musāhib musāhibin mal müştereğidür. Ya'ni (6) birbiriyle ortakdur. Ortak ortağa uğrulık (7) itmek erkān değildür. Belki

ḥarāmdur. Anlar ki birbirinin (8) bāṭın ʻilmine irmiş olalar. Amma muvāfıḳ
değil. Ya'ni (9) biri ve biri yolda değil. Muḥammed ʻA.S. ḳavlince (10) yolda
olmayan muṣāḥib değildür gerekdür ki, (11) yolda olan ile yola gide amma

93b anların didüği (1) ile maʻlûm olmaz. Anı ʻayn-ı cem erenleri bilür. İmdi (2) üç
defʻā yola teklîf ideler. Eğer gelmezse yine cemʻ (3) erenleri ol ṭālibi bir yol
eriyle yola yürüdeler. (4) Ya'ni āşināsıyla ve meşrebiyle yola gide. Zîra yola (5)
gitmeyen muṣāḥib, yol erine ʻayn-ı żarardur. İmdi (6) yoldan ḳalmaḳdan yola
giden ile gitmek erkāndur. (7) Ya'ni āşnāyile ve meşreb daḫı böyledür. Ammā
muṣāḥib (8) oldur ki bir sāʻat birbirinden ayrı olmaya. (9) Bāri bāṭınlar bîr yîrde
ola ve anlara sed olmaya. (10) Birbîrinin rızḳına ve malına ve külliye varına

94a (11) birbirinden rıżā almaḳ lāzım değildür. Eğer yimeğe (1) ve eğer yidürmeğe
teklîf olamaz. Zîra ikisi birdür. (2) ve birbirinin ʻaynıdur. İmdi kişi kendiden
nice (3) rıżā ister. Ve nice teklîf ider. Anların ki zerrece (4) dünyā maḥabbeti
aralarına girüp gönüllerine riyā (5) gelse, anlar muṣāḥib değildür. Eğer birbirinin
malına (6) ve canına da rıżā gözedürlerse anların loḳmaları (7) ciğ olmış olur.
Ciğ loḳma yimek erkān değildür. (8) Belki ḥarāmdur. Ana muṣāḥib dinmez.
Daʻvî (9) ḳardaşlarıdur. Maʻnî ḳardaşı olmazlar. Aḫretde (10) daḫı birbirlerine
fā'ideleri yoḳdur. Nefsî nefsî diyenlerden (11) olur. İmdi birbirinde ʻaybı

94b görmeyeler ve birbirinin (1) eksüğin ṭutmayalar. Ve eğer biri yolda düşse
birbirini (2) görmek erkândur. Ne zamanda eğer günahkâr olsa (3) kimse
mütālîʻa olmazsa birbirini ḳaldura. Amma (4) getürüp pirinin ve rehberinin eline
virmelidür. (5) Zîra itdüği günāhda ṭarîḳ çalmaḳ iḳtiżā ide (6) yāhûd itmeye.
Herhalde rehber dimek gerekdür. İmdi (7) arada sen ve ben olmaya birbirine
teslîm-i māl, terk-i (8) cān ideler. Birbirinin sırrını zāhid imānını (9) şeyṭāndan
nice ṣaḳınursa öyle ṣaklayalar. (10) İmdi ḳavl-i muṣāḥib budur. Şöyle bilesiz ve

95a Allah ü (11) ʻâlem u bi'ṣ-ṣavāb (1) server-i kā'ināt Muḥammedü'l- Muṣṭafā
Ṣallallahü Teʻālā ʻAleyh-i (2) ve's-sellem Ḥażretleri'nin torunı İmām Ḥüseyîn
Ḥażret-i (3) atası ʻAlîyyü'l-Murtażа Ḥażreti'ne didi kim : "Ya ātā ! Sen beni (4)
sever misin ? Anamı da sever misin ? Allah'ıda sever (5) misin?"didi. ʻAli ol
dem didi kim : "Severim oğlum."didi. (6) Şāha İmām Ḥüseyin didi ki : " Sen
beni seven anamı da (7) seven ya Allah'ı nice seven."didi. ʻAli Keremullah u

veche hu (8) müşkile vardı. Düldül'in eline aldı, gitdi, (9) vardı, din serverinin katına 'Ali didi kim: "Selâm u (10) 'aleyküm din serveri ve 'aleyküme's-

95b selâm 'Aliyyü'l-Murtażā (11) Ḥakk'ın arslanı bugün bir ġasavetin var. (1) Ne düşünürsün ?"didi. 'Ali didi; "Ya Muḥammed ! İmām Ḥüseyin (2) didi ki "Ya atası beni seven mi ?" Didim. "Severim. Anamı seven mi?" didi, (3) didim "Severim." "Allah'ı da seven mi?"didi, didim "severim." (4) Ya beni seven ya anamı seven ya Allah'ı nice seven?"didi (5) Ol vaḳit Ḥakk'ın ḥabîbi Cebrā'il'i İmām Hüseyin (6) katına gönderdi: "Ya Cebrā'il var İmām Hüseyin (7) Ḥażreti'ne bizden selām eyle. Bu müşküli bize ḥallı (8) idüp göndersin. Biz bu müşkilden ġāfilüz." (9) İmām Ḥüseyin didi : "Ya Cebrā'il, var dedem Muḥammed'e (10) ve atam 'Ali'ye söyle. İmām-ı Ca'fer ḳulı olanın, (11) Şeyḫ

96a Ṣāfî süreğinde olanın ve İmām-ı Şî'a (1) mezhebinde olanın ve gürū-h-ı nācî olan ṭāliblerin (2) cümlesinin günāhın bağışlasın ki bu müşkili (3) ḫaber vireyim." didi. Ol vaḳit Cebrā'il geldi. Muḥammed (4) 'Ali'nin ḳatına ḫaber virdi. Muḥammed ile 'Ali didi ki : (5) " Ol ḳulların cümlesi ana hiybe olsun, bağışladım. (6) İmām Ḥüseyin ḥürmetine anların cümlesi yidi tamuyı (7) görmesünler."didi. Def'ā Cebrā'il yine İmām-ı (8) Ḥüseyin ḳatına vardı, didi : "Ya İmām Hüseyin, cümlesin (9) saña hiybe eylediler. Müşkili bize göndersin, didiler." (10) İmām Ḥüseyin didi kim. "Ta Âdem 'Aleyhi's-selām'dan

96b (11) bu vaḳte gelinceye dek bil bağlayan on iki imām (1) silsilesi olan ṭālibleri, evliyā gürūhı olan ṭālib-(2)leri, ah Ḥüseyin vah Ḥüseyin diyüp yas çeküp (3) 'āşūr orucun ṭutan ṭālibleri ve bir ṭālib (4)rehber ayağına secde idince ol ṭālibin secdesi (5) Mi'rāc olsun ve bir ṭālib rehber eline secde (6) idende feriştahlara olsun ve bir ṭālib rehber yüzüne (7) secde idende Allah'a olsun ki bu müşkilleri anlara (8) ḫaber vireyim."didi. Ol, vaḳit Cebrā'il geldi. (9) Ḫaber vîrdi, ol vaḳit Cebrā'ili Ḥakkın dîvānına (10) gönderdi, vardı. Cebrā'il didi kim: "Ya Allah!

97a İmām (11) Ḥüseyin bir mûşkil içün gürūh ehli olanın cümlesin (1) cennetlik olmasın isteyor."didi. Ol vaḳit Allah(2) celle şānehū ḫiṭāb eyledi ki: "Ya Cebrā'il, ben yidi ḳat (3) yiri ve yidi ḳat göği ayı ve güni, ḳudret ḳandilini (4) İmām Ḥüseyin ḥürmetine yaratdım."didi. Cenāb-ı bārî (5) ol vaḳit İmām Ḥüseyin ḥürmetine bir eşîl yarat, (6) gönderdi. "Ya İmām, yarın ulu dîvān

kurulunca sen (7) ne kadar kul istersen cümlesin sana bağışladum."didi. (8) "Ya İmām Hüseyin müşküli haber ver."didi. İmām Hüseyin (9) Hażreti didi ki : "Ya ata, anamı şehvet içün seversin. (10) Beni mahabbet için seversin. Allah u Te'ālā'yı hakīkat (11) içün seversin. Allah u Te'ala elif adın Cebrā'īl'in
97b (1) eline yazdı. Eğer yazmazsa Cebrā'īl'in idemezdi. (2) Fî beyān-ı üç sünnet yedi farż. İmām-ı Ca'fer-i (3) Sādık Radi'y-Allah u 'anhü buyurur ki, üç sünnet (4) yidi farż vardur. Mü'mîn olanda bu tamam gerekdür. (5) İmdi evvel sünneti budurki kelîme-i tevhîdden (6) hāli olmaya. Müdām Zikrullah ile ola. Tā ki (7) nûr-ı kalbine düşe. İkinci sünneti budur ki, (8) kalbinden 'adāveti götüre, kimseye kin kibir tutmaya. (9) Düşmanlık itmeye. Kendine ne sanarsa ayruğa (10) dahı anı sana. Üçünci sünneti budur ki nutk-ı kudret (11) hak ola.
98a Sıdk ile evliyā virgüsin söyleye. (1) Canın cidāl itmeye, Kimsenin gönlün ağrıtmaya. (2) Fi'lini hāline münāsib eyleye. İmdi evvel farż (3) budur ki, sırdār ola. Zāhid amîyānını şeytān (4) şerrinden nice sakınursa gerekdür ki tâlib dahı (5) evliyānın sırrını öyle sakına. İkinci farż (6) budur ki eğer tālib bin ise bir otura, bir (7) tura ve bir dilden söyleye. Ya'ni hemān yiğ renk (8) ola. Üçünci farż budur ki mîzān-ı Hakk'a mûtî'(9)olar. Bir günāhına bin 'özür eyleye ve ğaybet itmeye. (10) Ve kimseye bühtān itmeye ve yalan söylemeye ve (11)
98b yalan yire and içmeye. Döndünci farż budur ki (1) mürebbî hakkına mutî' ola ve emrine fermān ola. (2) Mürebbîsinden her nesne kim gelür, rāżı ola. Eğer (3) hayır ve eğer şer hüccet itmeye ve yüz çevirmeye. (4) Bişinci farż budur ki halîfden el alup (5) tevbe eyleye. Yidinci farż budur ki musāhib (6) bula, hakîkat hakkını cem'e yatura. İmdi (7) bu tarîk üzre olmayana sofuluk dā'visi (8) itmek erkān değildür. Şöyle ma'lûm ola. (9) Fasl sitām ve'r-recmān beyānındadur. (10) İmdi evvel sünnetden düşen tālibin üzerine (11) yol
99a vardukda eğer yola yola buyur virürse (1) kendi görgüsine kuyasın. Her ne hîzmet iderse (2) anınla kabûl idesin. İkinci sünnetden düşen (3) tālibe bir tarîk çalıp bir akca tercimān alasız. (4) Üçünci sünnetden düşen tālibe üç tarîk (5) lāzım idüp, üç akca tercimān alasız. (6) İki akca halîfeye ve beş akca nezîr alasız. (7) İmdi sünnet temam oldı. Evvel farżdan düşen (8) tālibe biş tarîk çalup biş akca tercimān alasız. (9) Üç akca halîfeye, yidi akca nezîr alasız. İkinci (10) farż'dan düşen tālibe yidi tarîk lāzım idüp. (11) yidi akca tercimān alasız. Biş

99b akca halîfeye, (1) onbir akca nezîr alasız. Üçünci farżdan düşen (2) ṭālibe on iki ṭarîk çalup, on iki akca (3) tercimān alasız. Tokuz akca halîfeye, on-(4)yidi akca üstāda, nezîr alasız. Dördünci farż (5)dan düşen ṭālibe, yidi ṭarîk lāzım idüp, (6) on yidi akca tercimān alasız. On biş halîfeye (7) kırk akca evliyāya nezîr alasız, dahı kalan üç (8) farżın günāhı birdür. Eğer mürebbî gözinden düşmiş (9) ola, eğer tacı alınmış ola, eğer muṣāhibden (10) düşe, bu üç farżın günāhı birdür.

100a Kırk yidi (11) ṭarîk çalup, kırk yidi akca tercimān alasız. (1) Otuz üç akca halîfeye teslîm idesiz. Yitmiş(2)tokuz akca evlîyāya nezîr alasız. İmdi bir kişi (3) bunca farżlardan düşmiş olsa ana dermān (4) yokdur. Ol ṭālib dergāha varup, özüni (5) mürşide yitüre. Eğer mürşîd kabûl iderse, rehber (6) dahı kabûl ide ve ğer mürşîd kaul itmezse rehber (7) dahı kabûl idemez. Eğer mürşîd kabûl iderse, anıñ (8) malını mîrās̱ ideler. Mîrās̱ budur ki ol ṭālibiñ (9) fi'l-cümle malını hisāb idüp, bişde birin rehbere (10) ve yidide birin halîfeye ve on ikide birin evliyāya

100b (11) alasız. Toksan tokuz ṭarîk çalup, toksan (1) tokuz akca tercîmān alalar. Bu toksan tokuz akca (2) ṭarîkcinîndür, dahı cem cellâddur. Kanduġı denli (3) alur. Ana sed olmaz. Ammam muṣāhibiñ malı (4) hisāb olmaz. Ancak siteme bile düşe (5) ve dahı bir ṭālib livāta itmiş olsa, dört (6) mezheb içinde yiri yokdur. Üç yüz altmış (7) ṭarîk ilzām idüp, eğer bu ṭarîk içinde olsa, (8) murdārdur. Olmazsa üçyüz altmış akca tercimān (9) alalar. Ve dahı toksan tokuz akça halîfeye (10) evliyā hakkına evin öndeleye. İmdi her kim (11) bu ṭarîke göre 'amel ide

101a meşāyihiñ on iki (1) imāmıñ göñli andan şākir ola. Amma kim bir ṭālib (2) fakirü'l-hāl olsa anıñ tercümānı kendi rızāsıdur. (3) Her ne kim getürürse alup kabûl kılalar. İmdi bunınla 'amel (4) itmeyeniñ emeği hebādur. Faṣl. Eğer (5) ṣorsalar ki "Ṭalib misin, kālib misin, ġālib misin?" diye (6) cevābb vir kim "Ne ġālibem, ne kālibem, beli ṭālibem." (7) Dirlerse ki "Neye ṭālibsin?" Cevābb vir kim (8) "Şerî'ata, ṭarîkata, ma'rifete ve hakîkata ṭālibem." Şerî'ata (9) şartım Muhammed Muṣṭafā'dur. Ṭarîkatde terkim 'Aliyyü'-(10)l-Murtażā'dur. Ma'rifetde hāl-i kemālim hakîkatde yurdum (11) diyesin diseler ki, "Şerî'atda

101b kimin oġlısın? (1) Cevab vir kim, "Şerî'atda Âdem atam, Havva anam. (2) Ṭarîkatde yol oğluyam, ma'rifetde kemal oğluyam, hakîkatde (3) yîr anamdur, gök atamdur diyesin. Eğer sū'al itseler (4) seniñ cevab vir kim "Başımda tac-ı

devlet (5) alnımda namāz-ı tā'at, kaşımda kalem-i kudret, (6) gözümde nūr-ı vilāyet, kulağımda gülbang-i (7) Muhammed, burnımda būy-ı cennet, ağzımda (8) kelime-i şehādet, elimde dest-i vilāyet, (9) göğsimde îmān-ı ma'rifet, bilimde kemer-i hidāyet (10) dizimde dem-i hizmet, ayağımda erkān-ı meşāyih,

102a (11) ardımda ecel, önümde nasîb var." diyesin. (1) Eğer sū'al itseler "Kisvet kaçdur?" Cevab vir kim, (2) "Yididür. Evvel Âdem 'Aleyhi's-selām'a'a geldi. Ak idi. (3) İkinci Nūh Nebî'ye yeşil geldi. Üçünci İbrāhîm Halîl'e (4) yeşil geldi. Dördünci Mūsā'ya sarı geldi. Bişinci (5) 'Īsā'ya göğ geldi. Altıncı Hazret-i Resûl'e ağ (6) geldi. Yidinci 'Ali'ye kırmızı geldi. Eğer diseler ki (7) kisvetde ne var işāret nedür ? Cevab vir ki terk-i (8) tecrîdür. Başında mürşed dā'iresinde pîre (9) estādında halîfe panbuğında zākir sarğında, tālib (10) eğer başında tursa, zinde olur. Yîrde tursa (11) murdār olur. Tacın altında başım 'arş u Allah,

102b (1) yüzüm sech-i Beytullah al ki yedullah diyesin. (2) Eğer sorsalar "Tacıñ kisvetiñ terkinde ne var ? (3) 'Asābasında ne var ? Da'iresinde ne var ? Ve başına (4) almasında ne var ? Ve yire komasında ne var ?" Eyit ki (5) terkinde tecdîd, 'ibāret, 'asābasında mürşîd, (6) dā'iresinde pîr, aşāarında nur, depesinde vilāyet, (7) başa almasında zendelik, yire komasında merdlik, (8) "Eğer sûretler Pîr kimdür ? Zākir Kimdür ? Gözci kimdür ? (9) Kimdür tarîkci, kimdür hādim, kimdür halîfe (10) Çırakcı, kimdür ? İyt ki: "Evvel hāhîde pîr İmām (11)

103a Hüseyin'dür. İkinci zākir İmām-ı Ca'fer'dür. Üçünci (1) gözci İmām-ı Zeyne'l-'Âbidîn'dür. Dördünci tarîkci (2) İmām Muhammed Bakır. Bişinci halîfe Muhammed Tāğı (3) altıncı Hādîm İmām Hasanü'l-'Askerî, yidinci çırakcı (4) İmām Hanifi, sekizinci halîfe İmām Muhammed Mehdî (5) Sāhibü'l-Zamān. Gözciniñ şartı cem gözetmekdür. (6) Zākiriñ şartı zikir eylemekdür. Tarîkciniñ şartı (7) tarîk çalmakdur. Halîfe şartı hizmet eylemekdür. (8) Eğer sorsalar hādimlik kimden kaldı. İyt ki Muhammede'l (9) Mustafā'ya geldi. Hazret-i Salmān'a virdi. (10) Sufra-yı Halîlü'r-rahman saldı. Ve Salmān getürdi.

103b (11) Sufranıñ yüzi nedür ? Astarı nedür ? (1) Yüzi Bismillah, astarı Elhamdülillah, du'a-yı Halîl (2) sufra-yı Halîl, neme-k-i Halîl, ma'nî-yi merdān, şîr-i(3) yezdān dahı duvazdeh İmām Mehdî zuhurlığına, (4) zü'l-fiğār keskünliğine, kabûl-i kurbān, ezdem-i (5) pîrān Allah u Ekber Allah u Ekber

Allah u Ekber Allah u Ekber (6) lā ilā illā Allah u Allah u Ekber Allah u Ekber ve lillāhi'l-ḥamd.(7) Eğer ṣorsalar ki şerī'atde pīriñ kimdür ? Ṭarīkatde (8) pīriñ kimdür? Ma'rifetde pīriñ kimdür? Ḥaḳīḳatde (9) pīriñ kimdür ? İyt ki şerī'atde, ṭarīkatde, ma'rifetde (10) pīrim Murtażā 'Alī'dür. Ḥaḳīḳatde pīrim İmām

104a Ḥüseyin'dür. (11) Ṣalavāt ü Allah-i 'Aleyhim ecma'īn. İmdi pīrleriñ (1) şartı budur ki, bu zikir olunın resim erkānları öğrene. (2) Ta ki kendüye oturduğu seccāde ḥaḳḳ ola ve yidüği (3) ḥelāl ola ve çekdüği gülbañg maḳbûl ola ve Allah u (4) 'alem bi'ṣ-ṣavāb ḥadīs ḳale'l-nebiyyü sallāllāhu Te'ālā (5) 'aleyh-i ve's-selām buyurur ki : " Men 'arife mürebbī ḳad yarifü (6) Rabbī". Ya'ni bir kimse mürebbisiñ bildi; muḥaḳḳiḳ Rabbisin (7) bilür. Netekim "Men lā 'ārifü mürebbī kad la yārifu rabbi." (8) Ya'ni bir kimse mürebbisin bilmese Rabbisin daḫı bilmez. (9) İmdi "Levlā mürebbī mā 'arafat Rabbi." Ya'ni bir kimseniñ (10) mürebbisi olması, Rabbisin nice bilür. Zīra mürebbī (11) ḳapusı ḥaḳdur. Ḥattā

104b Peygamber 'A.S. buyurdı kim : (1) "Cebrā'īl 'A.S. olmasa men daḫı Rabbimi ḳanda bulaydım ?" (2) didi. İmdi bir kimseniñ mürebbisi olmasa ana şeyṭān (3) 'aleyhi'l-la'ne vesvese ider. Yoldan ıraḳ ider. (4) İmdi mürebbilik ol kimsenin ḥaḳḳıdur ki evliyā (5) yolında hiçbir vechile ḳuṣūrı olmaya ve hem ṭarīḳ-i (6) evliyā içinde yiğirmi sekiz su'āl vardur. (7) Ana cevab vire ve hem şeyḫiñ ḥasebi ve nesebi (8) Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā'ya ve 'Aliyyü'l-Murtażā'ya (9) çıka. Eğer mürebbi eğer pīre ve eğer 'imād ve eğer (10) ḫalīfe bu sū'alleri bilmeyüp cevāb virmese, (11) mürebbiliği ve 'imādlığı ve pīrliği cā'īz

105a değildür. (1) Şöyle bilesiz, ol yiğirmi sekiz sū'al bunlardur. (2) Evvel tevḥīddür. İkinci 'ādildür. Üçünci nübüvvetdür. (3) Dördünci emānetdür. Bişinci emr-i ma'rūfdur. Altıncı tehī (4) münkerdür. Yidinci teberrādür yezīde. Sekizinci tevellādur. (5) Ṭoḳuzuncı ṣorsalar kimin oğlusın iyitki yol oğluyam. (6) Onuncı ṣorsalar yol kimindür. İyt ki Muḥammed 'Alī'niñdür. (7) Onbirinci eğer ṣorsalar "Muḥammed 'Alī'niñ yolı ḳanḳısıdır ?" (8) iyt ki şerī'at ve ṭarīḳat ve ma'rifet ve ḥaḳīḳat. (9) On ikinci sorsalar "Tac ve ḫırka evvel kime geldi ?" (10) iyt ki evvel Âdem-i Ṣafiyyullah ve Nūḥ u Nebīyyullah (11) ve İbrāhim Ḫalīlullah'a

105b geldi. On üçünci ṣorsalar (1) "Rengi nīcedür?" iyt ki: "Aḳdur." On dördünci ṣorsalar (2) "Muḥammed 'Aleyhi's-selām'a ne renk geldi ?" "Yeşil geldi (3) ve

Murtażā ʻAli'ye kırmızı geldi." Onbişinci (4) sorsalar "Tacın farżı nedür ? İyt ki "Sohbetdür (5) ve hem tevbedür ve pîrdür." On altıncı sorsalar (6) "Tacın sünneti nedür?" İyt ki "Hizmet-i pîrdür." (7) On yidinci sorsalar "Tacın aslı nedür?" (8) İyt ki: "İstiġfardur." On sekizinci tacın farkı nedür ? (9) İyt ki yaman işlerden kesilüp eyülere ve yahşilere (10) ulaşmakdur. On tokuzuncı tacın kıblesi nedür? (11) İyt ki halîfedür. Yirğirminci tacın ʻasāsı nedür ?

106a (1) İyt ki pîrdür. Yiğirmi birinci tacın içi nedür? İyt ki sırdur. (2) Yirğirmi ikinci tacın taşrası nedür ? İyt ki nūrdur. (3) Yirğirmi üçünci tācın taʻrifi nedür ? İyt ki zikir-i hakdur. (4) Ve hem külli ʻilimdür. Yiğirmi dördünci tacın terki nedür ? (5) İyt ki duvāzda imāmdur. Ve bir maʻnîde menāhîdür. (6) Nitekim İmām-ı ʻAliyyü'l-Murtāżā Hażretleri menāhî-i manāʻ (7) eylemişdür. Zîrā pişivā-yı refîkımızdur. Yiğirmi bişinci (8) tacın penbesi nedür? İyt ki mihr-i mahabbetdür. (9) Yiğirmi altıncı tācın astarı nedür ? İyt ki kefendür. (10) Yiğirmi yidinci tacın hayatı nedür ? İyt ki hayātda (11) olup sere

106b geymekdür. Yiğirmi sekizinci tacın memātı nedür? (1) İyt ki cesedi yire koymakdur. Pes ey müʻmin (2) bu cümle farż-ı ʻayındur bilmek gerekdür ve hem şeyhin (3) nesebi Muhammed Mustafā'ya ve ʻAliyyü'l-Murtażā'ya yitüreler. (4) Ve eğer ki bu sū'alleri bilmeyüp ve cevāb virmese, (5) ol kimsenin pîrliği ve mürebbîliği ve ʻimādlığı ve halîfe-(6)liği cā'iz değildür. Elbetde bu şartları öğrenüp, (7) bilmek farżdur. Şöyle bilesiz. (8) Der Beyān-ı Tac-nāme (9) Bismillahırrahmanırrahim (10) Şükür minnet ve sipās bî-pāyān mevcūdāt-ı

107a (11) Muhammed Mustāfa ve ʻAliyyü'l-Murtażā ve evlādına (1) emānet bir nice tac ve kisvet deyü ad virdi. (2) Vellāhü'l-müsteʻān. Fasl. Eğer sū'al itseler (3) "Tac nedür ve tacın üstüvāsı nedür ve tacın (4) kubbesi nedür ve tacın kenārı nedür ve tacın (5) lengeri nedür ve tacın îmānı nedür ve tacın (6) kelimesi nedür ve tacın kıblesi nedür ve tacın ġusli (7) nedür ve tacın kilidi nedür ve tacın farżı (8) nedür ve tacın sünneti nedir ve tacın canı nedür (9) ve tacın hayātı nedür ve tacın memātı nedür ve (10) tacın aslı nedür ve tacın fer'î nedür?" Cevāb (11)

107b vir kim "Tacın üstivāsı süflîden ʻulviye (1) tebdîl olmakdur ve tacın kubbesi nokta-i (2) hakîkatdür ve tacın kenārı iki ʻāleme hüküm eylemekdedür. (3) Ve tacın lengeri sālikler üstivāsıdur ve (4) tacın îmānı hakîkat menzilidür ve tacın

(5) kelimesi tangrıdur ve tacın kıblesi pîrdür (6) ve tacın gusl-i halāyıkdan kesilmekdür ve tacın (7) kilidi müşkili halli eylemekdür ve tacın farzı (8) erenler sohbetidür ve tacın sünneti erenlere (9) hizmet eylemekdür ve tacın canı erenlerin (10) hizmetinde kabūl olmakdur ve tacın hayātı (11) arılıkdur ve tacın

108a memātı halāyık eli değmekdür. (1) Ve tacın aslı istiğfārdur. Kavle Te'ālā ve Allah u (2) elgānî ve entüm ül-fukarā ve tacın fer'î 'avrat-(3) lardan ırak olmakdur." Eğer sū'al îtseler "Tacın (4) kubbesinde ne yazılmışdur, ve tacın eteğinde ne yazılmışdur, (5) ve tacın alnında ne yazılmışdur, ve tacın taşra-(6)sında ne yazılmışdur, ve tacın ardında ne yazılmışdur? (7) Cevāb virgil kim kubbesinde yazılmışdur ki külli şeyen (8) hālik illā veche ve tācın ortasında yazılmışdur ki (9) Allahu la ilahe illa hu ve tacın eteğinde yazılmışdur ki (10) pes ve'l-Kurān-ı el hakîm ve tacın içersinde yazılmışdur ki (11)

108b senürîhîm ayātına fîl-afāk-i ve fî enfüsihim ve tacın, (1) ve tacın taşrasında yazılmışdur. La ilāhe illallahu (2) Muhammed Resûllallah ve 'Aliyyü veliyyullah Mehdi Emînullah (3) ve tacın alnında yazılmışdur ki fe eynemā tuvellü (4) fesemme vechullah, ve tacın ardında yazılmışdur ki (5) ve 'aleme ādeme'l-ālāesmā'-i küllehā sümme aradahüm 'ale'l-melāiketi." (6) Sū'al itseler ki tac kaçdur, cevab vir kim (7) tac ikidür. Biri tac-ı 'arîfdür ve biri tac-ı cāhildür. (8) Tac-ı 'ārîf oldur ki Muhammed 'Ali'ye yitişdüre ve (9) isbātın bile tac-ı cāhil oldur ki isbātın bilmeye. (10) Taklîd eylemiş yaş ola ve Allah u

109a 'ālem-i bi'ş-savāb. (11) Der Beyān-ı Hırka. (1) Bismillahırrahmanırrahim. (2) İmām-ı Ca'fer-i Sādık Rahmetullah-ı 'Aleyh-i ve etba'-i tarîk (3) bābların beyān ider. Eğer sū'al itseler hırkanın (4) îmānı nedür ? Hırkanın kıblesi nedür ? Hırkanın farzı (5) nedür ? Hırkanın sünneti nedür ? Hırkanın gusli nedür ? (6) Hırkanın canı nedür ? Hırkanın kilidi nedür ? Hırkanın (7) yeni nedür ? Hırkanın yakası nedür ? Hırkanın taşrası (8) nedür ? Hırkanın içerisi nedür ? Cevab vir kim : (9) Hırkanın îmānı settārdur. Hırkanın kıblesi (10) pîrdür. Hırkanın gusli namāzdur. Hırkanın (11) farzı terk-i arzūdur. Hırkanın sünneti öz hakkına

109b (1) kānî' olmakdur. Hırkanın canı irādetdür. (2) Hırkanın kilidi mahremin bilmekdür. Hırkanın (3) bağlanması emr-i ma'ruf tehî 'aynil-münkerdür. Hırkanın (4) taşrası nūrdur. Hırkanın içerisi sırdur. (5) Hırkanın yeni tarîkatdür.

Hırkanın yakası (6) Hakk'a boyun tutmakdur. Bu makama sırr-ı billâh dirler. (7) Bundan ilerü makama 'urūcdirler. 'Urūc (8) ne makamdur ? Sālik-i irāde, libās-ı cimānîden (9) çıkar. Kisve-yi ervāḥ-ı melekiyye bu abdāl (10) makamıdur. Ol yüzelli abdāl burdādur (11) dirler. Mesele-yi 'azîzü'l-naġî didüği gibi

110a (1) abdāl dimenin iki vechi vardur. Biri bu ki (2) burda cisim seninle otururken kisve-yı ervāḥ-ı (3) melekiyye girevarur. Düşmişe irişür destegîr (4) olur. Kaldurur ve hem felek-i melek-i seyrān ider. (5) Makā-ı dîdare kadem başar gelür. Mürşid evliyādur. (6) Ve biri orda ol sem'a tuymaz. Meczūb (7) ġayri sâlik olur. Burda abdâl olduğuna (8) sebeb kırkın biri noksān olur. Abdālın (9) birin yirine korlar. Tebdîl iderler. Ma'nisi (10) budur. Ve bu abdâl makâmı

110b 'uruc makāmıdur ki,(11) Hızır makāmıdur, yidinin biri noksān olsa (1) kırkın biri anın yirine korlar. Hāsılı kelām yüz (2)elli dört gerek. Üç yüz elli altı tut. (3) Bu kırkdan, yididen noksān olana bu abdālın (4) birini anın yirine korlar. Abdālın eksiği (5) yirine bu yüz yiğirmideki mû'minlerden korlar. (6) Ta mûmin-i hatim oluncaya kadar kutub kalur. (7) Bunlardan sonra kutub bin yıl 'ālemi ihāta ider. (8) Zîrā kad ehāta bi-küll-i şeyen 'ilmen ma'nisi ol kutubda (9) bulındı. Bundan ilerü makām-ı Mi'rāc'dur. (10) Mi'rāc makāmı oldur ki sālik

111a yakındur itlāka (11) îrişür yolda. Eğer hırkanın kemāli toğrulıkdur. (1) Hırkanın eteği dervişlikdür. Derviş oldur ki (2) eğer sū'al itseler derviş kimdür ? Derviş oldur ki, (3) varlığında yok ola. Eğer cümle 'alem ġark olursa, (4) hiçbir vechile derdi olmaya. Eğer sû'al itseler (5) dest-i tevbe nedür ? Sen iyt ki iyilikdür. Eğer sû'al (6) itseler, tevbenin başı nedür ? Cevāb vir kim ihlāsdur. (7) Ya'ni gönül arıtmakdur. Eğer sû'al itseler arılık nedür ? (8) Cevab vir kim kibir riyādan sakınup tā'ati doğrılıkdur. (9) Allah yolında ve dahı rivāyetdür. İmām-ı Ca'fer-i Sādık-(10)dan eğer sû'al itseler kimin oğlısın?" Cevāb (11) vir kim "Yol

111b oğluyam." Eğer sû'al itseler "Kimin (1) mürîdsin?" sen iyt ki "Muhammed 'Ali mürîdiyem." Hadîs (2) Resūl 'A.S. şöyle buyurur kim : "Men teşebbe kavmen (3) fehü ve minhüm." Bāb, tarîkat ahkāmları ve erkānları (4) ve erinin üzerine sābit olupdur. Sû'al "Tarîkatın (5) bu niyādı kaçdur?" diseler sen iytgil "Altıdur. (6) Evvela tevbe eylemekdür. İkinci teslîm olmak, üçünci (7) pāk olmakdur. Dördünci bātını arıtmakdur. Bişinci (8) kanā'atdür. Altıncı 'uzletdür." Bab,

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

"Tarîkatin (9) ahkāmları kaçdur ?" diseler sen iytgil "Altıdur. Birinci (10) ma'rifetdür. İkinci cömerdlikdür. Üçünci yakınlıkdur. (11) Dördünci sıdıkdur.

112a Bişinci tefekkürdür. Altıncı tevekküldür." (1) Bāb, "Tarîkatın erkānları kaçdur ?" diseler, sen (2) iytgil "Altıdur. Evvelā 'ilimdür. İkinci halîmdür. Üçünci (3) sabırdur. Dördünci rızādur. Bişinci ahlâkdur. (4) Altıncı ihlasdur." Bāb, eğer sorsalar "Tarîkat kaçdur ?" (5) diseler sen iytgil "Altıdur." Birinci hayırdur. İkinci zikirdür. (6) Üçünci terk-i arzūdur. Dördünci terk-i hevādur. (7) Bişinci korkudur. Altıncı şevkdür." Anları (8) kişiye pîr adın kosalar, anda bu halleri temam ola. (9) Pîr dimek ana dürüst ola ve bu erkânları (10) bilmeyen

112b kişiye pîrlik adı bühtāndur. (11) Temmet Biavnillahı Te'ālā (1) Evsāf-ı Hünkār Hācı Bektāşi'l-Horasānî -------- (2) Kaddes Allahü sırrahu'l-'aziz şöyledür kim: "Nasîb-i ezelîden (3) ya'ni sebābiyet 'āleminden hirgiz hayātıyla karışup (4) lu'b-i lehve meşgūl olmadı." Netekim sebābiyet (5) 'aleminde dahı kendilerden haller zāhir olurdı. (6) Dürlü kerāmetler gösterürdi. Mübârek nefeslerinden (7) dürli hikmet gelecileri işitdilerdi. Hirgîz (8) dünyāya mîl-i kendülerden gelmedi. Hevā-yı nefsāniyen (9) mütābi'at kendilerden gözükmedi. Belki (10) kendülerden gice ve gündüz ol 'ālemde 'ibādet, (11) riyāzet zühd-i takvā idi.

113a Hatta Horasān'da (1) ataları Allah emrine varınca sultānlık 'arz itdiler. (2) Kabûl itmedi Sultānü'l-Evliyā-yı Hâce-i Ahmet (3) Yesevî'ye kutbü'l-küberā mertebesi sunulup, Rûm'a (4) gönderilmezden ileri, kırk yıl temam sıyāmü'd-dehher (5) ve kıyāmü'l-leyl-i leylān ve nehāren 'ibādete ve riyāzete (6) ve takvāya ve ra'de ve 'āmāl-i sālāhiyyete meşgûl oldılar. (7) Netekim Fārisî menākıblarda buyurur. Beyt kat'agārda (8) nefsen echel sālān merd maksed evlā mekānet. (9) Hâcı Bektāş-ı Velî ve dahı hidāyetullah celle ve 'Ali (10) kendülere şöyle yitişdükce, ruhları 'alem-i ervāh-(11) dan 'ālem-i ecsāma 'ubūr kıldukda kesā'îrü'l-nās-ı

113b (1) nefesleri dünyevî sıfātında gözüküp sa'ileri bivā (2) sitā-yı ve 'āmāl-i sālihā yevmā feyevmā terekkî bulup tā (3) mertebe-i velāyete irişmek bu vechile olmadı. Ol (4) 'ālem-i kurbdan āşinā geldi. Âşinā olana āşinālık (5) gösterdi. Mükemmellik mertebesin işāret eyledi. (6) Min kabilillehilham tarîkında kendüler kutbü'l-aktāb, (7) sultānü'l-ārifîn, serçişme-i nevād hezārān, (8) Pîrān

Terkistān Sultān Ḫāce-i Ahmed-i Yesevî, (9) İbn-i Muhammed Hanefî Rahmetullah-i 'aleyh-i Rahman vāsi'en (10) cihān fakirin anlardan kabûl itdi.

114a Anların (11) irşādına tābî' ol ve anlardan me'zūn (1) ol, deyü işāret olundı. Ol kubbe-i elîf tac ve hırka (2) ve çırağı ve sofrayı ve 'alem seccāde kim Cebrā'îl 'Aleyhi's-selām (3) Hazret-i Muhammed Mustafā'ya 'aleyh-i efdāhü's-salate (4) ve ekmeli't-tahiyyāt Allah ü Te'ālā'nın celle ve 'alā emriyle (5) getürmiş idi. Hazret-i Resûl 'A.S. anı erkān ile İmām (6) 'Ali'ye virmişdi. Ve Hazret-i 'Ali Kerem, Allahu cevhehu (7) İmām Hüseyin'e tabşırmışdı. Ve İmām Hüseyin'den (8) Zeyne'l-'Âbidîn'e kalmış idi. Andan İbrāhim Mükerrem'e (9) değmiş idi. İrahîm Mükerrem, Mervān'ın habsinde iken, (10) Ebu el-Müslîm mervi gelüp

114b hafiyyeten hurūca îcāzet (11) taleb kılıcak ol kubbe-yi elîf ve tac ü hırka (1) ve çerağı ve sufrayı ve 'alemi ve seccādeyi erkān ile İbrahîm (2) Mükerrem anı Ebū el-Müslim'e tabşırdı. Ebū el-Müslüm Muhammed Bākır'a (3) tabşırdı. Muhammed Bākır oğlı İmām Ca'fer'e tabşırdı. (4) İmām Ca'fer oğlı İmām Mūsā-yı Kāzım'a tabşırdı. (5) İmām Mūsā-yı Kāzım oğlı Sultān Horasān'a (6) tabşırdı. 'Ali İbn-i Mūsā-yı Rızā Sultānü'l-'Ârifîn (7) serçişme-yi nevād hezār Pîrān Terkistan-ı Sultān-ı (8) Hāce-yi Ahmed Yesevî rahmeten vasi'yen toksan bin (9) halîfin birine virmedi. İstedüklerinde "Issı var (10) gelür." didi. Remzile Hazret-i Handegār gelmesine (11) iderdi. Anlara āhir Hazret-i Handegār

115a geldi. (1) Ol emānetleri tabşırdı. Zîrā ol kisvete ve ol vasla-(2)lara lāyık olmaklığa nîşāneler gösterdi. Mertebe-yi (3) kutbeti'l-kübra ki kutbü'l-aktab mertebesidür ki (4) bu mertebe bātın, Muhammed Mustafā'dur ve vilāyet-i (5) 'Alî'dür. Hāssāne ve bu mertebe vārisine nisbet yüzinden (6) ġayri olmaz. Zîrā Hazret-i Handegār Hācı Bektāş-ı (7) el Horāsānî Kaddes Allah Sırrahu'l-'Azîz nitekim, zikir olındı. (8) Sultān İbrāhîm oğlıdur. Sultān İbrāhîm (9) Mūsā-yı Kāzım oğlıdur. Mūsā-yı Kāzım İmām Ca'fer (10) oğlıdur. İmām Ca'fer-i Sādık Muhammed Bākır oğlıdur. (11) Muhammed Bākır Zeyne'l-'Abidîn oğlıdur.

115b İmām Zeynel-'Abidîn (1) İmām Hüseyin oğlıdur. Ve İmām Hüseyin ve İmām Hasan (2) atası 'Aliyyü'l-Murtazā Kerem Allahu vechehu, anası Fātimatü-(3)z-Zehrā İbn Muhammed Mustafā'dur. Salavātü Allah-i ve (4) ve selām ü 'aleyhim ecma'în. (5) Bismillahirrahmanirrahim (6) Elhamdülillahi'l-meliki'l-fefūru'l-

kerimü'ş-şekkûru ellezi biyedihi (7) mefâtihü'l-umûrı 'âlimü's-sırru necû ve'l, kâşifü'd-(8) durrı ve'l-belâye lehül hukmü fil-âhireti vel üla. (9) Der Beyân-ı Şerî'at ve Tarîkat ve Ma'rifet ve Hakîkat (10) Bismillahirrahmanirrahim, (11)

116a rivâyetdür. Emîrü'l-Mümînîn İmâm-ı Muttekîn Esed-(1) i'l-gâlib 'Ali İbn Ebî Tâlib Kerem Allahü Vechehu ve Hazret-i (2) İmâm-ı Ca'fer Rahmetullahi 'Aleyhi rivâyet ider. Hazret-i (3) 'Ali'den şerî'atiñ ve tarîkatıñ ve ma'rifetiñ ve hakîkatiñ (4) haberin beyân ider. Mü'min olana tutmak lâzımdur. (5) Bâb evvel şerî'ati beyân ider. Eğer sorsalar ki, (6) "Şerî'at nedür?" İyt ki "Muhammed Mustafâ'nıñ sıddıdur. (7) Ya'ni hakkı bâtıldan fark ider. Ve hem şerî'at kapudur. (8) Kapudan girmeyince bir mekâna irilmez. Evvela gusul, (9) namâz ve oruc ve zekât ve hac ve gazâvet ve kelime-i şehâdet (10) farzdur ve ibtidâ 'ilim hâlin bilmek farzdur. Her kimde (11) bunlar olmasa kâfirdür. Bu farz olan nesneleri

116b (1) her kim terk iderse 'âsîdür. Ve eğer inkâr iderse (2) kâfir olmasına şübhe yokdur." Eğer sorsalar ki "Şerî'at (3) nice arşundur?" İyt ki "Beş arşundur bağlanır. Beş (4) nesne ile ve açılur. Beş nesne ile evvela bağlanır. (5) Ahmaklık ile ve açılur. Namâz ve 'ibâdet ile ikinci bağlanur. (6) Nefsile ve açılur gusul ile üçünci bağlanur. 'Asilik (7) ile ve açılur. Niyâz-ı men ve hâcet ile dördünci bağlanur. (8) Küfrile ve açılur, îmân ile bişinci bağlanur. Şer ile (9) ve açılur, hayr ile ve ihsân ile." Tarîkat eğer sorsalar ki (10) "Tarîkat nedür?" İyt ki "Hazret-i 'Ali'niñ zıddıdur. (11) Hazret-i 'Ali'nin tarîkatinde benî âdemiñ vechi

117a yedidür. (1) ibâdetin aslı ve sâ'ati yididür. Ve dahı "Tarîkat (2) nice arşundur?" İyt ki "Yididür." Nitekim Hazret-i Resûl A.S. (3) buyurur ki "Sebâtühâ ve zirâ ühâ." bağlanur. Yedi nesne (4) ile ve açılur. Yidi nesne ile evvelâ bağlanur bi halliki (5) ile ve açılur. Kerem ile ikinci bağlanur. Cehl ile ve açılur, (6) İlm ile üçünci bağlanur. Hırs ile ve açılur. Dervişliğ ile (7) dördünci bağlanur. Dünyalığ ıla ve açılur. Kanâ'at ile bişinci (8) bağlanur. Kibirle ve hased-i hırsile ve açılur. Akıl ve nakil (9) bülugıyyetlik ile ve bâtın göziyle yidinci bağlanur (10) Zâlimlik ile ve açılur mû'minlik ile sü'al itseler ki (11) "Müfredli kimlerdir?" İyt ki "Tarîkat denizine talmış (1) olalar ve ma'nâ şarâbın içmiş

117 b olalar. Hazret-i Resûl 'A.S. (2) buyurur ki "Ve sebekel-mefredûne" Şeyh seccâde-yi tarîkatde (3) oturırdı. Nakîb ayak üzre turırdı. Yabayı (4) eline aldı.

İster ki daneyi ṣamânında ayıra. Eydür: (5) "Ḳankı ir ki baña yitmiş ola gelsün.
Özin āşikāre (6) eylesüñ, ṣoḥbetde şermasārlıḳ çekmesün. "Sû'al itseler ki (7)
"Atañ bilini ne ile bağladı?" Ata bil bağlamaz. Pîr ya (8) üstād bağlar. Kemer-
besteli eğer diseler ki "Pîr ile (9) seniñ aranda ne var?" İyt ki "Teberrā ve tevellā
var." Şöyle kim (10) İmām-ı Ca'fer-i Ṣādıḳ buyurur: "Ne tevellā ve min
118 a 'aẕābihim, (11) ne teberrā." Eğer diseler "Pîr saña ne buyurdı? İyt ki: "(1) Ṭur,
ḫizmet ile otur. 'İzzet ile söyle. Ḥürmet ile eğer (2) diseler ki pîr ḳulağına." didi.
İyt ki: "Şerî'atde (3) üstüvār ol. Ṭarîḳatde ḫaber var. Ol ma'rifetde (4) nüktedār
ol. Ḥaḳîḳatde pāymāl ol." Eğer diseler ki (5) "Ḥaḳîḳat nedür?" İyt ki "Ḥaḳ
Te'ālā'nıñ özidür." (6) Ve ḥaḳîḳat nice arşundur? İyt ki "Bir arşundur kim (7) bir
elifdür. Şerî'atde ve ṭarîḳatde her ne kim menzili (8) ḥaḳîḳatdür bağlana. Bir
nesne ile açıla bir nesne ile (9) bağlana. Pîrsizlik ve muṣāḥibsizlik ile açıla.
(10) Muṣāḥib ile ve pîr ile ve ḥaḳîḳat Ḥaḳ Te'ālā'nıñ (11) evidür. Herkim
118 b ḥaḳîḳat menziline yitdi, ârif (1) oldı. Ve ma'rifet ḥaḳîḳatden ḥāṣıl olur." Eğer (2)
ṣorsalar "Ma'rifet nice arşundur?" İyt ki. "Biñ (3) bir arşundur. Zira Ḥaḳ
Te'ālā'nıñ biñ bir adı (4) vardur. Ve ma'rifet daḫı biñ bir mekāndur. (5) Ve her
mekânda bin bir ḳapu vardur. Her ḳapunuñ (5) bir kilidi vardur. 'Ârifler ve
müste'idler ve özin (7) bilenler ol ḳapuyı açarlar ve cennetin sekiz ḳapusı (8)
anlara açılur. Ve tāmunıñ yidi ḳapusı anlara (9) bağlanur. Ve daḫı halîfler ve
zākirlere ve pîrlere (10) bu ma'nā bilmek vācibdür. Ve ṭāliblere bildireler. (11)
119 a Yoksa isimleri müstemāden ḥelâlî ḥarāmdur. Ve ṭālibiñ (1) meẓālimi anların
boynuna biner. Ve eğer ḫalife ve pîr (2) ve zākir öz adlarını nice ḥarfdur.
Bilmeseler adları (3) kendülere ḥarāmdur ve ġarîm olur ve şeyṭān (4) gibi
aleyh'il-la'ne olup cennetin sekiz ḳapusı (6) anlara açılur ve ḫalîfe adı beş
ḥarfdür. Biri (7) sāḳıṭdur Yigirmi ṭoḳuz ḳalur. On ikişer ṭarḥ (8) olur. Beş ḳalur.
Biş ḥarf şerî'atdür ve (9) şerî'at Muḥammed Muṣṭafā'nıñ şarṭıdur. Şerî'at (10)
ṭarîḳatiñ ḳapusıdur. Her kim şerî'ate girmeyince (11) ṭarîḳate iremez." Ve pîr
119 b adı üç ḥarfdür. (1) Yiğirmi biş ḥisābdur. On ikişer ṭarḥ olur, bir ḳalur. (2) Ve bir
ṭarîḳatdür. Ve ṭarîḳat Ḥażret-i Ali'dür. Ve pîr (3) olanda Ali işi gerekdür kim
'Ali'niñ ismi ana (4) ġarîm olmaya. Ve zākir adı dört ḥarfdür. (5) Yiğirmi bir
ḥisābdur. On iki ṭarḥ irince ṭoḳuz (6) ḳalur. Ol ṭoḳuz ṭoḳsan bin kelāmdur ki

Hazret-i (7) Muhammed Aleyhi's-selām Hak Te'ālā Hazretiy'le söylemişdür. (8) Zākir budur. Ve dahı zākir olan toksan bin kelimeyi (9) tamam içinde gezdürmek gerek. Zira Hak Te'ālā (10) mevcûddur ve zikir ehli tehareti'l- şükür

120 a ola ve zikre (11) meşgûl olsalar Hak Te'ālā buyurur ki: "Ya Cebrā'il! (1) Tur, devir eylegil. Gökyüzinde yitmiş nûr kanatlu melā-(2) ike vardur. Bile algıl ve pîr yüzinde ne görürseñ (3) gel baña haber getür." didi.Cebrā'il Hakk'ıñ emriyle (4) devr idüp turdı. Kelime-i tevhîdiñ āvāzın (5) işidüp ya ma'allak havāda yitmiş nûr kanadlu (6) melekler ile ta kim kelime-i tevhîd tamam oldı. (7) Cebrā'il dönüp Hakk'ıñ dergāhına varup (8) haber virdi ki ey bār-i hudā, ya perverdigār ilmisin, (9) bilürsin, semi'sin işidürsin, basarsın görürsin. (10) Falan oġlı falan bendelerinizi gördüniz. Pîr (11) yüzinde kelime-i tevhîdi zikir iderler.

120 b Kelime-i tevhîdiñ (1) āvāzı göğe çıkmış. Pîr ile gök arası nûra (2) batmış gördüm. ʿIşk ile hayrān oldum, didi. (3) Ve Hak Te'ālā Haz'retleri eydür: "Ya Cebrā'il ben ʿazîm (4) elsatān kerîmem ve rehîmem ol kelime-i tevhîdiñ (5) hürmetine onları yarlıġadum ve günāhların maġfiret (6) kıldım. Ve sen ki Cebrā'ilsin, seni dahı ol tevhîd (7) hürmetine yarlıġadum." didi. "Ve tālib olanı dahı (8) yarlıġadum." didi. Andan Cebrā'il Hak Te'ālā'ya (9) şükürler kıldı. Zākir dört harfdür. On sekiz (10) hisābdur. On iki tarh olur, altı kalur.

121a (11) Ol altı şeş cihetdür ki ādemiñ vücûdında (1) dört nefesdür. Evvelā tevem ki rumāzdur. İkinci mülhime ki (2) atdur. Üçünci emmāre oddur. Dördünci mudmainne (3) ki toprakdur. Bişinci ʿIşkdur. Altıncı Rûm'dur. (4) İmdi tālib bu şeş ciheti bilüp ve ma'lûm ide ki, (5) taliblik ana erzānî ola ve talib Hak ola. (6) İmām-ı Ca'fer-i Sādık buyurur ki bir kimse (7) hāliş öz günāhın bile göre āşikāre ide. Ol ce'miyyetde (8) olan kimseler günāhından geçeler. Ve Cebrā'il A.S. muallak (9) turur. Ve eydür: "Diye kim siz geçdiñiz ise ben dahı (10) geçdim diye ve yirdeki feriştahlar dahı geçeler." Andan (11) Cebrā'il A.S.göğe

121 b çıkup Hak Te'ālā Hazretine vara. (1) Hak Te'ālā buyura kim: "Ya Cebrā'il ne gördün?" Cebrā'il (2) diye kim "Hudā, ya sen bilicisin ve görücisin. Falān (3) mahalde falān kimse günāhını ikrar itdi, ve ol (4) bendeler günāhından geçdi. Men dahı ve cemî feriştahlar (5) dahı geçdi." Hak Te'ālā buyura kim ʿızzim celālim, (6) hakiçün men dahı geçdim. Ve yarlıġadım diye (7) ve şol kimseki

intikām ve gümān ile ṭursa (8) Ḥakk Te'ālā diye kim la'net olsun aña kim ki gümān le (9) ṭurmış ola. Amma ol cemā'atiñ günāhından (10) geçdim ki ṣāf

122 a ṭurmış ve sāf oturmış ve (11) ṣāf dimiş ola. Ve her bende ki ehl-i ṭarīkatden (1) ola ve yidi kimse ol kimselerin öz muḥiblerinden (2) ve öz sevdüğinden ola. Anlardan Ḥak Te'ālā anların (3) yüzi suyı ḥürmetine ol meclisde olanların (4) günāhından geçe ve amma muṣāḥibsiz kişiye ṭarīk (5) çalmak ve tercimān almak cā'iz değildür. Ve bir kimse (6) ṭarīke ḫāliṣ düşmese, her bir ṭarīk 'adedince (7) yitmiş la'netine üzerine. Ve amma bilmek gerekdür kim (8) ṭarīk-tercimān kimden ḳalbidür yaḳın bil kim Ḥażret-i (9) Resûl'den mervîdür. Āhî Cebrā'īl eydür: "Ben ne (10) muḳarreb feriştahım ki, Ḥażret-i Resūl benim ḳarşumda (11)

122 b turdı?" Pes bu ḥālden Ḥażret-i Resul āgāh oldı. (1) Çünki yine Cebrā'īl geldi. Ḥażret-i Resûl ḳarşu çıḳmadı. (2) Cebrā'īl iytdi: Ya Resūl-ullah herdem bize ta'ẓim (3) iderdik. Şimdi niçün olmadı? "Ḥażret-i Resûl (4) buyurdı kim "Sen ne menlik itdiñ? Size ġurūr geldi." (5) diyince Cebrā'īl ol demde ayaḳ üzre ṭurup (6) rūy-i zerrin yire bıraḳdı. Yine ele aldı. "Aman (7) ya 'Ali." didi. Ayağına düşdi. Ve Ḥażret-i 'Ali āhîniñ (8) günāhın Muḥammed Muṣṭafā'dan diledi. Ḥażret-i Muḥammed (9) 'Ali'ye işaret eyledi. Ḥażret-i 'Ali āhîniñ günā-(10) hın sordı. Ve ecrine yitürdi. Ṭarīk çaldı. (11) Ve tercümān buyurdı. Ve Ḥażret-i

123 a Āhî Ḥaḳ Te'ālā'nıñ (1) ḥużūrına varup ḥācet diledi. Ḥak Te'ālā Ḥażretleri (2) buyurdı: "Ya Cebrā'īl, var cennetden ḥelvā-yı ḫafîne (3) getür." didi. Ve tercimāncek Ḥaḳ emriyle Cebrā'īl (4) gidüp cennetden helva-yı ḫafîne getürdi. (5) Ve tercimān çekdi. Āhî günāhından azād oldı. (6) İmdi ṭarīk ehline tercimān andan ḳaldı. (7) Ṭālib ve mürşîd olana mîrāṣ oldı. Ma'lûm (8) ola ve Allah alem bi's-savāb (9) Der Beyān-ı Vaṣiyyet Muḥammed Muṣṭafā ve Aliyyü'l-Murtażā. (10) Evvelā Ḥażret-i Ḥak celle ve 'Aliemriyle Ḥażret-i (11)

123 b Cebrā'īl 'A.S. server-i kā'inat Muḥammed Muṣṭafā (1) erkān getürdi. Mürebbî ve muṣāḥib ṭutmak andan (2) ḳaldı. İmdi ḳaçan ṭalib mürebbîsine ve muṣāḥibine (3) melūl olsa, gökde ve yirde olan feriṣtahlar aña (4) la'net ider. Nāz ve niyāzı ve tercümānı ve tevḥîdi (5) maḳbūl olmaz. Ḥaḳ Te'ālānıñ ḫışmından (6) ḳurtulmaz. Yā 'Ali, ḳaçan bir ṭālib mürebbîniñ (7) ḫiẕmetin edā

itmese düşkünden ya ʿAli (8) kaçan tālib mürebbînin yüzine hışmile baksa (9) Hak Teʿālā gökdeki yıldızlar sağışınca (10) günāh vire. Eğer mürebbîsin rızā

124 a itmedin olsa, (11) niyāzı makbûl değildür. Togrı cehenneme gider. (1) Ya ʿAli, kaçan bir tâlib mürebbîsine iytse kim, ben senden (2) hiç hayır görmedim dise, Hak Teʿālā cennet (3) niʿmetlerin ana harām ider ve dahı göğdesindeki (4) kıllar sağışınca günāh yazılur. Ya ʿAlî kaçan bir tālib (5) evinden taşra çıksa, mürebbîden rızâsız (6) Hak Teʿālā aña laʿnet ider. Niyāzı kabûl olmaz. (7) Eğer ol halde ölse, melʿûndur. Niyāzı kabûl (8) olmaz. Ya ʿAlî kaçan bir tālib mürebbîsine kakısa (9) niyāzı kabûl olmaz. Ya ʿAlî kaçan bir tālib (10) mürebbîsine ve musāhibine minnet itse, (11) sen benim malımı yidin dise,

124 b hükmi murteddür. (1) Kırk yidi zerdeste urup, kırk akçe tercümān (2) alasız. Yitmiş tokuz akçe halîfeye teslim idesiz. (3) Ya ʿAli kaçan bir tālib mürebbîsin ve musāhibin, (4) diliyle incitse Hak Teʿālā dilin yitmiş kulac (5) eyleye. Niyāzı makbûl olmaz. Ya ʿAlî kaçan (6) bir tālibin malı olsa, mürebbîsine ve musāhibine (7) virmese, Hak Teʿālā gökdeki yıldızlar sağışınca (8) günāh vire, kıyāmet güninde yüzi kapkara ola. (9) Niyāzı makbûl olmaz. Ya ʿAlî, kaçan bir tālib (10) mürebbîsinin evine ugruluk itse, Hak Teʿālā (11) anın niyāzın

125a kabûl itmez. Sevābı mürebbînindür. (1) Ya ʿAlî, kaçan bir tālib namāz kılduktan soñra (2) mürebbisi içün duʿā itmese, namāzı makbûl olmaz. (3) Ya ʿAlî, kaçan bir tālibe mürebbîse itse "Tañrı (4) senden rāzı olsun. Alî dîvānında yüzi (5) ag olsun." dise yahud sırtın kaksa (6) yitmiş yıl ibādet itmekden yigdür. Ya ʿAlî, (7) bir tālib mürebbîsine şu içürse, içince (8) kadar ayagın tursa, sag ayagın, sol (9) ayagının üstüne bassa gözin irmese, (10) biñ yılʿibādet itmekden hayırlıdur. (11) Ya ʿAlî, kaçan bir tālib mürebbîsin ve musāhibînîn

125 b (1) öñüne yimek getürse, sevābı ziyāde olur. (2) Niyāzı makbuldur. Ya ʿAlî, kaçan bir tālib mürebîsînden (3) ve musāhibînden malını men itse, münāfıkdur. (4) Niyāzı makbûl olmaz. Ya Alî kaçan bir tālib (5) beş vakit namāzı kılsa ve oruc tutsa (6) dînîni yaramaz nesnelerden saklarsa cennetlik (7) olsa ve illā mürebbîsi ve musāhibi andan hoşnûd (8) olmasa, cennete koymayalar. Ya ʿAlî, kaçan bîr (9) tālib mürebbîsine ve musāhibine hizmet itse, (10) bîr gün ve bîr sā'at Hak Teʿālā anın otuz yıllık (11) günāhınʿafv ide. Ya ʿAlî, kaçan bir tālib

126 a (1) mürebbîsinden rızâsız sohbet gizlese, mürteddür. (2) Ya ʿAlî kaçan tâlib mürebbîsinin ve musâhibînîn (3) ağzından kan ile irin aksa, tâlibler (4) yalasalar, mürebbîsinin ve musâhibînîn hakkın (5) yîrîne getüremezler. Ya ʿAlî mürebbînin tâlib (6) üzerinde hakkı çokdur. Tâlise olmaya, dört (7) kapunın ıssın eyleye. Dört kapu ıssı olmayan (8) tâlib getürmek hakkı değildür. Ya ʿAlî, kaçan (9) bir tâlib mürebbîsinden izinsüz evinden taşra (10) çıksa, rahmet melâû'îkleri ana

126 b la'net ider. (11) Ta evine girinceye değin Ya 'Alî kaçan bir tâlibin (1) evine mürebbîsi gelse, ya musâbihi gelse, ya bîr (2) mihman gelse, Hak içün bîr ta'âma tuz koysa (3) ya soğan toğrasa, gözi yaşarsa, Hak Te'âlâ (4) cehennem odın aña harâm ider. Kaçan barmağın (5) bıçağa kesdürse, bir şehîd sevâbın vîre. Kaçan (6) tâlib mürebbîsi yoğıken, mürebbîsinin üstüne (7) sohbet varmaya, ya turup dil olmaya (8) kesmeye. Eğer bu tertîbleri itmese, münâ-(9) fıkdur. Ya 'Alî kaçan bir tâlib mürebbîsinden ve musâ-(10) hibinden düşse halk göñlinden düşer. (11) Halk göñlinden düşen, şâh göñlinden düşer.

127 a (1) Şâh göñlinden düşen hazret de murtâddur. (2) Üç sünnet, yidi farz, dört kapu, kırk makam, (3) üçyüz menzil · üzerinde olmayan tâlib (4) getürmek hakkı değildür. Ve dahı mürşid halîfeler (5) gök yirse, tâlib götürmeye mürebbînin hizmetinde (6) halîfeye yaraya, mürşide ulaşa, el ele (7) el Hakk'a ulaşır, diyü yire İmâm- Ca'fer-i (8) Sâdık Rahmetullah-i Aleyhi eydür: "Tâlib olanın (9) hâli böyle gerekdür." Ve dahı böyle buyurmışdur ki, (10) bu vasiyyet Muhammed Alî'den kalmışdur. İnkâr iden (11) mel'ûn ve mürteddür. Dünyâdan âhirete

127 b îmânsuz gider. (1) Der Beyân-ı El'iyaz u Billâh-î Te'âlâ Vasiyyet-i Muhammed Mustafâ (2) ve Aliyyü'l-Murtazâ Sallallâhü Aleyh Vesellem. (3) Bismillahirrahmanirrahim, (4) ân-ı kân-ı rîsâlet ve ân-ı bülbül-i gülistân-ı şerî'at, (5) ve ân-ı tutî-i şekeristân-ı hakîkat. Ve an-ı hâvâce-i dünyâ vü ahiret. Ve ân-ı sadr-ı saffa-yı (7) safa ve mâh-ı kubbe-i vefâ muallâ ve müzekkâ ve (8) müctebâ ve muktedâ. Aʿnî bihi Muhammed Mustafâ (9) Sallallâhü Te'âlâ Aleyhi Vesellem Hazretleri (10) çünki fenâ sarayından, bekâ sarayına nakil itmeli. (11)

128 a Oldu, Tañrı arslanı Hazret-i Ali Kerem-Allahu (1) veche Hazretleri'ni katına okudı. Îytdi: "Ya Alî! Biz (2) dünyâ sarayından âhirete intikâl ider olduk. (3) Dilerim ki saña birkaç vasiyyet idem. Ta ki (4) saña yâdigârım ola." didi. "Sen

dahı bize muhib (5) olan tâliblere diyesin. Anunla'amel ideler. (6) Evvelā ğusul, ikinci namāzdur. Üçünci savm, dördünci (7) zekevāt, bişinci hac, altıncı ğazāvet, yidinci kelime-i şehādet (8) farżdur. Ve ibtidā ilm-i hālin bilmek farżdur. (9) Er olsun ve'avrat olsun her kankı mü'minde (10) bunlar tekmîl bulunsa ol kimse Hakk'a mü'mindür. (11) Ol kıyāmet güninde bizümle bile ola. Ve her kimde

128 b (1) bunlar olmasa. Ol bizden cüdādur. Eğer bu farż (2) olan nesneleri herkim terk iderse, 'āsîdür. (3) Ve eğer inkār eylese kâfir olmasına şübhe, (4) ğāfil olmayalar Kavlehu Te'ālā ve "Akîmü's-salāte (5) ve atü'z-zekāte ve emrün bi'l-ma'rûf ve'n-nehyi (6) ani'l-münker." Ba'dehu dünyāyı terk idüp, āhireti sevmekdür. (7) Kibir ve hased ve'adāvet ve ğaybet ve kizb ve bühtān (8) bunları bilmemek gerekdür ve dahı ya 'Alî sen dahı (9) tālîblere diyesin ve her kim bu vasiyyetleri tutar, (10) sen ve men andan hoşnûd olup cemâlin (11) göre."

129 a didi. Ve adan buyurdu: " Ya Alî! Kaçan tālib (1) evliyānın edebin saklar ve bu vasiyyetleri dutarlar, (2) Ol tālibler menim dostumdur. Ve ol tālib ki (3) menim vasiyyetim tutmaz, ve evliyānın edeb-i erkānın (4) saklamaz, ol menim düşmānımdur." didi. Ol (5) vasiyyetler gele gele Şeyh Sāfī Kaddes Allah Sırrahu (6) sırrahu'l-azîz Hażretlerine geldi. Evliyānın (7) menākıbı budur. Şöyle bilesiz, tāliblere terbiyye, (8) edeb hāsıl itdüresiz. Şeyh 'Âkil ü Kāmil ü (9) eltehhkîk hıl'etullah-i Aliyyü'l-tehkîk. Şeyh Sāfī (10) Kaddes Allahu Sırrahul'azîz buyurur: "Kaçan bir tālib (11) Allah'ın emrini ve Resûlun sünnetîni, ve

129 b evliyānın edebîni (1) yirine getürmese ol tālibden Allah u Te'ālā ve Resulul-(2) lah ve evliyāullah bîzar olur ve on iki imām (3) bîzār olur." Şeyh Sadre'd-dîn eydür: "Allah Te'ālā'nın (4) ve enbiyānın ve evliyānın kapusın ne açar?" Şeyh (5) Sāfī Kaddes Allah Sırrahu'l-azîz bu hadîsi söyledi. (6) "Kale'nnebîyü sallah-ü aleyhi vesellem bābullāhi Te'ālā ya müfeddihü (7) illā bil edebi ve'l-hayāi" ya'ni "Allahu Te'ālā'nın kapusın (8) hiçbir nesne açmaz. İllâ edeb ile hayā açar." (9) dimek olur. Şeyh Sadre'd-dîn eydür: "Ya Şeyh! (10) Tālib hakkı nedür ve evliyā hakkı nedür?" didi. (11) Şeyh Sâfī Kaddes-Allahu Sırrahu'l-'azîz eydür:

130 a "Tālib (1) hakkı oldur ki'avāmdan kesile. İkinci mahremîn bile, (2) üçünci yaramaz fi'lîn terk ide. Allah'ı ve evliyāyı (3) hāzır bile. Evliyā hakkı oldur ki Allah u Te'ālā ve evliyā (4) tālibin gönline günde yitmiş kez, nazar ider, Toprak

(5) ol tālibiñ başına ki Allahı ve evliyāyı ḥāżır görmeye. (6) Ve ḳankı ṭālibiñ göñli pāk değildür? Ol ṭālibden (7) Allah Te'ālā bîzār olur. Ve evliyā daḫı bîzār olur. (8) Ve daḫı şeyḫe sü'al itdiler ki ṭālibiñ (9) göñli nice olıcaḳ pâk olmaz. Şeyḫ buyurdı: (10) "Evvelā terk-i ṣalât olıcak. İkinci bî-namāz loḳmasın (11)

130 b yiyicek. Üçünci nāmaḥrem 'avratlarla muṣāḥib (1) ve kelimāt idicek. Dördünci avāmile nāma'ḳūl muṣa-(2) ḥıbet ve kelimāt idicek. Zîra avām ḫalḳınıñ (3) ekserî muṣāḥebeti münāfıḳlıḳ ṣıfātıdur. Zîrā Ḥaḳ Te'ālā (4) kelām-i ḳadîminde buyurdı kim Ḳavlehu Te'ālā: "İnne'l-münāfiḳîn (5) hümü'l-kāfirūne." Zîrā münāfıḳ kāfirden eşetdür. (6) Bunlardan ḳaçmaḳ gerek. Ve daḫı şeyḫ eydür: "Bir ṭālib ki (7) evliyā nefesine îmān getürmese, yitmiş evliyā öldürmişçe (8) günāh ḥāṣıl ider. Şeyḫ Ṣadre'd-dîn eydür: "Ya Şeyḫ! (9) Bir ṭālib evliyāya îmān getürse, ānıñ mertebesi nice (10) ola?" Şeyḫ Ṣāfî Ḥażretleri eydür: " Evliyānıñ

131 a vücûdı (11) şems-i münevverdir. Ana iḳtida idenler, nūr olurlar. Bir (1) ṭālib evliyā ḫalḳasında otursa, ḫalḳadan ṭaşra bir kerre (2) naẓar itse, yezîddür." Şeyḫ Ṣadre'd-dîn eydür(3): "Ya Şeyḫ! Ṭālib birisiriyle nice dirilsün?" Şeyḫ Ṣāfî (4) eydür: "Ḳaçan bir ṭālib bir ṭālibiñ evine varsa, (5) ev ıssı loḳmasın andan ṣaḳlasa, yezîddür. Allah (6) aṣîlerindendür. Yüzi ḳaradur." Didi. Şeyh Ṣāfî (7) eydür: "Ṭālib deve gibi gerek; lā-teşbihi ḫar gibi gerek (8) Ve ḫınzır gibi gerekdür." didi. Zîrā deve yük götürüci (9) olur ve ḳanā'at ehlidür. Ve Ḥaḳḳ'a mutî'dür. (10) Gerekdür ki her ne dürlü belā ki Ḥaḳ'dandur; ṣabır (11) itmek

131 b gerekdür. Ve ḳanā'at ehli olup, pîrîniñ (1) emrine fermān ola. Bir an ve bir sā'at 'abdestsiz (2) ve ṭahāretsiz yire baṣmaya ve ṣoyı göricek (3) ḳaşanur. Ṭālib pîrîni göricek, inḳıyād ide. (4) Ve ḫınzır toġrulduġı yoldan ṣapmaz. (5) Ṭālib daḫı virdügi iḳrārdan dönmeye. Ve (6) daḫı ṭālib göñlini bir itmeye. Bir cem'iyyetde iki-(7) lik ile otursalar, münāfıḳdur." didi. Şeyḫ (8) Ṣadre'd-dîn eydür: "Evliyā ḫalḳasının ḥaḳḳı nedür (9) ya şeyḫ?" didi. Şeyḫ Ṣāfî eydür: "Ḥalḳa, evliyānıñ (10) ḳorusıdur. Herkim evliyā ḳorusına girse, evliyāya (11) teslîm olur. Ol

132 a ḳoruda can ve baş vîrseler (1) ol ṭālibler teḥḳîḳ şehîd olurlar. Bir ṭalib evliyā (2) ḳorusından girü ḳalsa, dünyādan āḫirete îmānsuz (3) gider. Ve daḫı Şeyḫ Ṣadre'd-dîn eydür: "Ṭālibe (4) dünyā ḥālini bildirdin. Âḫiret ḥāli nedür?" didi. (5) Şeyḫ Ṣāfî Ḥażretleri eydür: "Bir ṭarîḳ düşmānı (6) bir ṭālibiñ namāzını ḳılsa,

oniki imāmıñ şefā-(7)'atinden mahrûm olur. Ve dahı tālib oldur ki (8) tālibi kokusından bile. Zîra evliyā kokusı, girçek(9) tālibindedür. Kaçan tālib ol kokuyı bilmese, (10) anın talibliği dürüst değildür. Kaçan bir tālib (11)

132 b evliyāyı sevse, îmān getürse, evliyā mağribde olsa, (1) kendi meşrıkde olsa, ol tasdîk olan tālibiñ (2) îmānını şeytān şerrinden halāş ider. Ve dahı (3) bir tālibiñ müslimi bir evliyā düşmānına görünse (4) ve eriyle cem olsa, hınzır ile cem olmış gibidür. (5) Andan kaçmak gerekdür. Ve dahı bir tālib lokmasın (6) münkire yidirse, oniki imāmıñ etin yidürmişce (7) günāh hāsıl ider." Şeyh Sadre'd-dîn eydür: "Bir tālib (8) bir tālibi bir zahmetden kurtarsa, ol tālibiñ (9) Hak dergāhında mertebesi nicedür?" Şeyh Sāfî (10) Kaddes Allah Sırrahu'l-azîz eydür: "Hak, Te'ālā Hazretleri (11) ol tālibi cümle zahmetlerden

133 a kurtarup, dürli ferahlık (1) irgüre, ve kıyāmet gününde kanı'azāblardan kurtara. (2) Cennet ferahlığına irgüre ve cehennem odundan halāş (3) eyleye. Ve dahı Şeyh Sadre'd-dîn eydür: " Tālib (4) Şāhını görmek dilese neylesün?" Şeyh eydür: (5) "Birbirini ziyāret itsünler. Hemān mürşid-i kāmili (6) ziyāret eylemiş gibidür. Ol tālib ki tasdîk kalb ile (7) biribirini ziyāret itseler, Allah Te'ālā dostlarındandur. (8) Kıyāmetde bizüm ile bile haşır ola." didi. "Ve dahı (9) evliyānıñ yitmiş iki makāmı vardur. Yitmiş makāmı (10) evliyā makāmı, ikisi tālib makamıdur. Kaçan bir tālib (11) ol iki makāmı yirine getürse, evliyā-ile

133 b yitmiş iki (1) makāmı yirine yitürmiş gibidür. Ol iki makām nedür?" (2) didi. Şeyh eydür: "Evvelā evliyāya vefādār olmakdur (3) İkinci tasdîk-i kalbdür." Ve dahı Şeyh Sāfî Kaddes Allah sırrahu (4) eydür: "Tālibiñ musîbeti ve münāfıkıñ musîbeti vardur. (5) Münāfık musîbeti oldur ki, ölüp cehennemlik olmakdur. (6) Tālibiñ musîbeti oldur ki, evliyādan cüdā olmakdur. (7) Ve dahı şeyhe sû'al eylediler ki, yol tālibindür." (8) Şeyh Sāfî eydür: "Mücāhede idüp dā'imā evliyāya (9) yakın olanlardur. Kaçan erenleriñ üçi bir yire (10) gelse, sadr-ı evliyādur. Üçler makāmıdur. Yidisi (11) bir yire gelse, sıdk-ı evliyādur. Yidiler

134 a makāmıdur. (1) Kırkı bir yire gelse, kırklar makāmıdur. Ol vakît tecellā-yı (2) zāt hāsıl olur. Emr-i meşāyih budur ve Hazret-i (3) Şeyh buyurdı ki: "Tālib biribirine varmasa, göñli (4) haste olur. Kırk gün varmasa, ölse îmānsız (5) gider. El'iyaz billāh. Ve dahı Şeyh Sadre'd-dîn (6) eydür: "Hakka'a yakın olan

kimlerdür?" Şeyh Ṣāfī (7) eydür: "Evliyā cem'inden ve evliyā meclisinden ḫāli (8) olmayanlardur. Evliyā meclisinden cüdā düşenler, (9) Ḥaḳ'dan daḫı cüdā düşer. Ve daḫı meşāyiḫiñ (10) altı ḳavli vardur. Ṭālib ḥaḳḳında ḳaçan ṭālib

134 b ol (11) altı ḳavli yirine getürmese ana ṭāliblik ḥarāmdur. (1) Evvela namāz ḳılmaḳ, zîra namāz ḳılmaḳ pāklıkdur ve hem (2) ʻözür dilemekdür. İkinci mücāhededür ki, her bîr yaramaz- (3) lardan kendüyi ṣaḳınmaḳdur. Üçünci biribirine çok (4) varmaḳdur. Dördünci ʻavām loḳmasın yimemekdür. (5) Bişinci taḳvā-yı temîzdür. Altıncı zikir ḥaḳdur. (6) Zîrā kelime-i tayyibehü mübāreke lā ilā illā Allah kelimesidür. (7) Ḳaçan ṭālib bunları yirine getürse, Allah dostlarından (8) olur. Ve daḫı ṭālibiñ üç muṣîbeti vardur. (9) Evvelā ġıybet söylemekdür. Zîrā ḥadîs̱-i resûldür. (10) El-ġıybetü eşeddü mine'l-zinna. " İkinci yalan söylemekdür. (11) Nitekim kale'l- nebîyyü" ʻ A.S. "El kezebbü lā

135 a ümmeti." Üçünci (1) evliyāyı göñlinden çıḳarmaḳdur. Zîrā bunlar ġāfil ol- (2) maḳdandur. Ḳaçan bir ṭālib bu üç muṣîbeti bilüp (3) terk eylemese, ömrinde ne deñli ʻibādet idüp (4) s̱evāb ḥāṣıl itdiyse, ḳabûl olmaz ve eğer ol ṭālib (5) bu ṣıfat ile ölse ebedî cehennemlikdür. Ve daḫı (6) bir ṭālib evliyā menāḳıbın oḳusa, oḳuyan ve (7) diñleyen inanup ʻamel itseler, cümlesi Allah Teʻālā (8) dostlarından olur. Eğer nā-ehil ḳatında (9) oḳusalar, ol Allah düşmānıdur. Ve hem menim düşmā- (10) nımdur, didi. Ve daḫı Şeyḫ Ṣāfī eydür: "Ṭālibler (11)

135 b cemʻiyyetinde oṭursalar, ol cem'iyyetde tercümān (1) ḥāṣıl olsa, ol tercimānı taḳsîm itmedin. Ṣoḥbet itseler, (2) ol ṣoḥbet ḥarāmdur, itmeyeler. Ve tercimānı münāfıḳa (3) yidürseler, menim etimi yidirmiş gibidür. Ve daḫı (4) göñül dört vecih üzerinedür. Üçi Ḥaḳḳ'ındur. (5) Biri ṭālibindür. Aña ḥayrān dirler. Dā'imā maḥbūbını temām eyler. Ol (7) ṭālib dünyāda ve āhiretde evliyā maḳāmında olur. (8) Pes Ḥaḳ Teʻālā Ḥazretleri ṭālibiñ göñline (9) bir ḳalʻa yapmışdur. Ol ḳalʻa yitmiş ḳatdur. (10) Evliyānıñ bār-i gāhıdur. Ḳanḳı ṭālib münāfıḳdan (11)

136 a gizlenmese ve maḥremin bilmese ve tercümānıñ loḳmasın (1) münāfıḳa yidirse ol ḳalʻayı yıkmış gibidür." Şeyḫ (2) Ṣadre'd-dîn eydür: "Münāfıḳ kimdür?" didi. Şeyḫ (3) eydür: "Münāfıḳ oldur ki evliyā kelāmın îşi de, (4) ol kelāmı ḥaḳ bilmeye. Göñlinde kibr ü ḥasedi (5) ola ve yol ḳorḳusî çekmez ola ve ġıybet söyleye (6) ve ġammazlık ve maġsidlik ide ve yalan yire and (7) içe ve Ḥaḳḳ'ı

inkār ide ve buña kezālik (8) yaramaz fi'iller işleye. Münāfik sıfātı bunlardur." (9) Ve dahı Şeyh Sadre'd-dîn eydür: "Tarîkat hakkı oldur ki, (11) külli
136 b varlığın yağmaya vire; dünyanın gavgasından (1) ve sevdāsından beri ola. Kaçan bir tālib 'Men evliyāyı (2) severim." dise, tālibler andan nişān isteyeler. (3) Nişān virmese, taşra ideler. Eğer nişān (4) vîrürse kabûl idüp halkāya koyalar. (5) Ve Şeyh Sadre'd-dîn eydür: "Ol nişān nedür buyur (6) ya şeyh?" didi. Şeyh Sāfī eydür: "Evliyā eteğin (7) tutmakdur. Ve evliyāya îmān getürmekdür ve elinde (8) olan varını evliyā yolına tefā'il kılmakdur. (9) Ve kendüyi terk bilmekdür. Eğer bir tālib (10) bir tālibe nefes virse, üç gün ya yidi (11) gün ve
137 a ziyādesi kırk gün varmasa ol tālib (1) itdüği tevbeden dönmiş olur. Ya'ni virdüği nefesde (2) bulunmasa yezîddür. Mürtedliği kabûl itmiş olur. (3) Ve dahı bir cem'iyyetde tercümān hāsıl olsa, ol (4) cem'iyyetde olan tāliblere anda nisbet itmeyeler. (5) Eğer nisbet idüp göñül görseler, anda yinan (6) lokma harāmdur, yimeyeler." Şeyhe sü'al eylediler: (7) "Tālib, mürşid-i kāmili bulmayınca nice itsün?" (8) Şeyh Sāfī Hazretleri buyurdı: "İlm-i meşāyih (9) dinlesün. Zîrā ol ilim menim kelāmımdur. Her kim (10) ilm-i meşāyih ile 'amel eylese, ol Allah dostlarından (11) olur." Dahı Şeyh Sadre'd-dîn eydür: "Nübüvvet
137 b nedür (1) ya şeyh?" didi. Şeyh Sāfī eydür: "Evliyā kelāmın işide, (2) Hak bile menākıb-ı evliyā ne buyurursa, anı yirine (3) getüre. Ol tālib dünyāda ve āhiretde Hak cemālin (4) mazhar tuta ve evliyā andan hoşnûd ola. (5) Ve dahı bir tālib evvelā dîni münāfika virse (6) on iki imamların etini yimişce günāh hāsıl (7) ide ve her kim bu vasiyyetleri tutup emrine (8) inkîyād ve nehyinden ictināb idüp, tevbe (9) ve istiğfār eylese, ol tālibler, ma'sûmlar (10) makāmında olup, cümle
138a korkulardan azād (11) olur. (1) Cemî' husûl murādāt içün makbûl du'ā budur. (2) Bu ol du'ādır ki bundan efzel, bundan ekmel ve bundan (3) eşref, bundan fazîletlü ve bundan yüce himmetlü ve bundan (4) tākatlü ve bundan kıymetlü ve bundan şerîf ve bundan (5) güzîde şefākatlü kāmil-i mükemmel du'ā olmaya inşallahü'r- (6) rahman her ne niyyet üzerine okurlarsa Allah u Te'ālā'nıñ (7) îzn-i şerîfiyle kabûlı ve makbûldur. Eğer haste (8) nîyetine okurlarsa va'desi yitmedi ise (9) sıhhat bulur. İnşallahü'r-rahman, amma her söz ba- (10) şında Hak Te'ālā Hazretleri'ne minnet ve mürāci'at (11) idüp, diyeler ki: "Hak

138 b Te'ālā Hazretleri yokdan var (1) idici ve ölmişleri diri kılıcı ve marazları afv idici (2) kādir pādişāhdur. Bu dertlüye dermān ve bu (3) hasteye fermān, bu sökele şîfa vire. Cümle marazların (4)'afv eyleye. Bu günden ve bu s sonra şifā (5) sıhhatleri müyesser eyleye. Allah diyelim, Allah Allah diyeler." (6) Amma özi sāf, kendi sāf birkaç mü'min- (7) müslim kardaşlar, tarda ola. Ve eğer bir zulüm (8) idici ve yola taş atıcı, zālim elinden havf (9) içün okurlarsa Hak Te'ālā Hazretleri'ne minnet (10) ve mürāci'at ideler. Diyeler ki: "Hak Te'ālā

139a Hazretleri (11) bu zālime ilhām ve insāf vire. Eğer insāfa (1) gelmezse ve tiz sā'atde Hak Te'ālā belāsın vire. (2) İki gözleri kör ola, iki elleri, ayakları tutmaz ola. (3) Hasım Hak ola ve hasım evliyā ola. 'Ömri fenā (4) ola. Allah diyelim Allah Allah diyeler." Ve eğer bir ölmiş (5) kimseniñ Hak Te'ālā Hazretlerinden günāhın dileyüp (6) yolın ve tārın çekmek îcāb iderse bu minvāl (7) üzere dirler ki "Bismillah ve billah ve min-Allah (8) ve ilallāhi ya müfettihu'l-ebvāb il-hācāt, ya müfetihü'l-ebvab- (9) i'lhācati ya müfetihü'l-ebvābi'l-hācāt ilāhi ya Rabb- (10) e'l-'ālemîn veya erhāmerrāhimîn. Hācet kapuların (11) sen aç. Dîvān-

139b ı dergāhıñda hācetlerimizi sen kabûl (1) eyle. Ya Rabbe'l-'ālemîn, ya iki cihān serveri Muhammedü'l-Mustafā, (2) yā Şāh-ı Merdān-ı 'Aliyyül'l-Murtazā, işimize sen karış, (3) sen himmet eyle." diyeler. Andan soñra 'evuz billāhi (4) mine'ş-şeytānir-recîm bismillahırrahmenırrahim (5) ellezi haleke's'-semevāti ve'l-arz ve mā beyne hümā fi senihî (6) eyyām-in sümme't-tevā ale'l-'arşi'r-rahman okunan (7) Kurān-ı 'azîmiñ ve furkān-ı kerîmiñ ve kelām-ı kadîmiñ (8) 'izzeti ve 'azāmeti ve şevketi ve kerāmeti ve fazîleti hürmet (9) hakkıçün Hak Te'ālā Hazretleri ol geçen merhûmuñ (10) kabrin cennetü'l-m'evā ve sū'ālîni

140 a – āsān getüre, vire. (11) 'Azāb var ise 'afveyleye ve cümle günāhların (1) bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzere ise rahmetin (2) ve mağfirin günden güne ziyāde eyleye Allah diyelim. (3) Yidi kat yiri ve yidi kat göği, 'arşı, kürsi, levhi (4) ve kalemi on sekiz bin'ālemde olan insanları (5) ve cinlileri ve divleri ve perileri yir yüzinde (6) olan insanları ve hayvānları ve hevā yüzînde (7) uçan kuşları ve deryāda balıkları ve haşaratları (8) ve cümle mahlûkātları sen yaratdıñ. Seniñ biñ bir (9) adınıñ hürmet hakkıçün Hak Te'ālā Hazretleri (10) ol geçen merhumuñ kabrin cennetü'l-māvî ve sû'ālini (11) āsān getüre, vire.

140 b 'Azabı var ise 'afv eyleye (1) ve cümle günāhların bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzere (2) ise, rahmetin ve mağfiretin günden güne ziyāde (3) eylese, Allah diyelim. Ya Rabbi, seniñ Tañrılığıñ, (4) birliğiñ, varlığıñ ve keremiñ in'āmıñ ve ihsānıñ, (5) kadimliğiñ ve kadirliğiñ ve hakîmliğiñ, 'azāmetiñ ve (6) fazîletiñ ve 'ināyetiñ hakkıçün Hak Te'ālā Hazretleri (7) ol geçen merhūmıñ kabrin cennetü'l – m'evā ve sû'ālini (8) āsān getüre vire. 'Azāb var ise 'afv eyleye. Cümle günā-(9) hların bahş eyleye. Rahmetve mağfiret üzere ise rahmetin (10) ve mafiretin günden güne ziyāde eyleye. Allah diyelim. (11) Yidi

141a kat yirde ve yidi kat gökde, 'arşda, kürsde, levhde (1) kalemde on sekiz bin 'ālemde olan feriştahlarıñ ve (2) melā'îkleriñ, _lerinin ve zikirleriniñ, tesbîhleriniñ (3) ve tehlîlleriniñ, 'ibādetleriniñ ve iāadetleriniñ itdükleri (4) hizmetleriniñ, kulluklarınıñ, 'izzetleriniñ ve 'azāmetleriniñ (5) hürmeti hakkıçün Hak Te'ālā Hazretleri ol geçen (6) merhûmuñ kabrin cennetü'l-m'evā ve sü'ālini āsān (7) getüre, vire. 'Azābı var ise 'afv eyleye ve cümle (8) günāhların bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzere ise (9) rahmetin ve mağfiretin günden güne ziyāde eyleye, (10) Allah diyelim. Nād-ı 'aliyyen mazhare'l –'aca'îb-i tecidehü (11)

141b avnel leke fi'n-nevāibü ilallahi hāceten ve 'aleyhā (1) külli hemmin ve ğammin seyenceli bi'ināyetike ya Allah, ya Allah, (2) ya Allah ve bînübüvvetin ya Muhammed, ya Muhammed, ya Muhammed, (3) ve bilvilāyetiñ ya 'Alî, ya 'Alî, ya 'Alî ve 'aleyhā muhavvil ü (4) edrikni edrikni edrikni ağısni, ağısni, ağısni, la (5) fetā illā 'Alî lā seyfe illā zü'l-fiğār. Bu zikir (6) olunan nād-ı 'Alî'niñ 'izzeti ve şevketi ve 'azāmeti, hürmeti (7) hakkıçün Hak Te'ala Hazretleri ol geçen merhûmuñ (8) kabrin cennetü'l-me'vā ve sû'alini āsān getüre, vire. (9) 'Azāb var ise 'afv eyleye. Ve cümle günāhların (10) bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzere ise, rahmetin (11) ve mağfiretin günden güne ziyāde eyleye, Allah diyelim

142a Allah. (1) İki cihān serveri Muhammedü'l-Mustafā'nıñ ve şāh-ı merdān (2) İmām-ı 'Aliyyü'l-Murtazā'nıñ ve Fatimātü'z-zehrā ve Hadîcet- (3) ü'l-kübrā'nıñ ve İmām-ı Hasan-ı hulk-ı rızānıñ ve İmām-ı (4) Hüseyinü'l-şehîd ü mazlūm-ı deşt-i Kerbelā'nıñ ve İmām-ı (5) Zeyne'l-'abidîn-i ma'sūm-ı pak ve İmām Muhaammet Bākır'ın, (6) ve İmām-ı Ca'fer-i Sādık'ın ve İmām Mūsā-yı Kāzım'ıñ (7) ve İmām Ali Mūsā Rızā'nıñ ve İmām Muhammed Tağınıñ (8) ve

İmam-ı 'Aliyyü'l-Nağı'nıñ ve İmam Hasanü'l-Asker-i livānıñ (9) ve İmām ,Muhammed Mehdî Sahib Zamān'ıñ ve bu zikir Hak Te'ālā (11)

142 b Hazretleri ol geçen merhūmuñ kabrin cennetü'l-māvî (1) ve sû'alini āsān getüre vire. 'Azāb var ise (2) 'afv eyleye ve cümle günāhların bahş eyleye. Rahmet (3) ve mağfiret üzere ise. Rahmetin ve mağfiretin günden (4) güne, ziyāde eyleye Allah diyelim. Ve 'Ādem Peyğamber'iñ (5) ve Havva Ana'nıñ ve Ādem Peyğamber'e olan hürmetiñ ve'izzetiñ (6) ve'azāmetiñ ve buyruk tutup secde iden melāik'leriñ, (7) ve ana olan ulu 'azîm secdenin olan ulu ihsānların (8) ve cümle anıñ evlādı olan peyğamberleriñ ve İbrāhîm (9) Halîl Peyğambere Hak Te'ālā ateşi gülzār itdüğiniñ, (10) ve Dāvud Peyğamber 'A.S. elinde odsuz, körüksüz, demir- (11) siz dirip, mum itdüğiniñ, ve Süleymān Peyğamber'iñ

143 a (1) barmağında olan mühriñ, inse ve cinne, dîve (2) ve pirriye ve oda, şuya ve hış tuyuda hüküm yürüddü. (3) Hürmeti hakkıçün Hak Te'ālā Hazretleri ol geçen merhūmuñ (4) kabrin cennetü'l-māvî ve sû'alini āsān getüre vire (5) 'Azāb var ise 'afv eyleye ve cümle günāhların (6) bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzre ise, rahmetin (7) ve mağfiretin günden güne ziyāade eyleye Allah diyelim. (8) Ve Eyyūb Peyğamber'iñ tenine kurtlar düşüp yine (9) şahhat bulduğunuñ ve Ya'kūp Peyğamber oğlı Yūsuf'dan (10) ayrılıp ağlayı ağlayı bağrı bir yan çekeri

143 b (11) iki gözleri kör oldı. Yūsuf'ı Hak Te'ālā Hazretleri (1) Mısr'a sultān idüp, bunca zamānıñ hasreti biribirine (2) kavuşup, Ya'kup peyğamberiñ dahı gözleri açılup, (3) şād-ı hürrem olduğınıñ hürmeti hakkıçün Hak Te'ālā (4) Hazretleri ol geçen merhūmuñ kabrin cennetü'l-māvî (5) ve sû'alini āsān getüre, vire. 'Azāb var ise 'afv eyleye (6) ve cümle günāhların bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret (7) üzere ise rahmetin ve mağfiretin günden güne ziyāde (8) eyleye Allah diyelim. Musā Peyğamber Tūr Tağın'a her dā'im (9) Hakk'ile itdüği kelimetleriñ ve münācetleriñ ve elinde olan (10) 'aşāsı evrān olup , evrān yutduğınıñ (11) ve 'asāyile gösterdüği mu'cizātıñ ve 'İsā Peyğamber'iñ

144 a (1) nefesiyle Hak Te'ālā ölüları diri kılduğının hürmeti (2) hakkıçün Hak Te'ālā Hazretleri ol geçen merhûmuñ (3) kabrin cennetü'l-māvî ve sū'ālini āsān getüre vire. 'Azāb (4) var ise 'afv eyleye ve cümle günāhların bahş eyleye. (5) Rahmet ve mağfiret üzere ise rahmetin ve mağfiretin günden (6) güne ziyāde eyleye

Allah diyelim. Dāvud'a nāzil olan (7) Zebûr'uñ ve Mūsā'ya nāzil olan Tevrāt'ıñ ve 'İsā'ya (8) nāazil olan İncil'iñ ve iki cihān serveri Muḥammed Muṣṭafa'ya (9) nāzil olan Ḳurān-ı 'Azîmiñ ve Furḳān-ı Kerîmiñ ve bu zikir (10) olunan dört kitābıñ ve yedi muṣḥafiñ yüz on dört (11) sûre kelāmıñ otuz iki sipāreniñ

144 b yiğirmi ṭoḳuz (1) heycenin ḥürmeti ḥaḳḳıçün Ḥaḳ Te'ālā Ḥażretleri ol geçen (2) merḥūmuñ ḳabrin cennetü'l-māvî ve sû'alini āsān getüre (3) vire. 'Azāb var ise 'afv eyleye ve cümle günāhların (4) baḫş eleye. Raḥmet ve maġfiret üzere ise, raḥmetin ve (5) maġfiretin günden güne ziyāde eyleye Allah diyelim. (6) Ve ḥameletü'l-'arş melā'ikleri Cebrā'il ve Mikā'il ve İsrāfîl (7) ve 'Azrā'il ve bunların ululuḳları ve 'azametleri ve ḫiẕmetleri (8) ḥürmeti ḥaḳḳıçün ol geçen merḥûmıñ ḳabrin cennet- (9) ü'l-māvî ve sû'alini āsān getüre vire. 'Azāb var ise, (10) 'afv eyleye ve cümle günāhların baḫş eyleye, raḥmet ve (11) maġfiret

145 a üzere ise, raḥmetin ve maġfiretin günden (1) güne ziyāde eyleye Allah diyelim. Mekke'niñ ve Medine'niñ (2) ḥürmeti haḳḳıçün Mekke'ye ve Medine'ye cem olan seksen bin (3) du'acınıñ, ṭoḳsan biñ ḥacınıñ ve 'Arafat'da kesilen (4) İsmā'il Peyġamber ḳurbanınıñ ve Ka'be-i Şerîfin ḳapusında olan (5) Ḥacerü'l-esved ṭaşınıñ ve āb u zemzem ṣuyınıñ ve Ka'be-i (6) Şerîf'de ḳılınan ḳabûl olmış namāzların ḥürmeti ḥaḳḳıçün (7) Ḥaḳ Te'ālā Ḥażretleri ol geçen merḥûmuñ ḳabrin cennet- (8) ü'l-māvî ve sû'alini āsān getüre vire 'Azāb var (9) ise, 'afv eyleye ve cümle günāhların baḫş eyleye. (10) Raḥmet ve maġfiret üzere ise, raḥmetin ve maġfiretin (11) günden güne ziyāde eyleye Allah diyelim. İki cihān

145 b (1) serveri Muḥammedü'l-Muṣṭafā'ya Ḥaḳ Te'ālā Ḥażretleri iḥsān (2) idüp, virdüği şefā'atiñ ve ināyetiñ ve ḥürmetiñ ve (3) mu'cizātıñ ve kerāmetiñ ve şāh-ı merdān-ı imām-ı Aliyyü'l-Murtażā'(4) nıñ mu'cizatınıñ ve kerāmetiniñ ve 'azāmetiniñ ve şevketiniñ (5) Düldüli'niñ ve Ẕü'l-fiġārı'nıñ ve Ġanberiñ ve Ẕül-fiġār (6) ile itdüği ġazānıñ ḥürmeti ḥaḳḳıçün Ḥaḳ Te'ālā Ḥażretleri (7) ol geçen merḥūmıñ ḳabrin cennetü'l-māvî ve sü'alini āsān (8) getüre vire. 'Azāb var ise, 'afv eyleye ve cümle (9) günāhların baḫş eyleye. Raḥmet ve maġfiret üzere ise, (10) raḥmetin ve maġfiretin günden güne ziyāde eyleye Allah (11) diyelim.

146 a Yidi, ṭamu, sekiz uçmaḳ, ā'lānıñ içinde (1) olan dört ırmaġın biri süd, biri bal, biri ḫamır, (2) biri kevs̱er ve aña sākî olan Şāh-ı Merdān-ı İmām-ı 'Aliyyü- (3) l-

Murtażā'nıñ ḫizmetinde olan ġılmanlarıñ ve vildanlarıñ (4) ve ḥūrîleriñ ve ḥülle tonun biçan İdris Peyġamber'iñ (5) ve āb u kevsere naṣîb olan mû'min, müslim kullarıñ ḥürmeti (6) ḥakḳıçün Ḥak Te'ālā Ḥażretleri ol geçen merḥūmıñ (7) ḳabrin cennetü'l-māvî ve sû'alini āsān getüre vire. 'Azāb (8) var ise 'afv eyleye ve cümle günāhların baḫş eyleye. (9) Raḥmet ve maġfiret üzere ise raḥmetin ve maġfiretin (10) günden güne ziyāde eyleye Allah diyelim. İki cihān (11)

146 b serveri Muḥammede'l-Muṣṭafā'nıñ ve İmām-ı Aliyyü'l-Murtāża- (1) nıñ vardukları Mi'rāc'ıñ ve urundukları tacıñ (2) ve Mi'rac'a giderken bindüği Burak'ıñ ve Burak getüren (3) Cebrā'îl Emîn'in ve ayaġı altında bile ḳalḳan ma'allaḳ (4) ṭaşınıñ ve ol Mir'rāc'da Ḥaḳḳ ile vuṣlat olup (5) mercā iden elleriñ ve söylenen toḳsan biñ kelāmlarıñ (6) ve anda olan ṣoḥbet-i'irfānlarıñ ve anda dilenen ḥācetleriñ (7) ve 'ibādetleriñ ve irādetleriñ ve anda ḳabûl olan du'āların (8) secde-yi temennālarıñ daḫı ḳırḳlar cem'iyyetinde şerbet-i engüriñ (9) ve anı getüren Salmān-ı Farisî'niñ ve anda meclis-i irfānıñ (10) ve anda tutulan ḳırḳlar semā'ınıñ ve ḳırkları şāḳ idüp (11) tennure itdüği Selmen'ün ve ol

147 a Ḥaḳḳ'ıñ dîvān-ı dergāhında (1) ḳabûl olan ulu 'azîm cem'iyyetiñ yüz yigirmi dört biñ (2) peyġamberleriñ üç yüz on üç mürselleriñ, velîleriñ (3) ve nebîleriñ alçaḳda, yüce de, ẓāhirde, bāṭında yatan (4) erenleriñ, evliyāların, ġazîleriñ, şehîdleriñ, gözcileriñ (5) .bekcileriñ, şehîde yitmiş canlarıñ, dört kûşe, yidi iḳlimi, (6) levḥi ve ḳalemi ve on sekiz biñ 'ālemi ṣaḳlayup bekleyenlerin (7) yüzi ṣuyı ḥürmetiçün ol geçen merḥūmuñ ḳabrin (8) cennetü'l-māvî ve sû'alini āsān getirü vire. 'Azāb var (9) ise'avf eyleye ve cümle günāhların baḫş eyleye. (10) Raḥmet ve maġfiret üzere ise, raḥmetin ve maġfiretin (11) günden güne ziyāde

147 b eyleye Allah diyelim. Ya gözler (1) yoldaşı olan çaġırınca gelüp yitişan, boz atlu ve bozaḳ (2) tonlı eli altun çüğenli, başı yeşil kisvetlü Ḫıżır İlyās (3) ve Ḥażret-i Ḫıżır nebîniñ ve karanlıḳ iḳlimde içdiği āb u (4) ḥayātıñ ve ol āb u ḥayātı bilüp kendüye içürenıñ (5) ḥürmetiçün ol geçen merḥûmıñ ḳabrin cennetü'l-māvî (6) ve sû'alini āsān getüre vire. 'Ażāb var ise 'afv (7) eyleye ve cümle günāhların baḫş eyleye. Raḥmet ve (8) maġfiret üzere ise raḥmetin ve maġfiretin günden (9) güne ziyāde eyleye Allah diyelim. Ve Ḥaḳḳ'a yaḳın olan (10) mû'min ḳulların ve du'āsı müstecāb olan canların, (11) ve Ḥaleb'de yüzülen Seyyid

148 a Nesîmî'niñ ve Bağdad'da asılan (1) Mansûr'ıñ ve târ-ı Mansûr olan mû'min müslim kulların (2) ve çekilen Ali gülbengiñiñ hürmetiçün Hak Te'âlâ Hazretleri (3) ol geçen merhûmuñ kabrin cennetü'l-māvî ve sû'alini āsān (4) getüre vire. 'Azāb var ise 'afv eyleye ve cümle (5) günāhların bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzere ise (6) rahmetin ve mağfiretin günden güne ziyāde eyleye Allah (7) diyelim. Ya Rabbi! Yüzümüz kara, günāhımızı çokdur. Dîvān-ı (8) dergâhında du'amızı sen kabûl eyle. Zāt-ı Mustafā (9) hakkıçün kemāl-ı kudret 'ışkı Murtażā hakkıçün, (10) kelām-ı ilm-i esmāsı dahı 'ayn-ı musammāsı hakkıçün, (11) ma'allak arş-ı kürs-i Muhammed 'Ali hakkıçün, velîler

148 b hırkası, (1) tonı hakkıçün nebî seyyid iytdüği Mi'rāc, Mekke, Medîne, hac (2) hakkıçün, serāser cümle enbiyā, tarîk rehberi, evliyā (3) hakkıçün, müdām çağırduğumuz ol şāh hakkıçün, (4) hāceti kabûl olan Dergāh-ı İmām Hasan Şehîd-i Can (5) dökülen İmām Hüseyin kanı hakkıçün, on iki şāh- (6) zâde imāmlar hakkıçün, çağırınca yitmiş erler (7) ene'l-hak söyleyen Mansûr, şehîdlere dökülen nur (8) hakkıçün, Seyyid Gāzîm, Hacı Hünkâr erenler (9) iytdüği ikrār hakkıçün, üçler, yidiler, kırklar budala (10) kavim ser-i mesteler, Mecnûn-ı Leyl-i sermesteler, erenler (11) hırkası hakkıçün, safā ehli sûfî sāfî

149 a āşıklar, (1) sohbet cem'i hakkıçün, hakîkat ehliniñ dîni eyvallah ehl-i (2) insāf Urum abdalları Horasān pîrleri nutık hakkıçün, (3) cihān dervişleriniñ sırrı hakkıçün, bu yoldağı pirleriñ (4) hakkıçün, 'āşıkların ateş-i āhı bağışla, Şeyh Seyyid- (5) gāh hakkıçün, suçum bağışla, Şāh-ı Kerbelā hakkıçün. (6) Kamu mû'minleriñ şāh-ı evliyā hakkıçün kabûl it, bu du'ā (7) ya ileyh sensin cümleniñ- ____ ü penāhı hürmeti hakkıçün, (8) ve Ardavul'da yatan Şeyh Sāfî Hazretleriniñ ve Sultān (9) Hatāyi pādiŞāhımıñ ve sürdükleri yollarıñ vara. (10) Gānlarıñ ve yakın tevhidleriniñ ve ulu 'azîm cemi'yyetleriniñ (11) zevk-i

149 b sefalarınıñ ve cümle tahta geçen evlādlarınıñ (1) ve mürşid-i kāmil-i Süleymānı zamānına şāhımuzıñ dem-i devlet-i (2) ve dem-i devrānı hürmeti hakkıçün, Hak Te'âlâ Hazretleri (3) ol geçen merhûmuñ kabrin cennetü'l-māvî ve sû'ālini (4) āsān getüre vire. 'Azāb var ise 'afv eyleye. (5) Ve cümle günāhların bahş eyleye. Rahmet ve mağfiret üzere (6) ise rahmetin ve mağfiretin günden güne ziyāde eyleye (7) Allah diyelim. Cem'iyyetimüzde hāzır ve nāzır olup Allah (8) Allah

diyen mû'min müslim kulların geçmişlerine Hak Te'ālā (9) Hazretleri rahmet eyleyüp, nûrların derecelerin ziyāde (10) idüp, bākîlerin dem-i'ömürleri uzun,

150 a binālari bek, (11) olup, vakit sa'ātleri kutlu mübārek ola. İstekleri (1) kabûl ola. Murādları hāsıl ola. Mehdî Sāhib Zamān (2) zuhūr ola. Yezîdler har u hakîr ola. Mûmin müslim (3) kulları şād-ı hürrem ola. Hu diyelim hu.

(4) Hutbe-i Düvāzde-i İmām

(5) Allahümme salli 'alā, nūr-ı Muhammedü'l-Mustafā, Allahümme salli'alā nūr-ı İmām-ı (6) Aliyyü'l-Murtażā. Ve salli'alā Hadîcetü'l-Kübrā ve (7) Fātima-tü'z-zehrā. Allahümme salli 'alā, nūr-ı İmām-ı Hasan halk rızā. (8) Allahümme salli 'alā nūr-ı İmām-ı Hüseyinü'l-şehîd ü mazlūm-ı deşti. (9) Allahümme salli 'alā nūr-ı İmām-ı Zeyne'l - Abidîn māsum-ı pāk. (10) Allahümme salli (11)'ālā,

150 b nūr-ı İmām-ı Ca'fer-i Sādık. Allahümme salli'alā, nūr-ı (1) İmām-ı Mūsā-yı Kāżım. Allahümme salli 'alā, nūr-ı İmām-ı 'Alî ibn-i (2) Mūsā Rıżā Şāh-ı Horasān. Allahümme salli 'alā nūr-ı (3) İmām-ı Muhammed Takı. Allahümme salli 'alā, nūr-ı İmām-ı Aliyyü-n (4) naki. Allahümme salli nūr-ı İmām-ı Hasanü'l-Askeri ve livāi (5) Allahümme salli 'alā nūr-ı İmām-ı Muhammed Mehdi-yi Hādî(6) Sāhibü'z-zamān. Kutbü'd-devrān duvāzdeh imām (7) salavātullah-i veselāmühü'aleyhi ve 'aleyhim ecma'în (8) Vel'anetullahi 'ale'l-gavmi'z-zālimin nasrun- (9) min Allahi ve fethun karîb ve beşeri'l-mû'minin. Yā Allah, (10) ya Muhammed, ya 'Alî, lā Fetā illā 'Alî lā seyfe (11) illā Zü'l-figār.

151 a (1) Fasl Ezîne Erkānı Beyānındadur.

(2) İmdi rehberlere ve mürebbilere ve halîflere lazımdur. Ezîne (3) erkānın yürüdüler. Gerekdür ki her Ezîne gicesi, her (4) tālibi re'hberleri katına cem'olup kendüleri tarîkten (5) geçüreler. Ol tālibin rehberi yanında olmasa, kendüyi (6) gözciye vire. Zîra tālib her Cum'a gicesi rehberine (7) varup erkāndan geçmese, ol mû'min değildür. Muhammed (8) 'A.S. kavlinde oldur ki Cum'a gicesi her tālib eğer yiktā, (9) eğer himta, eğer mevālide rehberleri katına cem' olup, (10) ahşamdan sonra fi'l-cümle özlerin tāra çıkup tarîk (11)

151b getürüp evvel tarîkci düşüp tarîkden geçe. Rehber (1) elinden andan sonra rehber tarîkci, tarîkden geçürüp (2) tarîk eline vire. Andan rehber düşe. Kaçan rehber

(3) düşe. Cümle ṭālibler ayağına niyāz idüp, yine (4) ṭāra ṭuralar. Ṭarīkci ṭarīk çala, ḳaldura. Andan rehber (5) otura ve eğer ol rehberi götüreseler cā'īzdür. Andan (6) ṣoñra bāḳī ṭālibleri bir bir ṭarīkden geçüre. Amma heb bir bir (7) düşe. Ṭarīk temam oldukda, ḫuṭbe oḳuyup (8) meşāyiḫleriñ isimleri yād olunup gülbañg ideler. (9) Andan ṭarīkci ṭarīkin yuyup, ol ṣuyı ṣākī alup, (10) ṣākīlik ide. İmdi,ol rehber ki adın rehber idüp (11) bu muḳāvele erkān üzere olmazsa,

152 a yüzi ḳaradur. (1) Ḳılduġı da'vā ḳalbdür ve Muḥammed Aleyi's-selāmıñ dü- (2) şmānıdur ve anın da'vācısı evliyādur. İmdi bu erkān ile (3) gitmeyen rehberiñ aḥvāli böyle olınca, aña ṭalib olanıñ (4) hāli nice ola. İmdi üstād ḳavlince anlar ṭālib değildür. (5) Ve ol ḫalīfeler ki ve ol mürebbīler ki, ve ol rehberler ki ḫulūṣtan (6) tekrar ḫuṭbe alup özin dergāhda bildürüp, icāzet (7) almaduḳca, cümle yidüği, içdüği ḥarāmdur ve çekdüği (8) gülbañg maḳbūl değildür ve seccāde üstünde oturmaḳ (9) devā değildür. Şöyle bilesiz. Her kim Muḥammed 'A.S. ḳavlince (10) mevāli meşrebim dise, bu erkān üzre yürümese bīmā'nī (11)

152 b adın evliyāya ṭālib idüp müridlik da'vāsın itmesün. (1) Zīrā cümle emeği hebādur. Ve ḳılduġı da'vā ḥarāmdur. (2) Şöyle bil kim anlar evliyānıñ düşmānlarıdur. İmdi (3) ṭālib olana bu işāret yiter. Faṣl. (4) Amma bilgil ki, bir mü'miniñ evlādı vücuda gelse gerekdir di, (5) ol veledi rehbere iletüp ḳulaġına bañg virdürüp, (6) isim ḳoyalar. Eğer mü'min ise beş yaşında (7) rehbere vireler. Gün be gün rehber olan kendüye ta'līm (8) ide ve eğer müslim ise yidi yaşında rehbere virüp, (9) on yaşına varınca meşrebe yitüre ve eğer bir mü'min (10) tāze yola gelende gerekdür ki, şerī'at tetalluḳiyle tetalluḳ (11) idüp el almazdan

153 a muḳaddem, ol müslim toḫumı münāfiḳ (1) ise gerekdür ki rehber naẓarında tevbe virüp el (2) ṭutdurup kendi özine ḫuṭbesin oḳuda. Eğer (3) toḫumı mü'min ise gerekdür ki kendi üzerine ḫuṭbesin (4) oḳuda ki, andan kendiye helāl ola ve eğer bir mü'min (5) münāfiḳ ile cem olsa, ḫınzır ile cem olmış (6) gibidür ve eğer müslim münāfiḳa loḳmasın yidürse, (7) on iki imāmıñ etin yidürmiş ḳadar günāh ḥāṣıl ider. (8) Ve eğer bir mü'min ve eğer müslim intiḳāl itmelü olsa (9) ve eğer sitemi üç günden artuḳ olsa, anı ancaḳ (10) şerī'at üzere görüp, ḥaḳḳına vāṣıl ideler. Ve eğer (11) üç günden az olup teslīm olursa, gerekdür ki

153 b (1) mû'minler anı yuyup erkân üzere hutbesin, (2) okuyup andan ol ki kavl şer'i Muhammedî'dür. Şer'i (3) şerîf mücebince çıkarup techîz ve telfîn idüp (4) külli şeyin yerciu ilâ aslihi fehüve senecihi ——— aslına vireler (5) eğer sû'al olsa ki ol canlar ki teslîm cân (6) itdiler. Üç günden ziyâde sitem çeküp ölmek ile (7) şerî'at birle görülüp ve ol ki üçgünden evvel teslîm oldı. Anı erkân-ı evliyâ ve hem şer'i Muhammedî (9) üzere görülüp "Sebeb nedür?" diseler, cevâb budur ki (10) ol ki mû'minden niçün sitem çeker. Zîrâ üzerinden (11)

154 a oğrusın meydana virüp ve hem cem'e tarîkden (1) geçüp, kendide çürük komazdı. Ol sistem çekmek erkân (2) değildür. Zîra sitem çürükden gelür. Sağdan sitem (3) gelmez. Ol ecilden üç günden ziyâde sitem çekerse, (4) ol tâlib hükminde değildür. Tâlib oldur ki cemden (5) rızâsız can virmeye. Eğer can virürse rızâyile (6) vire. Zîra Hak cemdedür. İmdi cemden rızâsız can (7) viren mû'min hükminde olmaz. Zîra Hak'dan rızâsız (8) olmış gibidür. Gerçi Hak rızâsıyladur. Hakîkat rızâsıyla (9) değildür. Şöyle biline, bunlar mû'min hükminde değildür. (10) Sûfî oldur ki gidüp geldüğinden haberdâr ola. (11)

154 b Hikâyet, eğer iki mû'min bir yire gelse, dillerine evliyâ (1) kelâmı getürüp birbirinin nutkına hak dise ve dahı (2) haleke Allah u Âdeme'alâ sureti'r-rahman fehvâsınca birbirinin (3) dîdârına hak baksalar gerekdür ki'ışk-ı ilâhî gelüp (4) anları mest ider. Anlardan bir güzel râyihâ zuhûr (5) ider ve ol râyihâdan yidi kat yirler ve yidi kat (6) gökler ol kokuyile tolar. Dahı melâ'îkler ideler: (7) "Ya Rabbi! Bu koku anı kokudur ki, bizi mest eyledi." diler (8). Hak sübhane ve Te'âlâ'dan hitâb gele ki: "Ya meleklerüm! (9) Bu kokuyu ol kokudur ki, mû'min kullarımdan iki (10) mû'min bir yire gelüp biribirine hak nazarıyla bakup, (11)

155 a biribirine hak idüğinde ben dahı yitmiş kerre lebbeyk (1) didüm. İmdi anlar ki Hak didüği ve benim lebbeykim ile (2) ikisi bir yire gelüp, kendüleri mest eyledi. Bu kokı ol (3) kokudur. İmdi ya melâ'îklerim siz dahı şâhid o- (4) luğın. Ben dahı ol mû'minlerin kalbindeyim. Biribirlerine (5) her ne kim virürlerse, makbûldur. Ben dahı anlardan ayru (6) değilem." deyü buyurur. Hazret-i Resûl Aleyhi's-selâm (7) "Kalbe'l-mû'minin beytullah." deyü buyurdı. Ya'ni mû'minîn (8) kalbi Allah'ın evidür dimek olur. İmdi tâlib ki (9) mû'minlik

da'vâsı kıla. Ol ṭâlib gerekdür ki rıżâsız '(10) can virmeye. Sitem çekmek kanda kaldı. Şöyle (11) bil ki ol mû'min değildür. Mû'min oldur ki, rıżâsıyile

155b (1) can vire. Ve daḫı mû'min tenini çürütmeye, zîrā ol (2) mû'min idi. Ve ḳalbe'l-mû'minîn beytullah feḥvāsıyla ḳalbi (3) Allah'ın evi idi. Varanların nazargāhıydı. Niçün ol (4) çürür. İmdi Allah'ın evi olan ḫarāb olmaḳ mümkin (5) değildür. İmdi ma'lûm oldı kim çürüyen cesed (6) mû'min olmış olmadı. Bil ki, ol mû'min değilimiş. İmdi (7) adın mû'min idüp ve mû'minlik dā'vası ḳılup ḳılduğı (8) da'vā kendide bulunmayınca, ol münāfıḳ olmış (9) oldı. İmdi ṭālibe daḫı lāzım budur ki adın (10) mû'min idüp, mû'minlik kendide bulunmasa,

156 a münāfıḳ (11) olıcak cehd idüp, ismin müsemmāsına muṭābıḳ (1) ide. Ya'ni amelin daḫı mû'min ide. İmdi Muḥammed Ali (2) ḳavlince mû'minin nişānı budur. Bu nişāneler (3) kendide bulunmayan mû'min değildür. Allah alem bi'ṣ-ṣavāb. (4) Faṣl. Yine bir gün müşkil iytdiler: "Ya (5) Şeyḫ bir cemde baba olan düşse ve cemde olan (6) öz ṭālibi olsa, nice olur?" Şeyḫ iytdi: "(7) Cem'iyyetde daḫı düşer." Didi. İytdiler: "Ya Şeyḫ! (8) Cem'iyyetin ḥāli nice ola?" didiler. Şeyḫ iytdi: "Ḥaḳ (9) cemdedür. Gerekdür ki baba olan ibtidādan özin (10) ceme ısmarlaya amma düşdükde baba olan özin (11) ṭara çeke. Eğer ṭālibinden

156b ġayrı ṭālib var ise (1) anı göre. Eğer yoġısa gerekdür ki ṭālibleri yol mûcebince (2) ve aralar andan ḳalḳup ayağına düşeler. Baba otura, (3) sitemin ṭālibler götüre, tercimānın baba vire ve eğer (4) ṭālibleri daḫı çekse, erkāndur." deyü buyurdı. Şöyle (5) faṣl. Bilesiz ve Allah u alem bi'ṣ-ṣavāb der beyān-ı ṭarîḳat. (6) Amma bilgil ki İmām-ı Ca'fer-i Ṣādıḳ ve kelamullāh-i nāṭıḳ (7) ḫaleke-yi ṣoḥbet ḥaḳḳında buyurur ki, ḳaçan ṭālibler ṭarîḳat (8) ḥaḳḳında buyurur ki, ḳaçan ṭālibler ṭarîḳat (8) üzere cem'iyyet itseler gerekdür ki mû'min müslim (9) ṭarafeyn oturalar. Andan 'alāyıḳ-ı dünyādan özlerin (10) çeküp dillerine evliyā

157 a kelāmı getüreler. Ṭālib (11) ṭura, pîr söyleye. Birisi otura bir söyleye. (1) Ba'de evliyānın semā-î ḳurulup, andan gülbang idüp, (2) maḳamlu maḳamına gideler ve ol cem fi'l-cümle niyāz ile (3) ḫatim ola ol ṭarîḳat cem'inde gerekdür ki fi'l-cümle (4) ṭālibler özlerin daḫı cem'e getüreler. Eğer içlerinden (5) birisi gönline rızıḳ ve mal getürüp odın cem'den (6) ṭaşra bıraksa, ol ṭālib değildür. Ol cem'de olan (7) ibādet maḳbûl değildür. Şöyle biline faṣl. (8) Cem'iyyet-i ma'rifet ve

eğer ma'rifet üzere cem'iyyet olsa (9) gerekdür ki evvel, mû'minler oturup, müslimanlar özlerin (10) 'arş u Allah'dan temennāya koyalar dahı temennā

157 b temam olsa, (11) gülbang virüp baba olan, her birine pîr gösterüp (1) oturalar. Amma ma'rifet evine yikta koymayalar. Andan sonra (2) 'ibādet fi'l-cümle imrān üzere ola. Biribirin fark (3) itmeyeler. Eğer muhabbetde mû'min müslimden fark olunsa, (4) anların ibādeti hebādur ve eğer birisi fark iderse, (5) cümlesinin dahı işleği harāmdur. Şöyle biline, amma (6) ma'rifetin cem'iyyeti fi'l-cümle 'arş'u Allah üzere hatîm (7) olup, semā'ları dahı hemtā ola. İmdi her kim tarîkat (8) tâlibine ma'rifetden sohbet gösterse yüzi karadur. (9) Evliyānın kanlusıdur. Şöyle biline ve eğer hakîkat (10) üzere cem' olsa gerekdür ki, gümān ehlini komayalar. (11) Mürebbili, musāhibli, āşinālı, dört dîvārı mükemmel

158a (1) tâlibler ki yol edebi Hak hicābı çeker. Ehl-i îmān kardaşlar (2) gelüp şöyle biribirinden hicāb çeker ve biribirine Hak nazarıyla (3) bakar. Canlar ki özlerin Hak muhabbetine kul idüp (4) fi'l-cümle māsivādan geçmiş. Mû'minler cem olup, oturalar. (5) Andan sultān farz ile gülbang idüp, bu demden (6) sonra ol ki kırkların işleğidür. Keff-i dest (7) urulup bir kezden na'rın olup, semā'a kalkalar. Amma (8) ol tâliblerin makāmıdur ki, biribirin tanımayan, meselā (9) mahşer güni gibi 'uryān dahı olsalar, biribirin bilmeyeler. (10) Hakîkat cem'iyyeti öyle tâliblerindür. Hakiyet kapu- (11) sında Hazret-i 'Ali, Fātimā terbiyye iderdi.

158b Fātimā (1) ana hakîkat haşrından haber vardı. Hazret-i Ali hakîkat (2) iytdi: "Ya Fātimā kaçan haşır güni ola. Cümle halāyık (3) 'uryān koyalar." didi. Fātimā ana oldum. İytdi: "Ya 'Alî! (4) 'Aceb 'ayıb olmaya mı?" didi. Ali iytdi: "Ya Fātimā! Ol gün (5) bugündür ki ata oğlın kız anasın ve kardaş kardaşın (6) bilmeye. Herkes ki biribirinden haberdār olmaya." didi. (7) İmdi eğer ol demde dahı tâlib biribirin görecek olursa, (8) görürse ol cem'iyyet belki hakîkat cem'iyyeti değildür. (9) İmdi ol ceminde biribirin tanımayalar. Her tâlib hakkı (10) mevcûd bilüp dahı cān gözin açup, 'amelin eline (11) alup, Hak nazarında

159a turur gibi beyne'l-havfi ve'r-recca (1) edep üzere ola. Hazret-i Resûl'un "Mûtü kable ente mûtü" (2) didüği gibi ya'ni ölmezden evvel ölün didüği bu erkān (3) üzeredür. Eğer ol mahalde diri buluna, menzili talandur. (4) İmdi semā'dan sonra ayak üzre turup, hutbe okunup (5) meşāyihin isimleri yād oluna. Andan oturup

dahı (6) rıżā baḫş ola. Amma her cem'în āḫirinde gerekdür ki (7) gülbāñgden
soñra farraş haric ki andan ṣaḳḳa ṣu ulaşdura. (8) İmdi evliyānıñ erkānı ve
meşayiḫiñ ḳavli ve üstādıñ (9) emri böyledür. Gerek dür ki her ṭālib erkān üzere
yürüyüp, (10) kendi bilgüsinden geçüp, evliyānıñ menāḳıbıyla 'amel (11)
159b eyleye. Gün be gün cehd ide. Evliyānıñ erkānından ayrılmaya (1) Men teşebbehe
ḳavmen fehuve minhüm feḥvāsınca taḳlîdden (2) taḥḳîke irişüp,'amelin mü'min
ide ve Allahü'alem bi'ṣ-ṣavāb. (3) Faṣl-ı İbtidā-yı Bî'āt, Bilgil ki ibtidā bir (4)
ṭālib rehbere iḳrār virüp el alup atan tutdugı (5) maḥalde gerekdür ki reḥber olan
tevbe vire. Andan soñra (6) ṭālibe naṣîḥat vire, iyde ki imdi göğün, evliyānıñ, (7)
iḳrār itdüñ. Ṭur irādet ile, git icāzet ile, kendinden (7) uluya ḫiẕmet eyle ve
senden giciye'izzet eyle. (9) Her kimi görürsen Ḥaḳ, baḳ ve kendüne her ne
ṣanırsıñ.(10) Ayruġa daḫı anı ṣan. Ḥaḳ nefesi münāfiḳdan daḫı (11) gelürse,
160 a ḥācet itme ve bir mü'miniñ evine vardugıñda (1) şekāvet göziyle baḳmayasın
ve bu meğile gitmeyesin ve her ne (2) işlersen rıżāyla işleyesin ve rıżāsız loḳma
yimeyesin (3) ve ḳomadugun nesneyi yirden götürmeyesin. Rehberin (4) eyle
didüğin eyleyesin ve itme didüğin itmeyesin. (5) Ve ḫayır şer niçün deyü ṣoḥbet
itmeyesin. Ve yüz çevirmeyesin. (6) Söyleyene dil olmayasın. Ve döñene arḳanı
ṭutasın. (7) El olmayasın ve 'avāmile iḫtilāṭ itmeyesin ve kendi (8) bilüñ ile
gitmeyesin. Evliyā menāḳıbında'amel idesin. (9) Ve rehber nefesiyle yürüyesin.
Gelen maldan çıḳar, dönen (10) başdan çıkar, gördüğüni söyleyesin ve örtülmiş
160 b (11) ḳapuyı açmayasın. Farḳ ile oturup mîzan ile yürüyesin. (1) Zāhid îmānını
şeyṭān şerrinden nice ṣaḳınursa, (2) sen daḫı evliyānıñ sırrını eyle ṣaḳınasın. Bu
didüğimüziñ (3) cümlesiñden ferāġat idüp, tevbe ider misin diye (4) ol daḫı iḳrār
virürse diyasın ki: "İmdi iḳrārdan (5) dönüp'amden bunlardan birin idecek
olursañ, (6) on iki imāmıñ ḳanlusı olup, Murtażā Alî'niñ (7) Ẕü'l-fiḳārı'na
uġraya mısın? Eğer'ahîdiñden dönüp (8) iytdüğüñ iḳrāra inkār olursañ, Ḥażret-i
Resûl'üñ (9) şefā'atinden maḥrûm ve Allah Te'ālā'nıñ dîdarından (10) merdûd
ola mısın?" diyesin. Eğer rāżı olursa (11) andan soñra elin alup ḫuṭbesin
161 a oḳuyasın. (1) Gün be gün naṣîḥāt idüp, aḳlın sıvarasın ve'aḳıl (2) yitmedüği
yirden, söylemeyesin. Küllimen nās 'alā kader (3) i'l-uḳūl feḥvāsınca bu
tevbeden düşen mürşide (4) varmayınca, yarlıġanmaz. Ve Allah ālem bi'ṣ-ṣavāb.

(5) Faṣl. Birgün Şeyḫ Ṣâfî Hazretleri'ne sû'al itdiler: (6) "Ya Şeyḫ! Ṭaşradan gelen cana ta'zîmân ḳalḳmaḳ var mıdur?" (7) Şeyḫ buyurdu ki: "Cem olduġı yirde, yoḳdur. Eğer ḫalîfe (8) ve pîre ve mürebbî ve rehber olan kimesne ḳalḳmaya erkân (9) değildür." Yine sû'al itdiler: "Ya Şeyḫ! Ḳaçan rehber geçinse (10) ṭâlibleri nice ola?" didiler. Şeyḫ iytdi: "Eğer rehber 'ameli (11) oġlında olursa, bıraḳmayalar.

161 b Eğer atasınıñ 'ameli oġlında (1) bulunmazsa, bir yol erine uyalar. Ve eğer bir ṭâlibe rehber (2) ḳanalḳa virmeğe ḳadir değil ise, kendüyi bir rehbere (3) daḫı vire ki müşkil rehberi ola ve gözlek rehberi (4) daḫı olur. Ve daḫı sû'al itdiler ki: "Ya şeyh! Mey ṣoḥbetinde (5) ṭâlib günâhı ṭutulur mı?" buyurdı kim: "Küfür ṭutulmaz, eyle (6) küfür ki biribiriyle ola veleğin yoluñ küfri tutulur. Ve yine (7) sû'al itdiler ki: "Ṭâlib meyhûr semâ'a ḳalḳsa, (8) nice ola?" Olmaġ ile erkândan geçilmez. Edeb üzere gerekdür." (10) Ve buyurdı kim: "Sâ'îr zamânında nice

162 a edeb ile olursa, (11) yine erkân iledür." Ve buyurdı ki: "Eli etekde olan (1) ṭâlibi Ḫudâ'yı el olmayalar ve rehber daḫı ṭâlibine Ḫudâ (2) el olsa günâhkârdur. Zîra erkân ile olmış olmaz. (3) Öyle olsa erkânsız rehbere belî diyenlerin daḫı (4) yüzi ḳaradur." deyü buyurdı. Ve Allah u 'âlem bi'ṣ-ṣavâb, (5) Allah Te'âlâ'nıñ buyruġında ve peyġamber aleyhi's-selâmıñ (6) ḥadîsinde ve evliyânıñ buyruġında ve meşâyiḫıñ (7) ḳavlinde Şeyh Ṣâfî'nıñ ṭarîḳinde, menâḳıbıñ ḥükminde, (8) İmâm-ı, Ca'fer-i Ṣâdıḳ'ıñ erkânında, âyetde, delîlde (9) buyurılan budur ki, "Allah'a ḳul, peyġambere ümmet ve Ali'ye (10) ṭâlib olan

162 b Müslümânım." diyüp, sünnet olan ehl-i ṭarîḳim (1) diyüp yola uyan, yol oġluyam diyüp da'vâ ḳılan (2) 'azâb-ı ḳabrıñ ḫavf-ı heybetinden Münkir ve Nekir'iñ sû'al (3) siyâsetinden cehennem ateşiniñ ḍarb-ı şiddetinden, (4) buz tamûsınıñ berd şiddetinden, ġayyâ ḳuyusınıñ heybeti (5) afâtından, ḳaṭran ḳazanınıñ ḳaynar belâsından, zehir (6) zakkumıñ zehri acısından, mîzân terâzûnuñ ṭartusından, (7) ṣırâṭ köprüsiniñ ḳorḳusından ḳurtulup, ḫalâṣ olmaḳ (8) dileyenler, Allah u azîmü'ş-şânıñ, raḥmet-i deryâsına ġarḳ (9) olup ve peyġamber zi'ş-şânıñ şefâ'âtine lâyıḳ olup, (10) cehennemiñ ateşinden ıraḳ ve cennet-i 'âlâya yaḳın ve maḥal (11) ve müstehaḳ olup, Allah Te'âlâ'nıñ dîdâr-ı şerîfine müşerref

163a (1) ve müyesser olmak dileyenler, irkek ve dişi bu' ameleri işleyüp (2) ve bu heybetleri ve bu san'atları terk idüp, vācib olan (3) 'amelleri işleyeler. Zîrā bu iki 'ameldür. Biri nāra (4) çeker ve biri nūra çeker. Ol nāra çeker, 'amel bunlardur. (5) Zikir olunan tarikü's-selevat yalan, ġaybet, kin, kibir, (6) kudret, nisbet, 'adāvet, buġż, hased, mekir, hîle, (7) inkār, 'inād, küfir, kelimāt, hırs, nefis, zulüm, dalālet, (8) ġaflet, ġażab, hışım, bühtān, cehālet, benlik, buhullık, (9) tekebbürlük, maġrūzlık, zaġallık, kallaşlık, kan itmek, (10) zinā itmek, zebūnā havāle olmak, ikilik itmek ve yüze (11) gülmek, ikrārından dönmek,

163b terk-i edeb olmak, halkın (1) ayaġın almak, küsi tutmak, kov kovlamak, dini dinlemek, (2) komşuluk itmek, müfsidlik, hayınlık, hıyānetlik, (3) uġrulık, harāmilik, tama'-kārlık, eliyle komaduġın (4) almak, harām yimek, hātır yıkmak, gönül sıymak, şek şübhe, (5) zannı- gümān riyāyile 'ibādet bunların cümlesinden hazar (6) itmek. Mü'min olana lāzımdur. (7) Nūra Çeker 'Amel Bunlardur. (8) Bu 'ameller mü'min olanda mevcûd bulunmak vācibdür. (9) İlhām, in'ām, insāf, ihsān, merhamet, himāyet, (10) terehhüm, teveżżû, yakınlık tasdîk, tahammül, rıżā, (11) ikrār, îmān, edeb, hayā, 'ahde vefā, emānet saklamak,

164a (1) kendi özin bilmek, girçek söylemek, hayır 'amel işlemek, (2) 'ilm ile 'āmil olmak, sır saklamak, yer beklemek, şerî'atîn, (3) küfrin, îmān itmek, mahremin bilmek, halkdan utanmak, (4) göziyle gördüğin eteğiyle örtmek, kendiye ne sanırsa (5) ayruġa anı sanmak, bunalmışın elin almak, mürebbî, (6) musāhib, āşinā, halîfe gönlinde olmak, ri'āyet, (7) hürmet, izzet, Hak içün hizmet, kelime-i şehādet (8) kelime-i salāvat, kelime-i tevhîd, cömerdlik, sehîlik, (9) ġanîlik, 'adālet, savm-ı salavāt, hac, zekevat, fitre, (10) sadaka, sabır, kanā'at, özir, 'ibādet, mürüvvet, (11) irādet, halk u mahabbet, 'ışk, şevk, nāz, niyāz,

164b (1) tarîk, tercimān, dār, î'tikat, î'tibar, tevbe, istiġfār, emr-i ma'ruf, tehî, 'ayni'l-münker, dilî tatlı olmak, gönli (3) alçak olmak, sözi milāyim olmak. (4) Der Beyān-ı Hilāfet On İki İmām (5) Ya'ni on iki imām her biri ne mikdār yaşadı ve (6) kimin elinde şehîd oldı ve ne makamda yatup anı (7) beyān ider. Şöyle ma'lûm ola ki, evvelā Muhammed Mustafā (8) sallallāhü aleyhi vesellem altmış üç yaşında āhirete (9) intikāl eyledi. Medîne'de yatur. Andan arada (10) hükm-i hükûmet çok olmışdur. Andan sonra Emir- (11) i'l-Mü'minin, Ali İbn-i Ebî

165 a Tālib Keremallah u Veche hu (1) beş yıl hilāfet eyledi. Ol dahı altmış üç yaşında (2) vefāt eyledi. Abdu'r-rahman-ı Bin Mülcem Aleyhi'l-la'ne (3) şehîd eyledi. Kûfe mescidinde, Ramažan ayınıñ (4) yiğirmi birinde hançer ile şehîd eyledi. Makam-ı şerîfi (5) Şāh-ı Necef'de Ādem peyġamber 'A.S. ve Nūh peyġamber 'A.M., üç (6) bir yirde yatup İmām-ı Hasan rahmetullah-ı aleyhi altı (7) ay imāmlık eyledi. Kırk sekiz yaşında vefāt eyledi. (8) Sebeb bu idi ki, İbn-i Kayser kızı 'avratı idi. (9) Mu'āviye meşveretiyle aġu virdi. Şehîd eyledi. (10) Medîne'de yatur, dedesi yanında. İmām Hüseyin (11) Rahmetullahi aleyhi,

165 b on yıl dört ay imāmlık eyledi. (1) Elli beş yaşında Yezîd aleyhi'l-la'ne zamānında Şimîr (2) mel'ûn elinde şehîd oldı. Kerbelā'da yatur. İmām-ı Zeyn-(3) e'l-'Abidîn yiğirmi iki yıl imām oldı. Kırk bir yaşında (4) Mervān oġlı Abdu'l-mālik oġlı Velîd Mervān şehîd (5) eyledi. Her pāresi bir vilāyetde yatur. İmām-ı Muhammed (6) Bākır Rahmetullahi 'Aleyhi on sekiz yıl imām oldı. Kırk (7) tokuz yaşında Abdulmālik oġlı Hutnām mel'ûn, (8) şehîd eyledi. Medîne'de yatur. İmām-ı Ca'fer Rahmetullah-i (9)'aleyhi otuz üç yıl imām oldı. Altmış beş yaşında (10) Mansūr mel'ûn şehîd eyledi. Medîne'de yatur. (11) İmām-ı Mūsā-

166 a yı Kāzım Rahmetullah-i 'aleyhi beş yıl imām oldı. (1) Hārune'l-Reşîd mel'ûn şehîd eyledi. Baġdad'da yatur. (2) İmām Sultân-ı Horāsān Ali İbn-i Mūsā Rıža, yiğirmi (3) iki yıl imāmlık eyledi. Elli bir yaşında Maftūh mel'ûn (4) elinde şehît oldı. Horasān'da yatur. İmām-ı Muhammed (5) Takı Rahmetullah-i Aleyhi yidi yıl imamlık eyledi. Yiğirmi beş (6) yaşında Muhtenim mel'ûn elinde şehîd oldı. Baġdad- (7) da yatur. Dedesi yanında İmām Aliyye'l-Naġı Rahmetullah-i (8) 'aleyhi otuz üç yıl imāmlık eyledi. Elli dört (9) yaşında Mu'teber mel'ûn elinde şehîd oldı. Sāmūr (10) şehrinde yatur. İmām Hasanü'l-Askeri yidi yıl imāmlık

166 b (11) eyledi. Yiğirmi dört yaşında Mu'temet mel'ûn elinde (1) şehîd oldı. Mezār-ı şerîfi Sāmūr şehrindedür. Atası (2) yanında İmām Muhammed Mihdî Sāhib zamān, Sāmūr şehrinde (3) anasından zuhūra gelmişdür. Şa'bān ayınıñ on bişinde (4) ġayıb olmışdur. Āhirî Hazret-i 'Īsā 'A.S. ile (5) gelüp deccāli öldürüp' 'adil, 'adālet ite gerekdür. (6) Der Beyān-ı vallahu a'lamu bi's-savab çehārda ma'sūm-ı pāk (7) bu nüshā çehārdeh ma'sûm-ı pāk, ahvālin bildürür. (8) İmdi

tarîkatde kim ki, çehārda ma'sûm-ı pākî (9) bilmese, anın dervişliği ve şeyhliği irşādı (10) mürîdi, mucîbi, tutdugı cā'îz değildür. Birinci (11) ma'sûm-ı pāk

167 a Muhammedü'l-Ekber'dür. Kubbeyi'l-kübrā, anası (1) Fātimātü'z-zehrā, atası Aliyyü'l-Murtażā, kırk günlik (2) idi. Kapu kakımakdan fevt oldı. İkinci ma'sūm-ı pāk (3) 'Âbdullahi'l-asfen bin İmām Hasan'dur. Yidi yaşında Talha (4) İbn-i 'Âmir katl eyledi. Kabr-i şerîfi Bakî'dedür. Üçünci (5) ma'sûm-ı pāk 'Abdullah İbn Hüseyin'dür. Ubeyd bin Arzak (6) E'd-dımışkî katl eyledi. Kabr-i şerîfi Bakî'dedür. Dördünci (7) ma'sūm-ı pāk Kāsım-ı İbn İmām Hüseyin'dür. Üç yaşında (8) susuzlıkdan fevt oldı. Kabri şerîfi Kerbelā'dadur. (9) Bişinci ma'sūm-ı pāk Hüseyin İbn Zeyne'l-'Abidin'dür. (10) Altı yaşında İbn Tüfeyili, İbn-i Mu'āviye katl itdi. Kabri (11) Rey'dedür. Altıncı ma'sūm-ı pāk

167 b Kāsım Ali Zeyne'l-'Âbidin'dür. (1) Üç yaşında Bekir bin 'Adî İbn Yezîd İbn-i Mu'āviye katl (2) itdi. Kabri Basra'dadur. Yidinci ma'sūm-ı pāk (3) Aliyye'l-eftār İbn-i Muhammed Bākır'dur. On yaşında Ahmed İbn-i (4) Mansūr E'd-Dımışkî katl itdi. Kabri Baki'dedür. Sekizinci (5) ma'sûm-ı pāk 'Abdullah İbn-i Ca'fer-i Sâdık'dur. Üç (6) yaşında Bestâmile demefān arasında bişinci tayfūruñ (7) bā yezîd, bestāmı dimeğile ma'rūf karıncı sebebinden ki (8) sufrasında bulundı. Kabri 'Arabān ilindedür. Tokozuncı (9) ma'sūm-ı pāk Yahyā elhadî İbn-i İmām-ı Ca'fer-i Sā- (10) dık'dur. On yaşında halîfe-yi Ebû Mansūr ve E'n-Nakî (11) katında 'Abdullah-ı İbn Muhammed El- Küfüvî katl itdi. Kabri

168 a (1) Basra'dadur. Üçünci ma'sūm-ı pāk Sālih İbn-i İmām (2) Mūsā-yı Kāzım'dur. Üç yaşında 'Osmān E'd-Dımışki katl (3) itdi. Kabri Şîraz'dadur. On birinci ma'sūm-ı pāk (4) Tayyib İbn-i Mūsā-yı Kāzım'dur. Yedi yaşında Yūsuf İbn-i (5) İbrāhim İbn-i Ahmed E'd-Dımışki katl itdi. Kabri Rey'dedür. (6) On ikinci ma'sūm-ı pāk Ca'fer-i İbn-i Muhammedi'l-Naki'dür. (7) Yidi yaşında Yūsuf İbrāhim E'd-Dımışki katl itdi. Kabri (8) Kum'dadur. On üçünci ma'sūm-ı pāk Ca'fer-i İbn-i Hasanü- (9) l-'askerî'dür. Nāsır İbni- İbrāhim E'd-Dımışkî katl itdi. (10) Kabri Rey'dedür. Ondördünci ma'sūm-ı pāk Kāsım İbn-i (11)

168 b Muhammed Mehdî üç yaşında Mansūr İbn-i E'd-Dımışkî katl itdi. (1) Kabri Cezāîr'dedür. Rahmetullah-i 'Aleyhim Ecmā'în.(2) Fasl. (2) Tarîkat 'ālimleri, şerî'at 'ālimlerine bir nazîre gönder- (4) mişler. Dimişler ki dillerde mübārek dil

nedür? (5) Sîllerde mübârek sîl nedür? Kullarda mübârek (6) kul nedür? Yollarda mübârek yol nedür? Göllerde (7) mübârek göl nedür? Ellerde mübârek el nedür? Yıllarda (8) mübârek yıl nedür? Bize cevâb virsünler dimişler ve (9) şerî'at ehlinin musannifler bir yire cem' oldılar. Kitâblar (10) te'lif eylediler. Cevâb virdiler ki dillerde mübârek (11) dil kelime-i tevhîd idenlerdür ve

169 a Kurân-ı 'Azîmü'ş-şân okuyan (1) dillerdür. Sillerde mübârek sîl yağmur suyıdur. Gökden (2) yire yağar. Rahmetdür. Kullarda mübârek kul, evliyâ (3) ve enbiyâ dimişler.Göllerde mübârek göl, deryâ-yı (4) muhîtdür dimişler. Yollarda mübârek yol Ka'be (5) yollarıdur. Ellerde mübârek el Meryem Ana elidür, değdüğine (6) şifâ virür. Yillerde mübârek yil keskin seher yilleridür. (7) Bu minvâl üzere cevâb virdiler. Ve şerî'at'â- (8) limleri dahı dimişler ki imdi siz dahı bize bir nazîre (9) gönderesiz görelim ---------- delîle uya dahı dimişler. (10) Ve tarîkat 'âlimleri dahı cevâb virdiler ki, İmrân (11) dili, 'Arab dili

169 b fasihdür. Dillerde mübârek dil o denli midür? (1) Bir tamla göz yaşı yüz bin günâhı eridür. Sîllerde (2) mübârek sil o denli midür? Zinâdan sakınup, harâm (3) yimeyen, 'ilme 'amel idüp ğaybet dimeyen, (4) farzı muhkem tutup sünneti sımayan, Hakk'a yakın olan (5) kul o denli midür? Kitâb te'lif idüp nizâm (6) kurarlar. Mufetirler bunı bir bir aralar. 'Ârifler bir (7) harfi yüz bin yararlar. Ol kırk yarduklan kıl (8) o denli midür? Dünyâda 'ârifler 'âşıklar çokdur. (9) Girçek 'âşıklara sözümüz yokdur. Dört kitâb, (10) dört imâm, dört mezheb hakdur.

170 a Hakk'a togrı (11) varan yol o denli mi dür? Bunı anlaması çokdur, (1) hâldür. Girçek olanlara bir togrı yoldur. (2) Hakk'ın rahmeti cümleden buldur. Cümlesinden (3) derin göl o denli midür? Değme kişi pîr (4) eteğin tutamaz. Girçekler sözine hîle katamaz. (5) Mürşidi olmayan Hakk'a yitemez. Hakk'a ulaşduran (6), o denli midür? Girçeklerin kendi özi hayâyı (7) söyledür ki ma'nâ ile beyânı ecel yili esen, (8) söğer, hayâtı cümleden keskin yîl o denli midür? (9) Tamam oldı. Şükür hamdullah. Dilimüzde zikrülhamdullah. (10) Tamâm oldı. Bunda varak-ı tabak. Bizi rahmet ile (11) yarlığaya. Hakk 'A.S. Tevârih 1232.

SONUÇ

İnsanlık tarihi incelendiği zaman, en iptidai insan topluluklarından, en mükemmel insan topluluklarına kadar hepsinde bir ulûhiyet fikri mevcuttur. Tabiat kuvvetleriyle baş başa kalan beşer, bütün mevcudatın bir nizam içinde devam ettiğini görerek, bu nizamı kuranı araştırmıştır. Nihayet insanoğlu bütün alemlerin yaratıcısının Allah olduğuna inanmıştır. Din müessesesi de bu tefekkürden doğmuştur.

En iptidaî cemiyetler, din devresinin ilki olan "Totemizm" devrinde tanrılarını ya bir hayvan veya bir bitki olarak sembolleştirmişlerdir. Daha sonra "Vahdet-i Vücud"a inanlar arasında "Tek Tanrı" fikri doğmuştur. Hz. İbrahim ilk kez alemlerin yaratıcısı "Allah"tır fikrini ortaya atmıştır.

Bütün dinler, mezhepler ve tarikatler, insanlığı bir ahlak sahibi kılmaya gayret etmiştir. Ahir zaman peygamberi Hazret-i Muhammet de aynı görevi İslamiyet'i yaymaya çalışarak yerine getirmiştir. Ancak Hazret-i Muhammed'in ölümünden sonra, İslam aleminde hilafet ve imamet meselesinde birçok mücadele olmuş, mezhepler ve tarikatler de bu olay sonucunda doğmuştur. Bu tarikatler arasında Yesevilik, Mevlevilik, Bayramilik, Melamilik, Nakşibendilik, Kadrilik, Rufailik, Kızılbaşlık, Bektaşilik, Şiilik, Hurufilik vb. vardır.

İncelememize esas olan Vasiyetnâme'nin sahibi Şeyh Safiyyüddin Erdibilli, bu tarikatlerden Şiiliğin XIII.asır temsilcisidir. İran Şiiliğini kuran bu zat, 1252 yılında Hazar Denizi'nin güney batı sahilinde Erdebil civarında doğmuştur. Geylan şehrinde Şeyh İbrahim Zahid-i Geylani'den irşad almıştır.

Müellifini bilmediğimiz, onun adına yazılmış ve onun adıyla anılan bir Vasiyetnâme mevcuttur. Şeyh Sâfi'nin şeceresinden bahseden iki eser daha vardır.

Şeyh Sâfi Vasiyetnâmesi üzerinde yaptığımız çalışmayı iki bölümde sınırlandırdık.

Birinci bölümde Vasiyetnâme'yi din, tarikat ve cemiyet açılarından tahlil ettik.

İkinci bölümde ise eserin transkripsiyonlu metnini verdik. Çeviri yazıda asıl metne sadık kaldık. Bütün gayretlerimize rağmen hatalarımız olabilir. Bu hataların hoş görüleceğini umut ediyorum.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ATTAR, Tezkire

ATEŞ, Prof.Dr. Süleyman, İslam Tasavvufu, Yeni Ufuklar Neşriyat

AYDEMİR, Doç.Dr.Abdullah, İslamî Kaynaklara Göre Peygamberler, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1990

BANARLI, Nihad Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, MEB, İstambul, 1997

BAYRAM, Mikail, Ahi Evren ve Ahi Teşkilatı'nın Kuruluş,Damla Matbaacılık, Konya, 1991

ÇAĞATAY, Neşet, Bir Tür Kurumu Olan Ahilik, TTK Basımevi, Ankara,1989

_____, İslam Tarihi, Gerçek Yayınları Dizisi, İstanbul, 1972

DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara, 1990

EBÛ ABDURRAHMAN ES-SÜLEMÎ, Tasavvufun Ana ilkeleri Sülemî'nin Risaleleri, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1981

ERAYDIN, Selçuk, Tasavvuf ve Tarîkatlar, Marifet Yayınları, İstanbul, 1990

ERÖZ, Doç.Dr.Mehmet, Türkiye'de Alevilik Bektaşilik ,Otağ Matbaacılık, İstanbul, 1977

FIĞLALI, Ethem Ruhi, Selçuk Yayınları, Ankara, 1996

GÖLPINARLI, Abdülbakî, Vilâyet-name Manakıb-ı Hünkâr Hacı Bektaş-ı Velî, Nurgök Matbaası, İstanbul 1958

_____, Türkiye'de Mezhepler ve Tarîkatlar, Gerçek Yayınları, İstanbul, 1969

HINZ, Walther, Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd, TTK Basımevi, Ankara, 1992

İslam Ansiklopedisi, 10. Cilt, MEB, 1997

KARA, Mustafa, Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 1985

KAYA, Haydar, Alevi-Bektaşi Erkanı, Evradı ve Edebiyatı, Engin Yayıncılık, İstanbul, 1993

_____, Alevilikte Yaradılış ve Kader, Engin Matbaacılık, istanbul, 1994

_____, Alevilik Tanımı ve İlkeleri, 1994

KÖPRÜLÜ, Ord.Prof.Dr.Fuad, Türk Edebiyatı'nda İlk Mutasavvıflar, TTK Basımevi, Ankara, 1993

ÖZTOPRAK, Halil, Kuran'da Hikmet Tarih'te Hakikat ve Kuran'da Hikmet İncil'de Hakikat, Can Yayınları, İstanbul 1990

ÖZTÜRK, Yaşar Nuri, Tasavvufun Ruhu ve Tarîkatler, Sidre Yayıncılık, İstanbul, 1988,

______, Bektaşilik, İstanbul, 1989

______, Kuran-ı Kerim ve Türkçe Meali, Yeni Boyut, İstanbul, 1998

SEZGİN, Abdulkadir, Hacı Bektaş Veli ve Bektaşilik, Yaylacık Matbaa, İstanbul,1991

SÜHREVERDİ, Tasavvufun Esasları, Erkam Yayınları, İstanbul, 1993

ŞAKİR, Ziya, Mezhepler Tarihi, Maarif Matbaası, Ankara

ŞAPOLYA, Enver Behnan, Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1964

TORUN, Ali, Türk Edebiyatında Türçe Fütüvvet-nâmeler, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli ?, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Vakfı Yayınları, Ankara, 1988